

TC

MARMARA ÜNİVERSİTESİ

TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

TÜRK DİLİ BİLİM DALI

KISSA-İ KAHRAMAN-I KÂTİL

(vr.81-120 İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERYEM SÜLE

İSTANBUL 2019

TC
MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI
TÜRK DİLİ BİLİM DALI

KISSA-İ KAHRAMAN-I KÂTİL
(vr.41-80 İNCELEME-METİN-DİZİN)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MERYEM SÜLE

TEZ DANIŞMANI: DOÇ. DR. AYLİN KOÇ

İSTANBUL 2019

MARMARA ÜNİVERSİTESİ
TÜRKİYAT ARAŞTIRMALARI ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜ

Yüksek Lisans öğrencisi Meryem SÜLE'nin "Kıssa-i Kahraman-ı Katil (vr. 81a-120b) (İnceleme-Metin-Dizin)" konulu tez çalışması jürimiz tarafından Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Dili Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak oy birliği / ~~oy çokluğu~~ ile başarılı bulunmuştur.

İmza

Tez Danışmanı : Doç. Dr. Aylin KOÇ
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Prof. Dr. Zuhâl KÜLTÜRÂL
Üniversitesi Marmara Üniversitesi

Üye : Dr. Öğr. Üyesi Dilek HERKMEN
Üniversitesi Düzce Üniversitesi

ONAY

Yukarıdaki jüri kararı Enstitü Yönetim Kurulu' nun 15 / 04 / 2019 tarih ve 2019/08-05 sayılı kararıyla onaylanmıştır.

Prof. Dr. Okan YEŞİLÖT
Müdür

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
ÖN SÖZ	VI
ÖZET	VII
ABSTRACT	VIII
KISALTMALAR VE İŞARETLER	IX
1. İNCELEME	1
1.1 Mensur Hikâyeler	2
1.2. Kıssa-i Kahraman-ı Kâtil	4
1.2.1. Müellifi ve Mütercimi	4
1.2.2. Nüsha Özellikleri	5
1.2.3. Kahraman-nâmeler	5
1.2.4. Hikâyelerin Özetleri	8
1.3. Yazım Özellikleri	13
1.3.1. Ünlülerin Yazılışı	13
1.3.1.1. /a/	13
1.3.1.2. /e/	13
1.3.1.3. /ı/, /i/	13
1.3.1.4. /o/, /ö/, /u/, /ü/	13
1.3.2. Ünsüzlerin Yazılışı	13
1.3.2.1. /ç/	14
1.3.2.2. /p/	13
1.3.2.3. /ñ/	14
1.3.2.4. /t/, /d/	14
1.3.2.5. /s/	14
1.3.2.6. /g/, /ğ/	14

1.4. Ses Bilgisi	14
1.4.1. Ünlü Değişmeleri	14
1.4.1.1. i/e Değişmesi	14
1.4.2. Ünlü Uyumu	15
1.4.2.1. Kalınlık-İncelik Uyumu	15
1.4.2.2. Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu	15
1.4.2.2.1. Kelimelerde Düzlük- Yuvarlaklık Uyumu	15
1.4.2.2.2. Eklerde Düzlük- Yuvarlaklık Uyumu	15
1.4.3. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi	17
1.4.4. Ünlü Birleşmesi	17
1.4.5. Ünsüz Uyumu	17
1.4.6. Tonlulaşma	18
1.5. Şekil Bilgisi	18
1.5.1. İsim	18
1.5.1.1. Çokluk Eki	18
1.5.1.2. İyelik Ekleri	18
1.5.1.3. İsim Çekimi	19
1.5.1.3.1. İlgi Hali Eki: -uñ / -üñ, -nuñ / -nüñ	19
1.5.1.3.2. Yönelme Hali Eki: -a / -e	19
1.5.1.3.3. Yükleme Hali Eki: -ı / -i, -nı / -ni, -n	19
1.5.1.3.4. Bulunma Hali Eki: -da / -de	19
1.5.1.3.5. Ayrılma Hali Eki: -dan / -den	19
1.5.1.3.6. Eşitlik Eki: -ca / -ce, -ça / -çe	19
1.5.1.3.7. Yön Eki: -ra / -re, -ru / -rü, -aru / -erü	19
1.5.1.3.8. Vasıta Hali Eki: -ıla / -ile, -la / -le, -n	19
1.5.1.4. Sayı İsimleri	19
1.5.1.5. İsim Yapım Ekleri	19
1.5.1.5.1. İsimden İsim Yapan Ekler	19
1.5.1.5.2. Fiilden İsim Yapan Ekler	20

1.5.2. Zamir	20
1.5.2.1. Şahıs Zamirleri	20
1.5.2.2. İşaret Zamirleri	20
1.5.2.3. Dönüşlülük Zamirleri	20
1.5.2.4. Belirsiz Zamirler	20
1.5.2.5. Soru Zamirleri	20
1.5.3. Sıfat	20
1.5.3.1. Niteleme Sıfatları	20
1.5.3.2. Belirtme Sıfatları	20
1.5.3.2.1. Sayı Sıfatları	20
1.5.3.2.2. İşaret Sıfatları	21
1.5.3.2.3. Belirsizlik Sıfatları	21
1.5.3.2.4. Soru Sıfatları	21
1.5.4. Zarf	21
1.5.4.1. Zaman Zarfları	21
1.5.4.2. Yer Zarfları	21
1.5.4.3. Miktar Zarfları	21
1.5.4.4. Nasıllık- Nicelik Zarfları	21
1.5.5. Fiil	21
1.5.5.1. Fiil Yapma Ekleri	21
1.5.5.1.1. İsimden Fiil Yapan Ekler	21
1.5.5.1.2. Fiilden Fiil Yapan Ekler	21
1.5.5.2. Fiillerde Olumsuzluk	22
1.5.5.3. Fiil Çekimi	22
1.5.5.3.1. Bildirme Kipleri	22
1.5.5.3.1.1. Görülen Geçmiş Zaman	22
1.5.5.3.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman	22
1.5.5.3.1.3. Geniş Zaman	23
1.5.5.3.1.4. Gelecek Zaman	23

1.5.5.3.1.5. Şimdiki Zaman	23
1.5.5.3.2. Dilek Kipleri	23
1.5.5.3.2.1. İstek Kipi	23
1.5.5.3.2.2. Emir Kipi	23
1.5.5.3.2.3. Şart Kipi	23
1.5.6.4. Bildirme Ekleri ve Cevher Fiili	23
1.5.6.4.1. Bildirme Geniş Zaman Ekleri	23
1.5.6.4.2. Görülen Geçmiş Zaman	23
1.5.6.4.3. Öğrenilen Geçmiş Zaman	23
1.5.6.4.4. Şart	23
1.5.6.4.5. İken Zarf-fiili	23
1.5.6.5. Fiillerin Birleşik Çekimleri	23
1.5.6.5.1. Hikâye Tarzı	23
1.5.6.5.2. Rivayet Tarzı	23
1.5.6.5.3. Şart Tarzı	23
1.5.6.6. Fiillerde Soru Şekli	23
1.5.6.7. Birleşik Fiiller	23
1.5.6.7.1. İsimlerden Yardımcı Fiillerle Yapılan Birleşik Fiiller	23
1.5.6.7.2. Tasvir Fiilleri	23
1.5.6.7.2.1. Süreklilik Fiili.....	23
1.5.6.7.2.2. Tezlik Fiili.....	23
1.5.6.7.2.3. Yeterlilik Fiili.....	23
2. METİN	24
2.1. Çeviri Yazı Alfabetesi	25
2.2. Metin	26
3. DİZİN	51
3.1. Dizin	52
BİBLİYOGRAFYA	141
EK: TIPKIBASIM	143

ÖN SÖZ

Kıssa-i Kahraman-ı Kâtil Farsçadan Türkçeye çevrilmiş bir metindir. Eserin mürtercimi bilinmemektedir. Müellifi olarak ise Ebû Tâhir-i Tarsusî adı geçmektedir. Yapılan kütüphane ve katalog taramalarında eserin birçok nüshasına rastlanmıştır. Kayıtlarda *Kahramân-nâme*, *Hikâye-i Kahramân*, *Kıssa-i Kahramân-ı Kâtil*, *Dâstân-ı Kahramân Kâtil*, *Kıssa-i Kahraman Katil* ve *Pehlivan-ı Akil* adlarıyla kayıtlı olan birçok eser bulunmaktadır.

Üzerinde çalıştığımız nüsha Bibliothèque Nationale de France'da Türkçe yazmalar bölümünde, *Kıssa-i Kahraman Katil* ve *Pehlivan-ı Akil* adıyla, 344 numarada kayıtlıdır. Ali İbn 'Abdullah tarafından H. 905 (M. 1499) yılında istinsah edilmiştir. Eser 262 varaktır. Bu tezde eserin 81-120 yaprakları üzerinde çalışılmıştır.

Çalışma; inceleme, metin, dizin ve tıpkıbasım bölümlerinden oluşmaktadır. İnceleme bölümünde mensur hikayeler, eserin müellifi, *Kıssa-i Kahraman-ı Kâtil*'in özelliği, kahraman-nâmeler, hikâyenin özeti ve eserin gramer yapısı incelenmiştir.

Metin bölümünde eser çeviri yazıya aktarılmış ve sayfa numaraları metin içinde gösterilmiştir.

Dizin bölümünde kelimeler alfabetik olarak dizilmiştir. Metinde sözlük değeri olan her kelime madde başı olarak alınmıştır. Çalışmanın sonunda eserin tıpkıbasımı yer almaktadır.

Tezin hazırlanmasında bana yardımcı olan, kıymetli vaktini ayıran tez danışmanım Doç.Dr. Aylin KOÇ'a, bu tezi çalışmama vesile olan Prof. Dr. Zuhâl KÜLTÜRÂL'a hayatımın her döneminde benden desteklerini esirgemeyen annem Nurcan KAPLAN ve babam Hasan KAPLAN'a ve kıymetli eşim Serdar SÜLE'ye sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Meryem SÜLE

ÖZET

Eser, 262 varaktan oluşmaktadır. Bu çalışmada Kıssa-i Kahraman-ı Kâtil adlı eserin 81-120 sayfaları üzerinde çalışılmıştır. Tez üç bölümden oluşmaktadır:

Birinci bölüm inceleme bölümüdür. İnceleme bölümünde; eserin nüsha özellikleri, dil ve üslup özellikleri hakkında bilgi verilmiş, müellifi ve eserin nüshaları tanıtılmış ve bölüm özetleri yapılarak ardından gramer incelemesi üzerinde durulmuştur.

Metin bölümünde eser çeviri yazıya aktarılmıştır ve sayfa numaraları metin üzerinde gösterilmiştir.

Dizin bölümünde ise kelimeler alfabetik olarak sıralanmış ve metinde kullanılan anlamları verilmiştir.

Tez eserin orijinal metni ve bibliyografya ile sonlandırılmıştır.

ABSTRACT

The work consists of 262 leaves. In this thesis, leaves from 81st to 120th of Kissa-i Kahraman-ı Kâtil are studied. The thesis consists of three parts:

The first section is the analysis part. In that part, the general characteristics of the work have been analysed. Also the author and copies of the work have been introduced and the grammatical structure has been analysed.

In the text part, the work has been written as transcription text and punctuation marks have been used to make easier the comprehension. The words have been arranged by alphabetical order and the meanings of the words used in the text have been given. In the index part of the work.

The facsimile and bibliography have been added in the end.

KISALTMALAR VE İŞARETLER

- Ar. Arapça
- a.g.e. Adı geçen eser
- bk. Bakınız
- C. Cilt
- Far. Farsça
- hızl. Hazırlayan
- krş. Karşılaştırınız
- s. Sayfa
- T. Türkçe
- vb. ve benzeri
- Yun. Yunanca
- + İsim kök /gövdesine gelen eklerden önce kullanılmıştır.
- Fiil kök /gövdesine gelen eklerden önce kullanılmıştır.
- [ ] Eksik yazılmış unsurları gösterir.
- < Kelimenin kaynağını gösterir.
- (?) Okunuşundan emin olunamayan kelimeleri gösterir.

1.İNCELEME

MENSUR HİKÂYELER

“Türklerin İslamiyet’i kabulünden sonra Arapçadan dilimize geçen hikâye kelimesi, bir terim olarak en geniş anlamıyla “bir olayın anlatımı” demektir. Gerek Doğu gerekse Batı edebiyatlarında yüzyıllarca gerçek veya gerçek dışı” olmuş, olması mümkün olsun veya olmasın, tasavvur edilmiş her türlü tahkiye ürünü olay, hikâye konusu içinde değerlendirilmiştir. Türk edebiyatında 19. yüzyıldan itibaren anlam daralmasına uğrayan hikâye, olmuş veya olması mümkün olan” olayların anlatıldığı edebi bir türün genel adı olarak kabul görmüştür.”¹

“Eski Türk edebiyatında nesir, dolayısıyla mensur hikâyecilik, bazen küçümsenip hafife alınmakla birlikte köklü bir geçmişe sahiptir. Bu geniş zaman diliminde manzum veya mensur, herhangi bir olayı anlatan, tarih, masal, efsane, latife, destan, menkabe latife, tarih, nevadir vb. gibi isimlerle anılabilmiştir.”²

Hasan Kavruk mensur hikâyelerin farklı şekillerde incelenebileceğini belirtmiştir. Hikâyeleri şekil olarak dört grupta toplamıştır³:

- a) Müstakil büyük hikâyeler (Hikâye-i Anabacı, Binbirdirek Batakhanesi)
- b) Çerçeve hikâyeler: (Bahtiyar-name, Kırk Vezir Hikâyeleri, Muhayyelat-ı Aziz Efendi vb.)
- c) Belirli konularda derlenip gruplandırılmış müstakil hikâyeler: (İbret-nüma, Cevamiü’l-Hikâyat vb.)
- ç) Hiçbir tasnife tâbi tutulmadan rastgele derlenmiş derleme hikâyeler: (Cami’ü’l-Hikâyat) .

Kaynaklarına göre ise üç gruba ayırmıştır. Bunlar; çeviri, telif ve yabancı hikâyelerden etkilenilerek telif biçimine sokulmuş hikâyelerdir.⁴

Hikâyeleri konuları bakımından ise; âşıkane hikâyeler, dinî-tasavvufî, ahlaki (didaktik) hikâyeler, mizahi hikâyeler, olağanüstü olaylarla yüklü macera hikâyeleri, serüven hikâyeleri biçiminde sınıflandırmıştır.⁵

“İslamiyet’in Türkler arasında benimsenip yayılmasından sonra, İslami eserlere ihtiyaç duyulmaya başlanmış, bu da ilk zamanlarda tercüme yoluyla ve bilhassa tahkiyeye dayalı eserlerle karşılanmaya çalışılmıştır. İlk çeviriler, Türklerden önce Müslüman olan İranlılardan yani Farsçadan yapılmıştır.”⁶

¹ Hasan Kavruk, “Mensur Hikâyeler”, *Türk Edebiyatı Tarihi 1*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İstanbul 2007, s.539

² Kavruk, a.g.e., s.539

³ Kavruk, a.g.e., s.539

⁴ Kavruk, a.g.e., s.540

⁵ Kavruk, a.g.e., s.540

⁶ Kavruk, a.g.e., s.540

“Kelile ve Dimne, Marzuban-nâme, Bahtiyar-nâme, Hikâye-i U‘cube ve Mahcûbe, Tûtî-nâme, Şirvan Şah ve Şemâil Bânû, Ferruh ve Humâ, Sindbad-nâme, Hüsn ü Dil, Hikâye-i Kahraman-ı Kâtil, Kıssa-i Kırân-ı Habeşî, Cevâmî‘ü‘l-hikâyât, Bülbüliyye vb. gibi Farsçadan çevirileri Arapçadan çeviriler izlemiştir.”⁷

“Başta Elfü‘l-leyleti ve‘l-leyle olmak üzere Yûsuf u Züleyha, Mikdat ile Miyase Hikâyesi, Antre-name vb. Hint kaynaklı olduğu halde Kelile ve Dimne, Marzuban-name, Tuti-name gibi eserlerin de Farsçadan Türk diline kazandırıldığı görülmektedir.”⁸

Hasan Kavruk çeviri yoluyla dilimize kazandırılan eserlerin ardından 15. Yüzyıldan sonra telif hikâyelerin verilmeye başlandığını belirtmiştir.⁹

Günümüzdeki tercüme anlayışıyla klasik edebiyattaki tercüme anlayışı farklıdır. Metne bağlı kalınarak yapılan birebir tercüme bulunmakla birlikte çevrilecek metne ekleme, çıkarma da yapılabilmektedir. Bunun yanı sıra konunun ana özelliği korunarak genişletildiği, özgün metinden ayrı, telife yakın metinlerin ortaya konulduğu görülmüştür.¹⁰

Klasik hikâyeler genel itibariyle mensur olarak yazılmıştır. Ancak birçok esere manzum parçaların eklendiği görülmektedir. Bu eklenen parçaların metnin akışını bozacak şekilde değildir. Bunların metinden çıkarılması herhangi bir eksikliğe, bir aksaklığa sebep olmaz.¹¹

“Klasik hikâyeler diğer mensur metinlerde görüldüğü üzere dil ve üslup bakımından üç değişik özellik gösterir. Arapça ve Farsça kelime ve tamlamalarla yüklü, ağır “süslü, sanatkarane” nesirle yazılanlar (Nihalistan vb.); dili fazla ağır olmamakla birlikte sanatlı bir üsluplu yazılanlar (Anabacı Hikâyesi vb.); sadece herkesin anlayabileceği yalın bir dille yazılanlar (Hançerli Hanım vb.)”¹²

“Klasik mensur hikâyelerin bazılarının yazarı belli değildir. Başlangıçtan Tanzimat’a kadar pek çok eserde yazar veya mütercimim imzasının bulunmaması, o dönem sanatkarlarının hikâyeye, nesre bakış açısından kaynaklanmaktadır. Çünkü klasik Türk edebiyatında esas olan şiidir. Şiir alabildiğine işlenip, inceltildiği halde nesre fazla itibar edilmemiştir.”¹³

“Nesre karşı gösterilen bu küçümser tavra rağmen eski Türk edebiyatında nesir, nazım kadar olmasa da gelişimini sürdürmüş, pek çok mensur eser kaleme alınmıştır.”¹⁴

⁷ Kavruk, a.g.e., s. 539

⁸ Kavruk, a.g.e., s. 539

⁹ Kavruk, a.g.e., s. 540

¹⁰ Kavruk, a.g.e., s. 540

¹¹ Kavruk, a.g.e., s. 541

¹² Kavruk, a.g.e., s. 541

¹³ Kavruk, a.g.e., s. 541

¹⁴ Kavruk, a.g.e., s. 541

‘‘Mensur eser kaleme almanın, hele hikâye yazmanın küçümsenmesi sebebiyle, bu tür eser yazarların birçoğu eserlerine imzalarını atmamış, böylece tenkit edilip, alaya alınmaktan kendilerini kurtarmak istemişlerdir. Bazıları da yaptıkları işin sakıncalı, kötü bir şey olmadığını ispat gayesiyle ayet ve hadislerden, peygamberlerin, din büyüklerinin, meşhur âlimlerin latifelerinden ve onların bu konudaki hoşgörülü sözlerinden örnekler vererek hikâyeciliğin savunmasını yapmışlardır.’’¹⁵

KISSA-İ KAHRAMAN-I KÂTİL

Müellifi ve Mütercimi

Eser, Farsçadan Türkçeye tercüme edilmiş bir eserdir. Eserin mütercimi bilinmemektedir. ‘‘Kıssa-ı Kahraman-ı Kâtil, Kıssa-ı Kahraman-ı Katl, Kıssa-ı ve Pehlevan-ı Âdil adlarıyla da bilinen hikâye önce Pehlevi diliyle yazılmış, daha sonra Ebû Tâhir Mûsa el-Tarsûsi tarafından yeniden kaleme alınmıştır.’’¹⁶

Yazarın yaşadığı çağ ve nereli olduğu konusunda kesin olarak ulaşabileceğimiz bir bilgi bulunmamaktadır.¹⁷

‘‘Onun Gazneli Mahmud’un sarayında bulunan bir hikâyeci olduğu eldeki Ebû Müslim destanı nüshalarından anlaşılmakta ve bu nüshalarda Gazneli Mahmud adına da rastlanmaktadır. Bibliothèque Nationale’de bulunan bir Kıssa-ı Ebû Müslim nüshasındaki bilgilere göre Ebû Tâhir-i Tûsî âmâdır. Zaman zaman kendisinden Ebû Tâhir-i Karagözî olarak da söz edilir. Bunun dışında Ebû Tâhir-i Tûsî adı bilhassa Anadolu’da Ebû Tâhir-i Tarsûsî veya Ebû Tâhir-i Tartûsî şeklinde de geçmekte ve Türk edebiyatındaki kahramannâmeler, darabnâmeler ve Veysel Karanî ile ilgili hikâyelerin pek çoğu Ebû Tâhir-i Tûsî’ye mal edilmektedir.’’¹⁸

‘‘Hikâyelerini anlattığı dil Farsçadır; adıyla bağlantılı olarak yazılı kaynaklardan söz eden birçok epik hikâye derlemecisi bu kaynakların Farsça yazıldığını söylemektedir.’’¹⁹

‘‘Ebu Tahir’in epik hikâyelerinin temel malzemesini, hikâyelerin kahramanları tarafından devlere ve cazulara veya yer altındaki canavarlara karşı sürdürülen kutsal savaş oluşturmaktadır.’’²⁰

¹⁵ Kavruk, a.g.e., s. 542

¹⁶ Hasan Kavruk, *Eski Türk Edebiyatında Mensûr Hikâyeler*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1998, s. 28

¹⁷ Nimet Yıldırım, *İskendernâme, Firdevsî*, Kabalcı Yayıncılık, İstanbul 2013, s. 145

¹⁸ Nurettin Albayrak, Türkiye Diyanet Vakfı, İslam Ansiklopedisi, C.10, *Ebû Müslim Destanı*, İstanbul 1994, s. 195

¹⁹ İrene Melikoff, *Türk - İran Epik Geleneği İçinde Horasan Teberdarı, Ebû Müslim*, Elips Kitap, 2012, s. 29

²⁰ İrene Melikoff, a.g.e. s. 30

NÜSHA ÖZELLİKLERİ

Kıssa-i Kahraman-ı Kâtil adlı eserin üzerinde çalışılan nüshası Bibliothèque Nationale de France'da Türkçe yazmalar bölümünde bulunmaktadır. Kıssa-i Kahraman Katil ve Pehlivan-ı Akil adıyla, 344 numarada kayıtlıdır. Ali İbn 'Abdullah tarafından H. 905 (M. 1499) yılında istinsah edilmiştir.

Eserin kapağı incelendiğinde; kahverengi deriden olup ortasında altın renginde zemin üzerinde işlemler görülmektedir. Bu işlemin dışında çerçeve şeklinde altın renginde şerit geçmektedir. Kitabın arka kapağında da aynı işlemin olduğu görülmektedir. Kapağın her iki yüzeyinde ve kitabın köşelerinde yıpranma olduğu görülmektedir.

Eser, 262 varaktan oluşmaktadır. Bizim üzerinde çalıştığımız varaklar ise 81a-120b arasındadır. 190^{mm} boyutunda ve 120^{mm} enindedir. Eser nesir olarak yazılmıştır. Ancak aralarda manzum bölümlerin de olduğu görülmektedir. Her bir sayfada 11 satır bulunmaktadır. Manzum bölümlerde de bu sayı değişmemiştir. Sayfaların sol üst köşesinde, sonradan eklendiği anlaşılan varak numaraları bulunmaktadır. Göze çarpan diğer bir özellik ise her varağın sonunda, sayfanın sol alt tarafına yeni başlayan varağın ilk kelimesinin yazılmasıdır.

Eserin siyah mürekkeple yazıldığı görülmektedir. Başlık kırmızı mürekkeple yazılmış olup başlığın hareketleri siyah mürekkeple gösterilmiştir. İncelediğimiz varak aralığında ise metin siyah mürekkeple yazılmış olup birkaç yerde kırmızı mürekkep kullanıldığı görülmektedir (*naẓm, ez-în cānib, İ'tişām ḥakīm kavlince, tārīḥ Deştī kavlince, Tārḫūs ḥakīm kavlince*)

Kayıtlarda Kahramân-nâme, Hikâye-i Kahramân, Kıssa-i Kahramân-ı Kâtil, Dâstân-ı Kahramân Kâtil, Kıssa-i Kahraman Katil ve Pehlivan-ı Akil adlarıyla kayıtlı olan birçok eser bulunmaktadır.

Kahraman-nâmeler

1)İstanbul Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Koleksiyonu, arşiv numarası: 34 Ae Tarih 476, eser adı: Kahramannâme, müstensih: Muhammed Himmet, istinsah tarihi Hicri 1008, ölçü:286x198,223x140^{mm}, yaprak: 119, satır:20, yazı türü:Arap-nesih, sırtı ve etrafı meşin, soğuk şemseli

2)İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, eser adı: Hikâye-i Kahraman Şâh veya Kahraman Kâtil, yer numarası: H. 1619, ölçüleri: 205x145mm , yazı türü: dîvânî kırması, kağıt türü: aharlı, dil: Türkçe, kahverengi deri ve ebru cilt. Kitabın başı eksik ve yırtıktır.

3) İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, eser adı: Hikâye-i Kahraman, yer numarası: H. 1618, ölçüleri: 205x140mm, istinsah tarihi: 1019 (1610), yaprak sayısı: 167, satır sayısı: 17, yazı türü: talik kırması, kağıt türü: aharlı, dil: Türkçe, kahverengi deri ve ebru cilt.

4) İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, eser adı: Hikâye-i Kahraman, yer numarası: E.H. 1660, ölçüleri: 212x150mm, istinsah tarihi: 955 (1548), yaprak sayısı: 106, satır sayısı: 13, yazı türü: nesih, kağıt türü: aharlı, dil: Türkçe, miklep ve şemseli vişne çürüğü deri cilt.

5) İstanbul, Topkapı Sarayı Müzesi Türkçe Yazmaları, eser adı: Hikâye-i Kahraman, yer numarası: H. 1615, ölçüleri: 212x155mm, yaprak sayısı: 269, satır sayısı: 17, yazı türü: nesih, kağıt türü: aharlı, dil: Türkçe, miklepli kahverengi deri cilt.

6) Milli Kütüphane Ankara, Milli Kütüphane Yazmalar Koleksiyonu, eser adı: Kitâb-ı Kahramân, yer numarası: 06 Mil Yz B 1154, DVD no: 2175, ölçüleri: 320x220-270x170mm, telif tarihi: 1173 (1759), istinsah tarihi: 0 (1800), yaprak sayısı: 126, satır sayısı: 21, yazı türü: nestalik, kağıt türü: abadî, dil: Türkçe, sırtı siyah meşin üzeri siyah pandizot kaplı mukavva cilt. Hoşenk Şahın "Kahraman"adlı kişiyi hapsedmesinden bahsetmektedir. Eser, Türk Dili ve Edebiyatı hakkındadır. Eserin I. Cildir.

7) Kütahya Vahitpaşa İl Halk Kütüphanesi, eser adı: Hikayat-ı Kahraman, yer numarası: 43 Va 1293, ölçüleri: 205x155 155x105, yaprak sayısı: 89, satır sayısı: 17, yazı türü: nesih, rik'a, dil: Türkçe, meşin cilt üzeri ebruli kağıt kaplı. Konu:813

8)Avusturya, Dükalık Kütüphanesi Gotha Koleksiyonu Türkçe Yazmaları, yer numarası: Theil von pt. 70. Seetzen: Kah. 1198, eser adı: Kahraman-nâme, yaprak sayısı:87, satır sayısı:25, yazı türü: nesih, dil: Türkçe

9)Avusturya, Dükalık Kütüphanesi Gotha Koleksiyonu Türkçe Yazmaları, yer numarası:Theil von pt. 70. Seetzen: Kah. 1198, eser adı:Kahraman-nâme, yaprak sayısı:30, satır sayısı:15, yazı türü: nesih, dil:Türkçe

10) Avusturya, Dükalık Kütüphanesi Gotha Koleksiyonu Türkçe Yazmaları, yer numarası:Theil von pt. 70. Seetzen: Kah. 1198, eser adı:Kahraman-nâme, yaprak sayısı: 12, satır sayısı: 19, yazı türü: nestalik, dil:Türkçe

11)Fransa, Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, yer numarası: regius, eser adı: Kıssa-i Kahraman Katil ve Pehlivan-ı Akil, ölçüleri: 200x150^{mm}, müstensih: Osman b. Abdullah, istinsah tarihi: 989 (1581), yaprak sayısı: 200, yazı türü: nesih, dil: Türkçe, genel notlar: 5. cilt.

12) Fransa, Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, yer numarası: Coisilin Saint-Germain-des-Pres, 456.eser adı: Kıssa-i Kahraman Katil ve Pehlivan-ı Akil, istinsah tarihi: 1123 (1711), yaprak sayısı : 218, yazı türü: nesih, dil: Türkçe, ölçüleri :200x150^{mm} , genel notlar: karton cilt.

13) Fransa, Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, yer numarası: gaulmin, eser adı: Kıssa-i Kahraman Katil ve Pehlivan-ı Akil, ölçüleri: 200x145^{mm} , istinsah tarihi: 1042 (1632), yaprak sayısı:

305, yazı türü: nesih, dil: Türkçe, Kahraman-name'den iki cilt (2. ve8. cilt). Türk tarzı kahverengi meşin cilt.

14) Fransa, Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, yer numarası: Decambray/Gaulmin, eser adı: Kıssa-i Kahraman Katil ve Pehlivan-ı Akil, ölçüleri: 190x120^{mm}, müstensih: Ali b. Abdullâh, istinsah tarihi: 905 (1499), yaprak sayısı: 262, yazı türü: nesih, dil: Türkçe, Türk tarzı kahverengi meşin, yıldızlı gömme baskı cilt.

15) Fransa, Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, eser adı: Dâstân-ı Kahramân Kâtil, yer numarası: Gaulmin/Regius, 1447., ölçüleri: 200x150mm, yaprak sayısı: 210, yazı türü: nestalik, dil: Türkçe, batı tarzı parşömen cilt

16) Fransa, Fransa Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, eser adı: Dâstân-ı Kahramân Kâtil, yer numarası: Gaulmin/Regius, 1448, istinsah tarihi: 1008 (1599), yaprak sayısı: 216, yazı türü: nesih, dil: Türkçe, batı tarzı parşömen cilt.

17) Bosna-Hersek: Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, eser adı: Hikâye-i Kahraman Şâh, yer numarası: 5580, ölçüleri: 205x145^{mm}, yaprak sayısı: 60, satır sayısı: 15, yazı türü: talik, dil: Türkçe

18) Bosna-Hersek: Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, eser adı: Hikâye-i Kahraman, yer numarası: 3543, müstensih: Pehlivanzâde İbrahim b. Ahmed, istinsah tarihi: 1191 (1778), yaprak sayısı: 34, satır sayısı: 21, yazı türü: talik, dil: Türkçe

19) Bosna-Hersek, Gazi Hüsrev Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, eser adı: Kıssa-i Kahraman Katil ve Pehlivan-ı Akil, yer numarası: 2290, ölçüleri: 202x143mm , yaprak sayısı: 1-110, satır sayısı: 11, yazı türü: nesih, dil: Türkçe

20) Avusturya, Avusturya Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, eser adı: Hikâye-i Kahramân Kâtil, yer numarası: A.F. 222 c (178), yaprak sayısı: 7, satır sayısı: 9, yazı türü: nesih, dil: Türkçe

21) Kahire-Mısır, Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, eser adı: Dâstân-ı Kahramân Kâtil, yer numarası: el-Kısas et-Timuriye 30, ölçüleri: 300x200^{mm}, dil:Türkçe

22) Kahire-Mısır, Mısır Milli Kütüphanesi Türkçe Yazmaları, eser adı: Târîh-i Kahrâmân, yer numarası: Tarihi Türkî 150, ölçüleri: 220x310^{mm}, müstensih: Halil Ağa, yaprak sayısı: 196, satır sayısı: 25, yazı türü: nesih, dil: Türkçe

23) Kazan-Tataristan, Galimcan İbrahimov Dil, Edebiyat ve Tarih Araştırmaları Enstitüsü Türkçe Yazmaları, eser adı: Kitâb-ı Kahraman, yer numarası: Kol. 39 Liste. 1/3497, istinsah yeri: Deşt-i Kıpçak, yaprak sayısı: 271, dil: Türkçe

HİKÂYELERİN ÖZETLERİ

1. Hikâye: [81a/01] Şâh, Gerden-keşân'a dönerek böyle bir zamanda, böyle bir yiğidi ancak kendisinin bilebileceğini söyler ve Hüşenk Şâh böyle dedikten sonra Gerden-keşân yanına habercileri alarak savaş yerine gider. Ancak ne kadar aradıysa da Qahramân'dan haber alamaz.

2. Hikâye: [81b/05] Bilgin sözüne göre ise Qahramân ile server-i hırâmân birbirlerini yenmek için savaşır. Qahramân öyle iyi savaşır ki kendini kurtarır. Kuvvetli bir gürz vurunca görür ki savaştığı kişininsaçı açılıp, başı dağılır. O zaman bir kız ile savaştığını anlar. Qahramân o zaman on yedi yaşındadır ve aşk nedir bilmez. Server-i hırâmân ise hemen oradan ayrılır.

3. Hikâye: [82a/11] Gerden-keşân, atını sürüp Şâh'ın çadırına gelir. Qahramân'ı bulduğunu, ancak daha göğsünün gürültüsünün dinmediğini, nerede olduğunu kendisine söylemediğini belirtir. Qahramân, Şâh'ın çadırına gelir. Şâh gelip hürmet gösterir, yemekler gelip yenir, sohbet başlar. Olanlar görüşüldükten sonra Şâh'ın buyurmasıyla Keyvân'ı, Süherâb'ı, Şikar-ger'i, getirirler. Suçları için şahtan özür dileyip tövbe ederler. Keyvân'a sultanlar katında yer verirler, Süherâb'ı Behrâm-ı Cebeli'ye, Şikâr-ger'i de Gerden-keşân'a teslim ederler.

4. Hikâye: [83a/07] Diğer taraftan Rây-ı A'zam gelip divanına oturur. Büyük bir ateş yakılıp diri diri adamları içine atarlar. Çünkü kızı geldiği için onları kurban eder. Birçok bey ve kızın dadısı gelir. Ancak Rây kızının onların içinde olmadığını görünce dadıya niçin gelmediğini sorar. Dadı da savaş olduktan sonra görmediği söyler ve Rây gidip haber almasını emreder. Dadı yanına birkaç tane yiğit kız alarak kızın savaştığı yere gider. Kız ise kendisini bu zamana kadar yenen kimse olmazken onu yenip bırakıp gidip kimdi diye düşünmektedir. Kızları ve dadısını görünce kendisini toplayıp atına binip savaş yerinden ayrılır. Üzerindeki zırhı çıkartıp, yüz örtüsünü takıp babasının çadırına gelir. Rây, kızını bağrına basar. Server-i hırâmân altın tahtın üzerine oturur. Çünkü adeti olduğu üzere her zaman oraya oturur. Yemek gelip yenir, şükür edilir. Rây, kızına yaptığı mücadelenin ne olduğunu sorar. Server-i hırâmân da o kişinin kendisiyle iyi savaştığını ancak hava kararınca ne tarafa doğru gittiğini bilemediğini söyler ancak akli hala savaştığı yiğittedir. Babasına üç gündür uyumadığını, savaş da yaptığından dolayı iyice yorgun düştüğünü belirtip izniyle çadırına gitmek istediğini belirtir.

5. Hikâye: [85a/01] Server-i hırâmân çadırına geçince yanına Düzd-i Efser'i çağırır. Ona yanında gidip savaştığı kişiyi bulmak istediğini belirtir. Yola çıkarlar. Çadırların yanına ulaştıklarında Server-i hırâmân savaştığı kişiyi bilip bilmediğini sorar. Düzd-i Efser, adının Qahramân-ı Kâtil olduğunu ancak korkudan bu taraflara gelmediklerini, o yüzden Qahramân'ın da çadırını bilmediğini söyler. Bu söz üzerine Server-i Hırâmân, Düzd-i Efser'in korktuğunu anlar, korkak bir yoldaş istemiyoruz diyerek dadısıyla ilerlemeye devam eder. Vardıklarında otuz iki yerde çadırın kurulu olduğunu görürler. Hüşenk Şâh'ın çadırını görürler. Her tarafta asker vardır. Bir süre sonra Qahramân'ın çadırını bulur. Birkaç askeri helak ettikten sonra çadırdan içeri girmeyi başarır. İçeri girdiğinde Qahramân uyuyordu.

Ancak içeride sekiz tane daha delikanlı bulunmaktadır. Onları da helak ettikten sonra elindeki hançerle ahramān'ın başının ucuna gider, isteği onun da canını almaktır. Ancak ahramān'ın g zelliğini g r nce kuzun aklı başından gider. Elinden hançeri d ş r r. Uzun s re ahramān'ı izler. Eline bir kalem alıp mektup yazar. Mektubu yastığın yanına koyup  zerine de hançeri bırakır ve adırdan ıkar. Kız ardından H şenk řāh'ın adırına girer. Bu sırada Gerden- keřān da k t  bir r ya g rm ş ve yerinden sıçramıştır. Kalkıp řāh'ın adırına geldiğinde elinde kanlı bir hançer olan bir kız g r r. M cadeleye başlarlar. Sesten b t n askerler uyanıp gelmişlerdir. Ancak kız kim kendisinin  st ne gidiyorsa hepsini helak eder .Gerden- keřān'a bir hançer savurur ve onu yere d ş r r. Ardından oradan kaçar. ahramān da sestem uyanmıştır. Uyanınca başının ucundaki hançeri ve mektubu g r r. Onları alıp řāh'ın adırına gelir. Mektupta Server-i hırāmān, ahramān'ı  ld rmeye geldiğini ancak genç bir yiğit olduğunu g r nce kıyamadığını, ertesini g n  H şenk řāh'ı alıp Rāy řāh'ın huzuruna gelmesi gerektiğini, kendisine Hint diyarının verileceği yazmaktadır. Eğer yazılanları kabul etmezse yarın gelip onu  ld receğini yazar. S herāb-ı Hindi bu arada s z alarak Rāy řāh'ın bir kuzunun olduğunu, bu zamana kadar kimsenin onu yenemediğini, kendisini yenen yiğide eř olacağını s ylediğini, bu y zden yirmi  c yıldır nice şehzadenin kendisiyle savaşıp yenilgiye  gradığını anlatır. Adının Server-i Hırāmān olduğunu, bu işi ancak onun yapabileceğini anlatır. Kahrāmān da kiminle savaştığını  ğrenmiş olur.

6. Hikāye: [90b/08] Sabah olunca babasının divanına gelir. Binden fazla bey oğlu vardır. Ancak onun aklı Kahrāmān'dadır. O sırada Behrām'ı içeri getirirler. Rāy řāh kendisine kul olması halinde Sind diyarını vereceğini s yler. Behrām cevap vermez. Behrām'ın hanımı in şahının kuzudur. Behrām'ın ellerinde olduğuna dair haber g nderirler. Gerden- keřān, Behrām'ı kurtarmak için gideceğini s yler. Diğer taraftan Server-i hırāmān babasına , Behrām'a bir şey yapmaması gerektiğini, onu saklamalarını anlatır. Behrām'ı kendisinin saklayabileceğini s yler ve onu Server-i Hırāmān'ın adırına g t r rlere. şarap ve kebab gelir, yiyip içerler. Server-i Hırāmān Behrām'a bir soru soracağını, doğru cevap vermesi halinde onu bırakabileceğini s yler. Sorduğu kişi ahramān olur. Behrām Kahrāmān'ın yiğitliklerini anlatmaya başlar. Onun bir şehzade olduğunu,  ç yaşındayken devler tarafından kaçırıldığını, on  c yıl onu hapsettiklerini, bir g n şaha rastlayıp ona kul olduğunu, nice askeri helak ettiğini, deniz canavarını yendiğini, fillerle, gergedanlarla savaşıp hepsine karşı başarı sağladığını anlatınca kuzun aşkı daha da artar.

7. Hikāye: [94a/04] Gerden-keřān ise adırın arkasında onları dinliyordur. Kız adırın arkasında birinin olduğunu fark eder. Bunu işitince Gerden-keřān panikler. Kendisini sarhoşluğa vurur. Eline bir saz alarak saz ustasıymış gibi davranmaya başlar. adırdan içeri girdiğinde Server-i Hırāmān onu tanır ancak tanımıyormuş gibi davranır. Ona kim olduğunu sorunca Gerden-keřān kendisinin bir saz ustası olduğunu, bu şekilde ekmek parası kazandığını s yler. Kuzun haline uygun bir gazel okuyunca Server'in aşkı daha da artar. Server, kendisini Gerden-keřān'a benzettiğini s yleyince Behrām da

kafasını kaldırır ve onun olduğunu fark eder. Gerden-keşân inkar etmeyerek kendisinin olduğunu kabul eder. Bu doğru sözünden dolayı Server, Behrām'ı da alıp gidebileceğini söyler.

8.Hikâye: [96a/01] Server-i Hırāmān'ın, ahramān'a aşık olduğunu anladıklarını birbirlerine söylerler. Ertesi gün iki taraftan derya gibi ordu karşı karşıya gelir. Has askerler ön safta dururlar. Davullar gümler, bayraklar açılır. Hüşenk Şāh içlerinden birini merak eder ki Süherāb onun Rāy'ın kızı Server-i Hırāmān olduğunu söyler. Hüşenk Şāh, Süherāb'a askerlere gidip Server-i Hırāmān'a yenilmemeleri gerektiğini söylemelerini söyler. Behrām ve Serv-i Hırāmān çarpışmaya başlarlar. Serv-i Hırāmān öyle sert vurur ki etrafındakiler Behrām'ı öldürmediğine şükrederler. Muhtāc-ı zencirzen meydana gelir .Serv öyle bir vurur ki Muhtāc'ın ağzından burnundan kan gelir. Ardından āhir çıkar. Server onu da yenmeyi başarır. O gün kuşluk vaktine kadar seksen dört serveri helak eder. Kahtarān meydana çıktığında ise etraftakiler Server-i Hırāmān için üzürlüler. ' ahtarān ın elinden kurtulamayacağını düşünürler. İki arasında büyük bir mücadele başlar. ahtarān bir kızın yiğitlerle nasıl olur da savaştığını, yerini bilmesi gerektiğini söyler. Server ise bu sözler üzerine daha da hiddetlenir. Erkek arslan arslandır da; dişi arslan arslan değil midir diyerek öfkesini dile getirir. İki güçlü yiğit arasındaki mücadele Server-i Hırāmān'ın zaferiyle sonuçlanır. Üç yüz bin Türkistan askeri kızın üstüne at salarlar. Kız, deniz gibi gelen bu kadar askerin hepsiyle baş edebilir. Öte taraftan Hintliler de üç yüz bin askeri savaşa katınca toz göğe kadar ulaşır. Rāy Şāh'a haber vermelerini, İsfendiyār-ı bahrī'nin geldiğini söylerler. Bu haber Rāy'a ulaşınca çok mutlu olur. İsfendiyār birçok yiğidi yener. Diğer taraftan ahramān ise Serv-i Hırāmān akşam olunca mücadeleye başlarlar.

9.Hikâye: [104b/02] Şāhlar ayrılıp çadırlarına gelirler. Şāh, seksen dört askerin koltuğunu boş olduğunu görünce bu kız bugün bize ne eyledi diye söyleyip üzüntüsünü dile getirir. ahramān'ın göğsünün gürültüsü henüz dinmemiştir. Yorgunum diyerek çadırına gitmek ister. Ancak Gerden-keşân yorgun olmadığı başka bir şey olduğunu sezerek ahramān'ın arkasından gider. Çadırda ahramān'ın kılık değiştirdiğini görünce şaşırır . Sebebini sorduğunda ise ahramān esirleri kurtarmak istediğini söyler. Ancak İsfendiyār öyle güçlüdür ki Gerden-keşân, ahramān'ın vazgeçmesi gerektiğini söyleyip gündüz olanları tekrar hatırlatır. Ne dediyse de ahramān vazgeçmez. Gerden- keşân amacının onu denemek olduğunu, eğer isterse askerlerle beraber ona katılacaklarını söyler.

11. Hikâye: [106a/04] Rāy Şāh da çadırına gelmiştir. Görür ki Hint beyleri de gelmiştir. Bir süre sonra İsfendiyār da gelince yemekler yenir, sohbetler edilir. İsfendiyār kardeşinin nerde olduğunu sorunca Rāy Şāh onun gündüz ahramān-ı Kātil tarafından öldürüldüğünü açıklar. İsfendiyār öyle öfkelenir ki yarım kendisine ahramān'ın gösterilmesini nasıl olur da onun sağ dolaştığını, hemen cezasını vereceğini belirtir. Serv-i Hırāmān ise içinden ahramān'a kim zarar verirse onun cezasını bizzat kendisi vereceğini geçirir. ahramān ve Gerden-keşân ise kalabalık düşman askerinin içine karışmış, etrafı gözlüyorlardır. Esirleri getirip teker teker öldürmeye başlarlar. ahramān hemen çıkıp

onları durdurmak ister ancak Gerden-keşân buna izin vermez. Sonra Düzd-i Efser, Rây'ın işaretiyle gelip Қаһтарân' a şöyle söyler:

-“Ey yiğit! Bu kadar yoluna canını koyduğın Şâh'ın seni hiç anıyor mu? Қаһramân dersin, o da İsfendiyâr'ın korkusundan başını alıp gitti. Sen gel Rây Şâh'a kul ol. Başını kılıçtan kurtar, hürmet bul.”

Қаһтарân özellikle İsfendiyâr'ın korkup kaçtı denmesine tahammül edemez.Şöyle der:

-“O şeytan İsfendiyâr ne yaptı ki Қаһramân ondan kaçsın? Ne İsfendiyâr ölsün ne de Rây.” diyerek kibirle başını sallar.

12.Hikâye: [108a/07] Tüm bunlar konuşulurken Serv-i hırâmân dadısına dönerek Gerden-keşân'ın niçin bu askerlerden haber sormadığını merak ettiğini söyler. Dadısı ise Gerden-keşân'ın içlerinde olduğunu düşündüğünü belirterek etrafı izlemeye başlar ki iki kişiyi fark eder. Bunlardan birinin Gerden-keşân , diğerinin Қаһramân olduğunu anlar. Rây da onları fark eder ve “Şimdi bunlara ne yapmak lazım?” diye sorar. Bunlara ceza vermek gerekir, cevabını alınca cellatlara emreder ve hepsi bir bir kılıçlarını çekerler. Gerden- keşân ve Қаһramân ise yanlarına gelen ilk celladı vururlar. Bunu gören diğerleri ise birbirleriyle hellalleşmeye başlarlar. Қаһramân öyle bir nara yapar ki bunu duyan herkesin hatta Rây'ın ve İsfendiyâr'ın da aklı başından gider. Hindistan ordusunun atı, gergedanı ve fili ürker, askerler serser olurlar. Sanki o topluluk içinde kıyamet kopar. Bu sesi işiten Қаһтарân'a da güç gelir. Dizleri üzerinde tüm bağlarını, zincirlerini koparır. Gerden-keşân ve Қаһramân diğer askerlerin de bağını çözümler ve oradan ayrılırlar.

13.Hikâye: [109b/06] Diğer taraftan Hüşenk Şâh daҚ аһramân'ın sesini işitmiştir. Bu sesin Hint ordusundan geldiğini anlar. Sonra Şâh'ın yanına müjdecisi gelir olan hali haber verir. Şâh olanları duyduktan sonra çok sevinir. Қаһramân'ı bağrına basar, gözlerinden öper ve ona memleket verir. Sonra Қаһтарân'ı kucaklayıp Қаһramân'ı takdir eder.

14. Hikâye: [110b/11] Diğer taraftan Hintliler biraz akılları başlarına gelince esirlerin gittiğini, cellatların yenilip yerlerde yattıklarını görürler. İsfendiyâr: “ Başımıza gelen nasıl bir kargaşalıktır.” diye Şâh'a sorar. Şâh ise biraz kendini toparlayınca bütün bunları yapanın on sekiz yaşındaki Қаһramân olduğunu zaten İsfendiyâr'ın kardeşini de onun öldürdüğünü anlatır. Onlar böyle konuşurken Serv-i Hırâmân ise örtüsünün altından güler. Savaş meydanındakileri toplarlar. İsfendiyâr çok öfkelenir.

15.Hikâye: [111b/01] O gece geçip sabah olur. İki tarafın da deniz kadar askeri, savaş coşkusu içinde meydana karşılaşıp. Sancaklar çözümler meydanın iki tarafına dizilir. Okyanus beyleri, Hindistan pehlivanları İsfendiyâr'ı savaş yerine getirirler. Mağara gibi ağzını açıp, gök gürlemesi gibi bağırıp kendisiyle savaşması için asker ister. Önce Şâh'ın askerlerinden Mantüş Ğarçı çelikten süngüsünü

çekince onun süngüsünü geri itip paramparça eder. Askerin Şâh yolunda kurban olduğunu görünce Run Mağrib'i meydana çıkar. Ancak İsfendiyâr onu da kendi gürzüyle şehit eyer. Sonra, İsfendiyâr: "O gece hırsız suretiyle gelip adam kurtaran oğlan niçin gelmiyor?" diye sorunca Qahramân yerinden gürler. Ancak Behrâm-ı Cebelî onu bırakmaz ve meydana yürür. İsfendiyâr onu görünce Qahramân olup olmadığını sorar. Behrâm kendini tanıttıktan sonra eğer kendisine kul olursa onu bağışlayabileceğini söyler. Behrâm'ın kabul etmemesine karşın kuşluk vaktine kadar ikisi de iyi savaşır. İsfendiyâr, Behrâm-ı Cebelî'yi yenilgiye uğratır. Qahramân öyle bir nara atar ki Serv-i hırâmân sesi duyar. Serv, dadısını alıp meydan yerine gelince İsfendiyâr'ın sersemlediği bir yere bir göğe baktığını görür. Sonra hilekarlar gelip Behrâm'ı alıp giderler...İsfendiyâr Qahramân olduğunu anlayınca öyle güler ki iki tarafın da askerleri iştir. İsfendiyâr, Qahramân'a sen o değilsin diyince Qahramân: "Ey şeytan gözünü aç! Seni de kardeşin gibi helak etmeyeyim. Erlikle ilgili neyin var? Getir, görelim." diyince İsfendiyâr bu sözlere hiddetlenir. İsfendiyâr ve Qahramân arasında büyük bir mücadele yaşanır. Şâh'ın emriyle çavuşlar ise savaş meydanının etrafından Qahramân'a övgüler söylerler. İsfendiyâr, Qahramân'ın yenilmediğini görünce daha çok hiddetlenir. Mücadele oldukça uzun sürer ve İsfendiyâr iki tarafa yıkılır ve kızıl nehir akıyor gibi kanlar içinde kalır. Qahramân dönüp baktığında kendisine övgü sunanların onunla savaşanlar olduğunu görür ve düşmandan övgü duyduğuna şaşırır. Qahramân'ın bu gücünü, kan dökücülüğünü görenler ondan korkar olurlar. Kim çıksa Qahramân'a yeniliyordur. Bunun üzerine Rây'ın aklı başından gider.

16. Hikâye: [117b/03] Rây ve kızı olanlar hakkında konuşmaya başlarlar. Serv-i hırâmân Rây'a. Hüşenk Şâh'a kul olup bu savaşın bitmesi gerektiğini söyler. Ancak Rây Şâh, barış ilan etmek için geç diye düşünür. Serv-i hırâmân: "Ben seni barıştırayım." diyerek yanına askerleri alıp ilerler. Qahramân ile karşılaşır, Qahramân onu tanır. Serv, Qahramân kendisinin hatırı için babasıyla Hüşenk Şâh'ı barıştırmasını ister. Örtüsünü açıp yüzünün güzelliğini Qahramân'a gösterir. Qahramân ise bu güzelliği gördükten sonra : "Araya sen girdiğin için bu işi tamam bil." der. Serv-i hırâmân'ı yanına alan Qahramân Şâh'ın huzuruna yürümeye başlar. Gerden-keşân onları Şâh'ın huzuruna çıkarıp Serv-i hırâmân'ın kim olduğunu, babası için af dilediğini söyler. Bunun üzerine Hüşenk Şâh babasını affettiğini bildirir. Önce Qahramân Şâh'ın elini öper. Şâh, kendisine hilat verir. Sonra Serv-i hırâmân gelerek babasının günahı için af dilediğini söyler. Şâh da Serv'in hatırı için babasını bağışlayacağını söyler. Hindistan'ın Serv'in babasının olmasını, Sind diyarının da Serv'in olması gerektiğini söyler. Babasını alıp gelmesini, birkaç gün birbirlerini tanımalarını, kendilerinden öncekiler nasıl toprak altındaysalar kendilerinin de öyle olacağını anlatır. Yetmiş üç yıldır savaşıp çok işler yaptıklarını kabe-i muazzamaya gitmek istediğini belirtir. Serv-i hırâmân : "Ey alemin şahı, izinle gidip babama haber vereyim." der. Şâh, Serv'e korkusuzluk yüzüğünü verip ona gitmesi için müsaade eder. Serv-i hırâmân babasının huzuruna gelir. Rây Şâh kızına Hüşenk Şâh'tan ne haber getirdiğini sorar. Serv yüzüğü çıkararak gösterir, kendisini bağışladığını, Hint diyarını yine Rây'a verdiğini kendisine de

Sind diyarını verdiğini müjdeler. Bu haber üzerine bütün Hint beyleri ve Rāy Şāh çok sevince kapılırlar.

YAZIM ÖZELLİKLERİ

ÜNLÜLERİN YAZILIŞI

/a/ Metinde /a/ ünlüsü kelime başında üstünlü elif (أ) , medli elif (آ) veya dik üstünlü elif (ا') kullanılmıştır: az (أز), andan (أندن), alup (الوب)

Ortada /a/ ünlüsü, üstün (أ) , üstünlü elif (أ) veya he (ه) ile yazılmıştır: başaran (بأشرون), kalğanın (قَلْغَانِن),

Sonda üstünlü elif (أ) veya üstünlü he (ه) ile gösterilmiştir: olma (أولمه), başına (بأشينه), ardına (أردينه)

/e/ Metinde /e/ ünlüsü kelime başında üstünlü elif (أ) ile gösterilmiştir: eydür (أيدُر), er (أر), erkek (أرْكك), eyledüm (أيلدم)

Ortada /e/ ünlüsü üstün (أ) veya üstünlü he (ه) ile gösterilmiştir: server (سَرور), idemez (إده مَر), peyikler (پيگلر)

Sonda /e/ ünlüsü üstünlü he (ه) ile gösterilmiştir: peyiklere (پيگلره), yine (ينه), leşkere (لشكره)

/ı/ , /i/ : Metinde kelime başında /ı/ , /i/ ünlüleri esreli elif (ا) veya esreli elif ye (ای) kullanılmıştır: idemez (إده مَر), iste (استه), irdi (ايردي)

Ortada /ı/ , /i/ ünlüleri esre (ا) veya esreli y (ی) ile gösterilmiştir: bilmek (بلمك), dilini (ديلني), kaçurınca (قأچورنجه)

Sonda /ı/ , /i/ ünlüleri esreli y (ی) ile gösterilmiştir: gibi (گيبي), yolunu (يولوني), gitdi (گندي)

/o/ , /ö/ , /u/ , /ü/: Metinde kelime başında /o/ , /ö/ , /u/ , /ü/ ünlüleri ötreli elif (أ) veya ötreli elif vav (أ) kullanılmıştır: od (أود), öpdi (أؤپدي), uş (أوشن), ögürdi (أگürدي)

Ortada /o/ , /ö/ , /u/ , /ü/ ünlüleri, ötre (أ) veya ötreli vav (أ) ile gösterilmiştir: şunuñ (شونك), anuñ (أنك), yolunu (يولوني)

Sonda /o/ , /ö/ , /u/ , /ü/ ünlüleri, ötreli vav (أ) ile gösterilmiştir: ayru (أيرؤ), karşı (قَرشؤ), ulu (أؤلؤ)

Ünsüzlerin Yazılışı

/ç/ : Metinde genellikle çim (چ) ile yazılmıştır . Bazen cim (ج) ile yazıldığı da görülmektedir: ağaç (أغچ), birkaç (بِرْأاچ), birkaç (بِرْأاچ), çadır (چادر), geçüp (گچؤپ), çıkan (چقن), dinc (دنج), geçen (گچن), çaça (قچه), kamcı (قَمجي), kılıc (قيلج), niçe (نيچه)

/p/: Metinde pe (پ) ile yazılmaktadır.

-up, -üp zarf fiili ise be (ب) ile yazılmıştır.

açup (أُجُوبُ), begenüp (بِغْنُوبُ), bilüp (بِلُوبُ), depesinüñ (دَيْسِينُ), depme (دَيْمَه), depreşüp (دَيْپَرَشُوبُ), kapusın (قَابُوسِينُ), kirpikler (كِرْپِكَلَرُ), köpek (كُوبَيْكُ), öpdi (أُوبْدِي), topları (طُوبَلَرِي)

/ñ/: İç ses ve son ses durumunda kef (ك) ile gösterilmiştir: qarındaşını (قَرِنْدَاشِينِي), anuñ (أَنْكُ), atınuñ (أَتِنُكُ), atasınuñ (أَتَسِينُكُ), başuña (بَاشُكَه), buñca (بُوكْجَه), қануña (قَانُكَه), ordunuñ (أُورْدُونُكُ), yaña (يَكَه), şunuñ (شُونُكُ)

/t/, /d/: Kalın sıradan ünlülü kelimelerin başındaki /t/ler, tı (ط) ile yazılmıştır. tağ (طَاغُ), tağıldı (طَاغِلْدِي), taqup (طَاقُوبُ), tamarı (طَمَرِي), tañlaşup (طَاŃLAŞUP), taş (طَاشُ), toğup (طُUGUP), toқuz (طُQUZ)

Kalın ünlülü olmasına rağmen ‘toz’ kelimesi tı (ط) yerine te (ت) harfiyle yazılmıştır: toz (تُوزُ)

Metinde bazı kelimelerin hem /t/ hem de /d/ ile yazılmış şekillerine rastlanmaktadır: dutdı (دُوتْدِي) / tıtdı (طُوتْدِي), duran (دُورَانُ) / tırdı (طُORْدِي), doқundi (دُOQUNDI) / toқundi (طُOQUNDI)

Türkiye Türkçesinde /t/li olan bazı kelimeler metinde /d/ ile yazılmıştır. depesinüñ (دَيْسِينُ), dutdı (دُوتْدِي), dürlü (دُOR_LU)

Türkiye Türkçesinde /d/li olan bazı kelimeler metinde /t/ ile yazılmıştır: tağ (طَاغُ), tağıldı (طَاغِلْدِي), toқuz (طُQUZ), tamarı (طَمَرِي), toğup (طُUGUP), talınuñ (طَالِينُكُ), toldı (طُOLDI)

/s/: Metinde /s/ ünsüzü kalın ünlülü kelimelerde sad (ص) , ince ünlülü kelimelerde sin (س) ile yazılmıştır: şağ (صَاغُ), şaqın (صَاقِينُ), şalar (صَالَرُ), şanup (صَانُوبُ), sekiz (سَكِيزُ), sesden (سَسَدِنُ), gögsine (كُUGKISENE)

Ancak kalın ünlülü olup da sin (س) ile yazılmış kelimeler de bulunmaktadır: saçı (سَاچِي), saña (سَاŃA), sancaқ (سَانْجَاقُ), suçumuza (سُJUZUZA), añsızdan (AŃSIZDAN)

/g/ : Metinde /g/ ünsüzü kef (ك) ile yazılmaktadır: geçdi (كِچْدِي), geldiler (كَلْدِيلَرُ), gemi (كَمِي), gerek (كِرَكُ), getir (كُOTUR), öğrendüñ (AUGRINDUK), öğürdi (AUGURDI), yigitdür (YIKITDUR)

SES BİLGİSİ

ÜNLÜ DEĞİŞİMLERİ

1. i/ e Değişmesi:

Bugün /i/li olan bazı kelimeler metinde /e/lidir: geyüp (82b/03), eyü (84b/06),

Bugün /e/li olan bazı kelimeler metinde /i/lidir: yire (81a/11), viridi (82a/11), irüp (83b/04), idüp (83b/05), didi (84a/02), iy (84a/06), gice (85a/02), dirler (85a/03), yıl (88b/06)

ÜNLÜ UYUMU

1.Kalınlık-İncelik uyumu

Türkçe kelimelerdeki ünlülerin birbiriyle uyumlu olmasıdır. Kelime kalın ünlüyle başlıyorsa kalın, ince ünlüyle başlıyorsa ince ünlüyle devam eder: adamlıguñ(81a/06), diyicek(81a/10), bilmedüm(84b/07), getürdiler(85a/01), aşçılarındaım(85b/08), gezince(86a/11), yitürdi (87a/06), elinden(97a/02)

Metinde -icek zarf-fiil eki kalınlık-incecik uyumuna uymaktadır: bilicek (103b/01), diyicek (81a/10), gelicek (103b/05), işidicek (109b/03)

2.Düzlük-Yuvarlaklık uyumları

Bir kelimedeki ünlülerin düzlük- yuvarlaklık bakımından uyumlu olmasıdır. Metinde hem kelimelerde hem de eklerde düzlük- yuvarlaklık uyumu zayıftır.

2.1. Kelimelerde Düzlük-Yuvarlaklık Uyumu: Metinde geçen dudak uyumuna uymayan kelimelerden bazıları şunlardır: altun (114b/11), getir- (115b/06), ayru (81b/07), berü (101a/09), kapusın (86a/04)

Bazı kelime ve eklerin ise metinde hem yuvarlak hem de düz ünlülü biçimleri bulunmaktadır: bulışalım (104a/10) ~ buluşmuş (85b/01), dokınup (114a/10) ~ dokundi (82a/01), beri (92b/11) ~ berü (101a/09), toķınup (103a/07) ~ toķundi(114b/06)

2.2.Eklerde Düzlük- Yuvarlaklık Uyumu: Metinde ekler düzlük- yuvarlaklık uyumu bakımından düzensizlik göstermektedir. Metindeki ekler; yuvarlak ünlülü ekler ve düz ünlülü ekler olmak üzere iki başlık altında incelenmiştir:

Yuvarlak Ünlülü Ekler:-up / -üp zarf-fiil eki: bulışup (104a/05), çağırup (111b/08), çıkarup (120b/06), değışüp (100a/04), depreşüp (96a/03)

-u /-ü zarf- fiil eki: diyü (101b/03), ğıjlayu (114a/09), gürleyü (114a/09), söyleyü (118b/01)

-sun / -sün emir eki: unutmasun (91a/10), çalınsun(117b/06), müjde olsun (120b/09), gelsün (115b/03), ölsün (108a/05)

-(u)m/ -(ü)m, -(u)muz/ -(ü)müz iyelik eki: başum (113a/02), murādum (105b/09), benüm (106b/02), ğünāhumuza (119b/11), hālümüz (83a/02)

-(u)ñ / -(ü)ñ, -(u)ñuz / -(ü)ñüz iyelik eki: adamuñ (81a/05), ışığınuñ (82a/01), sözüñ (95a/06)

-du(ñ) / -dü(ñ), -du(ñuz) / -dü(ñüz) görülen geçmiş zaman eki: aşduñ (99a/03), urduñ (110a/02), gördüñ (110a/01), görmedüñüz 106b/03, öğrendüñ 105a/10

-ur / -ür geniş zaman eki : benzetürsin (95a/02), bilür (81a/03), cān virür (87a/07), yanılanur (105a/02), olur (101a/06)

-uz / -üz, -vuz / -vüz çokluk birinci şahıs eki: alavuz (91b/11), buluruz (84a/06), gelmezüz (85b/03), alavuz (91b/11), çıkmayavuz (98b/08)

-duğ / -dük sıfat-fiil eki: yeñemedüğün (99a/09), emdügi (100a/02), olduğı (110b/09), vurduğın (84b/07), bildüğüm (85a/11)

-dur- / -dür- ettirgenlik eki: açdurmayup (100a/03), barışdurasın (118a/05), bildürdiler (96b/05), depreşdürdi (94b/08), öldürdi (106b/01)

-ur- / -ür- ettirgenlik eki: kaçurınca (82a/01), düşüricek (84a/05), yitürdi (87a/06)

-ğur- / -gür- ettirgenlik eki : turgurdi (97a/01), irgürdi (99b/10)

-uñ / -üñ , -nuñ / -nüñ ilgi hali eki: anlaruñ (86b/04), erüñ (111a/07, bunuñ (104b/09), niçenüñ (102b/08)

-dur / -dür bildirme eki : bundadur (94a/04), oğulandur (111a/05), böyledür(93b/04), büyükdür (108a/11), degildür (82a/05)

-du(m) / -dü(m) görülen geçmiş zaman eki: buldum (82b/01), çaldum (89a/05), bilmedüm (84b/07), geldüm (118a/03), irdüm (89a/05)

-du(ğ) / -dü(k) görülen geçmiş zaman eki: geldük (119a/09), itdük (83a/01)

-alum / -elüm emir eki: bulşalum (104a/10), oynamayalum(99a/03), bilelüm (85b/03), geledüm (119b/09), idelüm (91b/04)

-(u)ñ / -(ü)ñ emir eki: varuñ (103b/03), bildürüñ (96b/03), görüñ (83b/03), gösterüñ 106b/06

-lu/-lü isimden isim yapım eki: ayaklu (114b/10)

Düz Ünlülü Ekler

-ı / -i belirtme durum eki: anları (110a/04), atı (109a/11), beni (83b/08), çadırı (85b/10), dilini (81a/04)

-ı /-i, -sı / -si iyelik eki: gögsi (82b/01), gözi (86b/10), ışığı (116b/07), karşısına (106b/09), kendüsi (92a/05)

mı/ mi soru eki: ola mı (105b/07), kulu mıdur (92b/01), değil midür (99a/08), sen misin (93a/11)

-(ı)n- dönüşlülük eki: bulunur (81a/07), fark olunmaz (93b/04)

-mı/ -miş öğrenilen geçmiş zaman eki: buluşmuş (85b/01), açmış (87a/04), berkitmişler (111b/06), dönmiş (87a/03), eylemiş (87a/04)

-sın/-sin fiil çekiminde teklik ikinci şahıs eki: almışsın (104a/08), kırtarasın (108a/01), gelsin (89b/07), gelürsün (118a/02)

-sın/ -sin teklik ikinci şahıs bildirme eki: degilsin (115a/11), sen misin (112b/11), yigitsin (89b/06)

-ınca/-ince zarf-fiil eki: çalınca (113b/01), kaçurınca (82a/01), devşürince (114a/11), dönince (109b/09), geçince (101b/06)

-cı / -ci isimden isim yapma eki: kâpuacı başı (95b/07), muştucu (110a/09)

-ncı / -nci isimden isim yapma eki: ikinci (100b/06)

-dı /- di görülen geçmiş zaman eki: açıldı (82a/02), aldı (87b/04), begendi (112b/10), belikledi (115b/07), bildirmekdi (95a/03)

-lık/-lik isimden isim yapım eki: adamlık (81a/06), ‘avratlık (99a/07), erlik (102b/05)

3. Orta Hece Ünlüsünün Düşmesi:

Vurgusuz olan orta hece ünlüsü düşer: burnından (<burunından) (100a/02), ağızından (<ağızından) (112b/02), gögsi (<gögisi) (82b/01), boynına (<boyunına) (119a/06)

4. Ünlü Birleşmesi

Ünlüyle biten bir kelimedenden sonra ünlüyle başlayan bir kelime geldiğinde ünlülerden biri düşerek iki kelime arasında ünlü birleşmesi görülür: niçün (<ne+içün) (106b/03), şimdi (<uş+imdi) (117b/08), böyle (<bu+eyle) (105a/10), şöyle (<şu+eyle) (94b/07)

5. Ünsüz Uyumu

Metinde tonsuz ünsüzle biten kelimelerden sonra tonluyla başlayan bir ünsüz getirildiğinde, ünsüz uyumuna girmediği görülmektedir:

-da/-de , -dan/-den (hal eki): başdaki (91b/10), gitdükdün (107b/09), gördükdün (84a/03), doğrulukdan (94b/11), sesden (88b/04)

-dur / -dür bildirme eki: koparmaktadır (105a/06), olmuştur (92b/05), büyüktür (108a/11), gerektür (119b/10), güneşdür (86b/09)

-dı/-di , -du/-dü görülen geçmiş zaman eki: düşdüň (94b/11), itdük (83a/01), buluşdı (110a/08), dutdı (113a/07), düşdiler 81b/08

-duğ /-dük sıfat fiil eki: işitdüğine (117a/05), itdüğü (101a/09),

-dur / -dür fiilden fiil yapma eki: açdurmayup (100a/03), barışdurasım (118a/05), bildürdiler (96b/05), döndürüp (101b/06), öldürdi (106b/01)

6.Tonlulaşma:

“p, ç, t, k” ünsüzlerinden biri ile biten Türkçe kelimelere ünlü ile başlayan ekler (yapım veya çekim eki) getirilince, bu ünsüzlerde tonlulaşma görülür: ayağına (ayağ-ına) (83b/10), bilegin (bilek-in) (97b/04), cengi (cenk-i) (105a/01), dibinde (dip-inde) (102a/04), ışığı (ışık-ı) (116b/07), idelüm (it-elüm) (91b/04), koltuğına (koltuğ)(94a/08), söyledürdi (söylet-ürdi) (93a/08), ucu (uç-ı)(99b/05), uyluğın (uyluğ-ın) (97a/03), varlığın (varlık-ın)(93a/09), yüzüğü (yüzük-i)(120b/07)

Bu kural tek heceli çoğu kelimeye görülmez: atı (109a/11), altına (92a/07), içinde (104a/01), katında (83a/04), üstine (102a/05)

1.5. Şekil Bilgisi

1.5.1. İsim

1.5.1.1. Çokluk Eki

Çokluk eki -lar/-ler'dir: çavuşlar (116a/04), erenler(109a/03), gökler (111b/07)

1.5.1.2. İyelik Ekleri

Teklik Birinci Şahıs: -m, -(u)m / -(ü)m: başum (113a/02), elümde (115b/05), atam (118a/05)

Teklik İkinci Şahıs: - ñ, -(u)ñ / -(ü)ñ: başuñ (107b/11), qarındaşuñ (115b/04)

Teklik Üçüncü Şahıs: -ı / -i, -sı / -si: anasından (100a/02), depesinüñ (97a/11), gözi (86b/10)

Çokluk Birinci Şahıs: -(u)muz / -(ü)müz: suçumuza (83a/02), kendümüze (83a/01)

Çokluk İkinci Şahıs: -(u)ñuz / -(ü)ñüz:Örneği metinde mevcut değildir.

Çokluk Üçüncü Şahıs: -ları /-leri: otağlarına (104b/02), begleri (106a/05)

1.5.1.4. İsim Çekimi

1.5.1.4.1. İlgili Hali Eki: -uñ / -üñ, -nuñ / -nüñ: bunuñ (104b/09), atasınuñ (102a/04), depesinuñ (97a/11), beglerüñ (120b/10), qarındaşlaruñ (112b/05)

1.5.1.4.2. Yönelme Hali Eki: -a / -e: anlara (91b/10), baña (106b/03), bize (104b/07), göge (114b/07)

1.5.1.4.3. Yükleme Hali Eki: -ı / -i, -nı / -ni, -n: bunu (91b/09), işini (81a/05), qalqanı (113a/08), seni (113a/02), başın (117a/11)

1.5.1.4.4. Bulunma Hali Eki: -da / -de: bunda (92a/01), çadırında (88a/04), elde (119b/07), kişide (110b/05)

1.5.1.4.5. Ayrılma Hali Eki: -dan / -den: anasından (100a/02), anlardan (103a/11), elden (113b/04), güneşden (82a/05), senden (116b/01)

1.5.1.4.6. Eşitlik Eki: -ca / -ce, -ça / -çe: ardınca (105a/07), buñca (105b/05), nice (100a/09), niçe (102b/09)

1.5.1.4.7. Yön Eki: -ra / -re, -ru / -rü, -aru / -erü: taşra (95a/10), üzere (103a/10), içeri (120a/11), ilerü (117a/02)

1.5.1.4.8. Vasıta Hali Eki: -ıla / ile, -la / -le, -n: ucıla (111b/10), benümile (84b/06), qarındaşumla (112a/10), kimüñle (113a/05), süñgü- y-ile (117a/01)

1.5.1.5. Sayı İsimleri: biñ (100a/01), bir (100a/03), iki (100b/07), iki yüz biñ (103b/06), üç (84b/08), üç yüz biñ (102a/05), dört (103b/11), kırk biş (105b/02), biş (100b/06), altı yüz (118b/11), yüz (103a/08), yüz altmış dört (98a/11), yüz biñ (105b/02), elli biñ (96a/08), toqsan bir (114a/06), toquz (113b/10)

1.5.1.6. İsim Yapım Ekleri

1.5.1.6.1. İsimden İsim Yapan Ekler

-an / -en: oğulandur (111a/05), erenler (109a/03)

-cı / -ci, -çı / -çi: qapucı başı (95b/07), muştucı (110a/09), aççılarındanım (85b/08)

-daş / -deş: qarındaş (106b/04), yoldaşların (111a/08)

-lıq / -lik, -luq / -lük: adamlıq (81a/06), toğrulıqdan (94b/11), erlik (102b/05), kuşluq (98a/06), eylükün (118b/09)

-lu / -lü: qanlı (89a/04), toplu (114a/06)

-suz / -süz: yarsuz (81a/09)

1.5.1.6.2. Fiilden İsim Yapan Ekler

-ak / -ek : oturaçda (116b/09)

-k, -(u)k/- (ü)k: büyük (106b/09), dilek (112b/09)

-mağ/-mek: koparmağdur (105a/06), varmağ (105b/04), bilmek (81a/02)

-me : ölmege (88b/03)

-u, -ü, -ı, -i: korkusından (107b/08), ölüsün (81b/02)

1.5.2. Zamir

1.5.2.1. Şahıs Zamirleri: ben (106b/08), sen (107a/04), ol (102a/06), biz (105b/06), sizlere (112a/10), anlar (90b/09)

Şahıs zamirleri çekime girdiklerinde ise şöyle olurlar: baña (106b/03), saña (101a/06), anı (102a/07), andan (105b/05), aña (120a/04)

1.5.2.2. İşaret Zamirleri: bu (100b/11), şu (97b/07), ol (115a/06), bunlar (105b/06), anlar (90b/09)

1.5.2.3. Dönüşlülük Zamirleri: kendü (100a/01)

1.5.2.4. Belirsiz Zamirler: kimden (105a/10), kimesne (113b/03), kimi (103b/11), kimse (103a/01), ne (100a/06), kamu (93a/11)

1.5.2.5. Soru Zamirleri: kimden (105a/10), kime (95a/01), kimi (113a/05), kimsin (85b/07), kimüñle (113a/05), ne (100b/02), nedür (94a/10), neyledüñ (84b/05), neye (117b/04)

1.5.3. Sıfat

1.5.3.1. Niteleme Sıfatları: ‘acep şüret [82a/04], ulu od [83a/08], diri ademiler [83a/08], çatı cenk [84b/10], siyâh kirpikler [87a/01], nürdan sütün [87a/03], cümle bāsubānlar [87b/08], kanlu hançer [89a/04], tāze yigitsin [89b/06], niçe şehzādeler [90a/09]

1.5.3.2. Belirtme Sıfatları

1.5.3.2.1. Sayı Sıfatları: on iki server [81b/02], on yedi yaşına [82a/06], üç gündür [84b/09], otuz iki yir [86a/07], kırk biş arış [86b/09], yigirmi bir arış [86b/10], yigirmi üç yıl [90a/08]

1.5.3.2.2. İşaret Sıfatları: bu zamān [81a/01], ol harif [84b/06], ol leşker [85a/03], bu gice [85a/02], bu yirlere [85b/03], ol sözi [85b/03]

1.5.3.2.3. Belirsizlik Sıfatları: cümle begler [83a/09], birkaç bahādır kız [83b/04], bunca zamān [83b/07], her yıl [90a/08], her tarafından [91b/07], niçe serverler [93a/03]

1.5.3.2.4. Soru Sıfatları: ‘‘Bu ne hāldür? [100b/02]’’, ‘‘Çadırı ne yirdedür? [85b/02]’’, ‘‘Usta ne yirdensin? [94b/03]’’

1.5.4. Zarf

1.5.4.1. Zaman Zarfları: āhır [102a/03], andan [105b/05], şimdi [117b/08], şimden [119b/10], dün [101a/01], yarın [104a/09], gice [111a/11], irkenden [107b/11], aḥşam [104a/05], ırte [95a/07], imdi [104a/10]

1.5.4.2. Yer Zarfları: ilerü [117a/02], girü [103b/04], içerü [120a/11], taşra [95a/10], karşı [101a/08], karşı [101a/08]

1.5.4.3. Miktar Zarfları: katı [84b/09], nice [100a/09], niçe [102b/09], çok [103a/01]

1.5.4.4. Nasıllık-Nicelik Zarfları: böyle [105a/10], şöyle [94b/07], eyle [100a/05], ańsızdan [86b/08], niçe [90a/09]

1.5.6. Fiil

1.5.6.1. Fiil Yapma Ekleri

1.5.6.1.1. İsimden Fiil Yapan Ekler:

-la- / -le-: bağla- [104a/04], başla- [109a/07], gözle- [107b/02], ikile- [100b/04]

-ar- / -er- : başaran [81a/05]

-a- / -e- : oyna- [107b/06], dile- [117a/10],

-kır-/-kir-: haykır- [102b/07]

1.5.6.1.2. Fiilden Fiil Yapan Ekler

-ar- / -er-: çıkar- [120b/06]

-ur- / -ür: düşür- [84a/05], yitür- [87a/06]

-gür: irgür- [99b/10]

-t-: söylet- [93a/08]

-dur- / -dür-, -tur- / -tür: açdur- [100a/03], bildür- [96b/05]

-l-: açıl- [82a/02]

-n- görün- [82b/09]

-ş-: görüş- [110a/08], uruş- [102a/02]

1.5.6.2. Fiillerde Olumsuzluk: açdurma-[100a/03], alma- [116b/03], bilme-[86b/06], bitme-[86b/11], çekme- [109b/11]

1.5.6.3. Fiil Çekimi

1.5.6.3.1. Bildirme Kipleri

1.5.6.3.1.1. Görülen Geçmiş Zaman: Görülen geçmiş zaman eki -dı / -di 'dir:doğundı (82a/01), döküldiler (83b/10), geldük (119a/09), didüm (105b/09), didi (117a/10)

1.5.6.3.1.2. Öğrenilen Geçmiş Zaman: Öğrenilen geçmiş zaman eki -mış / -miş'dir:almış (86b/04), bitmemiş (86b/11), almışsın (104a/08), gitmiş (83b/05)

1.5.6.3.1.3. Geniş Zaman: Geniş zaman eki -ur / -ür, -ar / -er, -ır / -ir, -r 'dir:olur (101a/06), benzetürsin(95a/02), bilür (81a/03), çekersin (99a/07), iderler (91b/08), buluruz (84a/06), тұrurlar (108b/04)

1.5.6.3.1.4. Gelecek Zaman

Metinde gelecek zaman eki geçmemektedir.

1.5.6.3.1.5. Şimdiki Zaman

Metinde şimdiki zaman için ayrı bir ek yoktur.

1.5.6.3.2. Dilek Kipleri

1.5.6.3.2.1. İstek Kipi: yırtam (106b/04), barışdurasın (118a/05), kırtarasın (108a/01), çıkmayavuz (98b/08), olmayalar (96b/04), bilem (89a/05), geleler (107a/10)

1.5.6.3.2.2. Emir Kipi: barışdurayım (117b/10), diyeyim (92a/10), vereyin (91a/08), āgāh olğıl (115a/05), çalınsun (117b/06), gelsün (115b/03), bulısalum (104a/10), idelüm (91b/04), göstermedüñüz (106b/03), gelüñ (106b/06)

1.5.6.3.2.3. Şart Kipi: alsam (116b/02), bilürsem (92a/10)

1.5.6.4. Bildirme Ekleri ve Cevher Fiili

1.5.6.4.1. Bildirme Geniş Zaman Ekleri : oğlıyam(93b/09), benem (88b/01), degilsin (115a/11), azdur (81a/05)

1.5.6.4.2. Görülen Geçmiş Zaman: yoğ-ıdı (90b/03), gerek idi (117b/08)

1.5.6.4.3. Öğrenilen Geçmiş Zaman:

1.5.6.4.4. Şart: kıanda y-ısa (87b/06), var ısa (118b/10), ol iseñ (115a/11)

1.5.6.4.5. iken Zarf-fiili: yılında iken (92b/05)

1.5.6.5. Fiillerin Birleşik Çekimleri

1.5.6.5.1. Hikâye Tarzı: atardı (103b/11), dimişdi (101b/10), uyanmışdı (89b/01)

1.5.6.5.2. Rivayet Tarzı:

1.5.6.5.3. Şart Tarzı: olmadıysa (90b/03), bilürsem (92a/10, baķarsa (91a/04), olursa (100b/05)

1.5.6.6. Fiillerde Soru Şekli: Yürüyebile mi Herāt yolunu?, kıulı mıdur? (92b/01), bir ‘avretün hakkında gelür kimse yoķ mı?, arşlan olıcaķ, dişı arşlan, arşlan degül midür? (99a/08)

1.5.6.7. Birleşik Fiiller

1.5.6.7.1. İsimlerden Yardımcı Fiillerle Yapılan Birleşik Fiiller: beyān edüp (110a/09), iş eyledi (104b/08), redd eyledi (100b/08), terk itdi (93b/03), teslim idelüm (120a/03), esen ol (110a/03), rāḫat olayım (84b/10), fikre varup (88a/09), göz ururlar (108b/04), ḫürmet bulasın (107b/11)

1.5.6.7.2. Tasvir Fiilleri

1.5.6.7.2.1. Süreklilik Fiili: düşüp durdı (116a/02)

1.5.6.7.2.2. Tezlik Fiili: silki virdi (114a/01)

1.5.6.7.2.3. Yeterlilik Fiili: yürüyebile (81a/04)

2.METİN

2.1. Çeviri Yazı Alfabeti

ا	A, a, E, e	ش	Ş, ş
آ	A, a, Ā, ā	ص	Ş, ş
ء	'	ض	Ž, ž, Đ, đ
ب	B, b, p	ط	Ṭ, ṭ
پ	P, p	ظ	Z, z
ت	T, t	ع	'
ث	S, s	غ	Ġ, ġ
ج	C, c	ف	F, f
چ	Ç, ç	ق	Q, q
ح	H, h	ك	K, k, G, g, ñ
خ	H, h	ل	L, l
د	D, d	م	M, m
ذ	Z, z, Đ, đ	ن	N, n
ر	R, r	و	O, o, Ö, ö, U, u, Ü, ü, ū, V, v
ز	Z, z	ه	H, h, a, e
ژ	J, j	لا	L, l
س	S, s	ی	I, ı, İ, i, y

ISSA-İ AHRAMÂN-I KÂTİL

[81a/01] Őāh dönüp Gerden-keŐān'a eydür: İy server, bu zamānda ŐunuŐ [81a/02] gibi cihān pehlevānı ki ahramān'dur. AnuŐ ĥālini bilmek saŐa lāzımdur:

[81a/03] Er olan bilür yine adrin erŐ

Server olan ĥālin aŐlar serverŐ

[81a/04] Fehm idemez zāĝ, bülbül dilini

Yriyibile mi Herāt yolunu?

[81a/05] Başaran cān işini cān-bāzdur

AdamuŐ merdi cihānda azdur

[81a/06] BuŐ deminde ādem üstine dönen

Ol-durur adamlıĝuŐ adrin bilen

[81a/07] oĝ bulunur 'ıŐı eyyāmında yār

İllā ĝam vaĝtinde olmaz pāyidār

[81a/08] BuŐ deminde yār olandur yār olan

Yār 'ahdin bekleyen olmaz yalan

[81a/09] Yār iste var olmaz yārsuz

Az olur adam olan ağırsuz

[81a/10] Ez-în cānib Hūşenk Şāh, Gerden-keşān'a eyle diyicek, [81a/11] ol dağı baş aldurup, yüz yire urup, ayak otürüp,[81b/01] peyikler ile gidüp tā kim gelüp cenk yerine irdi. [81b/02] Ol on iki serverüñ ölüsin bulup peyiklere didi: [81b/03] Gönölüp şāh bārıgāhına gitdiler. Andan kendü Hindiler ortusına [81b/04] irüp ne adar kim aradı ahramān'dan haber bilmedi. İ'tişām Hākīm avlince [81b/05] ahramān kim cenkde server-i hırāmān-ıla buluşup, ikisi birbirine [81b/06] muābil olup midārını bilicek birbirin ala getürmek için [81b/07] ayru cenge muayyed olmayup hemān ikisi cenk ide, leşkerden [81b/08] ıup bir tağ içine düşdiler. Ne adar kim ahramān serveri şikāra [81b/09] getürdi. Yine apüklikle kendüyi hālāş iderdi. Bārī [81b/10] aşam olunca cenk itdiler. Aşam ahramān irüp ayret-ile [81b/11] bir mukem gürz urup alkānın tağıtdı. İrüp gürz başına [82a/01] doundı. Bir yaña açurınca olan ışıgınuñ bendlerin [82a/02] ırup başı açıldı, saçı tağıldı. ahramān gürz urup geçüp [82a/03] gidince dönüp yine hāl bilmek-içün ardına baup gördi kim başı [82a/04] açılıp ol sünbül gibi saçı tağılmış bir 'acep şüret zāhir olmuş kim [82a/05] güneşden yaar ırağı hemān görince bildi kim erkek degildür. [82a/06] Ol zamān ahramān on yedi yaşına irmişdi. Dağı mihr ü [82a/07] muabbet 'ış-ı aıtı bilmezdi. Hemān cānavar başın çevirdi gitti. [82a/08] Uyıdı kim leşkere yaın iricek Gerden-keşān baş urup gelüp [82a/09] hāli haber şordı. Eydür: Bu dāyireyi biraz temāşā eyledüm diyüp [82a/10] aşl hāli 'ār idüp dimedi. Andan sürüp şāh bārıgāhına [82a/11] geldi. Evvel gelüp, Gerden-keşān hāli haber virdi. Eydür:[82b/01] ahramān'ı buldum. Eydür: Kim seyrān iderdüm. Velī dağı gögsi [82b/02] gürüldüsi diñmemiş bilmezem anda idi, baña dimedi, didi. [82b/03] ahramān dağı gelüp, cebe vü cevşen ıkarup, libāsların geyüp [82b/04] şāh dīvānına irdi. Selām virdi. Selāfın ve serverler [82b/05] şāh öninde emri-le arşu varup içerü getürdiler. Şāh dağı [82b/06] ayak üzere gelüp merabaladılar, 'izzet eyledi. Ol dağı [82b/07] baş urup geçüp yerinde arar eyledi, ni'met gelüp yendi, [82b/08] şükür dindi. Andan sāı gelüp esbāb-ı 'ıyş āraste olup [82b/09] şobete başladılar.

Olanlarıñ aydın görüdükdən soñra andan [82b/10] şāh buyurdı: Keyvān'ı, Süherāb'ı, Şikār-ger'i getürüp, da'vet [82b/11] itdiler. Keyvān'ı dağı kibr ü kīni giderüp şāh öninde baş urup [83a/01] eydür: İy şāh-ı cihān her ne kim itdük-ise kendümüze itdük. Uş [83a/02] bu dem hālümüz bilüp, suçumuza tevbe idüp 'ömürden zamān bulduca [83a/03] cān-ıla tırmuşuz, didi. Andan Süherāb, Şikār-ger dağı ul [83a/04] olup hil'āt virdiler. Keyvān'a selātın atında

yir virdiler. [83a/05] Süherâb'ı, Behrâm[-ı] Cebelî'ye ısmarladılar. Şikâr-ger'i Gerden-keşân'a [83a/06] teslim itdiler. Sîne gönül sağ olup 'ıyşda...

Ez-în cānib [83a/07] meger Rāy-ı A'zam dağı divānına gelüp buyurdu: Bir ulu [83a/08] od yaqub diri ādemîleri içine şaldılar. Ya'nî kıızı [83a/09] geldüğine qurbân eyledi. Birazdan cümle begler gelüp Serv-i [83a/10] Hırāmān'ın dāyesi dağı gelüp baş urdu. Gördi Serv-i [83a/11] Hırāmān gelmemiş. Rāy öninde yüz urup pāy-ı tahtı öpdi. [83b/01] Rāy eydür: İy dāye kanı Serv-ü Hırāmān niçün biraz gelmedi. [83b/02] Eydür: İy server-i serverān cenk, āhîr olduğdan sonra [83b/03] görmedüm, bilmezem nice oldu, didi. Rāy dağı görüñ diyince [83b/04] dāye birkaç bahādır kızlar ile irüp isterken ol yire irdi kim [83b/05] Qahramān kız-ıla cenk idüp koyup gitmiş idi. Kız dağı [83b/06] dāyireye baqub Qahramān'ı görmeyüp fikre varup, eydür: [83b/07] Bu ne hāldür kim bunca zamāndur cihānuñ serkeşi iken bugün [83b/08] bunuñ elinde böyle zebün olam, beni bu kadar ala getürmişken [83b/09] yine muqayyed olmayup koyup gide diyüp ol fikr-ile dururken [83b/10] dāye ile kızlar gelüp ayağına döküldiler. Kız dağı kendüyi [83b/11] dirüp at arkasına geldi. Dāyeye hālin diyüp, eydür: [84a/01] Bu 'aceb kim beni bu kadar şikâr itmişken muqayyed olmayup yine gitti, [84a/02] didi. Dāye eydür: İy nāzenin, cihānda bir kimse kim senüñ gibi [84a/03] kimse bir ala getürüp belki hüsnüñ dağı gördükden sonra [84a/04] bu kaçan ola kim senden yüz döndüre, yaqın oldur kim yüzüñi [84a/05] görüp 'aqlı gitti. Kendüyi düşüricek hāli kalmayup [84a/06] atı alup bir yaña gitti. İy nigārın kanda ise anı buluruz [84a/07] diyüp, alup Serv'i atası divānına geldi. Ol dağı çadırına [84a/08] gelüp cebe vü cevşen çıkarup, yüzine niqābın berkidüp, çadırından [84a/09] kızlar ile sürüp atası çadırına gelince cümle Hindiler karşı [84a/10] gelüp 'izzet ile içerü girdiler. Ol dağı girüp atasına baş [84a/11] urdu. Rāy dağı ayak üzere gelüp kızın bağına başup [84b/01] merhabaladı. Geçüp kız dağı pāy-i tahtda zerrin şandel üzere [84b/02] oturdu. Zirā dāyim 'ādeti anda otururdu. Ni'met gelüp [84b/03] yendi. 'Ādetlerince şükür dindi. Andan meclis āraste olup [84b/04] kızın Rāy ikileyin merhabalayup cenk-i cidālden haber sorup, [84b/05] eydür: İy ciger-güşem kanı ol serkeşi n'eyledüñ? Eydür: İy ata [84b/06] ol harif benüm-ile aqşam olunca eyü ceng eyledi. Aqşam [84b/07] olıcaq karañuda kanda varduğın bilmedüm, didi. Velî içinden [84b/08] fikri gitmedi. Oturmağa mecāli olmayup, eydür: İy ata üç [84b/09] gündür kim çarıyek uyımadum ve hem bu gün ol harifle katı [84b/10] cenk eyledüm. Destüruñla varup biraz rahat olayım diyüp [84b/11] gitti. Sürüp çadırına gelüp buyurdu varup, Düzd-i Efser'i [85a/01] getürdiler. Eydür: Baña yarlıq idüñ kim bugün benümle cenk iden [85a/02] harifüñ bu gice başın kesmek gerek, didi. Düzd-i Efser eydür: [85a/03] İy bānū-yı cihān ol leşkerde Gerden-keşân dirler bir 'ayyār [85a/04]

vardur kim anuñ qorhısından kimüñ ne cānı vardur kim [85a/05] buraya uğraya, didi. Kız eydür: Benüm murādum Gerden-keşān degildir. [85a/06] Eger rāst gelirse ol dağı naşibin ala. Gel baña leşkeri [85a/07] göster, diyüp üçer şeb-revāne tonlar geyüp sağ ve şol [85a/08] hançerler kemere alup tığlar hamāil kılup gitdiler. Anca kim leşkerüñ [85a/09] karavulından biri yaña geçüp çadır arasına yakın iricek kız [85a/10] eydür: İy Düzd-i Efser ol harifi bilür misin, kimdür? Eydür: [85a/11] İy nigārın bildüğüm bu kadar kim adına Qahramān-ı Qatil dirler imiş. [85b/01] Dağı Hüşenk'e yakın zamānda buluşmuş. Kız, eydür: Çadırı [85b/02] ne yirdedür? Eydür: İy nigārın bizler ol harifüñ qorhısından [85b/03] bu yirlere gelmezüz neden bilelüm, didi. Ol sözi nigār işidicek [85b/04] bildi kim Zürd-[i] Efser qorqmış. Nigār eydür: Yoldaşuñ qorqaq [85b/05] olanından hayr gelmez diyüp aña destür viridi. Andan dāye [85b/06] ile ikisi dağı ilerü gelüp gördi kim bir harif at yedüp [85b/07] gider, irüp harifüñ boğazın alup eydür: Kimsin? Ol [85b/08] harifüñ 'aklı gidüp eydür: Hüşenk Şāh'uñ aşçılarındanı, [85b/09] maţbah halkıñdanım. Nigār eydür: Bunda Hüşenk'üñ ya Qahramān'uñ [85b/10] çadırı qandadır? Ol dağı gösterdi. Nigārın bu harifi bir [85b/11] ağaca bağlayup sürüp, gitdi. Bu harif haber bildürmesün diyü.

[86a/01] Ez-ın cānib Hüşenk Şāh dağı bir zamān 'ıyş idüp, [86a/02] andan serverlere destür virüp, kendü dağı biraz [86a/03] yatup rāhat olmağ diledi. 'Aşım ve Şir-pençe nacākların [86a/04] çoçup şāh otađınuñ qapusın alup durdılar. Bāki [86a/05] bāsubānlar dağı 'ayyār qorqısından hazır-baş olup gözlediler.

[86a/06] Ez-ın cānib Serv-i Hıramān dağı gelüp ordunun [86a/07] içine girüp gezüp gördi kim otuz iki yirde ulu eyvān [86a/08] kurulmuş. Cümlesin gezüp görüp salţanata taşın idüp [86a/09] andan irüp Hüşenk bāriđāhıñ gördiler. Her taraf pāsubānlar [86a/10] ağaç çeküp oturur. Dağı dönüp Qahramān çadırına irdi. [86a/11] Bu kadar vağit gezince pāsubānlar uyumuş, vağit geçmiş, 'ālem [86b/01] ađyārdan hālī, irüp gördi kim cümle pāsubānlar uyumuş. [86b/02] Anlaruñ dağı birqaçın helāk idüp çadırı bir tarağdan yardı. [86b/03] İçeri girdi. Gördi kim Qahramān taht üzere yatup dāirede [86b/04] sekiz gulām dağı ortaya almış. Bunlara dārū virüp anlaruñ [86b/05] dağı başın kesüp Qahramān üstine irdi. Elinde bir kulaç [86b/06] bir āb-dār hançer Qahramān'a qaşdına irdi. Bilmedi kim qaşdı kendüye [86b/07] eyledi. Ol qaşdıla cellādi felek gibi Qahramān qaşdına irince [86b/08] ańsızdan baqup gördi kim bir serv cāme-hāba girmiş yatur. [86b/09] Güyā kim güneşdür, nūr virür. Qırk biş arış kad çekmiş yigirmi [86b/10] bir arış sine bir pehlivān kim zamāna gözi mişlin görmemiş henüz [86b/11] hüşnī güllerinüñ benefşesi bitmemiş ol Qahramān'ı gözler. [87a/01] Uyhuuya varup siyāh kirpikler bir qarış kadar yañaqları [87a/02] üzere dökülmüş dāyireye yüzinden. Dirler dizilüp

lāleye [87a/03] jāle dökülmüşe dönmiş. İki kolların nürdan sütün gibi [87a/04] taşraya eylemiş, gögsin açmış pertev şalar ol hüsn-i-le kız [87a/05] Qahramān'ı göricek bir kez āh idüp elinden hançeri düşdi. [87a/06] Kendüyi yitürdi. Biraz Qahramān'ın yaşduğına tayanup, yüzine [87a/07] bakup kaldı. Mütehayyir oldu. Baş almağa gelen kız cān virür [87a/08] oldu. Bu kez alur yok, ne kadar kim Qahramān'ı görürdi [87a/09] varduğça 'aklı giderdi ve hem Qahramān'ın hüsn-i ehli tārīh [87a/10] dilinde meşhürdur. Bu zamāna gelince bārī kız fikr idüp [87a/11] gördi kendüye bir hāl oldu kim her hāli unuttu.

[87b/01] Revān kendüyi dirüp eydür: Bir belādur başuma geldi. [87b/02] Buña fikr gerek diyüp kız tiz dönüp kalem getürüp bir nāme [87b/03] yazdı. Yaşduğ üzere koyup bir hançer dağı bir nāme yanına [87b/04] şancup Qahramān'ın şunup hātemin aldı. Dönüp āh u hasret-ile [87b/05] gitdi. Taşraya gelüp kendüye eydür: Bunca zamāndur kim [87b/06] dünyanun fettānısın. İmdi bir hāldür başuña geldi. Qanda-y-ısa [87b/07] adam gayret içündür. Bu leşkerde bir nişān koyup git diyüp [87b/08] andan şāh çadırına irüp gördi. Cümle bāsubānlar uyumış. [87b/09] Tiz dārū virüp niçesin helāk eyledi. Andan girüp gördi kim [87b/10] yine harem kapusunda Şir-pençe, 'Āşım nacākların çoçup yaturlar. [87b/11] Yine anlardan havf idüp bārīgāhuñ bir yanın yardı gördi kim [88a/01] şem'ler yanar. Taht üzere Hüsenk Şāh yatur. Kız bir zamān [88a/02] tırdı. Bāşed serveri 'ayyārān anda ola diyü gördi kim anda yok. [88a/03] Girüp yatanların bir niçesin dağı helāk eyledi. Şāha kaçd eyledi. [88a/04] Meger Gerden-keşān çadırında yaturken muhālif düş görüp [88a/05] revān-teber hançer getürüp şāh bārīgāhına irdi. Girüp gördi kim [88a/06] pāsubānların niçesin helāk itmişler. Cān başına şıçrayup [88a/07] dağı içerü girüp gördi kim şāhuñ haremünün bir yanı yarılmış [88a/08] bir āfet-i cihān eline bir hūn-ālūd hançer dutup turur. Hemān [88a/09] Gerden-keşān görünce fikre varup 'aceb kim ola dirken anı [88a/10] gördi kim şāh kaçdına yürüdi kim anuñ gibi şāhı helāk eyleye. [88a/11] Hemān bir kez Gerden-keşān teber şalup şıçradı, eydür: İy hūnī [88b/01] uş benem Gerden-keşān diyüp ardınca kız dağı rāst [88b/02] gördi. Teber hemān haṭā yerine iricek bir tabanca Gerden-keşān [88b/03] eyle çaldı kim yüzünün üstine yıkdı. Öldürmege kıyamayup [88b/04] dönince sesden sağ olan bāsubānlar uyanup kızuñ yer yer [88b/05] üstine sürdiler. Kız dağı irişeni helāk eyledi. Ğavğa dağı [88b/06] artınca yıl gibi gidüp baş kotardı. Kimse ardından yetmedi. [88b/07] 'Ayyārlar ne kadar kim ardına uydılar çāre olmadı. Ğavğadan cümle [88b/08] serverler uyanup şāh çadırına geldiler. Olan pāsubānları [88b/09] görüp 'acaba kaldılar. İçerü girdiler. Şāh dağı tırup cāme- [88b/10] hāb üzere oturdu. Gerden-keşān dağı kendüyi dirüp [88b/11] gördi bir tabanca-y-ımış kim dağı kulağı öter. Revān gelüp [89a/01] şāh önünde baş urdu. Şāh dağı cemī' hāli teftiş eyledi.

[89a/02] Eydür: İy şāh-ı ‘ālem muḥālif vāqı’a görüp geldüm. Bāsubānlar [89a/03] helāk olup yaturlar. Girüp gördüm. Bir ḥün-rīz elinde [89a/04] bir kanlu ḥançer tutup şāha kaşd itmiş. Ben daḥı teber çeküp [89a/05] irdüm. Arkasıyla bir kez çaldum. Ya’nī ki didi: Tutup ḥālī bilem [89a/06] irüp yerine ḥaṭā getürmedi. Dönüp baña bir ṭabanca ile [89a/07] urdı kim bī-iḥtiyār yıkıldum. Ben kendümi düşürince ol [89a/08] gitdi, didi. Ol sözi işidüp didiler: Kim zihī ser-bāzlık kim [89a/09] Hūşenk gibi şāhuñ bu kadar üstine gire. Gerden-keşān gibi [89a/10] ‘ayyāruñ ḍarbından yıkılmayup dönüp bir ṭabanca ile yıka buñca [89a/11] āfetüñ arasından ḥalāş ola, didi. Şāh eydür: Meded Ḳahramān’ı [89b/01] görüñ didi. Uyıdı kim Ḳahramān daḥı ḡavḡadan uyanmışdı. [89b/02] Ṭurup başı ucında ḥançeri, nāmeyi görüp şāh bāriḡāhına [89b/03] gelüp esbābı ortaya dökdi. Ya’nī ḥançeri, nāmeyi ol ḥālī [89b/04] şāh görüp buyurdi. Vezīr, nāmeyi okıyup gördi dimiş kim: [89b/05] “İy server bu gice serv ḳatuña vardum ki seni helāk idem. [89b/06] Gördüm tāze yigitsin kıyamadum. İmdi yarın Hūşenk’i tutup [89b/07] alup Rāy Şāh’a gelsin. Ol daḥı saña diyār-ı Hind’üñ serkeşligin [89b/08] vire kim senüñ gibi server Hūşenk kindür kim aña ḥizmet idesin. [89b/09] Bāri çün idersin, gel, Rāy gibi şāha ḥizmet eyle kim ḳadr [89b/10] ḳıymet bilür. Devlet bulup başı berāberi olasın. Eger bu sözin [89b/11] ḳabül itmeyesin ḥāzır-baş yarın gice varup başuñ keserem” dimiş. [90a/01] Ol sözi işidüp didiler kim ‘aceb bunuñ gibi sözi iden [90a/02] kim ola diyüp Süherāb-ı Hindī yerinden ṭurup baş urup [90a/03] eydür: İy şāh-ı cihān Rāy’uñ bir kıızı vardur. Adına Serv-i Ḥırāmān [90a/04] dirler. At üzere geleli kimse ḍarb urmadı ve kimse ḍarbından [90a/05] ḥalāş olmadı. Da’vāsı şöyledür kim her kim beni erlikle [90a/06] zebün iderse aña ‘avrat oluram. Ol ḥāl ile cihān [90a/07] şāhlarınıñ oğulları māl ü leşkeriyle gelüp elinde helāk [90a/08] olmışdur. Yigirmi üç yıldur bu da’vā ile her yıl yoḳdur kim [90a/09] niçe şehzādelar helāk itmeye anı, gelür dirlerdi. ‘Aceb [90a/10] olmaya ki bu fesādı iden ol olmaya. Ol bir kişinüñ fırsatın [90a/11] bula daḥı helāk itmeye. Zīrā kim ḥün-rīz ve cellād-ı cihāndur. [90b/01] Yine dünyā ‘ayyārların gözine göstermez. Uş bu gice gördüğünüñüz [90b/02] bu işi ol itmişdür. Ol bir kişiye fırsat bula daḥı helāk [90b/03] itmeye ‘acebdür. Ḳahramān’a ‘āşık olmadıysa yāḡūd eceli yoḡ-ıdı [90b/04] beher ḥāl bu kıızdan ḥazer gerek didi. Ol ḥālī bilüp cümle [90b/05] serverler kıızdan vehm-nāk oldılar. Ḳahramān daḥı bildi kim [90b/06] dün [ü] gün kendü-y-ile cenk iden kimdür? Bāri ol ḥāl ile [90b/07] şabāḥ irdi.

Ez-İN cānib Serv-i ḥırāmān daḥı ol gice [90b/08] Hūşenk leşkerinden çıkup gelüp dāye ile Düzd-i Efser’e [90b/09] irdi. Anlar daḥı fikr ider kim ‘acebdür eger nigārın Gerden [90b/10]-Keşān bendine düşmeye ol dem gelüp nigārın ḥālī haber virdi. [90b/11] Anlar daḥı görüp tahsīn itdiler. Şabāḥ mülük-āne libāslar geyüp, [91a/01] atası dīvānına irdi. Baş urup yerine

oturdu. Rāy [91a/02] dağı kızından ‘özür dileyüp hil’at virdi. Dīvānda biñden [91a/03] ziyāde beg oğulları var kim cümle kızuñ ‘āşıkı dururlar. [91a/04] Ammā kız birine muqayyed olmayup her ne yaña baqarsa Qahramān’ı [91a/05] görürdi. Oturup ol hāl ile sözde-y-iken meger Behrām-ı [91a/06] Cebelī egildi. Serv-i Hırāmān buyurdu: Behrām kayd ü bend-ile [91a/07] ejderhā gibi getürdiler. Rāy eydür: İy Behrām gel baña kul [91a/08] ol. Sind diyārın saña vireyin. Behrām cevāb virmedi.

[91a/09] Ez-īn cānib Çīn şahınuñ kıızı kim Behrām’uñ hatunıdır. [91a/10] Şāha haber gönderdi mi kim şah luft idüp Behrām’ı unutmasun. [91a/11] Ol sözi şah işidüp Behrām için gözlerinden yaş gelüp [91b/01] eydür: İy serverler görüñ kim Behrām gibi serverimüz kāfir [91b/02] elinde esİR. Bizi görüñ kim añar mıyuz diyüp Gerden [91b/03] Keşān’uñ yüzine bakup eydür: İy dilāver Behrām’ı nice [91b/04] idelüm didi. Gerden-keşān eydür: İy şah ben bende her zamān [91b/05] Behrām’ı varup isterem. Elüme girmez ammā şah himmetine yine [91b/06] göreyim diyüp gitdi. Gelüp dīvān-ı Rāy’a yitdi. Gördi mi kim [91b/07] Behrām kayd ü bend-ile oturur turup her taraftan da’vet [91b/08] iderler. Ammā söz söylemez. Ol hāl ile Rāy kaqıyup kaşd [91b/09] itdi kim helāk ide. Kız eydür: İy ata bunu helāk itme, şaqla. [91b/10] Başdaki bizden dağı anlara kimse düşe. Bunu virüp anı [91b/11] alavuz didi. Rāy eydür: İy ciğer-güşem bunu nice şaqlaruz kim [92a/01] bunda bir ‘ayyār vardur ki yedi kat yirler altında dağı iledürseñ [92a/02] bulur, hālāş ider. Server eydür: Ata destüruñla bu kişiyi [92a/03] ben şaqlayayım. Eger Süleymān dīvleri dağı olursa almaya didi. [92a/04] Gerden-keşān turup deñerdi eydür: Vallahi elinden gelür buyurdu. [92a/05] Behrām, kıızı bāriğāhına getürdi, buyurdu. Kızlar gidüp kendüsi [92a/06] dāye ile tenhā qalup andan buyurdu. Varup Behrām’ı getirüp [92a/07] kayd ü bendin aldılar. Altına şandel qoyup oturdu. Şoşbet [92a/08] qurılıp şarāb, kebāb yeyüp içerken kız eydür: İy Behrām [92a/09] saña bir nesne şorayım. Eger rāst haber virürseñ seni āzād [92a/10] ideyim, didi. Behrām eydür: İy nigārın buyur. Eger bilürsem diyeyim, [92a/11] didi. Eydür: Ol sizüñ leşkerde altı ayaklu cānavara binen kimdür, [92b/01] kulı mıdır? Vehm bindügi nice cānavardur kim at ve fil [92b/02] ve kergeden degildür. Hiç birine beñzemez, didi. Behrām dağı [92b/03] baş urup eydür: İy nigārın ol serverdür şehzādedür. [92b/04] Kul degildür. Atasına Tahmurād dirlerdi. Yedi iqlīme şah [92b/05] olmışdur. Bunu üç yaşında iken dīvler qapup Heyhāt [92b/06] şahrāsında Kūh-ı Şu’a’da on üç yıl beslemişlerdür. Uş [92b/07] bu hāle gelicek rub’-ı meskūna düşüp yolda gelürken şahumuza [92b/08] buluşup kul oldı. Ol dağı pāy-ı tahtı virdi ammā şahumuza [92b/09] kul olunca olan serverlerden kimsesi qurtulmayup kimin [92b/10] zebūn kimin helāk eyledi. Āhir kendü irādetiyle ve mürüvvetiyle [92b/11] gelüp kul oldı. Beri gelürken ol bağrı

cānavarı, [93a/01] Hind deryası kenārında tutup zābt eyledi. Velī cānavar daḥı [93a/02] ele gelince şāhuñ on yedi kere yüz biñ erin ũrkidüp [93a/03] niçe serverler helāk eyledi. İy nigārīn adına ahramān-ı [93a/04] ātil dirler. Bu zamān cihān serābınuñ şāhib-ırānıdır. Elinden [93a/05] dīvler amān elimiz diyüp ahramān'ũñ ol gũn serverligin [93a/06] ol adar ũgdi ki ızuñ 'ışkı bir iken biñ olup dāyīm Behrām [93a/07] digdũgince ız bir yoldan depredũp ahramān'ũñ aḥvālin [93a/08] pehlevānlıgın sŕyledũrdi. ızuñ içinde 'ışk āteři ziyāde [93a/09] olup varlıgın od eyledi. ahramān'ũñ sevdāsı başından aşdı. Nazm [93a/10] irdi. Bařa 'ışk dũdından buḥār almadı. Ne şabru ve ne 'aqlu ve ne 'ār [93a/11] oldu. amu varlıgı yađmā-yı 'ışk cānına kār eyledi. Sevdā-yı 'ışk [93b/01] almadı. Kendũ vũcũdından niřān varı gidũp maḥzı 'ışk oldu hemān [93b/02] nũř idũp řevk-ile 'ařkuñ bādesini řuya şaldı. Varlıgı seccādesin [93b/03] kendũyi terk itdi. İster yārini virdi. Yāre irmek iũn varını. [93b/04] Bŕyledũr bāzār-ı 'ıřkuñ. Dāyima farq olunmaz mũn'im ve řāh u gedā [93b/05] kime irse 'ışk nũrından eşer maḥz-ı hāk ise vũcũdın nũrı eydũr: [93b/06] Tārīḥ-i Deřtī avlince nigārīn ki Behrām'dan bu ḥaberi alup [93b/07] gŕrdi kim rũsvāy olur dŕnũp eydũr: İy server, sen kimsin, saña [93b/08] kim dirler? Eydũr: İy nigārīn ben bende aduma Behrām-ı Cebelī dirler. [93b/09] Cebeli Kebir sultānınuñ oğlıyam. Velī bu dem Hũřenk řāh'ũñ [93b/10] ulıyam. Serv-i Hırāmān eydũr: İy Server ol in diyārında [93b/11] řař olan sen misin? Eydũr: Belī. Eydũr: Ya řoñra nice ḥalāř [94a/01] oldun? Ol daḥı cũmle ḥālī beyān eyledi. Gerden-keřān [94a/02] kendũyi ḥalāř idince ız iřidũp eydũr: Ya ol Gerden- [94a/03] Keřān diyen niũn bu dem seni añmaz? Eydũr: İy nigārīn nite [94a/04] ola Gerden-keřān bizi anmaya sizerem bu dem bundadır. [94a/05] Gerden-keřān daḥı durup adır ardından diñlerdi. Eydũr: [94a/06] İy dāye var gŕr bu adır ardında kimi bulursañ al getũr. [94a/07] Gerden-keřān iřidũp biraz añaru varup kendũyi mestlige [94a/08] urdı. Bir yerde dũřũp yetdi. oltuğına bir rebāb aldı. [94a/09] Dāye gelũp depme urınca sermeri şurup eydũr: Hey beñũm [94a/10] kerem it, baña ıyım, serḥoř-idũm, didi. Eydũr: Bu yatan nedũr, şunup [94a/11] aldı. Eydũr: Vāveylā o fānī yazmış rebābcıđumdur, didi. [94b/01] Dāye gel berũ diyũp alup ierũ girdi. Serv-i Hırāmān [94b/02] ŕninde baş urup du'ā eyledi. Serv daḥı 'ayyārı bildi ammā [94b/03] bilmeze urdı. Eydũr: Usta ne yirdensin? Eydũr: Sultānum Sind [94b/04] vilāyetindenem. Rebāb alup elũme gir! Nicesin oğlancuqlara [94b/05] nafaqa idinũrem, didi. Nigārīn eydũr: Usta diye bizũm iũn [94b/06] bir řoḥbet eyle ol-daḥı dizi ũzere gelũp rebāb eline alup [94b/07] nigārīn ḥāliline mũnāsib bir gazel oğudı. řŕyle kim derdin [94b/08] depresdũrdi. Nigārīn taḥřin idũp buyurdu. Māl virdiler.[94b/09] Eydũr: İy usta seni bir kimseye beñzedũrem. Gerden-keřān ol [94b/10] sŕzi iřidũp 'aqlı gitti. Eydũr: Vah degũl bu kim seni yumruğ-ıla [94b/11] yıkmış-durur. Ne yavuz bende dũřdũñ. Beher ḥāl şoğruluğdan

yegi [95a/01] yokdur diyüp eydür: İy nigārīn zamān ben, beni de kime [95a/02] beñzedürsin? Kız eydür: Ol Gerden-keşān diyen degül misin diyince [95a/03] Behrām baқа-düşdi. Kızıuñ dağı murādı Behrām’a bildirmekdi. [95a/04] Zirā kim Behrām’uñ bilmedügin bilürdi. Gerden-keşān baş urup [95a/05] eydür: İy nigārīn nazaruñ var olsun benem diyüp du‘ā eyledi. [95a/06] Server eydür: İy ‘ayyār āferīn rāst sözüñ için var Behrām’ı [95a/07] bile alup git. Ben atama irte cevābın virem. Ammā leşkerde [95a/08] server var-ısa yarın meydāna gelsün. Varuñ haber idüñ diyüp [95a/09] buyurdi. Behrām’a iklīm ħarācı deger ħil‘at virüp ikisin dağı [95a/10] gönderdiler. Taşra gelüp bir ‘azm-ı leşker itdiler. Meger Behrām eydür: [95a/11] İy yār, bu kız Qahramān’ı ne yavuz añar. Eydür: Ben sizerem kız [95b/01] Qahramān’ı sevmişdür diyü leşkere yakın irdiler. Taymura kūh- [95b/02] püşt qaravul beklerdi. Görüp yād şanup qarşu vardı. [95b/03] Yakın iricek kendüleri bildürüp ol dağı gelüp Behrām-ıla [95b/04] görüşdi. Andan dağı gidüp şāh bārigāhına irdiler. [95b/05] ‘Ayyārlar dağı görüp şāh bārigāhına irdiler. ‘Ayyārlar dağı [95b/06] oturup Gerden-keşān’ı söyleşürken gelüp irdiler. Görince [95b/07] qarşudan gelüp biraz görışdiler. Qapucı başı Qahtarān’ı [95b/08] görüp şāha muştıladı. Şāh dağı ekinneden iklīm ħarācı deger [95b/09] māl ħil‘at virdi. Andan Behrām’a qarşu varup eydür: İy benüm [95b/10] yoluma çok çok belālar çeken Behrām düşman elinden nitesin [95b/11] bağına başdı. Ol dağı geçen ħāli, Rāy’uñ sözin, kızuñ ħālini [96a/01] haber virdi. Didiler kim yakın oldı kız Qahramān’a ‘aşıkdur. [96a/02] Velī serkeşliginden zāhir itmeyüp ol gice kim geçüp [96a/03] irtesi ol iki deryā gibi leşker, yerinden depreşüp iki demürden [96a/04] tağ berāber oldı. Yine ālāy қоşunlar bağılayup, kūs-ı kāviler [96a/05] gümleyüp, şancağ ve ‘alemleri dırağşān gibi açılıp ara yirde [96a/06] meydān yaşandı. Hāş erenler ön şāfa turup merdān [96a/07] gözlediler, gördiler. Rāy çerisinden bir zerrīn-püş cebelü [96a/08] bir şaru gergedene süvār olmuş. Öñince elli biñ zerrīn [96a/09] -püşlar ‘izzet-ile meydāna getürüp, baş urup döndiler. Şeh-süvār [96a/10] meydān ortasında nīze-i cān-sitān[a] tayanup Sedd-i İskender [96a/11] gibi biraz turup temāşā eyledi. Andan at oynadup bir vech-ile [96b/01] silāğ-şörlük eyledi kim görenler tağsīn itdiler. Hüşenk [96b/02] Şāh eydür: ‘Aceb bu kim ola? Süherāb eydür: İy Şāh-ı cihān [96b/03] Rāy’ı[n] kıızı Serv-i Hıramān’dur. Serverlere bildürüñ kim bundan gāfil [96b/04] olmayalar diyüp baş urdı. Şāh dağı buyurdi kim cümle serverlere [96b/05] bildürdiler. Andan Behrām-ı seng-endāz meydāna girüp bir nīze-i [96b/06] sütün mişāl çeküp irüp ħavāle kıldı.

Eyle kim kız-ıla [96b/07] sününüñ arasına dört barmağ yer kıldı. Hüşenk eydür: [96b/08] Hāyf anuñ gibi nāzenīn, Behrām gibi emān bilmez elinde helāk [96b/09] oldı, didi. Qahramān serverdür. Serveri bilür, eydür: İy [96b/10] Şāh-ı cihān, ol Behrām’ı i‘tibāra almaduğından

eyle ider. Niçe [96b/11] anuñ gibi itmişdür görüñ diyince server el urup, nizesin [97a/01] berk tuttu. Yil gibi gelürken tağ gibi turgurdu. Silküp [97a/02] süñüyi Behrām’uñ elinden aldı. Gergedenine Behrām’uñ yol virdi. [97a/03] Geçince sağ uyluğın üzengiden çıkarup Behrām’uñ rāst [97a/04] gögsine bir depme urdu. Behrām gibi serveri, tağ gibi gergedeninden [97a/05] yıkılup yedi kez mu‘allağ döndi. Tiz Hind ‘ayyārları [97a/06] irüp muhkem bend idüp gittiler. Görenler tañlaşup taħsīn [97a/07] itdiler öldürmedüğine... Serv yine süvār olup ādem diledi. [97a/08] Muhtāc-ı zencīr-zen girdi. Serv, Muhtāc’uñ koltuğı altına [97a/09] girüp, gürzin berk tutup, kuvvet idüp, elinden aldı. Öñinden [97a/10] geçince iki talmuñ arasına bir gürz eyle urdu kim Muhtāc’uñ [97a/11] ağızından burnından kan gelüp depesinüñ üstüne yıkıldı. [97b/01] Anı dağı bağladılar. Şāh saçı biçik n’eyler diyince Qāhir-i [97b/02] Hāverī girüp, kılıç çeküp irdi. Serv ilerü gelüp [97b/03] gergeden yanaşdı. Qāhir dağı üzengi üzerine gelince kız [97b/04] Qāhir’üñ bilegin alup eyle şıkdı kim barmaqları açılıp kılıç [97b/05] elinden düşdi. Hemān şunup, kemerinden tutup, bir kez haykırup, [97b/06] eyle kuvvet eyledi kim anuñ gibi server tağ gibi tutup, kolına [97b/07] alup, atınuñ ‘alemi dibinde yire eylediler. Şāh eydür: Ne hoş! Şu [97b/08] bir ‘avretüñ hakkında gelür kimse yok mı? Hītāl-i cenk-cüy girüp [97b/09] süñü havāle eyledi. Anı dağı bağladılar. Bir dağı girüp [97b/10] kız-ıla yigirmi dört hamle haṭā eyledi. Şāh eydür: Bu kimdür? Eyitdiler: [97b/11] Hüner-ber fil-süvārdur. Serv irüp kara bulut gibi Hüner-ber’e bir gürz [98a/01] havāle kıldı. Hüner-ber kalkan virdi. Kız eyle darb urdu kim [98a/02] Hüner-ber’üñ kalkanı tağılup, arkasına tokınuş, ol serveri [98a/03] mīl gibi yıkdı. Arkāş-ı hūn-hūr’ı yıkdı. Sām-ı sīmīn-pūş’ı [98a/04] yıkdı. Ğazanfer merdānı yıkdı. Kehvān-ı kūh’ı yıkdı. Peleng-efgen [98a/05] Hīlūn’ı ve Kūh-nişīn, Behzād-ı cihān-nām’ı yıkup cümlesin bağladılar. [98a/06] Bārī ol gün kuşluk vaktine dek seksen dört server [98a/07] giriftār eyledi. Şāh be-gāyet muṭtarib oldu. Gördiler sağ [98a/08] tarafından bir vehm-nāk na’re peydā olup bir kimse altmış arış [98a/09] kadd-ıla gelüp altun cebeler içine ğarķ olup bir nize-i cān-sitān [98a/10] kolına alup eyle heybet-ile yürüdi kim görenlerüñ zehresi çāk [98a/11] ola-yazdı. Yüz altmış dört yıldan berü bu cihāna pehlevānlık [98b/01] idüp cihān serkeşlerinüñ boynın buran, yetmiş iki milletüñ [98b/02] cebbārlarına gürz uran Qaḥṭarān ibn-i Tağmāc, iki taraftan [98b/03] her kişi Qaḥṭarān’ı görüp kızdı el çeküp didiler kim [98b/04] Hayf Serv-ü hīrāmān’uñ nāzenīnligine kim bunuñ gibi divüñ [98b/05] girdābına düşdi, didiler. Şāh dönüp Süherāb-ı Hindü’ya [98b/06] eydür: İy server Qaḥṭarān-ıla Serv-i hīrāmān’ı nice görürsin? [98b/07] Süherāb eydür: İy Şāh ben ne diyem? Velī ola kim Qaḥṭarān’dan [98b/08] dağı çıkmayavuz, didi. Şāh işidüp eydür: Bu harīf Qaḥṭarān’ı [98b/09] bilmez diyince Qaḥṭarān süñü şehāmet-ile irüp selām virdi. [98b/10] Serv-i hīrāmān dağı Qaḥṭarān’ı görüp beğenüp eydür-imiş: Hüşenk kim [98b/11] bunuñ gibi

serverleri cem' eylemiş diyüp 'aleyk aldı. Қаһтарән [99a/01] eydür: Ый бi-едеб, бу meydān içinde ne çok böyle serkeşlik [99a/02] eyledüñ? Bu meydān erenler yeridür. Saña şimdiye dek tanımadukları [99a/03] bir 'avrete berāber olmayalum dirlerdi. Sen bu kadar başdan aşduñ [99a/04] bu erenlerüñ ortasında hiç Қаһтарән ve Қаһрамān işitmedüñ mi? [99a/05] Şimdi seni bir lu'b-ıla rüsvāy idem nicedür, dedi. Ol [99a/06] sözden server eyle gāzaba geldi kim bir pāre od olup eydür: [99a/07] Ый server ne 'aceb bizüm 'avratlıgımız çekersin? Erkek arşlan [99a/08] arşlan olıcağ, dişi arşlan, arşlan degül midür? İmdi [99a/09] pāyidār ol yeñemedüğün 'avratı gör diyüp, hemān bir kez gergedan [99a/10] şalup, meydānı devr idüp, sīne gürleyüp, Hüşenk [99a/11] ve Қаһрамān öñine uğradı. Қаһрамān dağı ālāy öñinde [99b/01] şeş-pāyī baһr-ıla Seddi İskender gibi тұrurken gelüp [99b/02] hışm-ıla ālāy öñinden geçüp nīze rāst idüp kim [99b/03] Қаһтарән'a irdi. Velī eyle hālāt-ile irdi kim Қаһтарән [99b/04] kızuñ gelişinden vehm idüp siper sīneye çekdi.Қız irüp [99b/05] eyle rāst nīze urdı kim irüp süñü ucu sūzen gibi [99b/06] süñüyü sürüp қалқанı dalup sīnesine irince Қаһтарән [99b/07] cān һavlinde kendüyі cānavar şağrısına şalup қалқанın [99b/08] süñü ucından pārelenüp yire döküldi. Қаһтарән 'azrāil [99b/09] pencesinden қurtulmıша döndi. Tіз Gerden-keşān bir қалқан [99b/10] dağı irgürdi. Gördi kız meydān başına irüp nazar idüp gördi kim [99b/11] nesne yoқ. Gürz-i küh-peyker тұtup irdi. Қаһтарән'a қара тағ [100a/01] gibi һavāle eyledi. Қаһтарән kendü gürzin virüp biñ [100a/02] belā-ile def' eyledi. Velī anasından emdügi süd burnından [100a/03] geldi. Қız gözin açdurmayup bir dağı irişdi. Қаһтарән [100a/04] gergedan şıradup yir değışüp kız irdi. Üzengi üzerine [100a/05] gelüp eyle ғarb urdı kim gürzlerüñ tırāқı 'ıraқа irdi. [100a/06] Meydān içine alev töldi. Қаһтарән ne hāl-ise redd idüp [100a/07] nevbet kendüye degdi. Velī eyle ғarb yemişdür kim dağı tağı [100a/08] tımağında қaldı. Revān server dağı ғayrete gelüp el [100a/09] urdı. Gürz-i küh-peyker çeküp bir nice kez atup тұtdı. [100a/10] İrüp kıza һavāle қıldı. Yaқın iricek eyle ғarb urdı kim [100a/11] tırāқа 'ayyūқа irüp anın günin töldi. Velī kız rāst [100b/01] men' eyledi. Görenler tahsін itdiler. Қаһтарән dönüp gördi kim [100b/02] yine nesne yoқ. Bu ne hāldür diyüp yine gürz çeküp [100b/03] irince yir yir serverler Қаһтарән'a çağırdı kim: Ый pehlevān [100b/04] һāзір-baş irüp ikiledin. Қаһтарән eyle ғarb urdı kim [100b/05] eger demürden тағ dağı olursa һurd eyleye. İrüp üzengi [100b/06] üzerinde altmış biş arış қadd-ıla ikinci ғarb urdı. Der-Seved [100b/07] ire meydān lerzeye gelüp күtүlden iki leşkerüñ ālāyı çalkandı. [100b/08] Serv-i һıramān eyle redd eyledi kim gören һayrān қaldı. Қаһтарән [100b/09] meydān başına varup yine бақup gördi kim Sedd-i İskender gibi [100b/10] kız қарār itmiş. Қаһтарән ғāyet ғāzaba gelüp eydür: Bu ne [100b/11] faзіhetdür kim bu zamāna gelince elүmden dīv, perri emān bulmamış ola. [101a/01] 'Ālemüñ manқalısı dir kim bu dem kim bir kız dağı дүн тоғup

[101a/02] dünle büyümiş ola. Huşūşa kim meydāna bu kadar da‘vā-ile girem [101a/03] diyüp hemān el kılıca şunup kaşd eyledi. Helākine bir gemi [101a/04] dumanı gibi tīg-i cevher-tāb kolına alup gergeden şaldı. [101a/05] Serv-i hırāmān daḡı Qahtarān’uñ nitesin bilüp eydür: İy peççe, kılıç [101a/06] çeküp haşm çalmaḡ nice olur saña bildüreyim. İllā kim n’eyleyem [101a/07] Qahramān’uñ ḡatırın gözedürin diyüp tīg-i hindī eline alup [101a/08] Qahtarān’a karşı vardı. Görenler eydür: Uşda Serv-i hırāmān’uñ [101a/09] daḡı buncadan berü itdügi yolına geldi. Süherāb-ı Hindī eydür: [101a/10] Hayf ol Qahtarān gibi servere diyüp irince evvel Qahtarān [101a/11] çaldı. Serv bir vech-ile ḡalāş itdi kim hiç kimsenüñ ‘aḡlı irmedi. [101b/01] Hemān Qahtarān’uñ ardından yıldırım gibi irdi. Yir yir çağırdılar. [101b/02] Pehlevān şaḡın diyince Qahtarān baḡup gördi kim kılıç ecel [101b/03] yerine gelmiş. Hāy saḡı biçik n’eylersin diyü ḡalkān virince [101b/04] gören Qahtarān’dan ümīdi kesdi. Velī Qahramān ḡorḡusından [101b/05] Qahtarān’a ḡıyamayup bir kez ḡoltuḡunuñ altından kılıcınıñ arḡasın [101b/06] döndürüp Qahtarān’ı çalup geçdi, gitti. Qız geçince Qahtarān [101b/07] cān ḡavliyle zaḡm yerin çalup gördi ki nesne yoḡ. ‘Aceb [101b/08] ḡaldı, fikre vardı. Tārtūs ḡakīm ḡavlince kız kim Qahtarān’a [101b/09] kaşd itdi. Qahramān meydān başından bir kez çağırdı kim: İy [101b/10] ḡünī, şaḡın ol servere ḡıyma ve ger-ni ḡāzır-baş dimişdi. [101b/11] Ol ḡāl-ile Qahtarān’a ḡayret gelüp hemān şunup ḡızuñ [102a/01] bir kez kemerin tutup ol iki ejderhā bir dem birbiriyle çekişdiler, [102a /02] uruşdılar, gergedenlerinden düşüp tūruşdılar. Aḡşam olunca [102a/03] cebeler pārelenüp āḡır kız ḡuvvet idüp Qahtarān’ı taḡ gibi [102a/04] yerinden götürüp alup atasınıñ ‘alemi dibinde yire eyledi. Ol ḡālī [102a/05] göricek üç yüz biñ Türkistān leşkeri ḡızuñ üstine at [102a/06] şaldı. Qız daḡı ḡol kılıca urup, ol gelen deryā gibi [102a/07] leşkere karşı varup, bir demde şıyup önine ḡatdı. Anı [102a/08] görüp Cebel-i Kebīr çerisiyle Behrām-ı Cebelī yürüdi. Öteden Hindīler [102a/09] daḡı üç yüz biñ er bir kerreden irüp cenge tūrdılar. Ammā [102a/010] ol ḡālde berüden öteden iki leşker ḡarışup toz feleke [102a/11] irişdi. Ol cān u baş bāzārı yine germ oldı. Niçeler [102b/01] ḡarca sürüldi. Niçelere sūd u sermāye virilüp niçelerüñ [102b/02] ḡisābī defteri virildi. Bir zamān cenk olup Hindīler [102b/03] Serv-i hırāmān sebebiyle ḡuvvet tutup Hūşenk leşkerin şıyup [102b/04] girüye sürdiler. Ol ḡālde Qahramān-ı Qātil tūrurken cigerinden [102b/05] şecā‘at cevheri barḡ urup erlik tamarı bāzūlarında tutup [102b/06] Şeş-pā-yı bahrī üzerinde birkaç kez gerindi. Hemān bir kez şıçrayup [102b/07] şāha baş urup İsrāfil var bir na‘ra eyle ḡayḡırdı kim cenk [102b/08] eri deryā gibi çalkandı. Niçenüñ zehresi çāk olup fil [102b/09] ve gergeden ürküp niçe ādem helāk eyledi. Uyudı kim [102b/10] Qahramān tīg-i bürrān çeküp irüp Hindīleri birbirine ḡardı. [102b/11] Ol ḡāl ile cenk olup şāhuñ on yedi serveri kılıca [103a/01] gelüp kurbān oldılar . Ammā Hindīler çok kimse helāk oldı. [103a/02] Sürüp yine Hindīleri Sencān

üzerine iletdiler. Üç yüz [103a/03] biñ Ecmîr leşkeriyle Serv-i hırāmān her tarafından atası üzerine [103a/04] gelenlere karşı cevāb virdi. Kahramān filler cengine düşüp [103a/05] tār u mār eyledi. Erenler her tarafından Kahramān eliyle düşmanı zebūn [103a/06] idüp bozarken tārīh-i deştī kavline anı gördiler. Bir tarafından [103a/07] toz belürüp göklere ağdı. Gelirek yil toqınup iki pāre [103a/08] oldu. İçinden iki ‘alem yüz sancağ belürdi.‘Alemler dibinde [103a/09] bir kimse kıdd-i ‘alemlere berāber olmuş pūlāddan mīl gibi gelince [103a/10] yir yir karşı vardılar. Gelen leşkeri dağı cenk üzere iricek [103a/11] yaşınap tırdı. Varanlar dağı irince anlardan ādem gelüp [103b/01] didiler kim leşkerüñ Kavm-i Hind kanķısıdır? diyüp bilicek [103b/02] revān cümle raḥşdan inüp zīr ü zeber kulağ virüp [103b/03] süvār oldılar. Didiler kim varuñ Rāy Şāh’a haber idüñ. Uş [103b/04] İsfendiyār-ı baḥrī geldi. İmden girü düşmandan ḥavf itmesün, [103b/05] didi. Ol haber Rāy’a gelicek şād olup germ-ile kol şaldı. [103b/06] İsfendiyār dağı ol iki yüz biñ diñç bahr-ı ‘ummān çerisiyle [103b/07] yürüyüp leşkerüñ bir yanından toqınup alāyı birbirine urdı. [103b/08] Kılıç birle şāh leşkerin girüye sürdi. Ol zebūn olmuş [103b/09] Hind ḥabeşine arka virüp kaldı. İsfendiyār mest ejderhā [103b/10] gibi cenge girüp gürz urduğın ḥurd-ḥām iderdi. Tīğ-ıla [103b/11] kimi çalsa dört pāre kılırdı. Niçeleri kemerinden tıutup atardı. [104a/01] Niçeleri kemend-ile kirşend(?) iderdi. Cenk içinde Kehvān-ı Kūhī’ye [104a/02] uğrayup bir darb-ıla yıkdı. Andan geçüp Atlās ḥanı yıkdı. [104a/03] Ferruḥ-zādī, Seretān-ı Mūcher, Deryā-yı Çeşm, Mantūş Ğarc’ı cümle [104a/04] yıķup bağladı. Ez-īn cānib Kahramān dağı ‘alem dibinde Serv-i [104a/05] hırāmān’a buluşup aḥşam olunca cenk itdiler. Kızuñ cānı [104a/06] aḥşama güc-ile irüp aḥşam olıcağ baş kıldırup eydür: [104a/07] İy serv taḥşīn zūr-ı bāzūña kuvveti erlikden ḥoş naşīb [104a/08] almışsın. Mezīd olsun bu zamāna gelince cihān mislūñ ne geldi? [104a/09] Ne gelir iy şāḥīb-kırān bizim senūñle cengimüz bugün yarın [104a/10] ayru olmaz. Var imdi ol yine buluşalum didi. Esīrler [104a/11] için guşsa yime, ḥayr ola diyüp şeb ḥayr idüp gitdi. Ol dem [104b/01] darb-ı ārām urılup iki leşker birbirinden ayrılup [104b/02] şāhlar iki cānibden otaķlarına geldiler. Hūşenk şāh [104b/03] geçüp serīrine oturdı. Anda olan serverler dağı [104b/04] gelüp yerinde karar eyledi. Tā kim birazdan Kahramān dağı [104b/05] gelüp Şāh’a baş urup yerine geçdi. Şāh gördi kim [104b/06] seksen dört serverüñ şandeli boş. Ol ḥāl-ile ḡāyet [104b/07] incinüp eydür: İy serverler bugün bu kıız bize ne yaman [104b/08] iş eyledi ya ol dīvzād-ı la’īn ağdıķ vaķtde gelüp [104b/09] irüp bunuñ gibi cenk eyledi. Gerden-keşān eydür: İy şāh-ı [104b/10] cihān eger bu dīvzāde Kahramān’dan bize merḥamet olmazsa [104b/11] ol bize çok iş ider diyüp İsfendiyār’uñ itdügi [105a/01] cengi ol kıadar söyledi kim oturanlarıñ beñzinde kan kıalmadı. [105a/02] Velī Kahramān’uñ sīnesi gürüldüsinden ‘ālem yanķulanur. [105a/03] Kahramān’uñ ol ḥāline şükr idüp serverler için be-ḡāyet [105a/04]

melâlet gösterdi. Qahramân şahuñ ol hâlin göricek [105a/05] ihtiyârı qalmayup yorgunam diyüp tûrup gitti. Velî [105a/06] üzerinden hiç yorgun gibi degül. Bildi kim murâdı bir toz [105a/07] qoparmaqdur. Qahramân çadırına gelince Gerden-keşân ardınca [105a/08] gelüp girüp baş urup Qahramân, Şîrvâne şürete girüp [105a/09] eyle çâpük olmış kim gören tahsîn ider. Gerden-keşân begenüp [105a/10] eydür: İy pehlevân bu şan‘atı kimden öğrendüñ? Ve hem böyle itmekden [105a/11] murâduñ nedür? Qahramân eydür: Murâdum oldur kim varup esîrleri [105b/01] getürem. ‘Ayyâr eydür: İy pehlevân bu ne zâid fikirdür kim eyledüñ. [105b/02] Bu dem kırk biş kerre yüz biñ düşman leşkери huşuşâ İsfendiyâr [105b/03] gibi la‘în kim qarındaşın öldürdüñ. Cümle senüñ qānuña cān virürler. [105b/04] Bunuñ gibi yere varmaq fesâddur, dedi. Qahramân eydür: İy Gerden- [105b/05] Keşân bu dem ‘ammüm oğlı gibi server andan buñca pehlevân düşman [105b/06] elinde esîr. Şâh bunlar için böyle melül biz baqup oturmaq [105b/07] ola mı diyüp iqdām eyledi. Ne qadar kim Gerden-keşân Qahramân’ı men‘ [105b/08] eyledi, qabûl itmedi. Gerden-keşân baş urup eydür: İy pehlevân [105b/09] tahsîn her ne kim didüm murâdum seni deñerdüm. Buyur kim Şâh u serverler [105b/10] yolına baş oynayalum. Ol iki kimse esbâb-ı ārâyide idüp [105b/11] gittiler. Ez-în cānib meger Hüşenk, Qahramân gidicek eydür: [106a/01] İy serverler gerçi Qahramân yorgunam diyüp gitti. Ammâ [106a/02] muradı ne ola didiler kim iy Şâh-ı ‘âlem gerçi Qahramân pehlevândur. [106a/03] Ammâ dağı genç yigiddür. Bir hîle fikrin idemediler. Ez-în cānib [106a/04] meger Rây dağı ol gün cenkden dönüp dîvâna gelüp [106a/05] gördi kim Hind begleri gelmiş. Tâ kim birazdan İsfendiyâr dağı [106a/06] gelüp cümle Hindîler ayak üzere geldiler. Ol dağı gelüp, [106a/07] Rây önünde baş urup pây-ı tahtda oturdı. Rây dağı [106a/08] İsfendiyâr’ı geregi gibi ‘izzetleyüp hil‘at virdi. Yemek gelüp [106a/09] yindi, şöhet quruldı. İsfendiyâr baş qaldurup eydür: İy Şâh [106a/10] qanı qarındaşum? Kehyân Rây bir kez âh idüp eydür: İy server bu düşmanuñ [106a/11] arasında bir kimse var. Adına Qahramân-ı Qâtil dirler. Qarındaşuñ [106b/01] ol öldürdi. İsfendiyâr âh idüp eydür: İy Şâh nice [106b/02] Qahramândur kim benüm gibi kimsenüñ qarındaşın helâk ide dağı [106b/03] sağ yüriye. Bugün niçün anı baña cenk iderken göstermedüñüz? [106b/04] Kim çeküp iki yırtam diyüp yumruq döğüp vâh qarındaş [106b/05] diyü eşek gibi bağırup, köpek gibi uludı. Yanındağılara [106b/06] hışm-ıla gâzab idüp eydür: Elbette anı baña yarın gösterüñ kim [106b/07] işin tamâm idem diyüp gürlledi. Serv-i hîrâmân gönîlinden eydür: [106b/08] Qahramân’uñ bir qılına her kim qaşd ide anuñ cevâbın ben virem. Andan [106b/09] Rây emriyle bir büyük od yaqup qarşusına secde eyledi. [106b/10] Qahramân-ıla Gerden-keşân dağı gelüp ol deryâ gibi düşman leşkerinüñ [106b/11] içine girüp od kenârından Hindîleri temâşâ iderdi. Ol [107a/01] od içinden âvâz geldi kim: İy benüm hâş qulum Rây, uş bugün

[107a/02] düşmanuñ Ğahtarān gibi ejderhāsın öñinde zebūn idüp yine [107a/03] İsfendiyār gibi uranı saña yardıma getürdümdi. İmdi [107a/04] sen dağı var ol benüm ‘āsī ğulum Ğahtarān’ı getür. Benüm ğulluğuma [107a/05] da‘vet eyle. Eger gelmez ise baña ğarşu helāk eyle dedi. Rāy [107a/06] cümle ğavmiyle işidüp oda ğarşu secde eylediler. Ol ğālī [107a/07] Ğahramān Gerden-keşān’a eydür: Bu oduñ içinde söyleyen kimdür? [107a/08] Ol dağı eydür: Şeytāndur diyüp ğaĳīĳatin beyān eyledi. Bārī [107a/09] varup Ğahtarān-ıla cümle esīrleri getürüp ğaşd eylediler kim [107a/10] ol oda ğarşu yine helāk idüp āhir yerine getüreler. [107a/11] Ğahramān bu ğālī görüp sīnesi ğürleyüp ğaşd eyledi. Bunlara [107b/01] yürüye! Gerden-keşān ğomayup eydür: Bir dem şabr gerek. Ğahramān [107b/02] dağı gelüp cellādlaruñ arasına ğarıştı, ğözledi. Ol [107b/03] ĳadar kim Rāy-ı Hind dağı gelüp yirine oturdı. İsfendiyār [107b/04] bāĳiler ğarār eyledi. Andan Düzd-i efser Rāy işāretiyle gelüp [107b/05] Ğahtarān’a eydür: İy pehlevān ol buñca yolına cān baş [107b/06] oynaduđuñ Şāh hiç seni añar mı? Uş ğālī gör kim bugün [107b/07] Hūşenk çerisine ne eyledi kim senüñ gibi server böyle şikār olduñ. [107b/08] Eger Ğahramān dirseñ ol İsfendiyār ĳorĳusından başın alup [107b/09] gitti. Ammā iy server sen böyle olduñ. Ğahramān ğitdükden şonra [107b/10] İsfendiyār yarın ol leşkerüñ işin tamām ider. Geređi oldur ki [107b/11] sen irkenden Rāy Şāh’a ĳul olup ğürmet bulasın, başuñ [108a/01] ĳılıĳdan ĳurtarasın. Ğahtarān Ğaradeñiz’den bükünmez, Kūh-ı Elbruz’dan[108a/02] arĳınmaz vaĳār ehli serveri bī-ĳuzūr eyledi. Ammā Ğahramān [108a/03] ĳorĳup ĳaçdı, didüğine taĳammül idemeyüp eydür: İy ‘ayyār [108a/04] bāĳī ğāl söz her ne kim didüğine bir dağı ammā iy la‘īn İsfendiyār [108a/05] ne itdi kim Ğahramān andan ĳaçā ne İsfendiyār ölsün ne Rāy [108a/06] ölsün diyüp kibr ü keyf-ile baş şalup tırdı. Serv-i [108a/07] ĳıramān eydür: İy dāye ne ‘aceb bu serverleri Gerden-keşān [108a/08] añmadı. Ammā iy dāye bu demde bu esīrlerüñ ğalāsına ben atama [108a/09] bir bahāne itsem gerek. Eger söz geĳmez ne ğāzır-baş kim serverleri [108a/10] ğalāş itsem gerek. Dāye eydür: İy nigārīn umarım kim Gerden-[108a/11] Keşān bundadır diyüp dāireye nazar şaldı değerken ğördi kim [108b/01] bir siyāh pūş merrīĳ şekl kimseler cellādlaruñ ĳafasına [108b/02] gelmiş biri yigirmi dört arış biri ĳırĳ biş arış ĳadd ĳekmiş [108b/03] tırup birbirine değer. Velī ikisi dağı merrīĳ şekl kimseler [108b/04] tırurlar. Her yaña rindlikle ğöz ururlar. Hemān ğöricek [108b/05] Gerden-keşān ve biri Ğahramāndur bildiler. ‘İşĳ eseri ĳızı cūşa [108b/06] getürdi. Dāyeye eydür: Hezār tahşin bu serverüñ yüregine kim [108b/07] bu ĳadar dīvān ārāste ğirüp bu cūr’etle burada duralar. [108b/08] Ol ğālde iken Rāy dönüp oturan duran serverlere [108b/09] nazar idüp eydür: İy serverler diyīñ imdi bu ĳişilerüñ ğaĳĳında [108b/10] ne dirsiz? Didiler kim bunlara siyāset itmek gerekdür. Ol ğāl-ile [108b/11] Rāy dağı cellādlara yir yir emr idince Hind’üñ cümle varı [109a/01] bir yire gelüp didiler kim: Ğörelüm buñca

zamāndan berü pehlevānlık [109a/02] iden server nice helāk iderler dirken uyudu kim cellādlar [109a/03] yir yir tıġlar çeküp yürüdiler. Ol hāli göricek erenler [109a/04] birbiriyle helālleşüp tekbir şalavāt getürmege muqayyed oldılar. [109a/05] Hemān Qahramān ve Gerden-keşān evvel iren cellādı urup başı [109a/06] perrān döndi. Anı görüp bir daġı Qahramān bir kezden birbiri [109a/07] ardınca cellādlar başları dīvān içine döne başladı. Ol [109a/08] hāli göricek birbirine helālleşdiler. Hemān bir kez Qahramān na'ra [109a/09] urup eyle haykırdı kim işidenler cümle ocunup eger Rāy [109a/10] eger İsfendiyār 'ağılları cümlesinüñ zāil oldı. Baqup [109a/10] Serv-i hıramān güler. Hindüstān ordusunuñ atı ve fili [109b/01] gergedeni ürküp, tavileler kırılıp, leşker kavmi serāsime [109b/02] oldı. Güyā ol kavm içinde kıyāmet koptı. Qahramān'ın [109b/03] āvāzın Qahtarān işidicek, Qahtarān'a ġayret gelüp bir kez [109b/04] dizi üzerine gelüp kayd u bendin kırıp Qahramān [109b/05] ve Gerden-keşān bākī erenleriñ bendlerin götürüp alup gittiler. [109b/06] Ez-in cānib Hüşenq daġı Qahramān'ın na'rasın işidüp [109b/07] bildi kim Hind leşkerinden gelür. Erenler varmağ dilediler. Behrām-ı [109b/08] Cebelī komadı tā kim Qahramān daġı serverleri halāş idüp [109b/09] dönince Serv-ü hıramān baş urup önince yürüdi. Leşkerden [109b/10] çıkınca geleni kuvve vardı öte varıcağ eydür: İy server [109b/11] eger sen daġı bu kadar zahmet çekmeseñ senüñ devletünde bunlara [110a/01] zarar gelmezdi. Ammā hoş varup hağğ-ı nābı yerine getürdüñ. [110a/02] Ve hem bu kadar Hindiler içinde İsfendiyār'a hoş kütük urduñ. [110a/03] Var esen ol diyüp döndi. Qahramān daġı gelüp qaravula [110a/04] irdi. Qaravul eri qarşu geldi. Anları daġı tağıdup önine [110a/05] geleni helāk eyledi. Andan gelüp kendüler qaravulına irdi. [110a/06] Qahqahā-yı fil süvār turup qaravul beklerken gördi kim bir ālāy [110a/07] piyāde gelür. Niye ki diyüp qarşu vardı. Gerden-keşān gelüp [110a/08] buluşdı, hāli didi. Qahqahā daġı qarşu varup erenleriyle görüşdi. [110a/09] Andan Şāha muştucı gelüp hāli beyān edüp haber virdiler. Şāh [110a/10] işidüp şād oldu. Erenler daġı irdiler. Şāh qarşu gelüp [110a/11] Qahramān'ı bağrına başdı. Gözlerin öpdi. İl ve diyār virdi. [110b/01] Andan Qahtarān'ı der-āğüş idüp Qahramān'a tahsīn eyledi. [110b/02] Qahramān eydür: İy Şāh benüm namğ-dārum ola. Her ne zamān sen [110b/03] Şāh'ın himmetidür kim ben bendenüñ yüzün ağ eyler. Şāha daġı hayr [110b/04] du'ālar eyledi. Qahramān kendüsin eyle gördüğü-çün nazm :

[110b/05] ne kişide kim gide kibr u dimāğ

Devleti şem'inden uyardı çerāğ

[110b/06] olıcağ ehl-i tevažu‘ ādemi

hulq-ıla kul itse olur ‘ālemi

[110b/07] hulq-ıla dehkan olur hem maqber

Kibr-ile hür olur ve şahib-i hüner

[110b/08] kibirden kim öldi kim buldu murād

Kibr-ile hāşıl olur cümle fesād

[110b/09] Kibre şeytān olduğı-çün āşinā

la‘net ider adına halk dāyimā

[110b/10] kibr ü kīni ço, tevāzu‘ ehli ol

kibre lāyık ola mı ol ki ola kul

[110b/11] Ez-īn cānib Hindiler ol hāl-ile birazdan ‘ağılları gelüp [111a/01] gördiler kim esirler gitmiş, cellādlar kırılmış baş ve leş dökülüp [111a/02] yatur kim nihāyet yoq. İsfendiyār eydür: İy Şāh bu ne [111a/03] āşūbdur kim başumuza geldi. Rāy dağı kendüyi dirüp [111a/04] dāyireye baqıp eydür: İy server hāli gördü mi ki bu fesādı [111a/05] iden ol on sekiz yaşında oğlandır kim qarındaşını ki helāk [111a/06] itmişdür. Uş gelüp bu dem bunuñ gibi fesād eyledi. Senüñ [111a/07] gibi serverüñ öñinde kırık biş kez yüz biñ erüñ içinden [111a/08] bu hāl-ile yoldaşların hālāş idüp görünce alup gitti. [111a/09] İsfendiyār baş şalar. Serv-i hürāmān niqāb altından güler. Ol [111a/10] cenk içinde düşenleri cem‘ itdiler. Otuz biñ ola cümle [111a/11] oda urdılar. İsfendiyār ğāzaba gelüp ol gice geçüp [111b/01] şabāh oldu. Ol iki deryā gibi leşker iki taraftan cūşa [111b/02] gelüp zemīn ü zamān hürūşa geldi. ‘Alem ve sancaqlar çözülp [111b/03] meydānuñ iki tarafına yir yir dirahşān gibi

dizildi. Öñince dört [111b/04] dört beş yüz kadar Baħr-ı ‘Ummān begleri, Hindūstān pehlevānları [111b/05] yürüyüp ‘izzet-ile meydān yerine getürdiler. Öñince bir file cebe- [111b/06] hāne idüp ālāt, esbābın berkitmişler. Meydān merkezine irüp [111b/07] tağ gibi tayanup tırdı. Mağara gibi ağızın açup gökler [111b/08] gürler gibi āvāz-ı bülend çağırup lāf-ı güzāf idüp, er diledi. [111b/09] Evvel Şāh leşkerinden Mantūş Ğarçı girüp pūlād sūñüsün havāle [111b/10] idince kāmçı ucı-la sūñüsün redd idüp ol serveri şunup [111b/11] yaqasından alup yere çalup ħurd-ħām eyledi. Ğarçe leşkerinden [112a/01] ğırıv oldu. Serverüñ Şāh yolına ħurbān olduĝın göricek, [112a/02] Run Mağrib’i girdi. Gürz-i girān çeküp irince İsfendiyār el [112a/03] virüp gürzi elinden alup, urup kendü gürzi-le şehid eyledi.

[112a/04] Evren-i ħıṭāyī irüp gürz urdı. Anı dağı kemerinden tutup [112a/05] fil altından geçüp gitti. Ol serveri altmış arış kaddı-la [112a/06] düşman dost gözine karşı çeküp iki yirindi. Hüşenk Şāh [112a/07] üzerine atup ejderhā gibi ğıjğırup avratlar gibi öğürdi. [112a/08] Anı görüp teheyyüm, ħıṭāyī āh idüp iki yaña bakup eydür: [112a/09] İy altmış yıldan berü bizümle dürlü dürlü rence ve miñnete

[112a/010] yār olan serverler bu ĝün sizlere elvedā’. Bizleri ħarındaşumla [112a/11] ħayr du‘ādan unutmañ kim bugün ben dağı Hind diyārında Şāh yolına [112b/01] baş urup, öyke-y-ile meydāna girüp İsfendiyār’a bir gürz [112b/02] eyle urdı kim ağızından burnından ħan geldi. Yine irince [112b/03] la‘in bir pūlād gürz berāber virüp, redd eyledi. Geçince ardından [112b/04] bir kez ħayķırup irüp bir gürz eyle urdı kim ħurd-ħām eyledi. [112b/05] Ol iki serverüñ ħarındaşlarıñ bu vech-ile helāk olduĝına [112b/06] Şāh için ħayf eyledi. Andan İsfendiyār la‘in germ olup [112b/07] ħanı ol giceyle gelüp uğrı şüretiyle adam ħurtaran [112b/08] oğlan-içün gelmez diyince Ķahramān yerinden hemān gürlledi kim [112b/09] yürüye. Behrām-ı cebelī ħomayup dilek eyledi, meydāna yürüdi. [112b/10] İrüp selām eyledi. İsfendiyār Behrām’ı görüp begendi eydür: [112b/11] Ol Ķahramān sen misin? Eydür: Yok baña Behrām-ı Cebelī dirler. Baķ [113a/01] ol Çin diyārında taş olan sen misin? Gel imdi baña ħul [113a/02] ol, seni helāk itmeyüp başum berāberi ideyim. Zirā kim benüm [113a/03] ‘ahdum vardur kim her kim gelürse ħarındaşum ħanı-çün helāk [113a/04] itsem gerek, didi. Behrām eydür: İy İsfendiyār ne bu kadar ħāl-ile [113a/05] germ olursın dağı kimi gördün, kimüñle cenk eyledüñ gör kim [113a/06] ol ħul didüğüñ kişi kimdür diyüp el gürze urup [113a/07] irüp havāle eyledi. İsfendiyār ħalkān duttı. İrüp [113a/08] ħarb-ıla Behrām’uñ gürzi ħalkānı tağıdup arķasında muħkem [113a/09] ħarb urdı. Bir dağı irince İsfendiyār kendüyi dirüp [113a/10] gürzin berāber virdi. İrüp redd eyledi. Bir dağı nevbet [113a/11] İsfendiyār’a degüp ħaşd eyledi kim bir ħarb ile helāk ide irüp [113b/01] çalınca Behrām gürz virüp tez

ħalāş eyledi. İsfendiyār kim [113b/02] bir ğarbda alımadı. Be-gāyet kaçıyup irüp bir daħı ħavāle [113b/03] eyledi. Yine men‘ eyledi. Bir daħı bārī ol ğün iki kimesne [113b/04] ħuşluk vaċtine dek cenk eylediler. Ġürzler elden varup [113b/05] süñüleri ħırıldı. Ķılıçlar gerildi, yaraċlar ħalmadı. Ol-dem [113b/06] İsfendiyār işāret eyledi. Bir ‘aceb yaraċ bir nice ħişiler [113b/07] şoyċaşup alup geldiler. Tarċūs ħakīm ħavlince evvel bir [113b/08] pülād ‘amüd kim er ħucaġına ancaċ şıġa. Otuz üç ħulaç [113b/09] uzunı var. Ucına bir ħıramān kadar demürden bir şaħan berkitmişler.

[113b/10] Şaħanuñ dāyiresin toċuz yirde dalup her birine yigirmi ħulaç bir [113b/11] zencīr baġlamışlar. Her bir zencīrūñ ucına beş batman bir toċ [114a/01] eylemişler. Cümle pülāddan İsfendiyār tutup bir kez silki- [114a/02] virdi. Ol toċlar, zencīrler ‘azamet-ile ħıġşayup āvāz-ıla [114a/03] meydān toċdı. Yedi kez baş üzere çevürüp irüp Behrām’a [114a/04] ħavāle eyledi. Ġörenler ‘acaba ħalup Behrām’dan ümīd kesdiler. [114a/05] Bir daħı Allāħ diyüp yedi ħat dökme pülād siper berāber virdi. [114a/06] İrüp İsfendiyār ol toċuz toċlu şalıġı toċsan bir arış [114a/07] ħaddinūñ üzerinden otuz üç ħulaç ‘amüdü yigirmi bir ħulaç [114a/08] zencīr bu cümle birbirine ulanup ġökden toċ yaġar gibi [114a/09] ġıjlayu ġürleyü irdi. Ol toċuñ yedisi ħalċana toċınup [114a/10] şavdı. Biri irüp arċasına gergedeni başına doċınup [114a/11] ħurd-ħām eyledi. Gergeden yıċılınca Behrām daħı kendüyi devşürince [114b/01] irdi. İsfendiyār kim bir daħı helāk eyleye. Hemān Ķahramān’uñ [114b/02] ħarārı ħalmayup bir kez cigerinden eyle na‘ra urdu kim bir zamān [114b/03] Hindüstān taġları iñledi. Revān, ‘uċāb-ı bahriyi meydāna [114b/04] sürdi. Serv-i ħıramān, Ķahramān’uñ na‘rasın kim işitti ġördi. [114b/05] Taġ gibi duran Hind leşkeri deñiz gibi çalċandı. Birbirine [114b/06] toċundu. Serv, dāyesin alup, meydān başına gelüp ġördi kim [114b/07] İsfendiyār serāsime olup ġāħ yire ġāħ ġöge baċar. Fīl ürkmış [114b/08] çeküp turġurıamaz. Uyudı kim Ķahramān ālāydan ayrılıp Şāħ [114b/09] öñinde Gerden-keşān öñince ‘azamet-ile meydāna yürüdi. İsfendiyār [114b/01] ġördi kim bir kimse ħırċ biş arış ħadd çeküp, altı ayaċlı bir ‘aceb [114b/11] baħrī cānavara süvār olup ħızıl altun cebeler içine ġarċ [115a/01] olmış. Öñince bir cihān dest-i ‘ayyār elmās teber ħolına alup [115a/02] gelür. Ammā ikisinde daħı eyle ħareket var kim ġörenler vehme [115a/03] düşer. Ol şalābet-ile irüp İsfendiyār’uñ öñin baġlayup [115a/04] ‘ayyārlar gelüp Behrām’ı alup gittiler. İsfendiyār dönüp, yüzine [115a/05] baċup eydür: Kimsin? Gerden-keşān eydür: İy peççe, bil ve āġāħ [115a/06] olġıl kim bu ol senüñ ħarındaşını cenk-ile helāk idüp [115a/07] ġice bir na‘ra ile sizüñ siyāsetiñizden bu kimseleri alup çıkan [115a/08] erdür. Anca senüñ gibiye helāk eyledi. Ĥāzır-baş kim bu dem [115a/09] nevbet senüñdür, didi. İsfendiyār Ķahramān’ı bilicek eyle ġüldi kim [115a/10] iki leşkerüñ ħalċı işitti, eydür: İy bi-

çäre, sen hod ahramān [115a/11] degilsin. Eger ol iseñ senüñ nam-dāruñ ola kim benüm arındaşum [115b/01] gibi dīvi helāk idesin. Var kim baña senüñ gibi kimesne ile [115b/02] cenk itmek ‘ārdur. anı ol arındaşum helāk idüp [115b/03] gice dīvān başan gelsün, didi. ahramān eydür: Hey la‘in, [115b/04] gözüñ aç! Benden gāfil olma kim seni dağı arındaşuñ gibi [115b/05] benüm elümde helāk itmege getürmişlerdür. anı erlikden neñ [115b/06] var? Getür görelüm didi. İsfendiyār bu sözi işidüp gāzaba [115b/07] geldi. Bir kez eyle hayırdı kim iki leşker belikledi. Hemān şunup [115b/08] ol ‘aceb şalıgın eline alup, bir kez baş üzere şalup [115b/09] irdi. ahramān’a hışm-ıla havāle kıldı. İki leşker ahramān’ı rāst [115b/10] gözleyüp yakın gelince sağ eline tıg-ı gāmgamı, şol eline siper [115b/11] alup ol touz to gürleyü irince ahramān tıg-ıla tolar [116a/01] başını çalup zencirin kırıp toları yire şaldı. Beş [116a/02] to düşüp durdı alıcak aşagadan siper virüp redd [116a/03] eyledi. Gören āferin idüp āvāz-ıla ‘ālem todı. Şāh [116a/04] emri-le çavuşlar Şāh dilinden ahramān’a medh ve tahsın itdiler. [116a/05] İsfendiyār ayıyup: Vay! Dağı sağ mısın? diyüp yine hışm-ıla [116a/06] irüp yine ol dört zencirle çarb itti. ahramān yine [116a/07] çalup zencirlerüñ varın kırdı. İsfendiyār eyle gāzaba geldi kim [116a/08] bir pāre od oldı. İrüp bu kez ‘amūd-ıla çaldı. ahramān [116a/09] siper virüp rāst men’ eyledi. Nevbet ahramān’a gelicek baup meydān [116a/010] ortasında ol anlarına gār olup yatan şehidler görüp [116a/11] cigerinden bir kez inleyüp hemān tıgı rāst eyledi, eydür: Rāy la‘in [116b/01] hāzır-baş kim vaqtüñ irdi. Bu şehidlerüñ anın senden [116b/02] alsam gerek, didi. Dağı hemān şaldı. Velī İsfendiyār hiç [116b/03] ‘aynına almadı. İrüp ol hışm-ıla ahramān’uñ olunda tıg-i [116b/04] gāmgam, üzengi üzerine gelüp Şeş-pāy bahrıyi şıçradup [116b/05] başıra irince İsfendiyār şaldı. ‘Amūdın başına çekdi. [116b/06] ahramān tıgı oltuğundan döndürüp bir kez rāst başıra [116b/07] eyle çaldı kim irüp ışığı iki şak idüp hāy diyince [116b/08] ılıç İsfendiyār’uñ başından rāst yürüyüp eyer-hānesine varınca [116b/09] işledi. Eyerüñ aşın bile dört şak idüp oturada tırdı. [116b/10] İsfendiyār iki tarafa yıkılıp anı ırma gibi yürüdi. [116b/11] ahramān tıgı andan silküp ‘uāb var şıçrayup Hindilerüñ [117a/01] öninden sünü-y-ile geçüp gitti. ılıç elinde kızıl an gelüp [117a/02] önüne uğradı. Serv-i hıramān dağı dāyesiyle ilerü gelüp [117a/03] didiler kim tahsın uluña uvvet iy pehlevān diyüp du‘ā ittiler. [117a/04] ahramān dağı dönüp gördi kim kendüyi medh iden yine [117a/05] kendüyle cenk idendür. ahramān düşmandan medh işitdüğine [117a/06] ‘acebleyüp geçüp gitti. Cihān serkeşleri ahramān serverüñ [117a/07] ol hün-rizligin göricek ahramān’dan cümle vehm-nāk oldılar. [117a/08] Bir kezden baş indürüp inşāf eylediler. Hākim Taberistān avlince [117a/09] ahramān İsfendiyār bahrıyi kim helāk idüp yine meydāna irdi. [117a/10] Ne adar kim adam diledi kimse gelmedi. Revān rahşdan inüp zır ü [117a/11] zeber ula virüp yine

süvār oldu. Hemān raḥş başın [117b/01] Rāy Şāh ‘alemine eyledi. Rāy’uñ ‘aqlı gitti. Ne kadar kim komañ [117b/02] didi. Varan cümle helāk olup uş sürüp gelür. [117b/03] Rāy dönüp kızına eydür: İy ciger-güşem ne yaramaz oldu. [117b/04] Hāl neye irdi. Serv-i hırāmān eydür: İy sulţan ata, hāl [117b/05] neye irse gerek ma‘lüm oldu. Ammā eger baña uyarsañ buyur [117b/06]  arb-ı ārām  alınsun Hūşenk-ile barış kim hālāř olasın. [117b/07] Ve eger-ni devlete ziyān irgürdüñ, didi. Rāy eydür: İy ciger-güşem [117b/08] ol iř evvelden gerek-idi. Őimdi olacağ oldu. Buñca [117b/09] buñca serverleri kim kırdı. Cenk oldu. kız eydür: Ol hıdmet [117b/10] benüm olsun. Ben seni Şāh-ile barışdurayım, didi. Eydür: Meded [117b/11] gerek. Andan Serv-i hırāmān bir ni e serverler alup yürüdi. [118a/01] Yakın iricek  ahramān  arřu varup serveri bildi. Eydür: [118a/02] İy Őehzāde cenge mi gelürsin? Eydür: İy Őāhib-i kırān ve güzide-i [118a/03] devrān saña yüz urup Őef at uma geldüm. Lu f idüp [118a/04] bu cāriyeñ h atır-ı un atamuñ g nāhın Hūşenk Őāh’dan dileyüp [118a/05] barışdurasın, didi. Atam dağı ğayrı sulţānlar gibi Őāhuñ [118a/06] hıdmetin ide, didi. Ol h un-riz el urup yüzün  [118a/07] ni ābın Őalup  ahramān’a ‘arz-ı cemāl eyledi.  ahramān ol h usn-i [118a/08] b bedeli ğoricek b -ih iyār meyl idüp  ul getürüp [118a/09] bař üzere  oyup eydür: İy nigārın  unki bu araya sen [118a/10] girdiñ. Ol iři tamām bil diyüp alup Őāh  arafına döndi. [118a/11] Őāh dağı gelenleri ğorüp ‘ayyār  arřu varup ğördi kim [118b/01]  ahramān’uñ yanınca elin Őalup söyleyü gelen mücevher cebeler [118b/02] i ine ğar  olan Serv-i hırāmān’dur. Gerden-keřān  ahramān’a [118b/03] bař urup andan Serv-ü hırāmān’ı mer abalayup eydür: İy Serv-i zamān [118b/04] bi- amdi’llah ki seni  ahramān yanında ğördük  ahramān dağı Gerden- [118b/05] keřān’a hāli didi. Gerden-keřān dönüp gelüp Őāh öñinde [118b/06] bař urup eydür: İy Őāh-ı cihan,  ahramān yanınca gelen Rāy Őāh [118b/07] kıızı Serv-i hırāmān’dur.  ahramān’ı Őef i’ idüp atasına amān dilenüp [118b/08] gelür, didi. Őāh işidüp eydür: Serverler ñ baři i un ben anuñ [118b/09] s zin  ab l eyledüm. Zirā kim  ok eylugin ğördük diyüp [118b/10] buyurdu. Ne kadar Őehzādelere var-ısa  arřu varup mer abaladılar. [118b/11] Altı yüz elmās naca lu peyikler öne d şüp yürüdiler. Behrām-ı Cebel  [119a/01] dağı gelüp bař urup Serv’i mer abaladı. Őāh’a yakın irdiler. [119a/02] Servi Őāh’ı ğoricek piyāde olup cümle olan selā ın [119a/03] ve serverler,  ahramān-ıla piyāde oldılar. Evvel gelüp  ahramān [119a/04] Őāh’uñ elin öpdi. Őāh dağı  ahramān’ı bağrına başup i lim [119a/05] h arācı değer hil’at virdi. Andan Serv-i hırāmān gelüp [119a/06] Őāh’uñ  ademine bař urup boynına dest-māl  akup atası- un [119a/07] siyāset yerine ge üp Hind begleriyle  urdu. İnan ve T rān [119a/08] begleri server ñ iki yanına  urup Őāh’a bile yalvardılar. [119a/09] Server eydür: İy Őāh-ı cihan, serir ñ pāyında Őef at uma geldük. [119a/10] Lu f idüp atamuñ serkeşligin ğorüp eks kligine bağma. G nāhın [119a/11] ‘afv

idesin diyüp yüz urdı. Şāh eydür: İy nāzenin [119b/01] sen hıdmetün tamām itdün. Bu server başı-içün dağı senün [119b/02] hātırın-ıçün anuñ şuçın bağışladum. Yine diyār-ı Hindüstān [119b/03] anuñ olsun. Bu ‘özüñden bedel diyār-ı Sind dağı senün olsun. [119b/04] İy nigārın var ol serkeş atañı al getir. Birkaç gün bir- [119b/05] birümüzi görelüm. Dünyā kime kaldı kim bize kıla. Kıanı bizden ilerü [119b/06] gelen şāhlar cümle hāk altında nihān oldu. Biz dağı eyle oluruz. [119b/07] İmdi fırsat elde iken birkaç gün ‘ömri hoş görüp Hind [119b/08] diyārın temāşā idelüm. Andan sizlere vidā’ idüp biz yine diyārumuza [119b/09] gidelüm. Uş yetmiş üç yıldur kim cihān halkıyla harb ü darb [119b/10] iderüz. İmdi şimden girü gerekdür kim Ka‘be-i mu‘azzama’ya varup [119b/11] günāhumuza tevbe idüp bu yanumuzca bile gezüp buñca zamān [120a/01] cihān serkeşleriyle kılıç uran, şāhları dağı diyārlarına [120a/02] getirüp bizler dağı Deşt diyārına varup ol pır atamuñ [120a/03] hıdmetin idem. Şimden girü cenk ü cidāli, seyr ü seferi teslim [120a/04] idelüm. Zırā kim ol tāze cüvāndur. Bunuñ gibi iş aña lāyıkdur [120a/05] diyüp buyurđı. Serv-i hırāmān’a altun āletlü at çekdiler. [120a/06] Arkasına iklim hārācı deger hil‘at virdi. Serv-i hırāmān [120a/07] varup el öpdı, eydür: İy şāh-ı ‘ālem varup destürüñla [120a/08] atama haber vireyim, didi. Şāh dağı emān yüzügin virüp [120a/09] Gerden-keşān’ı bile koşup destür virdi. Serv dağı dönüp [120a/10] yine Gerden-keşān öñince atasına geldi. Hind begleri karşı [120a/11] gelüp alup içerü girdiler. Ol dağı atasına baş urup [120b/01] geçüp oturđı. Cümle ağızına bakarlar kim ne diye zırā Kıahramān [120b/02] kırhusından cümleñ işi bitmiş idi. Andan Rāy söze [120b/03] gelüp eydür: İy ciger- gūşem bizlere Hūşenk Şāh’dan ne haber [120b/04] getürdün? Serv-i hırāmān ayak üzere gelüp evvel Hūşenk [120b/05] selāmın eyledi. Cümle yirlerinden turup ‘izzet-ile ‘aleyk aldılar. [120b/06] Andan el urup amān yüzügin çıkarup gösterdi. Hemān [120b/07] yüzügi göricek cümle şād oldılar. Zırā kim Hind diyārın [120b/08] hārāb, kendülerin helāk, ‘ayyārların esir bilürdi. Andan Serv-i [120b/09] hırāmān eydür: İy ata müjde olsun. Hūşenk saña emān [120b/10] virüp yine diyār-ı Hindüstān’ı saña virdi. Beglerün yerlü [120b/11] yerinde mukarrer itdi. Sind diyārın dağı ben cāriyesine şadaқа (idüp menşür emr eyledi diyüp olan hāli beyān eyledi.)

3.DİZİN

A

āb- dār *Far.* Sağlam vücutlu, *ābudār*.

ā. 6b/06

‘aceb *Ar.* Acaba, hayret, şaşılacak şey.

‘a. 108a/07, a113b/06, 114b/10, 115b/08, 82a/04, 84a/01, 88a/09, 90a/01, 99a/07, 101b/07, 90a/09, 96b/02

‘a.+ dūr 90b/09, 90b/03

‘acebe *bk.* ‘aceb

‘a. 114a/04

‘a. al- 88b/09

‘aceble- Şaşırmak, hayrette kalmak.

‘a.- yüp 117a/06

aç- Bir şeyi kapalı durumdan, açık duruma getirmek.

a. 115b/04

a.- mış 87a/04

a.- up 111b/07

açdur- Açtırmak.

a.mayup 100a/03

açıl- Kapalı durumdan çıkarılmak, açık hale gelmek.

a.- dı 82a/02

a.- up 82a/04, 96a/05, 97b/04

ad Ad, isim.

a.+ ina 110b/09, 85a/11, 93a/03, 106a/11, 90a/03

a.+ uma 93b/08

adam *Ar.* İnsan, adam.

a. 112b/07, 117a/10, 81a/09, 87b/07

a.+ uñ 81a/05

adamlık İnsanlık.

a.81a/06

ādem *Ar.* İnsan, insanoğlu, adam, kişi.

ā. 102b/09, 103a/11, 81a/06, 97a/07

ā.+ i 110b/06

ādemī *Ar.* Ademoğlu.

ā.+ leri 83a/08

‘ādet *Ar.* Görenek, usul, tabiat.

‘ā.+ i 84b/02

‘ā+ lerince 84b/03

āferin *Far.* Beğenme, alkış.

ā. 95a/06

ā. idüp 116a/03

āfet *Ar.* Büyük felaket; çok güzel.

ā.-i cihān 88a/08

ā.+ uñ 89a/11

‘afv *Ar.* Bir suçu, bir kusuru veya bir hatayı bağışlama.

‘a. idesin 119a/11

ağ - Çıkmak, yükselmek.

a.- dı 103a/07

ağ Ak, beyaz.

a. eyler 110b/03

ağaç Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki.

a. 86a/10

a.+ a 85b/11

āgāh *Far.* Bilgili, haberli.

	ā. olgıl 115a/05		
ağdıķ	Bozuk, kusurlu, ters, eksik.		
	a. 104b/08		
ağız	Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ, ağız.		
	a.+ in 111b/07		
	a.+ ina (ağızına) 120b/01		
	a.+ indan (ağızından) 112b/02, 97a/11		
ağyār	<i>Ar.</i> Gayrılar, başkalar, yabancılar.		
	a.+ dan 86b/01		
	a.+ suz 81a/09		
āh	<i>Far.</i> Feryat.		
	ā.-u- hasret ile 87b/04		
	ā. idüp 106a/10, 106b/01, 112a/08, 87a/05		
‘ahd	<i>Ar.</i> And, yemin.		
	‘a.+ in 81a/08		
	‘a.+ um 113a/03		
āhır	<i>Ar.</i> En son, en sondaki.		
	ā. 102a/03, 92b/10, 107a/10		
	ā. olduğdan 83b/02		
aḥşam	Akşam.		
	a. 104a/05, 104a/06, 81b/10, 84b/06, 102a/02, 81b/10, 84b/06		
	a.+ a 104a/06		
aḥvāl	<i>Ar.</i> Durumlar.		
	a.+ in 93a/07		
‘aķıl	<i>bk.</i> ‘aķıl		
	‘a.+ ları 109a/10, 110b/11		
‘aķıl	<i>Ar.</i> Akıl, us.		
	‘a.+ ı gidüp 85b/08		
	‘a.+ ı 101a/11, 117b/01, 84a/05, 87a/09, 94b/10		
	‘a.+ u 93a/10		
al-	Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak		
	a. 94a/06, 119b/04		
	a.- a 85a/06		
	a.- avuz 91b/11		
	a.- dı 87b/04, 94a/08, 94a/11, 97a/02, 97a/09		
	‘aleyk a.- dı 98b/11		
	a.- dılar 120b/05, 92a/07		
	a.- imadı 113b/02		
	a.- madı 116b/03		
	a.- maduğundan 96b/10		
	a.- mağa 87a/07		
	a.- maya 92a/03		
	a.- miş 86b/04		
	a.- mişsin 104a/08		
	a.- sam 116b/02		
	a.- up 101a/04, 101a/07, 102a/04, 109b/05, 111a/08, 111b/11, 113b/07, 115a/01, 115a/04, 115a/07, 115b/11, 117b/11, 118a/10, 120a/11, 84a/06, 84a/07, 85a/08, 85b/07, 86a/04, 89b/07, 93b/06, 94b/01, 94b/06, 95a/07, 97b/04, 98a/10, 112a/03, 114b/06, 115b/08, 97b/07		
	başın a.- up 107b/08		
	a.- ur 87a/08		
ālāt	<i>Ar.</i> Vasıtalar, aygıtlar.		

	ā. 111b/06	altı	Altı.
ālāy	<i>Far.</i> Alay.		a. 114b/10, 92a/11,
	ā. 110a/06, 96a/04, 99a/11, 99b/02	altı yüz	Altı yüz.
	ā.+ dan 114b/08		a. 118b/11
	ā.+ ı 100b/07,103b/07	altmış	Altmış.
‘ālem	<i>Ar.</i> Dünya, cihan.		a. 100b/06, 112a/05, 112a/09, 98a/08
	‘ā. 105a/02, 116a/03, 86a/11	altun	Altın.
	şāh-ı ‘ā 120a/07, 89a/02, 106a/02		a. 114b/11, 120a/05, 98a/09
	‘ā.+ i 110b/06	ālūd	<i>Far.</i> Bulaşmış.
	‘ā.+ üñ 101a/01		ā. 88a/08
‘ālem	<i>Ar.</i> Sancak	amān	<i>Ar.</i> Bağış, bağışlama.
	‘a. 103a/08, 104a/04, 111b/02		a. 118b/07, 120b/06, 93a/05
	‘a.+ i 102a/04, 97b/07	ammā	<i>Ar.</i> Ama,fakit, lakin, ancak.
	‘a.+ ine 117b/01		a. 108a/04, 91b/05, 92b/08, 94b/02
	ḳadd-i ‘a.+ lere 103a/09		a. 102a/09, 103a/01, 106a/01,
	‘a.+ leri 96a/05		106a/03, 107b/09, 108a/02, 108a/08, 110a/01,
			115a/02, 117b/05, 91a/04, 91b/08, 95a/07
ālet	<i>Ar.</i> Alet.	andan	Ondan sonra, sonra.
	ā.+ lü 120a/05		a. 105b/05, 108a/05, 118b/03, 82b/09,
alev	< <i>Far.</i> ālāv Alev,alım,yalaz.		86a/02, 86a/09, 87b/08, 92a/06,
	a. 100a/06		95b/09,104a/02, 106b/08, 107b/04, 110a/05,
‘aleyk	< <i>Ar.</i> aleyke Senin üzerine olsun.		110a/09, 110b/01, 112b/06, 117b/11, 119a/05,
	‘a. 120b/05		119b/08, 120b/02, 120b/06, 120b/08, 81b/03,
	‘a. aldı 98b/11		82a/10, 82b/08, 83a/03, 84b/03, 85b/0587b/09,
			95b/04, 96a/11, 96b/05
Allāh	<i>Ar.</i> Allah, Tanrı.	‘ammū	<i>Ar.</i> Amca.
	A. 114a/05		‘a.+ m 105b/05
alt	Bir şeyin yere bakan yanı, üst karşıtı.	‘amūd	<i>Ar.</i> Direk, sütun.
	a.+ ma 92a/07, 97a/08		‘a. 113b/08
	a.+ mda 119b/06, 92a/01		‘a.+ ı 114a/07
	a.+ mda 101b/05, 111a/09, 112a/05		‘a.+ ıla 116a/08
			‘a.+ m 116b/05

añ -	Anmak, hatırlamak, bahsetmek. a.- ar 107b/06, 91b/02,95a/11 a.- madı 108a/08 a.- maya 94a/04 a.- maz 94a/03	a.+ uñ 86b/04, 86b/02
ana	Anne. a.+ sından 100a/02	añsız Ansızın,birdenbire. a.+ dan 86b/08
aña	Ona (“ol” zamirinin yönelme hali). a. 120a/04, 85b/05, 89b/08, 90a/06	anuñ Onun. a. 106b/08, 118b/08, 119b/02, 119b/03, 85a/04, 88a/10, 96b/08, 96b/11, 97b/06,81a/02
añaru	Öte, ileriye doğru, öbür taraf. a. 94a/07	‘ār Ar. Utanma. ‘ā. 82a/10 ‘ā.+ dur 115b/02 ‘ā. oldı 93a/10
anca	Anca. a. 115a/08, 85a/08	ara - Bulmaya çalışmak,aramak. a.- dı 81b/04
ancağ	Ancak, yalnız, sadece. a. 113b/08	ara İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık, aralık, boşluk, mesafe. a. 96a/05 a.+ sına 107b/02, 85a/09, 96b/07, 97a/10 a.+ sında 106a/11 a.+ sından 89a/11 a.+ ya 118a/09
anda	Orada, oraya. a. 104b/03, 84b/02, 88a/02	ārām Ar. Dövme, vurma. çarb-ı ā. 104b/01, 117b/06
anı	Onu. a. 102a/07, 103a/06, 106b/03, 106b/06, 84a/06, 88a/09, 90a/09, 91b/10,109a/06, 112a/04, 112a/08, 97b/01, 97b/09 a.+ n 100a/11	ārāste Far. Bezenmiş, süslenmiş. ā. 108b/07 ā. olup 82b/08, 84b/03
añla-	Anlamak. a.- r 81a/03	ārāyī Far. Süsleyicilik. esbāb-ı ā.+ de idüp 105b/10
anlar	Onlar. a. 90b/09, 90b/11 a.+ a 91b/10 a.+ dan 103a/11, 87b/11 a.+ ı 110a/04	ard Art, arka. a.+ ina 82a/03, 88b/07

a.+ inca 105a/07, 109a/07, 88b/01	a. 82a/10
a.+ ında 94a/06	aş - Yüksek, uzak veya geçilmesi güç bir yerin öte yanına geçmek.
a.+ ından 101b/01, 112b/03, 88b/06, 94a/05	a.- dı 93a/09
arış Arşın.	a.- duñ 99a/03
a. 100b/06, 108b/02, 112a/05, 114a/06, 114b/10, 86b/09, 86b/10, 98a/08	aşağa Aşağı.
arka Bir şeyin temel tutulan yüzünün tam ters yanı, ön karşıtı.	a.+ dan 116a/02
a.+ sın 101b/05	aşçı Yemek pişirmeyi meslek edinen kimse, aşçı.
a.+ sına 114a/10, 83b/11, 98a/02, 120a/06	a.+ larındanım 85b/08
a.+ sında 113a/08	'āşık <i>Ar.</i> Birine, bir şeye tutkun.
a.+ sıyla 89a/05	'ā. 90b/03
a. virüp 103b/09	'ā.+ dur 96a/01
Arkāş-ı hūnhūr Özel ad	'ā.+ ı 91a/03
a.1 98a/03	āşinā <i>Far.</i> Bildik, tanıdık.
arkın- Yenilmemek, güçlü olmak.	ā. 110b/09
a.- maz 108a/02	'aşk <i>Ar.</i> Sevgi.
arşlan Aslan.	'a.+ uñ 93b/02
a. 99a/07, 99a/08	āşüb <i>Far.</i> Kargaşalık.
art- Çoğalmak.	ā.+ dur 111a/03
a.- inca 88b/06	at Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan, beygir, düldül.
'arz <i>Ar.</i> Sunma, takdir etme.	a. 120a/05, 83b/11, 90a/04, 92b/01
'a.-ı cemāl eyledi 118a/07	a.+ ı 109a/11, 84a/06
'Āşım Özel ad.	a.+ inuñ 97b/07
'Ā. 86a/03, 87b/10	a. oynadup 96a/11
'āsī <i>Ar.</i> Karşı gelen.	a. şaldı 102a/05
'ā. 107a/04	a. yedüp 85b/06
aşl <i>Ar.</i> Asıl.	at - Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.

a.- ardi 103b/11	a.+ lar 112a/07
a.- up 100a/09, 112a/07	‘avratlık Kadınlık.
ata Baba.	‘a.99a/07
a. 117b/04, 120b/09, 84b/05, 84b/08, 91b/09, 92a/02	‘ayak Ayak.
a.+ m 118a/05	a. 106a/06, 120b/04, 81a/11, 82b/06, 84a/11
a.+ ma 108a/08, 120a/08, 95a/07	a.+ ina (ayağına) 83b/10
a.+ muñ 118a/04, 119a/10, 120a/02	a.+ lu 114b/10, 92a/11
a.+ ñı 119b/04	‘ayn Ar. Aslı, kendisi.
a.+ sı 103a/03, 84a/07, 84a/09, 91a/01	‘a.+ ina 116b/03
a.+ sı-çün 119a/06	‘ayrıl - Ayrılmak, uzaklaşmak.
a.+ sina 118b/07, 120a/10, 120a/11, 84a/10, 92b/04	a.- up 104b/01, 114b/08
a.+ sinuñ 102a/04	‘ayru Ayrı.
‘āteş Far. Ateş, hararet.	a. 81b/07
ā.+ i 93a/08	a. olmaz 104a/10
Aṭlās ḡan Özel ad.	‘ayyār Ar. Hilekār, düzenbaz, dolandırıcı.
A.+ ı 104a/02	‘a. 105b/01, 108a/03, 118a/11, 86a/05, 92a/01, 95a/06, 85a/03
‘āvāz Far. Ses, seda.	dest-i ‘a. 115a/01
ā. 107a/01	‘a.+ ı 94b/02
ā.-ı bülend 111b/08	‘a.+ lar 115a/04, 88b/07, 95b/05
ā.+ ıla 114a/02, 116a/03	‘a.+ ları 97a/05
ā.+ ın 109b/03	‘a.+ ların 120b/08, 90b/01
‘avrat Ar. Kadın.	‘a.+ uñ 89a/10
‘a.+ a 99a/03	‘ayyārān Ar. Ayyarlar, aldatanlar.
‘a.+ ı 99a/09	‘a. 88a/02
‘a. oluram 90a/06	‘ayyūḡ Ar. Semanın pek yüksek yeri, ayyuka.
‘a.+ uñ 97b/08	‘a.+ a 100a/11
avrat bk. ‘avrat	‘az Az, çok olmayan.

a. 81a/09
a.+ dur 81a/05
āzād *Far.* Kurtulmuş, serbest olan, kimsenin kölesi olmadan istediği gibi hareket eden.
ā. ideyim 92a/09
‘azamet *Ar.* Büyüklük, ululuk.
‘a.+ ile 114a/02, 114b/09
‘azm *Ar.* Kasıt, niyet, karar.
‘a.-1 leşker 95a/10
‘azrāil *Ar.* Tanrı buyruğu ile insanların canını almakla görevlendirilen melek, alıcı, can alıcı.
‘a. 99b/08
B
bāde *Far.* Şarap,içki.
b.+ sini 93b/02
bağır Bağır.
b.+ ına başup 84a/11
b.+ ına 110a/11, 119a/04, 95b/11
bağır - Bağırmak.
b.- up 106b/05
bağışla- Vermek,ihsan etmek, bağışlamak.
b.- dum 119b/02
bağla - Bir şeyi bir yere veya bir şeye tutturmak, bağlamak.
b.- dı 104a/04
b.- dılar 97b/01, 97b/09, 98a/05
b.- mışlar 113b/11
b.- yup 115a/03, 85b/11,96a/04
bahādir *Far.* Cesur,yiğit.
b. 83b/04

bahāne *Far.* Sebep; kusur, noksan.
b. 108a/09
baħr *Ar.* Deniz; büyük göl veya nehir.
B.-1 ‘Ummān 111b/04
b.+ ıla 99b/01
‘uqāb-ı b.+ yi 114b/03
baħrī *Ar.* Denize ait.
b. 103b/06,102b/06, 114b/11, 92b/11
İsfendiyār-ı b. 103b/04
b.+ yi 116b/04, 117a/09
bağ - Bakışı bir şey üzerine çevirmek.
b. 112b/11
b.- a düşdi 95a/03
b.- ar 114b/07
b.- arlar 120b/01
b.- arsa 91a/04
b.- ma 119a/10
b.- up 100b/09, 101b/02, 105b/06, 109a/10, 111a/04, 112a/08, 115a/05, 116a/09, 82a/03, 83b/06, 86b/08, 87a/07, 91b/03
bākī *Ar.* Daimi, kalıcı; fazla, geri kalan; bundan başka
b. 86a/04, 108a/04, 109b/05
b.+ ler 107b/04
baña Bana. (Ben zamirinin yönelme hali.)
b. 106b/03, 106b/06, 107a/05, 112b/11, 113a/01, 115b/01, 117b/05, 82b/02, 85a/01,
85a/06, 89a/06, 91a/07, 94a/10
bānū *Far.* Kadın, hatun, hanım.
b.-y1 cihān 85a/03

bārīgāh <Far. *bār-gāh* Girmek için izin almak lazım gelen, girilebilecek yer, çadır, yüksek divan.

b.+ ñ 86a/09

b.+ ına 81b/03, 82a/10, 88a/05, 89b/02, 92a/05, 95b/04, 95b/05

b.+ uñ 87b/11

barış Barışma işi.

b. 117b/06

barışdur- Barıştırmak.

b.- asın 118a/05

b.- ayım 117b/10

bārī Far. Hiç olmazsa, bir kere.

b. 89b/09, 113b/03, 107a/08, 81b/09, 87a/10, 90b/06, 98a/06

barķ Ev, mesken.

b. urup 102b/05

barmaq Parmak.

b. 96b/07

b.+ ları 97b/04

baş - Vücutun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak; kaplamak.

b.- an 115b/03

b.- dı 110a/11, 95b/11

b.- up 119a/04

bağrına b.- up 84a/11

bāsubān bk. **pāsubān**

b.+ lar 86a/05, 87b/08, 88b/04, 89a/02

baş İnsan ve hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan,

vücutun üst veya önünde bulunan bölüm, kafa; bir topluluğu yöneten kimse.

b. 107b/05, 111a/01, 111a/09, 114a/03, 115b/08, 117a/08, 118a/09, 87a/07, 88b/06

b.+ a 93a/10

b.+ daki 91b/10

b.+ dan 99a/03

b.+ ı 109a/05, 118b/08, 82a/02, 82a/03, 89b/02, 89b/10

ķapucı b.+ ı 95b/07

b.+ ı. için 119b/01

b.+ ın alup 107b/08

b.+ ın 117a/11, 82a/07, 85a/02, 86b/05

b.+ ına 100b/09, 114a/10, 114b/06, 116b/05, 81b/11, 88a/06, 99b/10

b.+ ından 101b/09, 116b/08, 93a/09

b.+ ını 116a/01

b.ıra 116b/05, 116b/06

b. ķaldırup 104a/06, 81a/11, 106a/09

b.+ ları 109a/07

b. oynayalum 105b/10

b. şalup ķurdı 108a/06

b.+ um 113a/02

b.+ uma 87b/01

b.+ umuza 111a/03

b.+ uñ 107b/11, 89b/11

b.+ uña 87b/06

b. urdı 83a/10, 84a/10, 89a/01, 96b/04

b. urup 112b/01, 102b/07, 104b/05, 105a/08, 105b/08, 106a/07, 118b/03, 118b/06,

119a/01, 119a/06, 120a/11, 82a/08, 82b/07,
82b/11, 90a/02, 91a/01, 92b/03, 94b/02,
95a/04, 96a/09, 109b/09

başar - Bir işi istenilen bir biçimde bitirmek.

b.- an 81a/05

bāşed *Far.* Olur, ola.

b. 88a/02

başla - Başlamak.

b.- dı 109a/07

b.- dılar 82b/09

batman Ağırılık ölçüsü.

b. 113b/11

bāzār *Far.* Pazar, çarşı, pazar yeri.

b.-ı 'ışkuñ 93b/04

cān u b.+ ı 102a/11

bāzū *Far.* Kolun omuz ile dirsek arasındaki kısmı, pazı.

b.+ larında 102b/05

zūr-ı b.+ ña 104a/07

bedel *Ar.* Bir şeyin yerine verilen ve yerini tutan şey.

b. 119b/03

be gāyet *Ar.* Pek çok, s on derece.

b. 105a/03, 113b/02, 98a/07

beg Bey.

b. 91a/03

b.+ ler 83a/09

b.+ leri 106a/05, 119a/08, 120a/10,
111b/04

b.+ leriyle 119a/07

b.+ lerüñ 120b/10

begen - Beğenmek.

b.- di 112b/10

b.- üp 105a/09, 98b/10

beher *Far.* Her, her bir, her biri.,

b. 90b/04, 94b/11

Behrām Özel ad.

B. 113a/04, 113b/01, 114a/11, 91a/06,
91a/07, 91a/08, 91a/11, 91b/01, 91b/07, 92a/05,
92a/08, 92a/10, 92b/02, 93a/06, 95a/03,
95a/10, 95b/10, 96b/08, 97a/04

B.-ı cebelī 112b/09

B.-ı Cebeliye 83a/05

B.-ı Cebelī 102a/08, 109b/07, 112b/11,
118b/11, 91a/05, 93b/08

B.-ı seng endāz 96b/05

B.+ a 114a/03, 95a/03, 95a/09, 95b/09

B.+ dan 114a/04, 93b/06

B.+ ı 112b/10, 115a/04, 91a/10,
91b/03, 91b/05, 92a/06, 95a/06, 96b/10

B.+ ıla 95b/03

B.+ uñ 113a/08, 91a/09, 95a/04,
97a/02, 97a/03

Behzād -ı cihan nām Özel ad.

B.ı 98a/05

bekle - Beklemek, gözetlemek.

b.- rdi 95b/02

b.- rken 110a/06

b.- yen 81a/08

belā *Ar.* Musibet, bela, afet.

b.+ dur 87b/01

b.+ ile def'eyledi 100a/02

	b.+ lar 95b/10		ayd-ü b.+ in 92a/07
beli	<i>Far.</i> Evet.		b.+ ine 90b/10
	b. 93b/11		b.+ lerin 109b/05, 82a/01
belifile	- Korku ile birden sıçramak, irkilmek.	benefşe	<i>Far.</i> Menekşe, mor.
	b.- di 115b/07		b.+ si 86b/11
belki	<i>Far.</i> İhtimal, umulur, olabilir, ne olabilirsin, hatta.	beniz	Yüz rengi, yüz.
	b. 84a/03		b.+ inde 105a/01
belür	- Ortaya çıkmak, görünmek.	beñze	- Benzemek.
	b.- di 'alem.ler 103a/08		b.- dürem 94b/09
	b.- üp 103a/07		b.- mez 92b/02
ben	Ben (Birinci teklik kişi zamiri.)	benzet	- Benzetmek.
	b. 106b/08, 108a/08, 110b/03, 112a/11, 117b/10, 118b/08, 120b/11, 89a/04, 89a/07, 91b/04, 92a/03, 93b/08, 95a/01, 95a/07, 95a/11, 98b/07		b.- ürsin 95a/02
	b.+ de 91b/04, 93b/08, 94b/11	berâber	<i>Far.</i> Birlikte bulunan, bir arada, beraber.
	b.+ den 115b/04		b. 112b/03, 113a/10, 114a/05, 96a/04, 99a/03
	b.+ denüñ 110b/03		b.+ i 113a/02, 89b/10
	b.+ em 88b/01, 95a/05		b. olmuş 103a/09
	b.+ i 83b/08, 84a/01, 90a/05, 95a/01	beri	<i>bk.</i> berü
	b.+ üm 106b/02, 107a/01, 107a/04, 110b/02, 113a/02, 115a/11, 115b/05, 117b/10, 85a/05, 95b/09		b. 92b/11
	b.+ ümile 84b/06	berk	Sağlam, sıkı, kuvvetli.
	b.+ ümle 85a/01		b. 97a/09
beñ	<i>bk.</i> ben.		b. tıttı 97a/01
	b.+ üm 94a/09	berkit	- Sağlamlaştırmak.
bend	<i>Far.</i> Bağ.		b.- mişler 111b/06, 113b/09
	b. 97a/06		b.- üp 84a/08
	ayd-ü b.+ ile 91a/06, 91b/07	berü	Bu tarafa, bu yana.
			b. 101a/09, 109a/01, 112a/09, 94b/01, 98a/11
			b.+ den 102a/010

besle - Beslemek.	ğadrin b.- en 81a/06
b.- mişlerdür 92b/06	b.- ıcek 103b/01, 115a/09, 81b/06
beş Beş.	b.- medi 86b/06
b. 113b/11, 116a/01	ğaber b.- medi 81b/04
beyān <i>Ar.</i> Açıklama, bildirme, beyan.	b.- medügin 95a/04
b. edüp 110a/09	b.- medüm 84b/07
b. eyledi 107a/08, 94a/01	b.- mek 81a/02
bî-bedel <i>Far.+Ar.</i> Benzersiz, eşsiz.	ğāl b.- mek 82a/03
ğüsni-i b. 118a/07	b.- mez 98b/09
bî-çāre <i>Far.</i> Çaresiz.	emān b.- mez 96b/08
b. 115a/10	b.- mezdi 82a/07
bî-edeb <i>Far. +Ar.</i> Edepsiz, terbiyesiz.	b.- meze urdı 94b/03
b. 99a/01	b.- mezem 82b/02, 83b/03
bî-ğamdi'llah <i>Ar.</i> Allah'a şükürler olsun.	b.- üp 101a/05, 83a/02, 90b/04
b. 118b/04	b.- ür 81a/03, 85a/10, 96b/09
bî-ğuzür <i>Far. +Ar.</i> Huzursuz, rahatsız, tedirgin.	ğıymet b.- ür 89b/10
b. eyledi 108a/02	esİR b.- ürdi 120b/08
bî-iğtiyār <i>Far.+ Ar.</i> Kendiliğinden, elde olmayarak.	b.- ürdi 95a/04
b. 118a/08, 89a/07	b.- ürsem 92a/10
bil - Bilmek, anlamak.	bildir - <i>bk. bildür-</i>
b. 115a/05	b.- mekdİ 95a/03
tamām b. 118a/10	bildür - Haber vermek, bildirmek.
b.- di 109b/07, 82a/05, 85b/04, 90b/05, 94b/02, 118a/01	b.- diler 96b/05
b.- diler 108b/05	b.- eyim 101a/06
b.- düğüm 85a/11	b.- mesün 85b/11
b.- elüm 85b/03	b.- üñ 96b/03
b.- em 89a/05	b.- üp 95b/03
	bile Birlikte, beraber.

b. 116b/09, 119a/08, 119b/11,
120a/09, 95a/07

bilek Elle kolun, ayakla bacağıın birleştiği bölüm.

b.+ in (bilegin) 97b/04

bin - Binmek.

b.- düği 92b/01

b.- en 92a/11

biñ Bin.

b. 100a/01, 93a/06

b.+ den 91a/02

bir Bir.

b. 100a/03, 100a/09, 101a/01,
101a/03, 101a/11, 101b/05, 101b/09, 102a/01,
102a/07, 102a/09, 102b/02, 102b/06, 102b/07,
103a/06, 103a/09, 103b/07, 104a/02, 105a/06,
106a/03, 106a/10, 106a/11, 106b/08, 106b/09,
107b/01, 108a/04, 108a/09, 108b/01, 109a/01,
109a/06, 109a/08, 109b/03, 110a/06, 111b/05,
112b/01, 112b/03, 112b/04, 113a/10, 113a/11,
113b/02, 113b/03, 113b/06, 113b/07, 113b/09,
113b/10, 113b/11, 114a/01, 114a/05, 114b/01,
114b/02, 114b/10, 115a/01, 115a/07, 115b/08,
116a/08, 116a/11, 116b/06, 117b/11, 119b/04,
81b/08, 81b/11, 82a/04, 84a/02, 84a/03,
84a/06, 85a/03, 85b/06, 85b/10, 86a/01,
86b/02, 86b/05, 86b/06, 86b/08, 86b/10,
87a/01, 87a/05, 87a/11, 87b/02, 87b/03,
87b/06, 87b/07, 87b/11, 88a/01, 88a/03,
88a/07, 88a/08, 88a/11, 88b/02, 88b/11,
89a/04, 89a/05, 89a/06, 89a/10, 90a/03,
90a/10, 90b/02, 92a/01, 92a/09, 93a/06,
93a/07, 94a/08, 94b/06, 94b/07, 94b/09,
95a/10, 96a/07, 96a/08, 96a/11, 96b/05,
97a/10, 97b/05, 97b/08, 97b/11, 98a/08,
98a/09, 99a/03, 99a/05, 99a/06, 99a/09,
99b/09, 113a/09, 115b/07, 117a/08, 82a/01,
83a/07, 87b/01, 89a/03, 94a/08, 97b/09

b.+ i 85a/09

b.+ le 103b/08

biraz Ar. Az şey, biraz.

b. 82a/09, 83b/01, 84b/10, 86a/02,
87a/06, 94a/07, 95b/07, 96a/11

b.+ dan 104b/04, 106a/05, 110b/11,
83a/09

birbiri Karşılıklı olarak bir diğeri.

b. 109a/06

b.+ n 81b/06

b.+ nden 104b/01

b.+ ne 102b/10, 103b/07, 108b/03,
109a/08, 114a/08, 114b/05, 81b/05

b.+ yle 102a/01, 109a/04

biri Birisi, biri.

b. 108b/02, 108b/05, 114a/10

b.+ ne 113b/10, 91a/04, 92b/02

birkaç Çok olmayan, az sayıda.

b. 102b/06, 119b/04, 119b/07, 83b/04

b.+ ın 86b/02

birümüz Birimiz.

b.+ i 119b/04

biş Beş.

b. 100b/06

bit - Bitmek.

b.- memiş 86b/11

b.- miş 120b/02

biz Biz. (Birinci çokluk şahıs zamiri.)

b. 105b/06, 119b/06, 119b/08

b.+ den 119b/05, 91b/10

b.+ e 104b/07, 104b/10, 104b/11,
119b/05

b.+ i	94a/04,91b/02	99a/01, 99a/03, 99a/04,100b/02, 100b/10, 105b/02, 107a/07, 116b/01, 119b/01, 119b/03, 82a/09, 83b/07, 84a/01, 85b/11, 86a/11, 87a/08, 87a/10, 87b/07, 93a/04, 94a/10, 97b/10, 98b/08, 99a/02
b.+ im	104a/09	
b.+ ler	120a/02, 85b/02	
b.+ lere	120b/03	b.+ ña 87b/02
b.+ leri	112a/10	b.+ ñca 105b/05, 107b/05, 109a/01
b.+ üm	94b/05, 99a/07	b.+ nca 87b/05
b.+ ümle	112a/09	b.+ nda 92a/01
boğaz	Boynun ön bölümü, boğaz.	b.+ ndadır 94a/04
b.+ ın	85b/07	b.+ ndan 96b/03
boş	Boş.	b.+ m 91b/09, 91b/11,91b/10, 92b/05
b.	104b/06	b.+ nlar 105b/06
boyun	Boyun.	b.+ nlara 108b/10, 109b/11,107a/11, 86b/04
b.+ ın (boynın)	98b/01	b.+ nuñ 104b/09, 111a/06, 83b/08, 90a/01, 98b/04, 98b/11,105b/04, 120a/04
b.+ ına(boynına)	119a/06	
boz -	Bozmak.	bugün Bugün.
b.- arken	103a/06	b. 104a/09, 104b/07, 107a/01, 107b/06, 112a/11, 83b/07, 85a/01,106b/03
böyle	Böyle.	buğār Ar. Buğu.
b.	105a/10, 105b/06, 107b/07, 107b/09, 83b/08, 99a/01	b. 93a/10
b.+ dür	93b/04	bul - Bulmak.
bu	Bu.	b.- a 90a/11, 90b/02
b.	100b/11, 101a/01, 101a/02, 104a/08, 104b/07, 104b/10, 105a/10, 105b/01, 105b/05, 106a/10, 107a/11, 108a/07, 108a/08, 108b/06, 108b/07, 108b/09, 109b/11, 110a/02, 111a/02, 111a/04, 111a/06, 111a/08, 112a/10, 112b/05, 113a/04, 114a/08, 115a/06, 115a/07, 115a/08, 115b/06, 116a/08, 118a/04, 118a/09, 119b/11, 81a/01, 83a/02, 83b/08, 84a/01, 84a/04, 84b/09, 85a/02, 85a/11, 85b/03, 85b/10, 89a/09, 89b/05, 89b/10, 90a/08, 90a/10, 90b/01, 90b/02, 90b/04, 92a/02, 92b/07, 93b/06, 93b/09, 94a/03, 94a/04, 94a/06, 94b/10, 95a/11, 96b/02, 98a/11,	hürmet b.- asın 107b/11
		b.- du 110b/08
		b.- duğça 83a/02
		b.- dum 82b/01
		emān b.- mamış 100b/11
		b.- up 81b/02, 89b/10
		b.- ur 92a/02

b.- urşañ 94a/06
b.- uruz 84a/06
bulm - Bulunmak.
b.- ur 81a/07
bulış - Buluşmak.
b.- alum 104a/10
b.- up 104a/05, 92b/08,81b/05
buluş - *bk. bulış-*
b.- dı 110a/08
b.- miş 85b/01
bulut Bulut.
b. 97b/11
buñ Zaruret, felaket, sıkıntı.
b. 81a/06, 81a/08
buñca Bu denli, böylesi, bu kadar.
b. 117b/09, 119b/11, 83b/07,
89a/10,117b/08
b.+ dan 101a/09
bunda Burada, buraya.
b. 85b/09
bur - Bükme, burmak.
b.- an 98b/01
bura Bu yer.
b.+ da 108b/07
b.+ ya 85a/05
burun Burun.
b.+ indan (burnından) 100a/02,
112b/02, 97a/11
buyur - Emir vermek.

b. 117b/05,105b/09,92a/10
b.- dı 84b/11, 96b/04,118b/10,
120a/05, 89b/04, 92a/04, 92a/05, 92a/06,
94b/08, 95a/09,82b/10, 83a/07, 91a/06
bükün - Eğrilmek, katlanmak, dürülmek.
b.- mez 108a/01
bülbül *Far.* Bülbül.
b. 81a/04
bülend *Far.* Yüksek, yüce.
āvāz-ı b. 111b/08
bürñan *Far.* Keskin, kesici.
ñğ-i b. 102b/10
büyi - Büyüme.
b.- miş 101a/02
büyük Büyük.
b. 106b/09
b.+ dür 108a/11

C

cāme-ñāb *Far.* Yatak.
c. 88b/09
c.+ a 86b/08
cān *Far.* Can, hayat.
c. 101b/07, 107b/05, 81a/05, 88a/06,
99b/07
c. u baş bāzārı 102a/11
c.+ ı 104a/05, 85a/04
c.+ ıla 83a/03
c.+ ina 93a/11
nīze-i c.+ sitān 96a/10, 98a/09
c. virürler 105b/03

c. virür 87a/07	cellād <i>Ar.</i> İnsanı kesen, asan kimse, cellat.
cānavar <i>Far.</i> Zararlı hayvan.	c.-ı cihāndur 90a/11
c. 82a/07, 93a/01, 99b/07	c.-ı felek 86b/07
c.+ a 114b/11, 92a/11	c.+ ı 109a/05
c.+ dur 92b/01	c.+ lar 109a/02, 109a/07, 111a/01
c.+ ı 92b/11	c.+ lara 108b/11
cān-bāz <i>Far.</i> Canını tehlikeye atan.	c.+ laruñ 107b/02, 108b/01
c.dur 81a/05	cem‘ <i>Ar.</i> Toplama, yığma.
cānib <i>Ar.</i> Taraf, cihet.	c. eylemiş 98b/11
c.+ den 104b/02	c. itdiler 111a/10
cāriye <i>Ar.</i> Cariye.	cemāl <i>Ar.</i> Yüz güzelliği.
c.+ ñ 118a/04	‘arz-ı c. eyledi 118a/07
c.+ sine 120b/11	cemī‘ <i>Ar.</i> Cümle, hep, bütün.
cebbār <i>Ar.</i> Cebredici, zorlayıcı, zorba.	c. 89a/01
c.+ larına 98b/02	cenk < <i>Far. ceng</i> Kahramanca mücadele, çarpışma, savaş.
cebe Zincirden veya halkadan örme zırh.	c. 102b/07, 102b/11, 103a/10, 111a/10, 81b/01, 81b/07, 83b/02, 83b/05,104a/01
c. vü cevşen 82b/03, 84a/08	Hītāl-i c. 97b/08
c.+ ler 102a/03, 114b/11, 118b/01, 98a/09	c.-i cidālden 84b/04
cebe-ḥāne <i>Far.</i> Barut, kurşun, gülle ve benzerleri gibi harb malzemesi ve bunların bulunduğu yer.	c. ü cidālī 120a/03
c. 111b/05	c.+ de 81b/05
Cebelī <i>Ar.</i> Dağlı.	c.+ den 106a/04
C. Kebīr 93b/09, 102a/08	c.+ e (cege) 102a/09, 103b/10, 118a/02, 81b/07
Behrām-ı C. 112b/09,102a/08, 109b/07, 112b/11, 118b/11, 91a/05, 93b/08	c. eylediler 113b/04
Behrām-ı C.+ ye 83a/05	c. eyledi 104b/09, 84b/06
cebelü <i>Far.+ T.</i> Zırhlı.	c. eyledüm 84b/10
c. 96a/07	c. eyledüñ 113a/05

c.+ i (cengi) 105a/01	bānū-yı c. 85a/03
c. idendür 117a/05	āfet-i c. 88a/08
c. iden 85a/01, 90b/06	şāh-ı c. 104b/09, 118b/06, 119a/09, 83a/01, 90a/03, 96b/02, 96b/10
c. iderken 106b/03	c.+ a 98a/11
c.+ ile 115a/06	c.+ da 81a/05, 84a/02
c.+ imüz (cengimüz) 104a/09	cellād-ı c.+ dur 90a/11
c.+ ine (cengine) 103a/04	c.+ uñ 83b/07
c. itdiler 104a/05, 81b/10	cūş <i>Far.</i> Coşma.
c. itmek 115b/02	c.+ a getürdi 108b/05
c. oldı 117b/09	c.+ a 111b/01
c. olup 102b/02	cūy <i>Far.</i> Nehir, akarsu, ırmak.
cevāb <i>Ar.</i> Cevap.	c. 97b/08
c.+ ın 106b/08, 95a/07	cümle <i>Ar.</i> Bütün, hep.
c. virdi 103a/04	c. 103b/02, 104a/03, 106a/06, 107a/06, 107a/09, 108b/11, 109a/09, 110b/08, 111a/10, 114a/08, 117a/07, 117b/02, 119a/02, 119b/06, 120b/07, 83a/09, 84a/09, 86b/01, 88b/07, 90b/04, 91a/03, 94a/01, 96b/04, 105b/03, 114a/01, 120b/01, 120b/05, 87b/08
c. virmedi 91a/08	c.+ nüñ 120b/02
cevher <i>Ar.</i> cevher mücevher, kıymetli taş.	c.+ sin 98a/05, 86a/08
c.+ i 102b/05	c.+ sinüñ 109a/10
cevher tāb <i>Ar.+Far.</i> Cevheri parlatan.	cür'et <i>Ar.</i> Cesaret, atılganlık, yiğitlik.
tīg-i c. 101a/04	c.le 108b/07
cidāl <i>Ar.</i> Karşılıklı kavga, savaş.	cüvān <i>Far.</i> Genç, taze, delikanlı.
cenk-i c.+ den 84b/04	c.+ dur 120a/04
ciger <i>Far.</i> Ciğer.	Ç
c.+ inden 102b/04, 114b/02, 116a/11	çadır Çadır.
ciger gūşe <i>Far.</i> Evlat.	ç. 85a/09, 94a/05, 94a/06
c.+ m 117b/03, 117b/07, 120b/03, 84b/05, 91b/11	ç.+ ı 85b/10, 86b/02, 85b/01
cihān <i>Far.</i> Dünya, alem.	
c. 104a/08, 115a/01, 117a/06, 119b/09, 120a/01, 81a/02, 90a/06, 93a/04, 98b/01	

ç.+ ina 105a/07, 84a/07, 84a/09,
84b/11, 86a/10, 87b/08, 88b/08

ç.+ ında 88a/04

ç.+ ından 84a/08

çağır - Çağırarak, seslenmek.

ç.- dı 100b/03, 101b/09

ç.- dılar 101b/01

ç.- up 111b/08

çāk ol- *Far.* Yarılmak, yırtılmak.

ç.ayazdı 98a/10

ç.up 102b/08

çal - Vurmak, darbe indirmek; bir çalgı ile
eseri icra etmek.

ç.- dı 116b/07, 88b/0, 101a/11,
116a/08

ç.- dum 89a/05

ç.- inca 113b/01

ç.- insun 117b/06

ħaşm ç.- mağ 101a/06

ç.- sa 103b/11

ç.- up 101b/06, 101b/07, 111b/11,
116a/01, 116a/07, 94b/04

çalkan - Yerinde duramamak, sarsıla sarsıla
yürümek.

ç.- dı 100b/07, 102b/08, 114b/05

çāpük *Far.* Çabuk, seri.

ç. olmuş 105a/09

çapüklik *Far. +T.* Çabukluk.

ç.+ le 81b/09

çāre *Far.* Çare, yol.

ç. olmadı 88b/07

çarıyek *Far.* Dörtte bir, çeyrek.

ç. 84b/09

çavuş Çavuş, askeri idare eden safları
düzenleyen görevli.

ç.+ lar 116a/04

çek - Çekmek.

ç.- di 116b/05,99b/04

ç.- diler 120a/05

ç.- en 95b/10

ç.- ersin 99a/07

ç.- meseñ 109b/11

ç.- miş 86b/09

ğadd ç.- miş 108b/02

ç.- üp 100a/09, 100b/02, 102b/10,
106b/04, 109a/03, 112a/02, 112a/06, 114b/08,
86a/10,114b/10 , 96b/06, 97b/02

el ç.- üp 98b/03

kılıç ç.- üp 101a/05

teber ç.- üp 89a/04

çekiş - Çekişmek.

ç.- diler 102a/01

çerāğ *Far.* Mum,fitil.

ç. 110b/05

çeri Asker.

ç.+ sindan 96a/07

ç.+ sine 107b/07

ç.+ siyle 102a/08, 103b/06

çeşm *Far.* Göz.

ç. 104a/03

çevir - Çevirmek.

ç.- di 82a/07	d. 100a/03, 100a/07, 100a/08,
çevür - <i>bk. çevir-</i>	100b/05, 101a/01, 101a/05, 101a/09, 102a/06,
ç.- üp 114a/03	102a/09, 103a/10, 103a/11, 103b/06, 104a/04,
çığışa - Çıgıl çıgıl ses çıkartmak.	104b/03, 104b/04, 106a/03, 106a/04, 106a/05,
ç.- yup 114a/02	106a/06, 106a/07, 106b/02, 106b/10, 107a/04,
çık - Çıkmak, içeriden dışarıya varmak.	107a/08, 107b/02, 107b/03, 108a/04, 108b/03,
ç.- an 115a/07	108b/11, 109a/06, 109b/06, 109b/08, 109b/11,
ç.- inca 109b/10	110a/03, 110a/04, 110a/08, 110a/10, 110b/03,
ç.- mayavuz 98b/08	111a/03, 112a/04, 112a/11, 113a/05, 113a/09,
ç.- up 81b/08 90b/08	113a/10, 113b/02, 113b/03, 114a/05, 114a/11,
çıkār - (Dışarı) çıkarmak; (bir şeyi) vücuttan ayırmak.	114b/01, 115a/02, 115b/04, 117a/02, 117a/04,
ç.- up 120b/06, 97a/03, 82b/03, 84a/08	118a/05, 118a/11, 118b/04, 119a/01, 119a/04,
çırağ <i>Far. Kandil.</i>	119b/01, 119b/03, 119b/06, 120a/01, 120a/02,
ç.+ ı 82a/05	120a/08, 120a/09, 120a/11, 120b/11, 81a/11,
Çin Güneydoğu Asya'da tarihi oldukça eski dönemlere dayanan ülke.	82b/01, 82b/03, 82b/05, 82b/06, 82b/11,
Ç. 113a/01, 91a/09, 93b/10	83a/03, 83a/07, 83a/10, 83b/03, 83b/05,
çok Çok, fazla.	83b/10, 84a/03, 84a/07, 84a/10, 84a/11,
ç. 103a/01, 104b/11, 118b/09, 95b/10, 99a/01, 81a/07	84b/01, 85a/06, 85b/06, 85b/10, 86a/01,
çözül - Çözölmek.	86a/02, 86a/05, 86a/06, 86b/02, 86b/04,
ç.- üp 111b/02	86b/05, 87b/03, 88a/03, 88a/07, 88b/01,
çün <i>Far. Zira, nitekim.</i>	88b/05, 88b/09, 88b/10, 88b/11, 89a/01,
ç. 89b/09	89a/04, 89b/01, 89b/07, 90a/11, 90b/02,
çünkü <i>Far. Şundan dolayı, şu sebepten.</i>	90b/05, 90b/07, 90b/09, 90b/11, 91a/02,
ç. 118a/09	91b/10, 92a/01, 92a/03, 92b/02, 92b/08,
D	93a/01, 94a/01, 94a/05, 94b/02, 94b/06,
dağı Dahı, de; bundan başka. ayrıca.	95a/03, 95a/09, 95b/03, 95b/04, 95b/05,
	95b/08, 95b/11, 96b/04, 97b/01, 97b/03,
	97b/09, 98b/08, 98b/10, 99a/11,
	99b/10, 116a/05, 116b/02, 82a/06, 85b/01,
	86a/10
	dal - Dalmak.
	d.- up 113b/10, 99b/06
	darb <i>Ar. Vurma, döğme.</i>
	d. 100a/07, 100b/04, 100b/06,
	113a/09, 113a/11
	d.-ı ārām 104b/01, 117b/06
	d.+ da 113b/02
	d.+ ıla 104a/02, 113a/08
	d.+ ından 89a/10, 90a/04
	d. itti 116a/06
	d. urdı 100a/05, 100a/10, 98a/01

	d. urmadı 90a/04		d.+ yi 82a/09
dārū	<i>Far.</i> İlaç, keyif verici madde.	de -	<i>bk. di-</i>
	d. 86b/04		d.- di 105b/04, 107a/05, 99a/05
	d. virüp 87b/09		d.- yicek 81a/10
da'vā	<i>Ar.</i> Dava.	de	Dahi, hem, bile, daha, de (edat)
	d. 90a/08		d. 95a/01
	d.+ ile 101a/02	def'eyle -	<i>Ar.</i> Ortadan kaldırma.
	d.+ sı 90a/05		belâile d.- di 100a/02
da'vet	<i>Ar.</i> Çağırma, çağrı; ziyafet.	defter	<i>Ar.</i> Dikilmiş kağıt mecmûası.
	d. 91b/07		d.+ i 102b/02
	d. eyle 107a/05	deg -	Erişmek; varmak, ulaşmak.
	d. itdiler 82b/10		d.- di 100a/07
dāye	<i>Far.</i> Dadı.		d.- er 108b/03
	d. 108a/07, 108a/08, 83b/01, 83b/04, 83b/10, 85b/05, 90b/08, 92a/06, 94a/06, 108a/10, 94a/09, 94b/01		d.- erken 108a/11
	d.+ si 83a/10		d.- üp 113a/11
	d.+ sin 114b/06	deger	Kıymet, paha, değer.
	d.+ siyle 117a/02		d. 119a/05, 120a/06, 95a/09, 95b/08
	d.+ ye 108b/06, 83b/11	degil	<i>bk. degül</i>
dāyim	< <i>Ar. dā'im</i> Sürekli, devamlı.		d.+ dür 82a/05, 85a/05, 92b/02, 92b/04
	d. 84b/02, 93a/06		d.+ sin 115a/11
	d.+ ā 110b/09	değiş -	Değişmek.
dāyima	<i>Ar.</i> Her vakit, sürekli olarak.		d.- üp 100a/04
	d. 93b/04	degül	Değil.
dāyire	< <i>Ar. dā'ire</i> Sürekli, devamlı.		d. 94b/10, 95a/02, 99a/08, 105a/06
	d.+ de 86b/03	dehkan	<i>Ar.</i> Çiftçi, köylü.
	d.+ sin 113b/10		d. olur 110b/07
	d.+ ye 108a/11, 111a/04, 83b/06, 87a/02	dek	Kadar; ancak, şimdi.
			d. 113b/04, 98a/06, 99a/02
		dem	<i>Ar.</i> An, vakit.

d. 101a/01, 102a/01, 104a/11,
105b/02, 105b/05, 107b/01, 111a/06, 115a/08,
83a/02, 90b/10, 93b/09, 94a/03, 94a/04

d.+ de 102a/07, 108a/08

d.+ inde 81a/06, 81a/08

demür Demir.

d.+ den 100b/05, 113b/09, 96a/03

dene - Denemek.

d.- rdi 92a/04

d.- rdüm 105b/09

deñiz Deniz.

d. 114b/05

depe Tepe, zirve; başın üst kısmı.

d.+ sinüñ 97a/11

deþme Tekme.

d. 94a/09

d. urdı 97a/04

depreþ - Hareket etmek.

d.- üp 96a/03

depreþdür - Hareket ettirmek.

d.- di 94b/08

depret - Kımıldatmak, sarsmak, harekete getirmek.

d.- üp (depredüp) 93a/07

der ağuş *Far.* Kucaklama, sarma.

d.110b/01

Der-Seved Özel ad.

D.100b/06, 100b/07

derd *Far.* Dert, gam, keder.

d.+ in 94b/07

deryā *Far.* Deniz.

d. 102a/06, 102b/08, 106b/10,
111b/01, 96a/03

d.+ sı 93a/01

dest *Far.* El; güç, kuvvet.

d.-i ‘ayyār 115a/01

d.-māl taþup 119a/06

destür *Far.* İzin, müsaade.

d. 120a/09

d.+ uñla 84b/10, 120a/07, 92a/02

d. virdi 85b/05

d. virüp 86a/02

deþt *Far.* Çöl, bozkır.

d. 120a/02

Deþti Özel ad.

Tārīh-i D. 93b/06, 103a/06

devlet *Ar.* Devlet.

d. 89b/10

d.+ e 117b/07

d.+ i 110b/05

d.+ üñde 109b/11

devr *Ar.* Dönme, bir şeyin etrafında dolaþma.

d. idüp 99a/10

devrān *Ar.* Dünya, felek, zaman.

güzide-i d. 118a/02

devþür - Toplamak, derlemek.

d.- ince 114a/11

diraþsān *Far.* Parlak, parlayan.

d. 111b/03, 96a/05

di - Demek, söylemek.

d.- di 103b/05, 104a/10, 113a/04, 115a/09, 115b/03, 115b/06, 116b/02, 117b/02, 117b/07, 117b/10, 118a/05, 118a/06, 118b/05, 118b/08, 120a/08, 82b/02, 83a/03, 83b/03, 84b/07, 85a/02, 85a/05, 85b/03, 89a/08, 89a/11, 89b/01, 90b/04, 91b/04, 91b/11, 92a/03, 92a/10, 92a/11, 92b/02, 94a/10, 94a/11, 94b/05, 96b/09, 98b/08, 84a/02, 110a/08, 81b/02, 89a/05

d.- diler 103b/01, 106a/02, 109a/01, 117a/03, 90a/01, 98b/03, 103b/03, 108b/10, 96a/01, 98b/05, 89a/08

d.- düğine 108a/04, 108a/03

d.- düğün 113a/06

d.- düm 105b/09

d.- medi 82b/02, 82a/10

d.- miş 89b/04, 89b/11

d.- mişdi 101b/10

d.- ndi 82b/08

d.- rken 109a/02, 88a/09

d.- rler imiş 85a/11

d.- rler 85a/03, 106a/11, 112b/11, 90a/04, 93a/04, 93b/08, 93b/08

d.- rlerdi 90a/09, 92b/04, 99a/03

d.- rseñ 107b/08

d.- rsiz 108b/10

d.- ye 120b/01, 94b/05

d.- yem 98b/07

d.- yen 94a/03, 95a/02

d.- yeyim 92a/10

d.- yiñ 108b/09

d.- yince 101b/02, 112b/08, 116b/07, 83b/03, 95a/02, 96b/11, 97b/01, 98b/09

d.- yü 101b/03, 106b/05, 88a/02, 95b/01, 85b/11

d.- yüp 100b/02, 101a/03, 101a/07, 101a/10, 103b/01, 104a/11, 104b/11, 105a/05, 105b/07, 106a/01, 106b/04, 106b/07, 107a/08, 108a/06, 108a/11, 110a/03, 110a/07, 113a/06, 114a/05, 116a/05, 117a/03, 118a/10, 118b/09, 119a/11, 120a/05, 82a/09, 83b/09, 84b/10, 85a/07, 85b/05, 87b/02, 87b/07, 88b/01, 90a/02, 91b/02, 91b/06, 93a/05, 94b/01, 95a/01, 95a/05, 95a/08, 96b/04, 98b/11, 83b/11, 84a/07, 99a/09

dil Tat alma organı, dil.

d.+ inde 87a/10

d.+ inden 116a/04

d.+ ini 81a/04

dilāver *Far.* Yiğit, dilaver.

d. 91b/03

dile - İstemek.

d.- di 117a/10, 111b/08, 86a/03, 97a/07

d.- diler 109b/07

d.- yüp 118a/04

‘özür d.- yüp 91a/02

dilek İstek, arzu.

d. eyledi 112b/09

dilen - Kendisini acındırarak bir kimseden bir şey istemek

d.- üp 118b/07

din - Denmek, söylenmek.

d.- di 84b/03

diñ - Sakin olmak, susmak.

d.- memiş 82b/02	d.-ı la‘in 104b/08
d.- dũgince 93a/07	d.e 104b/10
dinç Emin, sakin, asude, műsterih.	diyār Ar. Memleket, űlke.
d. 103b/06	d. 110a/11
dinle - Dinlemek.	d.-ı Hindűstānı 120b/10
d.- rdi 94a/05	d.-ı Hindűstān 119b/02
dip Dip, alt.	d.-ı Hindűn 89b/07
d.+ inde (dibinde) 102a/04, 103a/08, 104a/04, 97b/07	d.-ı Sind 119b/03
dir - Toplamak.	d.+ ın 119b/08, 120b/07, 120b/11, 91a/08
d.- űp 111a/03, 113a/09, 83b/11, 87b/01, 88b/10	d.+ ına 120a/02
diri Canlı, diri.	d.+ ında 112a/11, 113a/01, 93b/10
d. 83a/08	d.+ larına 120a/01
dişi Kadın.	d.+ umuza 119b/08
d. 99a/08	diz Diz.
div Far. Dev.	d.+ i 109b/04, 94b/06
d. 100b/11	dizil - Dizilmek.
d.+ i 115b/01	d.- di 111b/03
d.+ ler 92b/05, 93a/05	d.- űp 87a/02
d.+ leri 92a/03	doğın- bk. dokun-
d.+ űn 98b/04	d.- up 114a/10
divān Far. űstűnde sűslű űrtűleri ve yastıkları bulunan sedir.	doğun- Dokunmak.
d. 108b/07, 109a/07, 115b/03	d.- dı 82a/01
d.-ı Rāya 91b/06	dost Far. Sevilen kimse.
d.+ a 106a/04	d. 112a/06
d.+ da 91a/02	dűg - Dűvmek, vurmak, dayak atmak.
d.+ ına 82b/04, 83a/07, 84a/07, 91a/01	d.- űp 106b/04
div zād Far. Devden doğmuş.	dűk - Dűkmek.
	d.- di 89b/03

d.me114a/05	d.+ lar eyledi 110b/04
dökül - Dökülmek.	dūd <i>Far.</i> Gam, keder, tasa.
d.- di 99b/08	d.+ ından 93a/10
d.- diler 83b/10	duman Duman.
d.- miş 87a/02	d.+ ı 101a/04
d.- mişe 87a/03	dur - Durmak, beklemek, varlığını sürdürmek.
d.- üp 111a/01	d.- alar 108b/07
dön - Dönmek.	d.- an 108b/08, 114b/05
d.- di 109a/06, 110a/03, 118a/10, 97a/05, 99b/09	düşüp d.- dı 116a/02
d.- diler 96a/09	d.- dılar 86a/04
d.- e 109a/07	d.- up 94a/05
d.- en 81a/06	d.- urken 83b/09
d.- ince 109b/09, 88b/04	d.- urlar 91a/03
d.- miş 87a/03	dut - Elle kavramak; yakalamak, ele geçirmek.
d.- üp 100b/01, 106a/04, 108b/08, 117a/04, 117b/03, 118b/05, 120a/09, 81a/01, 82a/03, 86a/10, 87b/02, 89a/10, 93b/07, 98b/05, 87b/04, 89a/06, 115a/04	d.- dı 113a/07
döndür - Döndürmek.	dün Gece.
yüz d.- e 84a/04	d. 101a/01
d.- üp 101b/06, 116b/06	d.- kendüyle 90b/06
dört Dört.	d.+ le 101a/02
d. 103b/11, 116a/06, 116b/09, 96b/07	dünyā <i>Ar.</i> İçinde yaşadığımız alem.
dört beş yüz Dört yüz - beş yüz.	d. 119b/05, 90b/01
d. 111b/03	d.+ nuñ 87b/06
du‘ā <i>Ar.</i> Dua.	dürlü Türlü.
d.+ dan 112a/11	d. 112a/09
d. eyledi 94b/02, 95a/05	düş - Gelmek; yürümek; girmek, sığınmak; yıkılmak, devrilmek.
d. ittiler 117a/03	d.- di 98b/05, 87a/05, 97b/05
	bağa d.- di 95a/03

d.- diler 81b/08	E. 103a/03
d.- dũñ 94b/11	eger <i>Far.</i> Eğer, Őayet.
d.- e 91b/10	e. 100b/05, 104b/10, 109a/09,
d.- enleri 111a/10	109a/10, 109b/11, 117b/05, 90b/09, 107a/05,
d.- er 115a/03	107b/08, 108a/09, 115a/11, 85a/06, 89b/10,
d.- meye 90b/10	92a/03, 92a/09, 92a/10
d.- ũp durdu 116a/02	e.+ ni 117b/07
d.- ũp 102a/02, 103a/04, 118b/11,	egil - İnhiraf etmek, sapmak.
92b/07, 94a/08	e.- di 91a/06
dũŐ Rũya.	ehl <i>Ar.</i> Sahip, malik, ehil.
d. gŕrũp 88a/04	e.-i tevāzu‘ 110b/06
dũŐman <i>Far.</i> DũŐman.	e.+ i 108a/02, 110b/10, 87a/09
d. 105b/02, 105b/05, 106b/10,	ejderhā <i>Far.</i> Bũyũk yılan, korkunç hayvan,
112a/06, 95b/10	ejderha.
d.+ dan 103b/04, 117a/05	e. 102a/01, 103b/09, 112a/07, 91a/07
d.+ ı 103a/05	e.+ sını 107a/02
d.+ uñ 106a/10, 107a/02	ekinne <i>Ar.</i> Evler, çadırlar.
dũŐr - DũŐrmek.	e.+ den 95b/08
d.- icek 84a/05	eksũk Eksik.
d.- ince 89a/07	e.+ ligine 119a/10
Dũzdi Efser Özel ad.	el El.
D. 85a/02, 85a/10, 107b/04	e. 100a/08, 101a/03, 112a/02,
D.+ e 90b/08	113a/06, 118a/06, 120a/07, 120b/06
D.+ i 84b/117	e.+ de 119b/07
E	e.+ den 113b/04
ecel <i>Ar.</i> Őmrũn sonu, hayatın son demi.	e. çekũp 98b/03
e. 101b/02	e.+ e gelince 93a/02
e.+ i 90b/03	e.+ imiz 93a/05
Ecmĩr Özel ad.	e.+ in 118b/01, 119a/04
	e.+ inde 105b/06, 117a/01, 83b/08,
	89a/03, 90a/07, 91b/02, 96b/08, 86b/05

e.+ inden 112a/03, 87a/05, 92a/04,
95b/10, 97a/02, 97a/09, 97b/05,inden 93a/04

e.+ ine 101a/07, 115b/08, 115b/10,
88a/08, 94b/06

e.+ iyle 103a/05

e. urup 96b/11

e.+ ümde 115b/05

e.+ ümden 100b/11

e.+ üme 94b/04, 91b/05

e.+ e getürmek 81b/06

e.+ e getürmişken 83b/08

e.+ e getürüp 84a/03

elbet *Ar.* Mutlaka.

e.+ te 106b/06

Elbruz Bir dağ adı.

Küh-ı E.+ dan 108a/01

elli biñ Elli bin.

e. 96a/08

elmās Yun. Bilinen kıymatli taş.

e. 115a/01, 118b/11

elvedā' *Ar.* Allah'a ısmarladık, Allah'a emanet olun.

e. 112a/10

em - Emmek.

e.- dügi 100a/02

emān *Ar.* Eminlik, korkusuzluk.

e. 120a/08, 120b/09

e. bilmez 96b/08

e. bulmamış 100b/11

emir *bk.emr*

e.+ le 116a/04, 82b/05

emr *Ar.* Buyruk, emir.

e. idince 108b/11

e.+ iyle 106b/09

er Erkek; yiğit, kahraman.

e. 102a/09, 111b/08, 113b/08,81a/03

e.+ dür 115a/08

e.+ i 102b/08, 110a/04

e.+ in 93a/02

e.+ üñ 111a/07, 81a/03

eren Yiğit, kahraman kimse.

e.+ ler 109a/03, 96a/06,
99a/02,103a/05, 109b/07, 110a/10

e.+ leriyle 110a/08

e.+ lerüñ 109b/05, 99a/04

erkek Erkek.

e. 82a/05, 99a/07

erlik Erkeklik, yiğitlik.

e. 102b/05

e.+ den 104a/07, 115b/05

e.+ le 90a/05

esbāb *Ar.* Sebepler.

e.-ı 'ıyş 82b/08

e.-ı ārāyide idüp 105b/10

e.+ ı 89b/03

e.+ ın 111b/06

esen Ruhsal ve bedensel olarak sağlıklı, sıhhatli, salim.

e. ol 110a/03

eşer	<i>Ar.</i> Emek sonucu ortaya konan ürün, yapıt.	108a/10, 108b/09, 109b/10, 110b/02, 111a/02, 111a/04, 112a/08, 112b/10, 112b/11, 113a/04, 115a/05, 115a/10, 115b/03, 116a/11, 117b/03, 117b/04, 117b/07, 117b/09, 117b/10, 118a/01, 118a/02, 118a/09, 118b/03, 118b/06, 118b/08, 119a/09, 119a/11, 120a/07, 120b/03, 120b/09, 81a/01, 82a/09, 82a/11, 82b/01, 83a/01, 83b/01, 83b/02, 83b/06, 83b/11, 84a/02, 84b/05, 84b/08, 85a/01, 85a/02, 85a/05, 85a/10, 85b/01, 85b/02, 85b/04, 85b/07, 85b/08, 85b/09, 87b/01, 87b/05, 88a/11, 89a/02, 91a/07, 91b/01, 91b/03, 91b/04, 91b/09, 91b/11, 92a/02, 92a/04, 92a/08, 92a/10, 92a/11, 92b/03, 93b/05, 93b/07, 93b/08, 93b/10, 93b/11, 94a/02, 94a/03, 94a/05, 94a/09, 94a/10, 94a/11, 94b/03, 94b/05, 94b/09, 94b/10, 95a/01, 95a/02, 95a/05, 95a/06, 95a/10, 95a/11, 95b/09, 96b/02, 96b/07, 96b/09, 97b/10, 98b/06, 98b/07, 98b/08, 99a/01, 99a/06, 108a/03, 108b/06, 90a/03, 89a/11, 97b/07
	e. 93b/05	
	e.+ i 108b/05	
eşir	<i>Ar.</i> Tutsak.	
	e. 105b/06, 91b/02	
	e. bilürdi 120b/08	
	e.+ ler 111a/01, ler 104a/10	
	e.+ leri 105a/11, 107a/09	
	e.+ lerüñ 108a/08	
eşek	Eşek.	
	e. 106b/05	
et -	<i>bk. it-</i>	
	beyân e.- üp (edüp) 110a/09	e.- dür imiş 98b/10
evren	Gök varlıklarının bütünü, kâinat, cihan, âlem.	eyle Öyle.
	e.-i hıttâyî 112a/04	e. 100a/05, 100a/07, 100a/10, 100b/04, 100b/08, 102b/07, 105a/09, 109a/09, 110b/04, 112b/02, 112b/04, 114b/02, 115a/02, 115a/09, 115b/07, 116a/07, 116b/07, 119b/06, 81a/10, 88b/03, 96b/10, 97a/10, 97b/04, 97b/06, 98a/01, 98a/10, 99a/06, 99b/03, 99b/05
evvel	<i>Ar.</i> Önce.	
	e. 101a/10, 109a/05, 113b/07, 120b/04, 111b/09, 119a/03, 82a/11	
	e.+ den 117b/08	
eyer	Binek hayvanlarının sırtına konulan, oturmaya yarayan nesne.	eyle- 1.Yapmak, işlemek, yerine getirmek
	e.- hânesine 116b/08	e.- di 100b/01, 102a/04, 111b/11, 117b/01, 86b/07
	e.+ üñ 116b/09	
eyit -	Söylemek, demek.	e.- diler 97b/07
	e.- diler 97b/10	e.- düñ 105b/01, 99a/02
	e.- dür 100b/10, 101a/05, 101a/08, 101a/09, 104a/06, 104b/07, 104b/09, 105a/10, 105a/11, 105b/01, 105b/04, 105b/08, 105b/11, 106a/09, 106a/10, 106b/01, 106b/06, 106b/07, 107a/07, 107a/08, 107b/01, 107b/05, 108a/07,	e.- miş 87a/04
		e.- mişler 114a/01
		2.Yardımcı eylem.

helāk e. 107a/05
şoĥbet e. 94b/06
da‘vet e. 107a/05
e.- di 107b/07
iş e.- di 104b/08
ĥaṭā e.- di 97b/10
қаşд e.- di 113a/11
қуввет e.- di 97b/06
men‘ e.- di 105b/07
redd e.- di 100b/08
silāĥşōrlıķ e.- di 96b/01
dilek e.- di 112b/09
ĥizmet e.- le 89b/09
қарар e.- di 82b/07
rāst e.- di 116a/11
beyān e.- di 107a/08, 94a/01
bī ĥuzūr e.- di 108a/02
cenk e.- di 104b/09, 84b/06
du‘ā e.- di 94b/02, 95a/05
du‘ālar e.- di 110b/04
‘arz-ı cemāl e.- di 118a/07
‘izzet e.- di 82b/06
fesād e.- di 111a/06
giriftār e.- di 98a/07
ĥalāř e.- di 113b/01
ĥavāle e.- di 100a/01, 113a/07,
113b/02, 114a/04, 97b/09
ĥayf e.- di 112b/06

helāk e.- di 102b/09, 110a/05, 115a/08,
87b/09, 88a/03, 88b/05, 92b/10, 93a/03
ĥurd ĥām e.- di 112b/04, 114a/11
iķdām e.- di 105b/07
iřāret e.- di 113b/06
қарār e.- di 104b/04, 107b/04
қаşд e.- di 101a/03, 107a/11, 88a/03
kār e.- di 93a/11
қurbān e.- di 83a/09
men‘ e.- di 113b/03, 116a/09
od e.- di 93a/09
redd e.- di 112b/03, 113a/10, 116a/02
secde e.- di 106b/09
selām e.- di 112b/10
selāmın e.- di 120b/05
şehīd e.- di 112a/03
taĥsīn e.- di 110b/01
tār-u-mār e.- di 103a/05
teftiş e.- di 89a/01
temāřā e.- di 96a/11
zabt e.- di 93a/01
қаşд e.- diler 107a/09
cenk e.- diler 113b/04
inřāf e.- diler 117a/08
secde e.- diler 107a/06
temāřā e.- düm 82a/09
cenk e.- düm 84b/10
қabūl e.- düm 118b/09
cenk e.- dūñ 113a/05

cem' e.- miş 98b/11	f.+ e 102a/010
ağ e.- r 110b/03	Ferruḡ zādī Özel ad.
helāk e.- ye 114b/01, 88a/10	F. 104a/03
ḡurd e.- ye 100b/05	fesād Ar: Fenalık,fitne.
eylūk İyilik.	f. 110b/08
e.+ in 118b/09	f.+ dur 105b/04
eyü İyi.	f. eyledi 111a/06
e. 84b/06	f.+ ı iden 90a/10
eyvān Far: Büyük sofa.	f.+ ı 111a/04
e. 86a/07	fettān Ar: Fitne ve fesada teşvik eden, fenalık
eyyam Ar: Günler.	yapa.
e.+ ında 81a/07	f.+ ısın 87b/06
Ez in cānīb Far: Bu taraftan.	fikir bk.fikr.
e. 104a/04, 105b/11, 106a/03,	f.+ dūr 105b/01
109b/06, 110b/11, 81a/10, 83a/06, 86a/01,	fikr Ar: Fikir,düşünce.
86a/06,	f. 87b/02
90b/07, 91a/09	f.+ e varup 83b/06, 88a/09
F	f.+ e 101b/08
farḡ Ar: Bir kimse veya nesnenin bir	f.+ i 84b/08
başkasıyla karıştırılmamasını sağlayan ayrılık,	f. ider 90b/09
benzer şeyleri.	f. idüp 87a/10
f. olunmaz 93b/04	f.+ ile 83b/09
faẓīhet Ar: Edepsizlik, alçaklık.	f.+ in 106a/03
f.+ dūr 100b/11	fil Ar:Büyük hayvan, fil.
fānī Ar: Ölümlü.	f. 102b/08, 112a/05, 92b/01,114b/07
f. 94a/11	ḲahḲahā-yı f. 110a/06
feh̄m Ar: Anlama, anlayış.	f.+ e 111b/05
F. idemez 81a/04	f.+ i 109a/11
felek Ar: Gökyüzü.	f.+ ler 103a/04
cellād-ı f. 86b/07	

fil süvār	<i>Ar. + Far.</i> Ata binen. f. dur 97b/11	ğ.+ a 100b/10, 111a/11, 115b/06, 116a/07, 99a/06
furşat	<i>Ar.</i> Uygun zaman, elverişli durum. f. 119b/07, 90b/02 f.+ in 90a/10	ğ. idüp 106b/06
G		Ğazanfer Özel ad. Ğ. 98a/04
gam	< <i>Ar. gamm</i> Keder, tasa, kaygı. ğ. 81a/07	ğazel <i>Ar.</i> Divan edebiyatında 5-10 beyit arasında değişen, ilk beytinin dizeleri birbiriyle, sonraki beyitlerinin ikinci dizeleri birinci beyitle uyaklı, genellikle lirik konularda yazılan nazım biçimi.
gamgam	Bir tür silah. ğ. 116b/03 ğ. 115b/10	ğ. 94b/07
Garçe	Özel ad. ğ. 111b/11	ğāfil <i>Ar.</i> Gaflete düşmüş, habersiz kimse. ğ. 96b/03 ğ. olma 115b/04
garķ	<i>Ar.</i> Boğma, boğulma. ğ. olan 118b/02 ğ. olmuş 114b/11 ğ. olup 116a/010, 98a/09	gāh <i>Far.</i> Zaman bildiren edat. g. 114b/07
ğatı	Gizli. 'ışķ-ı ğ. 82a/07	ğāyet <i>Ar.</i> Son derece, çok fazla. ğ. 100b/10, 104b/06
ğavğa	<i>Ar.</i> Kavga, dövüşme. ğ. 88b/05 ğ.+ dan 89b/01, 88b/07	geç - (Bir yerden) geçmek. g.- di 101b/06, 104b/05 g.- en 95b/11 g.- ince 101b/06, 97a/10, 112b/03, 97a/03 g.- mez 108a/09 g.- miş 86a/11 g.- üp 104a/02, 104b/03, 111a/11, 112a/05, 117a/01, 117a/06, 119a/07, 120b/01, 82a/02, 82b/07, 85a/09, 96a/02, 99b/02, 84b/01
ğayret	<i>Ar.</i> Çalışma, çabalama, gayret. ğ. 101b/11, 109b/03, 87b/07 ğ.+ e 100a/08 ğ.+ ile 81b/10	gedā <i>Far.</i> Dilenci, yoksul. şāh-u g. 93b/04
ğayrı	<i>Ar.</i> Başka, özge. ğ. 118a/05	gel - Gelmek, ulaşmak, ele almak.
ğazab	<i>Ar.</i> Kızgınlık, kızma, öfke.	

g. 85a/06, 91a/07, 94b/01, 113a/01,
89b/09

g.- di 107a/01, 116a/07,
99a/06, 100a/03, 101a/09, 103b/04, 110a/04,
111a/03, 111b/02, 112b/02, 115b/07, 120a/10,
82a/11, 83b/11, 84a/07, 87b/01, 87b/06,
104a/08

g.- diler 104b/02, 106a/06, 113b/07,
88b/08

g.- düğine 83a/09

g.- dük 119a/09

g.- düm 118a/03, 89a/02

g.- eli 90a/04

g.- en 102a/06, 118b/01, 118b/06,
119b/06, 87a/07, 103a/10

g.- eni 109b/10, 110a/05

g.- enlere 103a/04

g.- enleri 118a/11

g.- ıcek 103b/05, 116a/09, 92b/07

g.- ince 100b/11, 103a/09, 104a/08,
105a/07, 115b/10, 84a/09, 87a/10, 97b/03

ele g.- ince 93a/02

g.- irek 103a/07

g.- işinden 99b/04

g.- medi 117a/10, 83b/01

g.- memiş 83a/11

g.- mez 107a/05, 112b/08

ḥayr g.- mez 85b/05

g.- mezdi 110a/01

g.- mezüz 85b/03

g.- miş 108b/02, 101b/03, 106a/05

g.- sin 89b/07

g.- sün 115b/03, 95a/08

g.- üp 100a/05, 100a/08, 100b/07,
100b/10, 101b/11, 103a/01, 103a/11, 104b/04,
104b/05, 104b/08, 105a/08, 106a/04, 106a/06,
106a/08, 106b/10, 107b/02, 107b/03, 107b/04,
109a/01, 109b/03, 109b/04, 110a/03, 110a/05,
110a/07, 110a/09, 110a/10, 110b/11, 111a/06,
111a/11, 111b/02, 112b/07, 114b/06, 115a/04,
116b/04, 117a/01, 117a/02, 118b/05, 119a/01,
119a/03, 119a/05, 120a/11, 120b/03, 120b/04,
81b/01, 82a/08, 82a/11, 82b/06, 82b/07,
82b/08, 83a/07, 83a/09, 83a/10, 83b/10,
84a/08, 84a/11, 84b/02, 84b/11, 85b/06,
86a/06, 87b/05, 88b/11, 89b/03, 90b/08,
90b/10, 91a/11, 92b/11, 94a/09, 94b/06,
95a/10, 95b/03, 95b/06, 95b/07, 97a/11,
97b/02, 98a/09, 99b/01, 91b/06, 106a/06,
82b/03

karşı g.- üp 84a/09

māl-ü-leşkeriyle g.- üp 90a/07

g.- ür 104a/09, 90a/09, 92a/04,
97b/08, 118b/08, 109b/07, 110a/07, 115a/02,
117b/02

g.- ürken 92b/07, 92b/11, 97a/01

g.- ürse 113a/03

rāst g.- ürse 85a/06

g.- ürsin 118a/02

gemi Gemi.

g. 101a/03

genç Yaşı ilerlememiş olan, ihtiyar karşıtı.

g. 106a/03

ger *Far.* Şart edatı, eğer.

g. 101b/10

Gerden keşân Özel ad.

G. 104b/09, 105a/07, 105a/09,
105b/04, 105b/07, 105b/08, 106b/10, 107b/01,
108a/07, 108a/10, 108b/05, 109a/05, 109b/05,

110a/07, 114b/09, 115a/05, 118b/05, 120a/10,
82a/08, 82a/11, 85a/03, 85a/05, 88a/04,
88a/09, 88a/11, 88b/01, 88b/02, 88b/10,
89a/09, 90b/09, 91b/04, 92a/04, 94a/01,
94a/02, 94a/04, 94a/05, 94a/07, 94b/09,
95a/02, 118b/02, 95a/04, 99b/09

G.+ a 107a/07, 118b/04, 81a/01,
81a/10, 83a/05

G.+ ı 120a/09, 95b/06

G.+ uñ 91b/02

gerçi *Far.* Her ne kadar.

g. 106a/01, 106a/02

gerek Lazım, gerek.

g. 107b/01, 108a/09, 108a/10,
113a/04, 116b/02, 117b/05, 117b/11, 85a/02,
87b/02,

90b/04

g.+ dür 119b/10, 108b/10

g.+ i 106a/08, 107b/10

g.+ idi 117b/08

gergeden *Far.* Gergedan.

g. 100a/04, 101a/04, 102b/09, 97b/03,
99a/09, 114a/11

g.+ e 96a/08

g.+ i 109b/01, 114a/10

g.+ inden 97a/04

g.+ ine 97a/02

g.+ lerinden 102a/02

geril - Kızmak, öfkelenmek, sinirlenmek.

g.- di 113b/05

gerin - Gerinmek.

g.- di 102b/0

germ *Far.* Sıcak.

g.+ ile 103b/05

g. oldu 102a/11

g. olup 112b/06

g. olursın 113a/05

getür - Alıp getirmek; ulaştırmak; bildirmek.

g. 115b/06, 107a/04, 119b/04, 94a/06

g.- di 92a/05, 81b/09

cūşa g.- di 108b/05

g.- diler 111b/05, 82b/05, 85a/01,

91a/07

g.- dümdi 107a/03

g.- düñ 110a/01

g.- düñ 120b/04

g.- eler 107a/10

g.- em 105b/01

ḥaṭā g.- medi 89a/06

g.- mege 109a/04

ala g.- mek 81b/06

ala g.- mişken 83b/08

g.- mişlerdür. 115b/05

g.- üp 107a/09, 118a/08, 120a/02,
87b/02, 88a/05, 92a/06

ala g.- üp 84a/03

g.- üp 82b/10, 96a/09

gey - Giymek.

g.- üp 82b/03, 85a/07, 90b/11

gez - Dolaşmak, gezmek.

g.- ince 86a/11

g.- üp 119b/11, 86a/07, 86a/08

ğıjğır - Gürlemek.

ğ.- up 112a/07

ğıjla - Keskin, sert sesler çıkarmak.

ğ.- yu 114a/09

ğırıv *Far.* Bağırma.

ğ. oldı 112a/01

gibi Gibi.

g. 100a/01, 100b/09, 101a/04,
101a/10, 101b/01, 102a/03, 102a/06, 102b/08,
103a/09, 103b/10, 104b/09, 105a/06, 105b/03,
105b/04, 105b/05, 106a/08, 106b/02, 106b/05,
106b/10, 107a/02, 107a/03, 107b/07, 111a/06,
111a/07, 111b/01, 111b/03, 111b/07, 111b/08,
112a/07, 114a/08, 114b/05, 115b/01, 115b/04,
116b/10, 118a/05, 120a/04, 81a/02, 82a/04,
84a/02, 86b/07, 87a/03, 88a/10, 88b/06,
89a/09, 89b/08, 89b/09, 90a/01, 91a/07,
91b/01, 96a/03, 96a/05, 96a/11, 96b/08,
96b/11, 97a/01, 97a/04, 97b/06, 97b/11,
98a/03, 98b/04, 98b/11, 99b/01, 99b/05

g.+ yi 115a/08

gice Gece.

g. 111a/11, 115a/07, 115b/03, 85a/02,
89b/05, 89b/11, 90b/01, 90b/07, 96a/02

g.+ yle 112b/07

gider - Ortadan kaldırmak, yok etmek

kibr-ü-kîni g.- üp 82b/11

gir - Dışarıdan çeriye girmek.

g.- 94b/04

g.- di 112a/02, 86b/03, 94b/01, 97a/08

g.- diler 120a/11, 84a/10, 88b/09

g.- diñ 118a/10

g.- e 89a/09

g.- em 101a/02

g.- mez 91b/05

g.- miş 86b/08

g.- üp 103b/10, 105a/08, 106b/11,
108b/07, 111b/09, 112b/01, 84a/10, 86a/07,
87b/09,

88a/07, 96b/05, 97b/08, 97b/09, üp
88a/03, 88a/05, 89a/03, 97a/09, 97b/02

girdâb *Far.* Tehlikeli yer veya durum.

g.+ ina 98b/05

girân *Far.* Ağır.

Gürz-i g. 112a/02

giriftâr *Far.* Esir.

g. eyledi 98a/07

girü Geri taraf.

g. 103b/04, 119b/10, 120a/03

g.+ ye 102b/04, 103b/08

git – Bir yere doğru gitmek, uzaklaşmak,
ayrılmak.

g.- 95a/07, 87b/07

g.- di 89a/08, 104a/11, 85b/11, 87b/05,
91b/06

g.- diler 81b/03, 85a/08

g.- dükden 107b/09

g.- e 110b/05, 83b/09

g.- elüm 119b/09

g.- er 85b/07

g.- erdi 87a/09

g.- ıcek 105b/11

g.- ince 82a/03

g.- medi 84b/08

g.- miş 83b/05,111a/01
g.- ti 84a/01,101b/06, 105a/05,
106a/01, 107b/09, 111a/08, 112a/05, 117a/01,
117a/06, 117b/01,82a/07, 84a/05, 84a/06,
84b/11, 94b/10

g.- tiler 105b/11, 109b/05, 115a/04,
97a/06

g.- üp 88b/06, 92a/05, 93b/01, 95b/04,
81b/01

‘aklı g.- üp 85b/08

gögüs Göğüs.

g. 97a/04

g.+ i (gögsi) 82b/01

g.+ in (gögsin) 87a/04

g.+ ine (gögsine) 97a/04

gök Gökyüzü, gök.

g.+ den 114a/08

g.+ e (göge) 114b/07

g.+ ler 111b/07

g.+ lere 103a/07

gönder - Göndermek, ulaştırmak.

haber g.- di 91a/10

g.- diler 95a/10

gönül - Yönelmek, yüzünü döndürmek.

g.- üp 81b/03

göñül Göñül, yürek.

g. 83a/06

g.+ inden (göñlinden) 106b/07

gör - Görmek

g. 107b/06, 113a/05, 94a/06, 99a/09

g.- di 100b/01, 100b/09, 101b/02,
101b/07, 104b/05, 106a/05, 108a/11, 110a/06,
114b/06, 114b/10, 117a/04, 118a/11, 82a/03,
85b/06, 86a/07, 86b/01, 86b/08, 87a/11,
87b/09, 87b/11, 88a/02, 88a/05, 88a/07,
88a/10, 88b/11, 89b/04, 93b/07,
99b/10,83a/10, 86b/03, 91b/06, 99b/10,
114b/04, 87b/08, 88b/02

g.- diler 111a/01, 98a/07, 103a/06,
86a/09, 96a/07

g.- dü 111a/04

g.- dügi.çün 110b/04

g.- düğünüz 90b/01

g.- dük 118b/04, 118b/09

g.- dükden 84a/03

g.- düm 89b/06, 89a/03

g.- dün 113a/05

g.- elüm 115b/06,109a/01,119b/05

g.- en 100b/08, 101b/04,
105a/09,116a/03

g.- enler 115a/02, 96b/01,100b/01,
101a/08, 114a/04, 97a/06

g.- enlerüñ 98a/10

g.- eyim 91b/06

g.- ıcek 102a/05, 105a/04, 108b/04,
109a/03, 109a/08, 117a/07, 118a/08, 119a/02,
120b/07,

87a/05,112a/01

g.- ince 111a/08, 82a/05, 88a/09,
95b/06

g.- medüm 83b/03

g.- memiş 86b/10

g.- meyüp 83b/06

g.- üñ 83b/03, 89b/01, 91b/01, 91b/02,
96b/11

g.- üp 102a/08, 107a/11, 109a/06,
112a/08, 112b/10, 116a/010, 118a/11, 119a/10,
119b/07, 84a/05, 86a/08, 88b/09, 89a/02,
89b/02, 89b/04, 90b/11, 95b/05, 95b/08,
98b/03, 98b/10,95b/02

düş g.- üp 88a/04

g.- ürdi 87a/08,91a/05

g.- ürsin 98b/06

görün - Görünmek, fark olunmak.

g.- dükden 82b/09

görüş - Görüşmek.

g.- di 110a/08, 95b/04

g.- diler 95b/07

göster - Göstermek.

g.- 85a/07

g.- di 105a/04, 120b/06, 85b/10

g.- medüñüz 106b/03

g.- mez 90b/01

g.- üñ 106b/06

götür - Götürmek

g.- üp 102a/04, 109b/05,81a/11

göz Göz.

g.+ i 86b/10

g.+ in 100a/03

g.+ ine 112a/06, 90b/01

g.+ lerin 110a/11

g.+ lerinden 91a/11

g. ururlar 108b/04

g.+ üñ 115b/04

gözet - Gözetlemek, bakmak.

g.- ürin (gözedürin) 101a/07

gözle - Gözlemek, dikkatle bakmak.

g.- di 107b/02

g.- diler 96a/07, 86a/05

g.- r 86b/11

g.- yüp 115b/10

gülām *Ar.* Delikanlı, genç

ğ. 86b/04

guşsa *Ar.* Keder, kaygı, tasa.

g. 104a/11

gūyā *Far.* Sanki, diyelim ki.

g. 109b/02

güç Güç, kuvvet.

g.+ ile (güc-ile)104a/06

gül *Far.* Bir çiçek türü, gül.

g.+ lerinüñ 86b/11

gül - Gülmek, tebessüm etmek.

g.- di 115a/09

g.- er 109a/11, 111a/09

gümle- "Güm" diye ses çıkarmak.

g.- yüp 96a/05

gün Gün.

g. 106a/04, 112a/10, 113b/03,
119b/04, 119b/07, 84b/09, 93a/05, 98a/06

g.+ dür 84b/09

g.+ in 100a/11

günāh *Far.* Dinî bakımdan suç sayılan iş veya davranış, vebal.

g.+ in 118a/04, 119a/10
g.+ umuza 119b/11
güneş Güneş.
g.+ den 82a/05
g.+ dür 86b/09
gürle - Kalın ve gür ses çıkarmak.
g.- di 112b/08,106b/07
g.- r 111b/08
g.- yü 114a/09, 115b/11
g.- yüp 107a/11,99a/10
gürüldü Gürültü.
g.+ si 82b/02
g.+ sinden 105a/02
gürz *Far.* Silah olarak kullanılan ağır topuz.
g. 100b/02, 112a/04, 112b/01,
112b/03, 112b/04, 113b/01, 81b/11, 97a/10,
97b/11
g.-i girān 112a/02
g.-i kühpeyker 100a/09, 99b/11
g.+ e urup 113a/06
g.+ i 112a/03, 113a/08
g.+ ile 112a/03
g.+ in 100a/01, 113a/10, 97a/09
g.+ ler 113b/04
g.+ lerüñ 100a/05
g. uran 98b/02
g. urduğın 103b/10
g. urup 81b/11, 82a/02
güyā *Far.* Sözde, sanki.

g. 86b/09

güzāf *Far.* Boş, gereksiz.

lāf-ı g. 111b/08

güzide *Far.* Seçkin, seçilmiş, seçme.

g.-i devrān 118a/02

H

haber *Ar.* Havadis, bilgi, haber.

h. 103b/05, 120b/03, 82a/09, 85b/11

h. bilmedi 81b/04

h. gönderdi 91a/10

h.+ i 93b/06

h. idüñ 103b/03, 95a/08

h. şorup 84b/04

h. virdiler 110a/09

h. virdi 82a/11, 90b/10, 96a/01

h. vireyim 120a/08

h. virürseñ 92a/09

habeş *Ar.* Habeşistan kıtasında yaşayan yerli halk.

h.+ ine 103b/09

hākīkat *Ar.* Gerçek.

h.+ in 107a/08

hākīm *Ar.* Hikmet sahibi, bilgin.

h. 101b/08, 113b/07, 117a/08, 81b/04

hāk *Far.* Toprak.

h. 119b/06

maḥz-ı h. 93b/05

hākḳ *Ar.* Allah.

h.-ı nābı 110a/01

	h.+ ında 108b/09, 97b/08		h. itsem 108a/10
hāl	<i>Ar.</i> Durum, vaziyet, hal.		h. ola 89a/11
	h. 102b/11, 108a/04, 117b/04, 90a/06, 90b/04, 90b/06, 91a/05, 91b/08, 94b/11, 117b/04		h. olasin 117b/06
	h. bilmek 82a/03		h. oldun 93b/11
	h.+ de 102a/010, 102b/04, 108b/08	hālāt	<i>Ar.</i> Haller.
	h.+ dür 100b/02, 83b/07, 87b/06		h.+ ile 99b/03
	h.+ e 92b/07	hāli	<i>Ar.</i> Tenha, boş, sahihsiz yer.
	h.+ i 102a/04, 107a/06, 107a/11, 107b/06, 109a/03, 109a/08, 110a/08, 111a/04, 82a/09, 82a/10, 82a/11, 84a/05, 87a/11, 89a/01, 89a/05, 89b/03, 90b/04, 90b/10, 94a/01, 95b/11, 110a/09, 118b/05		h. 86b/01
	h.+ ile 101b/11, 104b/06, 108b/10, 110b/11, 111a/08, 113a/04	halk	<i>Ar.</i> İnsan topluluğu.
	h.+ in 105a/04, 81a/03, 83b/11		h. 110b/09
	h.+ ine 105a/03, 94b/07		h.+ ı 115a/10
	h.+ ini 81a/02, 95b/11		h.+ inđanım 85b/09
	h.+ ise 100a/06		h.+ ıyla 119b/09
	h. oldı 87a/11	hamāil	<i>Ar.</i> Kılıç bağı, kılıç kayışı.
	h.+ ümüz 83a/02		h. kırup 85a/08
hālās	<i>Ar.</i> Kurtulma, kurtuluş.	hamle	<i>Ar.</i> Atılma, saldırma.
	h. 90a/05		h. 97b/10
	h. eyledi 113b/01	hançer	<i>Ar.</i> Hançer.
	h.+ ma 108a/08		h. 86b/06, 87b/03, 88a/05, 88a/08, 89a/04
	h. iderdi 81b/09		h.+ i 87a/05, 89b/02, 89b/03
	h. ider 92a/02		h.+ ler 85a/08
	h. idince 94a/02	harāb	<i>Ar.</i> Yıkık viran.
	h. idüp 109b/08, 111a/08		h. 120b/08
	h. itdi 101a/11	harāc	<i>Ar.</i> Müslüman olmayan tebadan alınan vergi.
			h.+ ı 95a/09, 95b/08
		harāç	<i>bk. harāc</i>
			h.+ ı 119a/05, 120a/06

ḥarb	<i>Ar.</i> Cenk, kavga, savaş.	ḥ.+ in 87b/04
	ḥ. ü ḍarb iderüz 119b/09	
ḥarc	<i>Ar.</i> Vergi.	ḥ.+ ı.çün 118a/04
	ḥ.+ a 102b/01	ḥ.+ ın 101a/07
ḥareket	<i>Ar.</i> Vücudu oynatma, kıpırdatma veya kımıldanma	ḥ.+ ñ. için 119b/02
	ḥ. 115a/02	
ḥarem	<i>Ar.</i> Saray ve konaklarda kadınlara ayrılan bölüm.	ḥātūn <i>Far.</i> Kadın, hanım.
	ḥ. 87b/10	ḥ.+ ıdur 91a/09
	ḥ.+ inüñ 88a/07	ḥavāle <i>Ar.</i> Bir işi bir başkasının sorumluluğuna bırakma, ısmarlama, devretme.
ḥarīf	<i>Ar.</i> Herif, adam.	ḥ. eyledi 100a/01, 113a/07, 113b/02, 114a/04, 97b/09
	ḥ. 84b/06, 85b/06, 85b/11, 98b/08	ḥ. idince 111b/09
	ḥ.+ i 85a/10, 85b/10	ḥ. kıldı 96b/06, 100a/10, 115b/09, 98a/01
	ḥ.+ le 84b/09	ḥavf <i>Ar.</i> Korku, korkma.
	ḥ.+ üñ 85a/02, 85b/02, 85b/07, 85b/08	ḥ. idüp 87b/11
ḥāş	<i>Ar.</i> Saf, halis.	ḥ. itmesün 103b/04
	ḥ. 107a/01, 96a/06	ḥavl <i>Ar.</i> Güç, kuvvet.
ḥāşıl	<i>Ar.</i> Olan, ortaya çıkan, görünen.	ḥ.+ inde 99b/07
	ḥ. olur 110b/08	ḥ.+ iyle 101b/07
ḥaşm	<i>Ar.</i> Düşman; karşı taraf.	ḥāy <i>Far.</i> Hay, ey.
	ḥ. 101a/06	h. 116b/07, 101b/03
ḥasret	<i>Ar.</i> Özlem.	ḥayf <i>Ar.</i> Haksızlık, zulüm.
	āh-u- ḥ.+ ile 87b/04	ḥ. 101a/10, 96b/08, 98b/04
ḥatā	<i>Ar.</i> İstemeyerek ve bilmeyerek yapılan yanlış, kusur.	ḥ. eyledi 112b/06
	ḥ. 88b/02	ḥaykır - Çağırarak, seslenmek.
	ḥ. eyledi 97b/10	ḥ.- dı 102b/07, 109a/09, 115b/07
	ḥ. getirmedi 89a/06	ḥ.- up 112b/04, 97b/05
ḥātem	<i>Ar.</i> En son.	ḥayr <i>Ar.</i> İyi, faydalı.
		ḥ. 110b/03, 112a/11

h. gelmez 85b/05
h. idüp 104a/11
h. ola 104a/11
hayrān *Ar.* Çok beğenen, hayranlık duyan (kimse).
h. kaldı 100b/08
hazer *Ar.* Sakınma, çekinme.
h. 90b/04
hazır baş *Ar. + Far. hāzır - baḥş* Hazırlıklı, hazır.
h. olup 86a/05, 101b/10, 108a/09, 116b/01, 89b/11, 115a/08, 100b/04
helāk *Ar.* Bitkin bir duruma gelme veya getirme; öldürme.
h. 120b/08, 91b/09
h. eyledi 102b/09, 110a/05, 115a/08, 87b/09, 88a/03, 88b/05, 92b/10, 93a/03
h. eyleye 114b/01, 88a/10
h. eyle 107a/05
h. idem 89b/05
h. iderler 109a/02
h. idesin 115b/01
h. ide 106b/02, 113a/11
h. idüp 107a/10, 115a/06, 115b/02, 117a/09, 86b/02
h.+ ine 101a/03
h. itme 91b/09
h. itmege 115b/05
h. itmeye 90a/09, 90a/11, 90b/02
h. itmeyüp 113a/02
h. itmişdür 111a/05

h. itmişler 88a/06
h. itsem 113a/03
h. oldu 96b/08, 103a/01
h. olduğına 112b/05
h. olmuşdur 90a/07
h. olup 117b/02, 89a/03
helalles - *Ar. + T.* Ayrılma sırasında hakkını birbirine bağışlamak.
h.- diler 109a/08
h.- üp 109a/04
hem *Far.* Üstelik, zaten, özellikle.
h. 105a/10, 110a/02, 110b/07, 84b/09, 87a/09
hemān *Far.* Hemen, derhal, o anda.
h. 101a/03, 101b/11, 112b/08, 116a/11, 116b/02, 81b/07, 82a/05, 88b/02, 93b/01, 99a/09, 101b/01, 102b/06, 108b/04, 109a/05, 109a/08, 114b/01, 115b/07, 117a/11, 120b/06, 82a/07, 88a/08, 88a/11, 97b/05
henüz *<Far. henüz* Daha, şimdi, yeni.
h. 86b/10
her *Far.* Her, her bir.
h. 103a/03, 103a/05, 105b/09, 106b/08, 108a/04, 113a/03, 113b/10, 83a/01, 87a/11, 90a/05, 90a/08, 91a/04, 91b/04, 91b/07, 98b/03, 108b/04, 110b/02, 113b/11, 86a/09
Herāt Afganistan'ın batısında Herat Vilayeti'nin merkezi olan kent.
H. 81a/04
hey Seslenmek veya ilgi ve dikkat çekmek için söylenen bir söz.
h. 115b/03, 94a/09

heybet *Ar.* Korku ve saygı uyandıran görünüş, mehabet.

h.+ ile 98a/10

Heyhāt Bir sahra adı.

H. 92b/05

hezār *Far.* Pek çok.

h. 108b/06

hūrāmān *Far.* Salına salına, naz ve eda ile yürüyen.

h. 113b/09

Serv-i h. 100b/08, 101a/05, 102b/03, 103a/03, 106b/07, 108a/06, 109a/11, 111a/09, 114b/04, 117a/02, 117b/04, 117b/11, 119a/05, 120a/06, 120b/04, 120b/08, 86a/06, 90b/07, 98b/10

Serv-i H. 83a/10, 90a/03, 91a/06, 93b/10, 94b/01

Serv-ü H 83b/01

Serv-i h.+ a 104a/05, 120a/05

Serv-i h.+ dur 118b/02, 118b/07,96b/03

Serv-i h.+ ı 98b/06

Serv-ü h.+ ı 118b/03

server-i h.+ ıla 81b/05

Serv-i h.+ üñ 101a/08

Serv-ü h.+ üñ 98b/04

hısm *Ar.* Kızgınlık,öfke.

h.+ ıla 106b/06, 115b/09, 116a/05, 116b/03, 99b/02

hıtāyī Çinli.

h. 112a/08

Evren-i h. 112a/04

hiç *Far.*Hiç.

h. 101a/11, 105a/06, 107b/06, 116b/02, 92b/02, 99a/04

hidmet *Ar.* İş, hizmet, vazife.

h. 117b/09

h.+ in idem 120a/03

h.+ in ide 118a/06

h.+ üñ 119b/01

hil'at *Ar.* Padişah tarafında mükafat için verilen kaftan.

h. 119a/05, 120a/06, 95a/09, 95b/09

h. virdiler 83a/04

h. virdi 106a/08, 91a/02

hile *Ar.* Birini aldatmak, yanıltmak için yapılan düzen.

h. 106a/03

Hilün Özel ad.

H.+ ı 98a/05

himmet *Ar.* Lütuf, iyilik, iyi davranma.

h.+ idür 110b/03

h.+ ine 91b/05

Hind Hindistan.

H. 103b/09, 106a/05, 109b/07, 112a/11, 114b/05, 119a/07, 119b/07, 120a/10, 120b/07,

93a/01, 97a/05

Ḳavm-i H. 103b/01

Rāy-ı H. 107b/03

H.+ üñ 108b/11

diyār-ı H.+ üñ 89b/07

Hindī *Ar.* Hintli.

Süherâb-ı H. 101a/09, 90a/02
tûğ-i h. 101a/07
H.+ ler 102a/08, 102b/02, 103a/01,
106a/06, 110a/02, 110b/11, 81b/03, 84a/09
H.+ leri 102b/10, 103a/02, 106b/11
H.+ lerüñ 116b/11

Hindü *bk. Hindî*

Süherâb-ı H.+ ya 98b/05

Hindüstân Hindistan.

H. 111b/04, 114b/03, 109a/11

diyâr-ı H. 119b/02

diyâr-ı H.+ ı 120b/10

hisâb *Ar. Hesap.*

h.+ î 102b/02

Hıtal Özel ad.

H.-i cenk 97b/08

hizmet *Ar. Hizmet, iş.*

h. eyle 89b/09

h. idesin 89b/08

hod *Far. Kendi.*

h. 115a/10

hoş *Far. Güzel, hoş.*

h. 104a/07, 110a/01, 110a/02,
119b/07, 97b/07

hulk *Ar. Huy, tabiat.*

h.+ ıla 110b/06, 110b/07

hün *Far. Kan, öldürme.*

h. 88a/08

Arkâş-ı h.+ hür.ı 98a/03

Hün rız *Far. Kan dökən, kan dökücü.*

h. 118a/06, 89a/03, 90a/11

h.+ ligin 117a/07

hünî *Far. Kan dökmeye meyilli.*

h. 101b/10, 88a/11

hür *Far. Güneş.*

h. olur 110b/07

hurd *Far. Kırılmış, parçalanmış.*

h. eyleye 100b/05

hurd hām *Far. Paramparça.*

h. 111b/11

h. eyledi 112b/04, 114a/11

h. iderdi 103b/10

hurüş *Far. Coşma, gürültü.*

zemin-ü-zamān h.+ a 111b/02

huşüşā *Ar. Başka, ayrıca.*

h. 105b/02, 101a/02

Hüşenk Özel ad.

H. 102b/03, 105b/11, 107b/07,
109b/06, 120b/04, 120b/09, 86a/09, 89a/09,
89b/08,

90b/08, 93b/09, 96b/07, 98b/10,
99a/10

H.+ e 85b/01

H.+ i 89b/06

H.+ ile 117b/06

H.+ üñ 85b/09

Hüşenk Şāh Özel ad.

H. 104b/02, 112a/06, 81a/10, 86a/01,
88a/01, 96b/01

H.+ dan 118a/04, 120b/03	'i. 81a/07, 93a/08, 93a/10, 93b/05, 108b/05
H.+ uñ 85b/08	maḥz-ı 'ı 93b/01
hüner <i>Far.</i> Marifet, hüner.	Sevdā-yı 'ı 93a/11
şāḥib-i h. 110b/07	yağmā-yı 'ı 93a/11
Hüner ber <i>Far.</i> Hüner getiren.	'ı.-ı ğaṭṭı 82a/07
H. 97b/11, 98a/01	'ı.+ ı 93a/06
H.+ e 97b/11	bāzār-ı 'ı.+ uñ 93b/04
H.+ uñ 98a/02	'ıyş Zevke gelme.
hürmet <i>Ar.</i> Saygı.	esbāb-ı 'ı. 82b/08
h. bulasın 107b/11	'ı.+ da 83a/06
hüsn <i>Ar.</i> Güzellik.	'ı. idüp 86a/01
h+ uñ 84a/03	İ
h.-i bī bedeli 118a/07	i - İmek yardımcı fili.
h.+ i 87a/09, 86b/11	yoğ- ı.- dı 90b/03
h.+ ile 87a/04	ṭabanca-y-ı.- mış 88b/11
I	var- ı.- sa 95a/08
'ıraq Uzak.	ḳanda i.- di 82b/02
'ı.+ a 100a/05	i.- di. 120b/02, 83b/05
ırmak Çoğunlukla denize dökülen, özellikle genişliği ve taşıdığı su niceliği bakımından en büyük akarsu, ırmak.	i.- ken 108b/08, 119b/07, 93a/06
ı. 116b/10	serkeşi i.- ken 83b/07
ısmarla - Bir şeyin yapılmasını veya getirilmesini, bu işlerle uğraşan birine söylemek, sipariş etmek	sözdey i.- ken 91a/05
ı.- dılar 83a/05	yaşında i.- ken 92b/05
ışık Cisimleri görmeyi, renkleri ayırt etmeyi sağlayan fiziksel enerji.	dirlir i.- miş 85a/11
ı.+ ı (ışığı) 116b/07	i.- se 83a/01, 84a/06, 93b/05, 107a/05
ı.+ ınuñ (ışığınuñ) 82a/01	ol i.- señ 115a/11
'ışk <i>Ar.</i> Aşk.	ibn <i>Ar.</i> Oğul.
	i. i 98b/02
	iç İç, içeri.

i.+ inde 104a/01, 107a/07, 109b/02,
110a/02, 111a/10, 93a/08, 99a/01

i.+ inden 107a/01, 111a/07,
84b/07,103a/08

i.+ ine 100a/06, 106b/11, 109a/07,
114b/11, 118b/02, 81b/08, 83a/08, 86a/07,
98a/09

iç - İçmek.

i.- erken 92a/08

içeri *bk içerü*

i. 86b/03

içerü İçeri

i. 120a/11, 82b/05, 84a/10, 88a/07,
94b/01,88b/09

içün İçin, dolayı.

i. 104a/11, 105a/03, 105b/06, 112b/06,
118b/08, 81b/06, 82a/03, 91a/11, 93b/03,
94b/05, 95a/06

i.+ dür 87b/07

ihtiyār *Ar. Seçme.*

i.+ ı 105a/05

iḳdām *Ar. Gayretle çalışma.*

i. eyledi 105b/07

iki İki.

i. 100b/07, 102a/01, 102a/010,
103a/07, 103a/08, 104b/01, 104b/02, 105b/10,
106b/04, 111b/01, 111b/03, 112a/06, 112a/08,
112b/05, 113b/03, 115a/10, 115b/07, 116b/07,
116b/10, 119a/08, 96a/03, 97a/10, 98b/02,
115b/09, 87a/03

i.+ si 81b/05, 85b/06

i.+ sin 95a/09

i.+ sinde 115a/02

iki yüz biñ İki yüz bin.

i. 103b/06

ikile - İkinci kez söylemek.

i.- din 100b/04

ikileyin İkinci kez, ondan sonra.

i. 84b/04

ikinci İkinci.

i. 100b/06

ikisi İkisi.

i. 81b/07,108b/03

iklīm *Ar. Ülke, diyar*

i. 119a/04, 120a/06, 95a/09, 95b/08

i.+ e 92b/04

il Ülke, memleket.

i. 110a/11

ile Kelimenin sonuna geldiğinde
birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum
anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz.

i. 102b/11, 113a/11, 115a/07, 115b/01,
81b/01, 83b/04, 83b/10, 84a/09, 84a/10,
85b/06, 89a/06, 89a/10, 90a/06, 90a/08,
90b/06, 90b/08, 91a/05, 91b/08, 92a/06

ilerü İleri,önce.

i. 117a/02, 119b/05, 85b/06, 97b/02

ilet - İletmek,geri vermek.

i.- diler 103a/02

i.- ürseñ (iledürseñ) 92a/01

illā *Ar. Ne olursa olsun, hangi şartta olursa
olsun.*

i. 81a/07

İ. 101a/06

İmden girü Bundan sonra.

i. 103b/04

İmdi Artık, şimdi.

i. 104a/10, 108b/09, 113a/01, 107a/03, 119b/07, 119b/10, 87b/06, 89b/06, 99a/08

in - İnnek.

i.- üp 103b/02, 117a/10

incin - irinin herhangi bir davranışı yüzünden üzüntü duymak.

i.- üp 104b/07

indür - İndirmek.

i.- üp 117a/08

inle - Acı, üzüntü belirten kesik sesler çıkarmak.

i.- di 114b/03

i.- yüp 116a/11

inşâf *Ar.* Acımaya, vicdana veya mantığa dayanan adalet.

i. eylediler 117a/08

ir - Yetişmek, erişmek.

i.- di 83b/04, 99b/03, 100a/04, 100a/05, 101b/01, 110a/04, 110a/05, 114a/09, 114b/01, 115b/09, 116b/01, 117a/09, 117b/04, 81b/01, 82b/04, 86a/10, 86b/05, 86b/06, 88a/05, 90b/07, 90b/09, 91a/01, 97b/02, 99b/03, 99b/11

Naẓm i.- di 93a/09

i.- diler 110a/10, 119a/01, 95b/01, 95b/04, 95b/06, 95b/05

i.- düm 89a/05

i.- e 100b/07

i.- en 109a/05

i.- ıcek 100a/10, 103a/10, 118a/01, 82a/08, 85a/09, 88b/02, 95b/03

i.- ince 100b/03, 101a/10, 103a/11, 112a/02, 112b/02, 113a/09, 115b/11, 116b/05, 86b/07,

99b/06

i.- medi 101a/11

i.- mek 93b/03

i.- mişdi 82a/06

i.- se 117b/05, 93b/05

i.- üp 100a/11, 100b/04, 102a/09, 102b/10, 104a/06, 104b/09, 111b/06, 112a/04, 112b/04, 113a/07, 113a/11, 113b/02, 114a/03, 114a/10, 115a/03, 116a/06, 116b/07, 81b/04, 81b/10, 83b/04, 85b/07, 86a/09, 86b/01, 87b/08, 89a/06, 96b/06, 97a/06, 97b/11, 98b/09, 99b/04, 99b/05, 99b/10, 100a/10, 100b/05, 112b/10, 113a/07, 113a/10, 114a/06, 116a/08, 116b/03, 81b/11

irâdet *Ar.* İrade, dileme.

i.+ iyle 92b/10

İran Güneybatı Asya'da ülke.

İ. 119a/07

irgür - Ulaştırmak, eriştirmek.

i.- di 99b/10

i.- düñ 117b/07

iriş - Uğraşmak, sataşmak, münakaşa etmek.

i.- di 100a/03, 102a/11

i.- eni 88b/05

irken Erken.

i.+ den 107b/11

irte Ertesi, gelecek sabah.

i. 95a/07

	i.+ si 96a/03		i.+ ini 81a/05
İsfendiyār	Özel ad.	işāret	Ar. İşaret.
	İ. 103b/06, 103b/09, 105b/02, 106a/05, 106a/09, 106b/01, 107a/03, 107b/03, 107b/08, 107b/10, 108a/04, 108a/05, 109a/10, 111a/02, 111a/09, 111a/11, 112a/02, 112b/06, 112b/10, 113a/04, 113a/07, 113a/09, 113b/01, 113b/06, 114a/01, 114a/06, 114b/01, 114b/07, 114b/09, 115a/04, 115a/09, 115b/06, 116a/05, 116a/07, 116b/02, 116b/05, 116b/10, 117a/09		i. eyledi 113b/06 i.+ iyle 107b/04
	İ.-ı bahrî 103b/04	işit -	Dinlemek, duymak, dikkate almak. i.- düğine 117a/05 i.- enler (işidenler) 109a/09 i.- icek (işidicek) 109b/03, 85b/03 i.- medûñ 99a/04 i.- ti 114b/04,115a/10 i.- üp (işidüp) 107a/06, 109b/06, 110a/10, 115b/06, 118b/08, 89a/08, 90a/01, 91a/11, 94a/02, 94a/07, 94b/10, 98b/08
	İ.+ a 110a/02, 112b/01, 113a/11		
	İ.+ ı 106a/08		
	İ.+ uñ 104b/11, 115a/03, 116b/08		
İskender	Özel ad.	işle -	Yapmak. i.- di 116b/09
	İ. 99b/01		
	Sedd-i İ. 100b/09, 96a/10	it -	/.Etmek, yapmak. i.- di 108a/05 i.- diler 95a/10 i.- dügi 101a/09, 104b/11 i.- dük 83a/01 i.- e (ide) 81b/07, 91b/09 i.- elüm (idelüm) 91b/04 i.- emediler (idemediler) 106a/03 i.- en (iden) 111a/05 i.- er (ider) 96b/10 i.- erler (iderler) 91b/08 i.- mekten 105a/10 i.- mişdür 96b/11,90b/02
İsrafil	Ar. İslam inancısına göre kıyamet gününü, boru öttürerek bildirmekle görevli melek.		
	İ. 102b/07		
iste -	Talep etmek.		
	i. 81a/09		
	i.- r 93b/03		
	i.- rem 91b/05		
	i.- rken 83b/04		
iş	İş, amel.		
	i. 117b/08, 120a/04		
	i. eyledi 104b/08		
	i. i 118a/10, 120b/02, 90b/02		
	i. ider 104b/11		
	i.+ in 106b/07, 107b/10		

i.- sem 108a/09
i.- üñ (idüñ) 85a/01
i.- üp (idüp) 110b/01, 111b/06,
111b/08, 82a/10, 83b/05, 97a/06
i.- eyim (ideyim) 113a/02
2. Yardımcı fiil.
K erem i. 94a/10
ḥalāş i.- di 101a/11
қаşd i.- di 91b/08, 101b/09
mukarrer i.- di 120b/11
terk i.- di 93b/03
taḥsîn i.- diler 97a/06
cem‘ i.- diler 111a/10
cenk i.- diler 104a/05, 81b/10
da‘vet i.- diler 82b/11
taḥsîn i.- diler 100b/01, 116a/04,
90b/11, 96b/01
teslîm i.- diler 83a/06
tamâm i.- düñ 119b/01
helāk i.- e 106b/02, 113a/11
ḥidmetin i.- e 118a/06
қаşd i.- e 106b/08
teslîm i.- elüm 120a/03
temâşâ i.- elüm 119b/08
helāk i.- em 89b/05
ḥidmetin i.- em 120a/03
rûsvây i.- em 99a/05
tamâm i.- em 106b/07
taḥammül i.- emeyüp 108a/03

fehm i.- emez 81a/04
cenk i.- en 85a/01, 90b/06
fesâdı i.- en 90a/10
medḥ i.- en 117a/04
pehlevānlıḳ i.- en 109a/01
sözi i.- en 90a/01
cenk i.- endür 117a/05
fıkr i.- er 90b/09
ḥalāş i.- er 92a/02
iş i.- er 104b/11
la‘net i.- er 110b/09
taḥsîn i.- er 105a/09
tamâm i.- er 107b/10
ḥalāş i.- erdi 81b/09
ḥurd+ḥām i.- erdi 103b/10
kirşend i.- erdi 104a/01
temâşâ i.- erdi 106b/11
seyrân i.- erdüm 82b/01
cenk i.- erken 106b/03
helāk i.- erler 109a/02
zebün i.- erse 90a/06
çün i.- ersin 89b/09
ḥarb-ü-ḍarb i.- erüz 119b/10
‘afv i.- esin 119a/11
helāk i.- esin 115b/01
ḥizmet i.- esin 89b/08
âzâd i.- eyim 92a/09
emr i.- ince 108b/11
ḥalāş i.- ince 94a/02

havāle i.- ince 111b/09	fıkr i.- üp 87a/10
nafaqa i.- inürem 94b/05	ğazab i.- üp 106b/06
helāk i.- me 91b/09	halāş i.- üp 109b/08, 111a/08
ķabül i.- medi 105b/08	havf i.- üp 87b/11
helāk i.- mege 115b/05	hayr i.- üp 104a/11
cenk i.- mek 115b/02	helāk i.- üp 107a/10, 115a/06, 115b/02, 117a/09, 86b/02
siyāset i.- mek 108b/10	ķuvvet i.- üp 102a/03, 97a/09
havf i.- mesün 103b/04	luţf i.- üp 91a/10
helāk i.- meye 90a/09, 90b/02, 90a/11	luţf i.- üp 118a/03, 119a/10
ķabül i.- meyesin 89b/11	meyl i.- üp 118a/08
helāk i.- meyüp 113a/02	nażar i.- üp 108b/09, 99b/10
zāhir i.- meyüp 96a/02	nüş i.- üp 93b/02
ķarār i.- miş 100b/10	pehlevānlık i.- üp 98a/11
ķaşd i.- miş 89a/04	rāst i.- üp 99b/02
helāk i.- mişdür 111a/05	redd i.- üp 100a/06, 111b/10
şikār i.- mişken 84a/01	şakķ i.- üp 116b/07, 116b/09
helāk i.- mişler 88a/06	şefi' i.- üp 118b/07
ķul i.- se 110b/06	şükr i.- üp 105a/03
halāş i.- sem 108a/10	tahsin i.- üp 86a/08, 94b/08
helāk i.- sem 113a/03	tevbe i.- üp 119b/11, 83a/02
ķarb i.- ti 116a/06	vidā' i.- üp 119b/08
du'ā i.- tiler 117a/03	zebün i.- üp 103a/05, 107a/02
ķaber i.- üñ 103b/03, 95a/08	vehm i.+ üp 99b/04
devr i.- üp 99a/10	i'tibār Ar. Saygınlık.
'ıyş i.- üp 86a/01	i.+ a 96b/10
āferin i.- üp 116a/03	İ'tişām Özel ad.
āh i.- üp 106a/10, 106b/01, 112a/08, 87a/05	İ. 81b/04
esbāb-ı ārāyide i.- üp 105b/10	İy Ey (Seslenme ünlemi)

i. 104a/09, 106a/02, 107b/09, 108a/04, 108a/08, 117a/03, 100b/03, 101a/05, 101b/09, 104a/07, 104b/07, 104b/09, 105a/10, 105b/01, 105b/04, 105b/08, 106a/01, 106a/09, 106a/10, 106b/01, 107a/01, 107b/05, 108a/03, 108a/07, 108a/10, 108b/09, 109b/10, 110b/02, 111a/02, 111a/04, 112a/09, 113a/04, 115a/05, 115a/10, 117b/03, 117b/04, 117b/07, 118a/02, 118a/09, 118b/03, 118b/06, 119a/09, 119a/11, 119b/04, 120a/07, 120b/03, 120b/09, 81a/01, 83a/01, 83b/01, 83b/02, 84a/02, 84a/06, 84b/05, 84b/08, 85a/03, 85a/10, 85a/11, 85b/02, 88a/11, 89a/02, 89b/05, 90a/03, 91a/07, 91b/01, 91b/03, 91b/04, 91b/09, 91b/11, 92a/08, 92a/10, 92b/03, 93a/03, 93b/07, 93b/08, 93b/10, 94a/03, 94a/06, 94b/09, 95a/01, 95a/05, 95a/06, 95a/11, 95b/09, 96b/02, 96b/09, 98b/06, 98b/07, 99a/01, 99a/07

‘izzet *Ar.* Hürmet, saygı.

‘i. 84a/10

‘i. eyledi 82b/06

‘i.+ ile 111b/05, 120b/05, 96a/09

‘izzetle - *Ar.+T.* Saygı duymak, hürmet göstermek.

‘i.- yüp 106a/08

J

jāle *Far.* Çiy.

j. 87a/03

K

Ka’be Mekke’de bulunan, Müslümanlarca kible olarak kabul edilen ve hac ibadeti yapılırken tavaf edilen kutsal yer, Kâbe.

K.-i mu’azzamaya 119b/10

Qabūl *Ar.* Benimseme, razı olma.

q. eyledüm 118b/09

q. itmedi 105b/08

q. itmeyesin 89b/11

kaç - Kaçmak.

q.- a 108a/05

q.- an 84a/04

q.- dı 108a/03

kaçur - Kaçırarak, kaçmasına sebep olmak.

q.-ınca 82a/01

kad *bk.* kadd

q. 86b/09

kadar *Ar.* Ölçüsünde, derecesinde.

q. 101a/02, 105a/01, 105b/07, 107b/03, 108b/07, 109b/11, 110a/02, 111b/04, 113a/04, 113b/09, 117a/10, 117b/01, 118b/10, 81b/04, 81b/08, 83b/08, 84a/01, 85a/11, 86a/11, 87a/01, 87a/08, 88b/07, 89a/09, 93a/06, 99a/03

kadd *Ar.* Boy.

q. 114b/10

q.-i ‘alemlere 103a/09

q. çekmiş 108b/02

q.+ ıla 100b/06, 112a/05, 98a/09

q.+ inüñ 114a/07

kadem *Ar.* Uğur, yol, yön.

q.+ ine 119a/06

kadir *bk.* kadr

k.+ in 81a/03

kadr *Ar.* Değer.

q. 89b/09

q.+ in bilen 81a/06

kafa *Ar.* İnsan başı, ser.

q.+ sına 108b/01

kāfir Ar. Allah'ın varlığını ve birliğini inkâr eden kimse.

k. 91b/01

Ḳāhir Ar. Kahreden, zorlayan.

Ḳ. 97b/03

Ḳ.-i Ḥāverī 97b/01

Ḳ.+ uñ 97b/04

Ḳahḳahā Özel ad.

Ḳ.-yı fil 110a/06

Ḳahramān Özel ad.

Ḳ. 101b/04, 101b/09, 102b/10, 103a/04, 103a/05, 104a/04, 104b/04, 105a/04, 105a/07, 105a/11, 105b/04, 105b/11, 106a/01, 106a/02, 107a/07, 107a/11, 107b/01, 107b/08, 107b/09, 108a/02, 108a/05, 109a/05, 109a/06, 109a/08, 109b/04, 109b/08, 110a/03, 110b/02, 110b/04, 112b/08, 112b/11, 114b/08, 115a/10, 115b/03, 115b/11, 116a/06, 116a/08, 116b/06, 116b/11, 117a/04, 117a/05, 117a/06, 117a/09, 118a/01, 118a/07, 118b/04, 118b/06, 119a/03, 120b/01, 81b/05, 81b/08, 81b/10, 82a/02, 82a/06, 82b/03, 83b/05, 86a/10, 86b/03, 86b/05, 105a/08, 86b/07, 89b/01, 90b/05, 96b/09, 99a/04, 99a/11

Ḳ.-ı Ḳātil 102b/04, 106a/11, 85a/11, 93a/03

Ḳ.+ a 110b/01, 115b/09, 116a/04, 116a/09, 118a/07, 118b/02, 86b/06, 90b/03, 96a/01

Ḳ.+ dan 104b/10, 117a/07, 81b/04

Ḳ.+ dur 106b/02, 108b/05, 81a/02

Ḳ.+ ı 105b/07, 110a/11, 115a/09, 115b/09, 118b/07, 119a/04, 82b/01, 83b/06, 86b/11, 87a/05, 87a/08, 89a/11, 91a/04, 95a/11, 95b/01

Ḳ.+ ıla 106b/10, 119a/03

Ḳ.+ uñ 101a/07, 105a/02, 105a/03, 106b/08, 109b/02, 109b/06, 114b/01, 114b/04, 116b/03,

118b/01, 85b/09, 87a/06, 87a/09, 87b/04, 93a/05, 93a/07, 93a/09

Ḳahṭarān Özel ad.

Ḳ. 100a/01, 100a/03, 100a/06, 100b/01, 100b/04, 100b/08, 100b/10, 101a/10, 101b/02,

101b/06, 107a/02, 108a/01, 109b/03, 98b/02, 98b/09, 98b/11, 99a/04, 99b/03, 99b/06,

99b/08

Ḳ.+ a 100b/03, 101a/08, 101b/05, 101b/08, 101b/11, 107b/05, 109b/03, 99b/03, 99b/11

Ḳ.+ dan 101b/04, 98b/07

Ḳ.+ ı 101b/06, 102a/03, 107a/04, 110b/01, 95b/07, 98b/03, 98b/08, 98b/10

Ḳ.+ ıla 107a/09, 98b/06

Ḳ.+ uñ 101a/05, 101b/01

ḳaḳı - Öfkelenmek, kızmak.

ḳ.- yup 113b/02, 91b/08, 116a/05

ḳal - Kalmak, bulunmak; oturmak.

ḳ.- a 119b/05

ḳ.- dı 119b/05, 101b/08, 100a/08, 103b/09, 87a/07, 96b/07

ḳayrān ḳ.- dı 100b/08

'acaba ḳ.- dılar 88b/09

ḳ.- ıcaḳ 116a/02

ḳ.- madı 105a/01, 113b/05, 93a/10, 93b/01

ḳ.- mayup 105a/05, 114b/02, 84a/05

ķ.- up 114a/04	ķ.+ dur 85b/10
tenhā ķ.- up 92a/06	ķ. idi 82b/02
ķaldır - <i>bk. ķaldur-</i>	ķ.+ y-ısa 87b/06
baş ķ.- up 104a/06	ķanı Hani, nerede.
ķaldur - Bulunduğu yerden almak.	ķ. 106a/10, 112b/07, 83b/01, 84b/05, 115b/02, 115b/05, 119b/05
baş ķ.- up 106a/09,81a/11	ķ.+ çün 113a/03
ķalem <i>Ar.</i> azma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç.	ķankı Hangi.
ķ. 87b/02	ķ.+ sıdur 103b/01
ķalkān Kalkan, korunmalık.	ķap - Yakalayıp almak, kapmak.
ķ. 113a/07, 98a/01, 99b/09	ķ.- up 92b/05
ķ.+ a 114a/09	ķapu Kapı.
ķ.+ ı 113a/08, 98a/02, 99b/06	ķ.+ sın 86a/04
ķ.+ ın 81b/11, 99b/07	ķ.+ sında 87b/10
ķ. virince 101b/03	ķapucı Kapıcı.
ķamçı Kamçı, kırbaç.	ķ. başı 95b/07
ķ. 111b/10	ķār <i>Far.</i> Yarar, fayda.
ķamu Hep, bütün.	k. eyledi 93a/11
ķ. 93a/11	ķar - Karıştırmak, karmak.
ķan Kan.	ķ.- dı 102b/10
ķ. 105a/01, 112b/02, 117a/01, 97a/11	ķara Siyah, kara.
ķ.+ dan 116b/11	ķ. 97b/11, 99b/11
ķ.+ ı 116b/10	ķaradeñiz Türkiye'nin kuzeyde bulunan bölgesi, Karadeniz.
ķ.+ ın 116b/01	ķ.+ den 108a/01
ķ.+ larına 116a/010	ķarañu Karanlık.
ķ.+ lu 89a/04	ķ.+ da 84b/07
ķ.+ uña 105b/03	ķaravul Nöbetçi, gözcü.
ķanda Nerede, nereye.	ķ. 110a/06, 95b/02
ķ. 84a/06, 84b/07	

ķ.+ a 110a/03	ķaşd Ar. Niyet; bir işe bilerek, isteyerek girişme.
ķ.+ ına 110a/05	ķ. eylediler 107a/09
ķ.+ ından 85a/09	ķ. eyledi 101a/03, 107a/11, 113a/11, 88a/03
ķarār Ar. Kesin hüküm, karar.	ķ.+ ı 86b/06
ķ. eyledi 104b/04, 107b/04, 82b/07	ķ.+ ıla 86b/07
ķ.+ ı 114b/02	ķ.+ ına 86b/06, 86b/07, 88a/10
ķ. itmiş 100b/10	ķ. ide 106b/08
ķarındaş Kardeş.	ķ. itdi 101b/09, 91b/08
ķ. 106b/04	ķ. itmiş 89a/04
ķ.+ ın 105b/03, 106b/02	ķaş Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar.
ķ.+ ını 111a/05, 115a/06	ķ.+ ın 116b/09
ķ.+ laruñ 112b/05	ķat Tabaka, kat; huzur, yan.
ķ.+ um 113a/03, 115a/11, 115b/02, 106a/10	ķ. 114a/05, 92a/01
ķ.+ umla 112a/10	ķ.+ ında 83a/04
ķ.+ uñ 115b/04, 106a/11	ķ.+ uña 89b/05
ķarış Başparmak ile serçe parmağın uçları arasındaki açıklık.	ķat - Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek, karıştırmak.
ķ. 87a/01	ķ.- dı 102a/07
ķarış - Karışmak, katılmak, dahil olmak.	ķatı Fazla, çok.
ķ.- tı 107b/02	ķ. 84b/09
ķ.- up 102a/010	ķätıl Ar. İnsan öldüren kimse.
ķarşu Karşı, karşısı; -e doğru.	ķahramān-ı ķ. 102b/04, 106a/11, 85a/11, 93a/03
ķ. 101a/08, 102a/07, 103a/04, 103a/10, 107a/05, 107a/06, 107a/10, 110a/04, 110a/07, 110a/08, 110a/10, 112a/06, 118a/01, 118a/11, 118b/10, 120a/10, 82b/05, 95b/02, 95b/09	ķāvı Ar. Dağlayan, yakan, yakıcı.
ķ.+ dan 95b/07	kūs-ı k.+ ler 96a/04
ķ. gelüp 84a/09	ķavl Ar. Söz.
ķ.+ sına 106b/09	

ķ.+ ince 101b/08, 103a/06, 113b/07,
117a/08, 81b/04, 93b/06

ķavm *Ar.* Kavim.

ķ. 109b/02

ķ.-i Hind 103b/01

ķ.+ i 109b/01

ķ.+ iyle 107a/06

ķayd *Ar.* Ayağa vurulan zincir; bağlama,
bağ.

ķ.-ü bendile 91a/06, 91b/07

ķ.-ü bendin 92a/07

ķ.+ in 82b/09

ķayd u bend *Ar.* Bağlama.

ķ.+ in kırup 109b/04

ķebāb *Ar.* Ateşte pişirilen et.

k. 92a/08

ķebīr Özel ad.

K. 93b/09

Cebel-i K. 102a/08

ķehvān Özel ad.

K.-ı kühı 98a/04

K.-ı Kūhīye 104a/01

ķehyān Rāy Özel ad.

K. 106a/10

ķemend *Far.* Ucu ilmekli uzun ip, kement.

k.+ ile 104a/01

ķemer *Far.* Kemer, kayış.

k.+ e 85a/08

k.+ in 102a/01

k.+ inden 103b/11, 112a/04, 97b/05

ķenar *Far.* Kenar, kıyı.

k.+ ında 93a/01

k.+ ından 106b/11

ķendü Kendi, kendisi.

k. 100a/01, 112a/03, 81b/03, 86a/02,
92b/10, 93b/01

k.+ ler 110a/05

k.+ leri 95b/03

k.+ lerin 120b/08

k.+ mi 89a/07

k.+ müze 83a/01

k.+ si 92a/05

k.+ sin 110b/04

k.+ ye 100a/07, 86b/06, 87a/11, 87b/05

k.+ yi 111a/03, 113a/09, 114a/11,
117a/04, 81b/09, 83b/10, 87b/01, 88b/10,
93b/03, 94a/02, 99b/07, 94a/07, 84a/05, 87a/06

k.+ y-ile 90b/06

k.+ yle 117a/05

ķere *bk.ķerre*

k. 93a/02

ķerem *Ar.* Cömertlik, lütuf.

k. it 94a/10

ķerre *Ar.* Kez, yol, defa, sefer.

k. 105b/02

k.+ den 102a/09

ķes - Kesmek, parçalamak, öldürmek;
bırakmak.

k.- di 101b/04

k.- diler 114a/04	ķ.+ lar 113b/05
k.- erem 89b/11	ķır - Kırmak, parçalamak.
k.- mek 85a/02	ķ.- dı 116a/07
k.- üp 86b/05	ķ.- up 116a/01, 82a/02
keyf Ar: arzu, heves, istek.	ķayd-u-bendin ķ.- up 109b/04
kibr-ü k.+ ile 108a/06	ķırıl - Kırılmak.
Keyvān Özel ad.	ķ.- dı 113b/05, 117b/09
K.+ a 83a/04	ķ.- miş 111a/01
K.+ ı 82b/11,82b/10	ķ.- up 109b/01
kez Kere, defa, kez.	ķırķ biş Kırk beş.
k. 100a/09, 101b/05, 101b/09, 102a/01, 102b/06, 106a/10, 109a/08, 109b/03, 111a/07, 112b/04, 114a/01, 114a/03, 114b/02, 115b/07, 115b/08, 116a/08, 116a/11, 116b/06, 87a/05, 87a/08, 88a/11, 89a/05, 97a/05, 97b/05, 99a/09	ķ. 105b/02, 108b/02, 111a/07, 114b/10,86b/09
k.+ den 109a/06, 117a/08	ķıy - Canına kastetmek, içi sızlamadan öldürmek.
ķıl - Yapmak, etmek.	ķ.- amadum 89b/06
ķavāle ķ.- dı 100a/10, 115b/09, 98a/01, 96b/06	ķ.- amayup 101b/05, 88b/03
ķamāil ķ.- up 85a/08	ķ.- ma 101b/10, 94a/10
pāre ķ.- urdı 103b/11	ķıyāmet Ar: Kıyamet.
ķıl Kıl.	ķ. ķopdı 109b/02
ķ.+ ina 106b/08	ķıymet Ar: Değer.
ķılıç Kılıç.	ķ. bilür 89b/10
ķ. 101b/02, 116b/08, 120a/01, 97b/02, 97b/04, 103b/08, 117a/01	ķız Kız.
ķ.+ a 101a/03, 102a/06, 102b/11	ķ. 100a/04, 100a/11, 100b/10, 101a/01, 101b/08, 102a/03, 104b/07, 117b/09, 84b/01, 85a/09, 87a/04, 87a/07, 87a/10, 87b/02, 88b/01, 91a/04, 92a/08, 93a/07, 94a/02, 95a/11, 96a/01, 97b/03, 99b/10,100a/03, 101b/06, 102a/06, 83b/05, 83b/10, 85a/05, 85b/01, 88a/01, 88b/05, 91b/09, 95a/02, 98a/01
ķ.+ dan 108a/01	ķ.+ a 100a/10
ķ. çeküp 101a/05	ķ.+ dan 90b/04, 90b/05, 98b/03
ķ.+ inuñ 101b/05	

k.+ ı 108b/05, 118b/07, 83a/08,
90a/03, 91a/09, 92a/05, 96b/03

k.+ ıla 83b/05, 96b/06, 97b/10

k.+ in 84a/11, 84b/04

k.+ ina 117b/03

k.+ indan 91a/02

k.+ lar 83b/04, 83b/10, 84a/09,92a/05

k.+ uñ 101b/11, 102a/05, 88b/04,
91a/03, 93a/06, 95b/11, 99b/04, 104a/05,
93a/08, 95a/03

kızıl Kırmızı.

k. 114b/11, 117a/01

ki Ki (Bağlama edatı.)

k. 101b/07, 107b/10, 110a/07,
110b/10, 111a/04, 111a/05, 118b/04, 81a/02,
89a/05,

89b/05, 90a/10, 92a/01, 93a/06, 93b/06

kibir *bk. kibr*

k.+ den 110b/08

k.+ e 110b/09, 110b/10

kibr Ar. Kendini beğenme, başkalarından
üstün tutma, büyüklenme, benlik

k.-u-dimâğ devleti 110b/05

k.-ü keyfile 108a/06

k.+ ile 110b/07, 110b/08

kibr ü kîn Ar.+Far. Büyüklenme ve düşmanlık.

k.+ i giderüp 82b/11

k.+ i ço 110b/10

kim /Ki (Bağlama edatı)

k. 100a/05, 100a/07, 100a/10,
100b/01, 100b/03, 100b/04, 100b/08, 100b/09,

100b/11, 101a/01, 101a/02, 101a/06, 101a/11,
101b/02, 101b/08, 101b/09, 102b/07, 102b/09,
103b/01, 103b/03, 104b/04, 104b/05, 105a/01,
105a/06, 105a/09, 105a/11, 105b/01, 105b/03,
105b/07, 105b/09, 106a/02, 106a/05, 106b/02,
106b/06, 106b/08, 107a/01, 107a/09, 107b/03,
107b/06, 107b/07, 108a/04, 108a/05, 108a/09,
108a/10, 108a/11, 108b/06, 108b/10, 109a/01,
109a/02, 109a/09, 109b/07, 109b/08, 110a/06,
110b/03, 110b/05, 110b/08, 111a/01, 111a/02,
111a/03, 111a/05, 112a/11, 112b/02, 112b/04,
112b/08, 113a/02, 113a/03, 113a/05, 113a/11,
113b/01, 113b/08, 114b/01, 114b/02, 114b/04,
114b/06, 114b/08, 114b/10, 115a/02, 115a/06,
115a/08, 115a/09, 115a/11, 115b/01, 115b/04,
115b/07, 116a/07, 116b/01, 116b/07, 117a/03,
117a/04, 117a/09, 117a/10, 117b/01, 117b/06,
117b/09, 118a/11, 118b/09, 119b/05, 119b/09,
119b/10, 120a/04, 120b/01, 120b/07, 81b/01,
81b/04, 81b/05, 81b/08, 82a/03, 82a/04,
82a/05, 82a/08, 83a/01, 83b/04, 83b/07,
84a/01, 84a/02, 84a/04, 84b/09, 85a/01,
85a/04, 85a/08, 85a/11, 85b/04, 85b/06,
86a/07, 86b/01, 86b/03, 86b/06, 86b/08,
86b/09, 86b/10, 87a/08, 87a/11, 87b/05,
87b/09, 87b/11, 88a/02, 88a/05, 88a/07,
88a/09, 88a/10, 88b/03, 88b/07, 88b/11,
89a/07, 89a/08, 89b/01, 89b/04, 89b/08,
89b/09, 90a/01, 90a/02, 90a/05, 90a/08,
90a/11, 90b/05, 90b/09, 91a/03, 91a/09,
91a/10, 91b/01, 91b/02, 91b/06, 91b/09,
91b/11, 92b/01, 93b/07, 93b/08, 94b/07,
94b/10, 95a/04, 96a/01, 96a/02, 96b/01,
96b/02, 96b/03, 96b/04, 96b/06, 97a/10,
97b/04, 97b/06, 98a/01, 98a/10, 98b/03,
98b/04, 98b/07, 98b/10, 99a/06, 99b/02,
99b/03, 99b/05, 99b/10, 106b/04, 82b/01,
89a/08

2.Kim (Zamir)

k.+ den 105a/10

k.+ dür 113a/06, 85a/10,
89b/08,92a/11,107a/07, 90b/06, 97b/10

k.+ e 95a/01

k.+ i 113a/05, 94a/06

k.+ sin 85b/07,93b/07,115a/05	k.+ ye 90b/02
k.+ üñ 85a/04	k.+ yi 92a/02
k.+ üñle 113a/05	ķo - Yerleştirmek; bırakmak, terk etmek; izin vermek.
kime Kime.	kibr-ü-kîni ķ.- 110b/10
k. 119b/05, 93b/05	ķ.- madı 109b/08
kimesne Kimse.	ķ.- mañ 117b/01
k. 113b/03, 115b/01	ķ.- mayup 107b/01, 112b/09
kimi Bir takımı, kimisi.	niřān ķ.- yup 87b/07
k. 103b/11	ķoç - Kucaklamak, sarılmak, bağrına basmak.
k.+ n 92b/09, 92b/10	ķ.- up 86a/04, 87b/10
kimse Kimse, kişi.	ķol Kol; el; diz, sıra.
k. 103a/01, 103a/09, 105b/10, 106a/11, 114b/10, 117a/10, 84a/02, 84a/03, 90a/04, 91b/10, 97b/08, 98a/08, 88b/06	ķ. 102a/06
k.+ ler 108b/01, 108b/03	ķ.+ ina 101a/04, 115a/01, 97b/06, 98a/10
k.+ leri 115a/07	ķ.+ ların 87a/03
k.+ nüñ 101a/11, 106b/02	ķ. şaldı 103b/05
k.+ si 92b/09	ķ.+ unda 116b/03
k.+ ye 94b/09	ķoltuķ Koltuk.
ķirpik Ķirpik.	ķ.+ ı 97a/08
k.+ ler 87a/01	ķ.+ ina (ķoltuđına) 94a/08
ķirřend (?)	ķ.+ indan (ķoltuđından) 116b/06
k. iderdi 104a/01	ķ.+ inuñ (ķoltuđınun) 101b/05
ķiři Kişi, kimse.	ķop - Meydana gelmek.
k. 113a/06, 98b/03	ķıyāmet ķ.- dı 109b/02
k.+ de 110b/05	ķopar - Keserek ayırmak, koparmak.
k.+ ler 113b/06	toz ķ.- mağdur 105a/06
k.+ lerüñ 108b/09	ķorđu Korku.
k.+ nüñ 90a/10	

ķ.+ sından 101b/04, 120b/02, 85a/04,
85b/02

ķorkķ - Korkmak.

ķ.- miş 85b/04

ķ.- up 108a/03

ķorkķak Çok çabuk ve olmayacak şeylerden
korkan (kimse.)

ķ. 85b/04

ķorkķu *bk. ķorķu*

ķ.+ sından 107b/08, 86a/05

ķoř - Koşmak.

ķ.- up 120a/09

ķořun Saf, asker dizisi.

ķ.+ lar bağlayup 96a/04

ķotar - Boşaltmak, tahliye etmek.

ķ.- dı 88b/06

ķoy - *bk. ko-*

ķ.- up 118a/09, 83b/05, 83b/09,
87b/03, 92a/07

ķopek Kōpek.

k. 106b/05

ķucak Kucak.

ķ.+ ina (ķucaęına) 113b/08

Kūh *Far. Daę.*

k. 95b/01

K.-1 Elbruzdan 108a/01

K.-1 şu‘āda 92b/06

Kehvān-1 k.+ 1 98a/04

Gürz-i k.+ peyker 99b/11

K.- niçin 98a/05

Gürz-i k.- peyker 100a/09

Kūhī *Far. Daęlı, daęla ilgili.*

Kehvān-1 K.+ ye 104a/01

ķul *Ar. Kul.*

ķ. 110b/10, 113a/01, 113a/06,
118a/08,92b/04

ķ.+ ı 92b/01

ķ.+ ıyam 93b/10

ķ. itse 110b/06

ķ.+ luğuma 107a/04

ķ. oldı 92b/08, 92b/11

ķ. olunca 92b/09

ķ. olup 107b/11, 83a/03

ķ. ol 91a/07

ķ.+ um 107a/01, 107a/04

ķ.+ uņa 117a/03

ķulaç Gerilerek açılmış iki kolun parmak
uçları arasındaki uzaklık.

ķ. 113b/08, 113b/10, 114a/07, 86b/05

ķulak Kulak.

ķ. 117a/11

ķ.+ ı (ķulaęı) 88b/11

ķ. virüp 103b/02

ķurbān *Ar. Dinin buyruğunu veya bir adağı
yerine getirmek için kesilen hayvan.*

ķ. eyledi 83a/09

ķ. oldılar 103a/01

ķ. olduğın 112a/01

ķurıl - *bk. kurul-*

ķ.- up 92a/08

ķurtar - Bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak.

ķ.- an 112b/07

ķ.- asın 108a/01

ķurtul - Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak.

ķ.- mayup 92b/09

ķ.- mışa 99b/09

ķurul - Hazırlanmak, kurulmak.

ķ.- dı 106a/09

ķ.- mış 86a/08

kūs *Far.* Eskiden savařlarda ve alaylarda at, deve veya fil üzerinde tařınan, askeri musikīde ve mehterhānede kullanılan, madenden büyük bir kase üzerine gerilmiş deve derisinden ibaret çok büyük davul, kōs.

k.-ı kāvīler 96a/04

ķuřluk Günün sabahla öğle arasındaki bölümü, kuşluk vakt

ķ. 98a/06, 113b/04

ķuvve *bk.* **ķuvvet**

ķ. 109b/10

ķuvvet *Ar.* Güç, kuvvet.

ķ. 117a/03

ķ. eyledi 97b/06

ķ.+ i 104a/07

ķ. idüp 102a/03, 97a/09

ķ. tütup 102b/03

kütük Kalın ağaç gövdesi, kütük.

k. 110a/02

kütül Gürültü.

k.+ den 100b/07

L

lāf *Far.* Söz, lakırdı.

l.-ı güzāf 111b/08

la‘īn *Ar.* Lanetlenmiş, istenilmeyen.

l. 105b/03, 108a/04, 112b/03, 112b/06, 115b/03, 116a/11

dīvzād-ı l. 104b/08

lāle *Far.* Zambakgillerden, yaprakları uzun ve sivri, çiçekleri kadeh biçiminde, türlü renkte bir süs bitkisi.

l.+ ye 87a/02

la‘net *Ar.* Allah'ın sevgi ve ilgisinden yoksun olma, beddua.

l. ider 110b/09

lāyık *Ar.* Nitelikleri, özü, hareketleri, davranışlarıyla bir şeyi elde etmeye hak kazanmış olan.

l. 110b/10

l.+ dur 120a/04

lāzım *Ar.* Gerek, gerekli.

l.+ dur 81a/02

lerze *Far.* Titreme, titreyiş.

l.+ ye 100b/07

leş *Far.* Kokmuş hayvan ölüsü, leş.

l. 111a/01

leşker *Far.* Asker.

l. 102a/010, 104b/01, 109b/01, 111b/01, 115b/07, 115b/09, 96a/03

‘azm-ı l. 95a/10

l.+ de 85a/03, 87b/07, 92a/11, 95a/07

l.+ den 81b/07,109b/09
l.+ e 102a/07, 82a/08, 95b/01
l.+ i 102a/05, 103a/10, 105b/02,
114b/05, 85a/06
l.+ in 102b/03, 103b/08
l.+ inden 109b/07, 111b/09, 111b/11,
90b/08
l.+ inüñ 106b/10
l.+ iyle 103a/03
l.+ üñ 100b/07, 103b/01, 103b/07,
107b/10, 115a/10, 85a/08

libas *Ar.* Giysi.

l.+ lar 90b/11

l.+ ların 82b/03

lu‘b *Ar.* Oyun, hile.

l.+ ıla 99a/05

luṭf *Ar.* Hoşluk, iyilik, kerem.

l. idüp 91a/10,118a/03, 119a/10

M

mağara *Ar.* mağara.

M. 111b/07

Mağrib Batı ülkeleri, Fas, Merakeş, Trablus, Berberiyiye ve Tunus Mağrip ülkelerinden sayılır. Afrika'nın kuzey bölgelerindeki ülkelerdir.

M.112a/02

maḥz *Ar.* Halis, katkısız, tam, ta kendisi,aslı.

m.-ı ‘ışk 93b/01

m.-ı ḥāk 93b/05

makber *Ar.* Mezar, kabir, metfen.

m. 110b/07

māl *Ar.* Varlık, servet, mal, mülk.

m. 95b/09,94b/08

ma‘lūm *Ar.* Bilinen, belli

m. oldı 117b/05

manḳalı Akılsız, aptal (?)

m. 101a/01

Manṭūş Ğarçı Özel ad.

M. 111b/09, 104a/03

maṭbah *Ar.* Mutfak.

m. 85b/09

mecāl *Ar.* Güç, kuvvet, derman, takat.

m.+ i olmayup 84b/08

meclis *Ar.* Bu toplantının yapıldığı yer, şûra.

m. 84b/03

meded *Ar.* yardım, imdat.

m. 117b/10, 89a/11

medḥ *Ar.* Övme, birinin iyi işlerini söyleme.

m. 116a/04, 117a/05

m. iden 117a/04

meġer *Far.* Ancak, yalnız, yoksa, meġer.

m. 105b/11, 106a/04, 83a/07,
91a/05,88a/04, 95a/10

melālet *Ar.* Usanç, usanma, sıkılma.

m. 105a/04

melūl *Ar.* Usanmış, bıkmış, bezmiş.

m. 105b/06

men‘ *Ar.* Yasak etme, bırakmama, vermeme.

m. 100b/01

m. eyledi 105b/07, 113b/03, 116a/09

merdān *Far.* Mertler, insanlar, erkekler, yiğitler.

m. 96a/06

m.+ ı 98a/04

merhabala - Selamlamak.

m.- dı 119a/01, 84b/01

m.- dılar 82b/06,118b/10

m.- yup 118b/03, 84b/04

merhamet *Ar.* Şefkat gösterme, acıma.

m. olmazsa 104b/10

merkez *Ar.* Bir şeyin en işlek yeri, orta yeri.

m.+ ine 111b/06

merrih *Ar.* Dünya'dan sonra Güneş'e en yakın olan seyyare, Mars.

m. 108b/01, 108b/03

mert *Far.* Çevik, hareketli.

m. 81a/05

meskûn *Ar.* İçinde insan oturan yer.

rub'-ı m+ a 92b/07

mest *Far.* Sarhoş.

m. 103b/09

mestlik *Far.* Sarhoşluk.

kendüyi m.+ e (mestlige) 94a/07

meşhûr *Ar.* Şöhretli, şöhret kazanmış.

m.+ dur 87a/10

meydān *Ar.* Geniş, açık, düz yer, alan.

m. 100b/07, 100b/09, 101b/09, 111b/05, 114a/03, 114b/06, 116a/09, 96a/06, 96a/10, 99a/01, 99a/02, 99b/10,100a/06, 111b/06

m.+ a 101a/02, 112b/01, 112b/09, 114b/03, 114b/09, 117a/09, 95a/08, 96a/09, 96b/05

m.+ ı 99a/10

m.+ uñ 111b/03

meyl *Ar.* Eğilim; gönül akışı.

m. idüp 118a/08

Mezîd *Ar.* Artma, arttırma, çoğalma.

M. olsun 104a/08

mı, mi Soru eki.

m. 105b/07, 107b/06, 110b/10, 97b/08, 111a/04, 118a/02, 81a/04, 91a/10, 91b/06, 99a/04

m.+ dur 92b/01

m+dür 99a/08

m+sun 116a/05

m+yuz 91b/02

m.+sin 112b/11, 113a/01, 85a/10, 93b/11, 95a/02

miñnet *Ar.* Zahmet, eziyet; sıkıntı.

m.+ e 112a/09

mihr *Far.* Sevgi.

m.-ü muhabbet 82a/06

miğdār *Ar.* Kıymet, değer.

m.+ mı 81b/06

mîl *Ar.* İğne gibi ince ve uzun bir alet.

m. 103a/09, 98a/03

millet *Ar.* Sınıf, topluluk.

m.+ üñ 98b/01

mişāl *Ar.* Örnek.

m. 96b/06

mişl <i>Ar.</i> Benzer, kat.	m.+ ı 105a/06, 106a/02, 95a/03
m.+ in 86b/10	m.+ um 105b/09, 85a/05,105a/11
m.+ üñ 104a/08	m.+ uñ 105a/11
mu'allak <i>Ar.</i> Asılmış, asılı.	muştıla- Müjdelemek.
m. 97a/05	m.- dı 95b/08
mu'azzam <i>Ar.</i> Kocaman; ulu.	muştucu Müjdeci.
Ka'be-i m.+ aya 119b/10	m. 110a/09
muhabbet <i>Ar.</i> Sevgi.	muẕtarib <i>Ar.</i> Izdırabı, sıkıntısı olan.
mihri-ü m. 82a/06	m. oldı 98a/07
muḥālif <i>Ar.</i> Muhalefet eden, aykırılık gösteren.	mücevher <i>Ar.</i> Cevher ile süslenmiş, elmaslı.
m. 88a/04, 89a/02	m. 118b/01
muḥkem <i>Ar.</i> Sağlam kılınmış, sağlam, berk, kuvvetli.	Mücher Özel ad.
m. 113a/08, 81b/11, 97a/06	M. 104a/03
Muhtāc Özel isim.	müjde <i>Far.</i> Muştı, sevinç haberi.
M.-ı zencirzen 97a/08	m. olsun 120b/09
M.+ uñ 97a/08, 97a/10	mülük āne <i>Ar.+Far.</i> Hükümdar gibi hükümdara yakışacak yolda.
muḥābil <i>Ar.</i> Karşı karşıya gelen, bir şeyin karşısında bulunan.	m. 90b/11
m. olup 81b/06	münāsib <i>Ar.</i> Uygun, yerinde.
muḥarrer <i>Ar.</i> Kararlaştırmış; şüphesiz, sağlam.	m. 94b/07
m. itdi 120b/11	mün'im <i>Ar.</i> Nimet veren, yedirip içiren.
muḥayyed <i>Ar.</i> Kayıtlı, bağlı, bağlanmış.	m. 93b/04
m. oldılar 109a/04	mürüvvet <i>Ar.</i> İnsaniyete, mertlik, yiğitlik.
m. olmayup 81b/07, 83b/09, 84a/01, 91a/04	m.+ iyle 92b/10
murād <i>Ar.</i> Arzu, istek.	müteḥayyir <i>Ar.</i> Hayrette kalan, şaşmış, şaşırılmış.
m. 110b/08	m. oldı 87a/07

N

nacak <Far. Sapı kısa, küçük odun baltası.

n.+ lu 118b/11

n.+ ların 86a/03, 87b/10

nafaqa Ar. Geçinmek için gerekli olan şeylerin bütünü, geçimlik.

n. idinürem 94b/05

namık dār Not tutan, yazı yazan.

n.-+dārum 110b/02

n.+ uñ ola 115a/11

na'ra Ar. Haykırma, bağırma.

n. 102b/07, 114b/02, 115a/07, 98a/08

n.+ sın 109b/06, 114b/04

n. urup 109a/08

naşib Ar. Kısmet, talih, baht.

n. 104a/07

n.+ in 85a/06

nazar Ar. Bakış, bakma, göz atma.

n. idüp 108b/09, 99b/10

n. şaldı 108a/11

n.+ uñ 95a/05

nazm Ar. Halk şairlerinin mesnevi şeklindeki manzumelere verdikleri ad.

n. 110b/04

n. irdi 93a/09

nābī Ar. Haberci, haber veren.

ḥaqq-ı n. 110a/01

nāme Far. Mektup; sevgi ve aşka dair yazılmış mektup.

n. 87b/02, 87b/03

n.+ yi 89b/02, 89b/03, 89b/04

nāzenin Far. Çok nazlı yetiştirilmiş; narin ince yapılı.

n. 119a/11, 84a/02, 96b/08

n.+ ligine 98b/04

ne Ne. (Soru zamiri ve soru sıfatı)

n. 100a/06, 100b/02, 100b/10, 101a/06, 101b/03, 104a/08, 104b/07, 105b/01, 105b/09, 106a/02, 107b/07, 108a/04, 108a/05, 108a/07, 108a/09, 108b/10, 110b/02, 110b/05, 111a/02, 113a/04, 117b/03, 120b/01, 120b/03, 81b/04, 83a/01, 83b/07, 85a/04, 85b/02, 87a/08, 88b/07, 91a/04, 93a/10, 94b/03, 95a/11, 97b/01, 98b/07, 99a/01, 99a/07, 104a/09, 105b/07, 117a/10, 117b/01, 118b/10, 81b/08, 93a/10, 94b/11, 97b/07

n.+ dür 94a/10, 105a/11

n.+ yledüñ 84b/05

n+ñ 115b/05

n. +ye 117b/04, 117b/05

neden Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; niçin.

n. 85b/03

nesne Belli bir ağırlığı ve hacmi, rengi olan her türlü cansız varlık, şey, obje.

n. 100b/02, 101b/07, 92a/09, 99b/11

nevbet Ar. Sıra; sıra ile görülen iş.

n. 100a/07, 113a/10, 115a/09, 116a/09

nice bk. niçe

n. 100a/09, 101a/06, 106b/01, 109a/02, 113b/06, 91b/03, 91b/11, 92b/01, 93b/11, 98b/06

n.+ dür 99a/05

n. oldı 83b/03

n.+ sin 94b/04

niçe Nice, nasıl; çok, pek çok, birçok.

n. 102b/09, 117b/11, 90a/09,
93a/03,96b/10

n.+ ler 102a/11

n.+ lere 102b/01

n.+ leri 103b/11, 104a/01

n.+ lerüñ 102b/01

n.+ nüñ 102b/08

n.+ sin 87b/09, 88a/03, 88a/06

niçün Niçin.

n. 106b/03, 83b/01, 94a/03

nigār *Far.* Resim gibi güzel sevgili.

n. 85b/03,85b/04, 85b/09

n.+ ĩn 90b/09, 90b/10, 92a/10,
92b/0393a/03, 93b/06, 93b/08,
94a/03,85b/10,108a/10, 118a/09, 119b/04,
84a/06, 85a/11, 85b/02, 94b/07, 95a/01,
95a/05,94b/05, 94b/08

nihān *Far.* Gizli, saklı;bulunmayan.

n. oldı 119b/06

nihāyet *Ar.* Son derece.

n. 111a/02

niķāb *Ar.* Peçe, yüz örtüsü.

n. 111a/09

n.+ ın 118a/07, 84a/08

ni‘met *Ar.* Azık, yiyeceğe, içeceğe dair şeyler.

n. 82b/07,84b/02

nişān *Far.* İşaret, iz, belirti, alamet

n. 93b/01

n. koyup 87b/07

nite Nasıl.

n. 94a/03

n.+ sin 101a/05, 95b/10

niye Niçin, neden.

n. 110a/07

nīze *Far.* Kargı, mızrak; süngü.

n. 99b/02, 99b/05

n.-i cānsitān 96a/10, 98a/09

n.-i sūtūn 96b/05

n.+ sin 96b/11

nūr *Ar.* Aydınlık, parıltı, parlaklık.

n.+ dan 87a/03

n.+ ı 93b/05

n.+ ından 93b/05

n. virür 86b/09

nūş *Far.* İçme,içiş.

n. idüp 93b/02

O

o *bk. ol*

o. 94a/11

ocun - Korkmak, çekinmek.

o.- up 109a/09

od Ateş.

o. 106b/11, 107a/01, 83a/08

o.+ a 107a/06, 107a/10, 111a/11

o. eyledi 93a/09

o. oldı 116a/08

o. olup 99a/06

o.+ uñ 107a/07

o. yakup 106b/09

oğlan Oğul, erkek çocuk.

o.+ iün 112b/08

oğul Oğul, erkek çocuk.

o.+ ancuklara 94b/04

o.+ andur 111a/05

o.+ ı 105b/05

o.+ ıyam 93b/09

o.+ ları 90a/07, 91a/03

okı - *Bk. oku-*

o.- yup 89b/04

okı - Bir yazıyı meydana getiren harf ve işaretlere bakıp bunları çözümlmek veya seslendirmek.

o.- dı 94b/07

ol - *l.Olmak; meydana gelmek; mevcut olmak.*

o. 107a/04, 110b/10

o.- acağ 117b/08

o.- a. 100b/11, 101a/02,
110b/02,96b/02, 105b/07, 106a/02, 110b/10,
111a/10, 84a/04, 88a/02, 88a/09, 90a/02,
94a/04, 98b/07

o.- an 104b/03, 119a/02, 81a/03,
81a/08, 81a/09, 82a/01, 88b/04, 92b/09,
93b/11,88b/08

o.- andur 81a/08

o.- anından 85b/05

o.- asın 89b/10

o.- dı 93b/01, 96a/01, 111b/01,
117b/08, 87a/08, 96a/04

o.- dılar 117a/07

o.- duğı 110b/09

o.- duğ 107b/09

o.- ıcağ 104a/06, 110b/06, 84b/07,
99a/08

o.- ınca 102a/02, 104a/05, 81b/10,
84b/06

o.- madı 90a/05

o.- madıysa 90b/03

o.- maya 90a/10

o.- mayalar 96b/04

o.- mayalum 99a/03

o.- maz 81a/07, 81a/08, 81a/09

o.- mışdur 92b/05

o.- sun 95a/05, 117b/10, 119b/03

o.- up 102b/11, 93a/06

o.- ur 101a/06, 110b/06, 81a/09

o.- ursa 100b/05, 92a/03

o.- uruz 119b/06

2.Yardımcı fiil.

esen o. 110a/03

pāyidār o. 99a/09

ğayr o.- a 104a/11

namđ dāruđ o.- a 115a/11

ğalāş o.- a 89a/11

zebün o.- am 83b/08

ğarđ o.- an 118b/02

ğaş o.- an 113a/01

yār o.- an 112a/10

ğalāş o.- asın 117b/06

āk o.- a-yazdı 98a/10

rāḥat o.- ayım 84b/10

o.- dem 113b/05

ḥāl o.- dı 87a/11

helāk o.- dı 96b/08

nice o.- dı 83b/03

‘ār o.- dı 93a/10

cenk o.- dı 117b/09

germ o.- dı 102a/11

ḡirīv o.- dı 112a/01

helāk o.- dı 103a/01

ḡul o.- dı 92b/08, 92b/11

ma‘lūm o.- dı 117b/05

muḡṭarib o.- dı 98a/07

müteḡayyir o.- dı 87a/07

nihān o.- dı 119b/06

od o.- dı 116a/08

pāre o.- dı 103a/07

serāsime o.- dı 109b/01

süvār o.- dı 117a/11

yaramaz o.- dı 117b/03

zāil o.- dı 109a/10

ḡurbān o.- dılar 103a/01

muḡayyed o.- dılar 109a/04

piyāde o.- dılar 119a/03

süvār o.- dılar 103b/03

ṡād o.- dılar 120b/07

vehm nāk o.- dılar 90b/05

ṡād o.- du 110a/10

ḡurbān o.- duḡın 112a/01

helāk o.- duḡına 112b/05

āḡir o.- duḡdan 83b/02

ṡikār o.- duñ 107b/07

ḡalāṡ o.- dun 93b/11

āḡāḡ o.- ḡıl 115a/05

ḡul o.- inca 92b/09

ḡāfil o.- ma 115b/04

ṡāre o.- madı 88b/07

rāḡat o.- maḡ 86a/03

muḡayyed o.- mayup 81b/07, 83b/09,
84a/01, 91a/04

mecali o.- mayup 84b/08

ayru o.- maz 104a/10

merḡamet o.- mazsa 104b/10

berāber o.- miṡ 103a/09

ṡāpük o.- miṡ 105a/09

zebün o.- miṡ 103b/08

ḡarḡ o.- miṡ 114b/11

süvār o.- miṡ 96a/08

helāk o.- miṡdur 90a/07

zāhir o.- muṡ 82a/04

Mezīd o.- sun 104a/08

müjde o.- sun 120b/09

cenk o.- up 102b/02

ārāste o.- up 82b/08, 84b/03

ṡāk o.- up 102b/08

ḡarḡ o.- up 116a/010, 98a/09

germ o.- up 112b/06

ḡazır baṡ o.- up 86a/05

helāk o.- up 117b/02, 89a/03
kūl o.- up 107b/11, 83a/04
muqābil o.- up 81b/06
od o.- up 99a/06
peydā o.- up 98a/08
piyāde o.- up 119a/02
sağ o.- up 83a/06
serāsime o.- up 114b/07
süvār o.- up 114b/11, 97a/07
şād o.- up 103b/05
ziyāde o.- up 93a/08
dehḳān o.- ur 110b/07
hāşıl o.- ur 110b/08
hūr o.- ur 110b/07
rüsvey o.- ur 93b/07
‘avrat o.- uram 90a/06
germ o.- ursın 113a/05
kūl o. 91a/07
ol /İşaret sıfatı.
o. 101a/10, 101b/10, 102a/01,
102a/010, 104b/08,104b/11,105a/03, 105a/04,
106a/04, 106b/10, 107b/08, 107b/10, 109b/02,
110b/11, 111a/11, 111b/10, 112b/07, 113a/01,
113b/03, 114a/06, 116a/010, 116b/03, 117a/07,
117b/08, 118a/07, 120a/02, 120a/04, 82a/04,
83b/04, 83b/09, 84b/05, 84b/06, 84b/09,
85a/03, 85a/10, 85b/02, 86b/11, 87a/04,
89b/03, 90a/10, 90b/06, 90b/07, 90b/10,
91a/05, 92b/03, 92b/11, 93a/05, 93b/10,
94a/02, 94b/09, 96a/02, 96a/03, 96b/10,
98a/02, 98a/06, 101b/11, 102a/04, 102a/11,
102b/04, 102b/11, 103b/05, 104a/11,
104b/06, 105b/10, 106b/11, 107a/06,
107a/08, 108b/08, 108b/10, 109a/03, 109a/07,
111a/09, 111b/01, 112a/05, 112b/05, 112b/11,

114a/02, 114a/09, 117b/09, 118a/10, 81b/02,
82a/06, 85b/03, 85b/07, 86b/07, 89a/08,
90a/01, 90a/06, 90b/04, 91a/11, 91b/08,
95a/02, 99a/05

2. Kişi zamiri, işaret zamiri

o.102a/06, 103b/06, 104a/10, 105a/01,
106b/01, 107a/10, 107b/05, 111a/05, 113a/02,
113a/06, 115a/06, 115b/02, 115b/08, 115b/11,
116a/06, 119b/04, 81a/11, 85a/06, 89a/07,
90b/02, 93a/06, 94b/06, 95b/03, 103b/08,
106a/06, 107b/02, 115a/03, 120a/11, 82b/06,
84a/07, 84a/10, 85b/10, 90a/10, 90b/02,
92a/11, 92b/08, 94a/01, 95b/11,

o.+ dur 105a/11, 107b/10, 84a/04

o.+ durur 81a/06

o. iseñ 115a/11

olm - Olunmak.

farḳ o.- maz 93b/04

on On.

o. 111a/05

on iki On iki.

o. 81b/02

on üç On üç.

o. 92b/06

on yedi On yedi.

o. 102b/11, 82a/06, 93a/02

ordu Bir devletin silahlı kuvvetlerinin tümü.

o.+ nuñ 86a/06

o.+ sinuñ 109a/11

orta Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru
yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer.

o.+ sında 116a/010, 96a/10, 99a/04

o.+ ya 89b/03 , 86b/04

orfu	<i>bk. orta</i>	at o.- up 96a/11
	o.+ sına 81b/03	
otağ	Büyük çadır, büyüklere mahsus yüksek etekli geniş ve süslü çadır.	Ö
	o.+ inuñ 86a/04	ög - Övmek.
otağ	<i>bk. otağ</i>	ö.- di 93a/06
	o.+ larına 104b/02	öğren - Öğrenmek.
otur -	Oturmak; bulunmak, olmak; ikamet etmek.	ö.- dün 105a/10
	o.- an 108b/08	ögür - Böğürmek, bağırarak, yüksek sesle haykırmak.
	o.- anların 105a/01	ö.- di 112a/07
	o.- dı 104b/03, 106a/07, 107b/03, 120b/01, 84b/02, 88b/10, 91a/01, 92a/07	öl - Ölmek.
	o.- mağa 84b/08	ö.- di 110b/08
	o.- mağ 105b/06	ö.- sün 108a/05, 108a/06
	o.- up 95b/06, 91a/05	öldür - Öldürmek.
	o.- ur 91b/07, 86a/10	ö.- di 106b/01
	o.- urdu 84b/02	ö.- dün 105b/03
oturak	Oturacak yer.	ö.- medüğine 97a/07
	o.+ da 116b/09	ö.- mege 88b/03
otuz biñ	Otuz bin.	ölü Ölü, ölmüş olan.
	o. 111a/10	ö.+ sin 81b/02
otuz iki	Otuz iki.	‘ömr <i>Ar.</i> Ömür.
	o. 86a/07	‘ö.+ i 119b/07
otuz üç	Otuz üç.	‘ömür <i>Bk.</i> ‘ömr
	o. 114a/07, 113b/08	‘ö.+ den 83a/02
oyna -	Oynamak.	öñ Ön, ön taraf.
	o.- duğuñ 107b/06	ö. 96a/06
	baş o.- yalum 105b/10	ö.+ e 118b/11
oynat -	Oynatmak.	ö.+ in 115a/03
		ö.+ ince 109b/09, 114b/09, 120a/10, 111b/03, 111b/05, 115a/01, 96a/08

ö.+ inde 106a/07, 107a/02, 111a/07,
114b/09, 118b/05, 82b/05, 82b/11, 83a/11,
89a/01, 94b/02, 99a/11

ö.+ inden 117a/01, 99b/02, 97a/09

ö.+ ine 102a/07, 110a/04, 117a/02,
99a/11

öp - Öpmek.

ö.- di 120a/07, 110a/11, 119a/04,
83a/11

öt - Yankılanmak, çınlamak, ötmek.

ö.- er 88b/11

öte Karşı, karşıki; öbür taraf, ileri; sonrası,
devamı.

ö. 109b/10

ö.+ den 102a/010, 102a/08

öyke Öfke, hiddet, hışım.

ö.+ yile 112b/01

‘özü *Ar.* Kusur, hata, eksiklik.

‘ö.+ ünden 119b/03

‘özür *bk.* özü

‘ö. dileyüp 91a/02

P

päre *Far.* Parça.

p. 116a/08, 99a/06

p. kılurdu 103b/11

p. oldı 103a/07

pärelen - Parçalanmak.

p.- üp 102a/03, 99b/08

pāsubān *Far.* Gece bekçisi, bekçi, *pāsbān*.

p.+ lar 86a/09, 86a/11, 86b/01

p.+ ları 88b/08

p.+ laruñ 88a/06

pāy *Far.* Ayak; kök, dip.

p. 116b/04

p.+ ı 102b/06

p.+ ında 119a/09

pāy-ı taht *Far.* Başşehir, başkent.

p.+da 106a/07, 84b/01

p.+ı 83a/11, 92b/08

pāyidār *Far.* Kalıcı, devamlı, sabit.

p. 81a/07

p. ol 99a/09

peççe *Far.* İnsan veya hayvan yavrusu.

p. 101a/05, 115a/05

pehlevān *Far.* Yiğit, kahraman.

p. 100b/03, 105a/10, 105b/01,
105b/05, 105b/08, 107b/05, 117a/03,
86b/10, 101b/02

p.+ dur 106a/02

p.+ ı 81a/02

p.+ ları 111b/04

p.+ lıgın 93a/08

p.+ lık iden 109a/01

p.+ lık idüp 98a/11

Peleng Özel ad.

P.- efgen 98a/04

pençe *Far.* Pençe.

p.+ sinden 99b/09

perrān *Far.* Uçan, uçucu.

p. 109a/06
perri *Far.* Cin taifesini çok güzel olanlarına verilen isim, peri.

p. 100b/11

pertev *Far.* Işık, parlaklık.

p. 87a/04

peydā *Far.* Ortaya çıkan, var olan, görülen.

p. olup 98a/08

peyik *Far.* Haberci, ulak.

p.+ ler 118b/11, 81b/01

p.+ lere 81b/02

pīr *Far.* Yaşlı, ihtiyar.

p. 120a/02

piyāde *Far.* Askerlik; Yaya olarak savaşan askerlerin oluşturduğu sınıf.

p. 110a/07

p. oldılar 119a/03

p. olup 119a/02

pūlād *Far.* Çelik.

p. 111b/09, 112b/03, 113b/08, 114a/05

p.+ dan 103a/09, 114a/01

pūş *Far.* Örtü, örtünecek şey; zırh.

p. 108b/01

p.+ lar 96a/09

pūşt *<Far.pušte* Tepe, yığın.

p. 95b/02

R

rāhat *Ar.* İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu, huzur.

r. olayım 84b/10

r. olmak 86a/03

rahş *Ar.* At.

r. 117a/11

r.+ dan 103b/02, 117a/10

rāst *Far.* Doğru, düzgün, uygun.

r. 100a/11, 115b/09, 116a/09, 116b/06, 116b/08, 88b/01, 92a/09, 95a/06, 97a/03,

99b/05

r. eyledi 116a/11

r. gelürse 85a/06

r. idüp 99b/02

Rāy Özel ad.

R. 106a/04, 106a/07, 106b/09, 107a/01, 107a/05, 107b/04, 108a/05, 108b/08, 108b/11,

109a/09, 111a/03, 116a/11, 117b/03, 117b/07, 120b/02, 83a/11, 83b/01, 83b/03, 84a/11,

84b/04, 89b/09, 91a/01, 91a/07, 91b/08, 91b/11, 96a/07

R.-ı Hind 107b/03

R.+ a 103b/05

dīvān-ı R.+ a 91b/06

R.+ ı 96b/03

R.+ ı+A‘zam 83a/07

R.+ uñ 117b/01, 90a/03, 95b/11

Rāy Şāh Özel ad.

R. 117b/01, 118b/06

R.+ a 103b/03, 107b/11, 89b/07

rebāb	<i>Ar.</i> Bir tür kemeççe.	ş. 107b/01
	r. 94a/08, 94b/06,94b/04	ş.+ u 93a/10
	r.+ cıgumdur 94a/11	
redd	<i>Ar.</i> Geri döndürme, döndürülme, kabul etmeme; tanımama, inkar etme.	
	r. eyledi 100b/08, 112b/03, 113a/10, 116a/02	
	r. idüp 100a/06, 111b/10	
renc	<i>Far.</i> Zahmet, sıkıntı.	
	r.+ e 112a/09	
revān	<i>Far.</i> Yürüyen, giden, akan.	
	r. 103b/02, 88a/05	
	R. 100a/08, 114b/03, 117a/10, 87b/01, 88b/11	
rind	<i>Far.</i> Dünya işlerini hoş gören kimse, aldırışsız.	
	r.+ likle 108b/04	
rub‘	<i>Far.</i> Dörtte bir, çeyrek.	
	r.-ı meskûna 92b/07	
Run	Özel İsim.	
	R. 112a/02	
rüsvāy	<i>Far.</i> Rezil, itibarsız, haysiyetsiz.	
	r. idem 99a/05	
	r. olur 93b/07	
S		
şabāh	<i>Ar.</i> Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman.	
	ş. 111b/01, 90b/07,90b/11	
şabr	<i>Ar.</i> Acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç.	
saç	Saç.	
	s.+ ı 82a/02, 82a/04	
saçı biçik	Bir kötuleme sözü.	
	s. 101b/03, 97b/01	
şadağa	<i>Ar.</i> Yardım amacıyla karşılıksız verilen şey, sadaka.	
	ş. 120b/11	
şāf	<i>Ar.</i> Temiz, halis, katkısız.	
	ş.+ a 96a/06	
şağ	1.Yaşamakta olan, diri, canlı; sağlıklı, esen.	
	ş. 106b/03, 85a/07, 88b/04	
	ş. olup 83a/06	
	2.Solun karşıtı, sağ taraf.	
	s.115b/10, 97a/03, 98a/07	
şağrı	<i>Ar.</i> Sınır, düşman ağzı olan yer.	
	ş.+ sına 99b/07	
şağan	<i>Ar.</i> Derinliği az olan kap.	
	ş. 113b/09	
	ş+ uñ 113b/10	
şāhib	<i>Ar.</i> Sahip.	
	ş.-i hüner 110b/07	
şāhib-kırān	<i>Ar.+Far.</i> Her zaman başarı, üstünlük kazanan komutan.	
	ş. 104a/09, 118a/02	
	ş.+ ıdur 93a/04	
şahrā	<i>Ar.</i> Çöl.	
	ş.+ sında 92b/06	

şakın Zinhar, sakın.

ş. 101b/02, 101b/10

sākī *Ar.* İçkili toplantılarda içki dağıtan kimse.

s. 82b/08

şakla - Gizlemek, saklamak.

ş.- 91b/09

ş.- ruz 91b/11

ş.- yayım 92a/03

şal - Göndermek, salmak; serbest bırakmak; (başını önüne) eğmek.

ş.- ar 87a/04, 111a/09

nazar ş.- dı 108a/11

ş.- dı 101a/04, 116a/01, 116b/02, 116b/05, 93b/02

at ş.- dı 102a/05

kol ş.- dı 103b/05

ş.- dılar 83a/08

baş ş.- up türdü 108a/06

ş.- up 115b/08, 118a/07, 118b/01, 88a/11, 99b/07, 99a/10

şalābet *Ar.* Katılık, sağlamlık.

ş.+ ile 115a/03

şalavāt *Ar.* Hz. Muhammed'e saygı bildirmek için okunan dua.

ş. 109a/04

şalık Ucunda kısa zincirlere bağlı birkaç demir yuvarlığı bulunan sopadan ibaret eski bir savaş aleti.

ş.+ ı (şalığı) 114a/06

ş.+ ın (şalığın) 115b/08

salṭanat *Ar.* Hükümdarlık, sultanlık.

s.+ a 86a/08

Sām-ı sīmīn Özel ad.

S. 98a/03

Sām-ı sīmīn pūş Özel ad.

s.+ 98a/03

şan - Zannetmek, sanmak.

ş.- up 95b/02

saña Sana. (Sen zamirinin yönelme hali.)

s. 101a/06, 107a/03, 118a/03, 120b/09, 120b/10, 81a/02, 89b/07, 91a/08, 92a/09,

93b/07, 99a/02

şan'at *Ar.* Bir şey yapmada gösterilen ustalık.

ş.+ ı 105a/10

sancāk Sancak.

s. 103a/08, 96a/05

s.+ lar 111b/02

şanç Saplamak.

s.+ up (şancup) 87b/04

şandel *Ar.* Sandal ağacından yapılmış sandalye, iskemle.

ş. 84b/01, 92a/07, 104b/06

şaru Sarı renkte olan, sarı.

ş. 96a/08

şav - Atlatmak, yanından uzaklaştırmak.

ş.- dı 114a/10

sebeb *Ar.* Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey.

s.+ iyle 102b/03

seccāde *Ar.* Bir kişinin üzerinde namaz kılabileceği büyüklükte, halı, kilim, post veya kumaştan yaygı, namazlık.

s.+ sin 93b/02

secde *Ar.* Genellikle namaz kılariken alnı, el ayalarını, dizleri ve ayak parmaklarını yere getirerek alınan durum.

s. eylediler 107a/06

s. eyledi 106b/09

Sedd-i İskender Özel ad.

S. 99b/01, 100b/09, 96a/10

sekiz Sekiz.

s. 111a/05, 86b/04

seksen dört Seksen dört.

s. 104b/06, 98a/06

selām *Ar.* Selam.

s. eyledi 112b/10

s.+ ın eyledi 120b/05

s. virdi 98b/09,82b/04

selāṭīn *Ar.* *selātīn* Sultanlar, padişahlar.

s. 119a/02, 83a/04, 82b/04

sen Sen. (Tekil ikinci şahıs zamiri.)

s. 107a/04, 107b/09, 107b/11, 109b/11, 110b/02, 112b/11, 113a/01, 115a/10, 118a/09, 119b/01, 93b/07, 93b/11 99a/03

s.+ den 116b/01, 84a/04

s.+ i 113a/02, 115b/04, 117b/10, 92a/09, 94a/03, 94b/09, 94b/10, 105b/09, 107b/06, 118b/04, 89b/05, 99a/05

s.+ üñ 105b/03, 107b/07, 109b/11, 115a/06, 115a/08, 115a/11, 115b/01, 119b/01, 119b/03, 84a/02, 89b/08,111a/06

s.+ üñdür 115a/09

s.+ üñle 104a/09

Sencān Yer adı.

S. 103a/02

seng-endāz *Far.* Taş atan, dokunaklı söz söyleyen.

Behrām-ı s. 96b/05

ser-bāzlık *Far. + T.* Cesurluk, yiğitlik.

s. 89a/08

serāb *Ar.* Ilgım.

s.+ ınuñ 93a/04

serāsime *Far.* Sersem.

s. oldı 109b/01

s. olup 114b/07

Seretān-ı Mücher Özel ad.

S.+dür 104a/03

serhoş *Far.* Sarhoş.

s.+ i-düm 94a/10

serīr *Ar.* Taht.

s.+ ine 104b/03

s.+ üñ 119a/09

serkeş *Far.* Dikbaşlı, başkaldıran.

s. 119b/04

s.+ i iken 83b/07

s.+ i 84b/05

s.+ leri 117a/06

s.+ lerinüñ 98b/01

s.+ leriyle 120a/01

s.+ ligin 119a/10

serkeşlik *Far.+T.* Dikbaşlılık, inatçılık.

s. 99a/01

s.+ in 89b/07

s.+ inden 96a/02

sermeri-tür- Sersemleyerek sıçramak, sermürmek.

s. 94a/09

Serv *Far.* Servi selvi; sevgilinin boyu bosu.

s. 104a/07, 86b/08, 89b/05,101a/11, 114b/06, 120a/09, 94b/02, 97a/07, 97a/08, 97b/02, 97b/11

s.+ i 118b/03, 119a/01, 119a/02, 84a/07

Serv-i Hürāmān Özel ad.

S. 100b/08, 101a/05, 102b/03, 103a/03, 106b/07, 108a/06, 109a/11, 111a/09, 114b/04, 117a/02, 117b/04, 117b/11, 119a/05, 120a/06, 120b/04, 120b/08, 86a/06, 90b/07, 98b/10, 83a/10, 90a/03, 91a/06, 93b/10, 94b/01

S.+ uñ 83a/09, 101a/08, 98b/04

S.+a 104a/04, 120a/05

S.+dur 118b/02, 118b/07, 96b/03

S.+ı 98b/06

S.+ı 118b/03

Serv-ü Hürāmān *Bk. Serv-i Hürāmān*

S. 83b/01,109b/09

server *Far.* Bir topluluğun en ileri geleni, başkan, reis.

s. 100a/08, 105b/05, 106a/10, 107b/07, 107b/09, 109a/02, 109b/10, 111a/04, 119b/01, 81a/01, 81a/03, 89b/05, 89b/08, 95a/08, 96b/11, 97b/06, 98a/06, 98b/06, 99a/06, 99a/07,119a/09, 92a/02, 93b/10, 95a/06, 93b/07

s.+i hürāmānıla 81b/05

s.+i serverān 83b/02

s.+ dür 92b/03, 96b/09

s.+ e 101a/10, 101b/10

s.+ i 102b/11, 108a/02, 111b/10, 112a/05, 118a/01, 81b/08, 88a/02, 98a/02,96b/09,97a/04

s.+ imüz 91b/01

s.+ ler 100b/03, 104b/03, 104b/07, 105a/03, 106a/01, 108b/09, 112a/10, 117b/11, 82b/04, 88b/08, 90b/05, 91b/01, 93a/03,119a/03

s.+ lerden 92b/09

s.+ lere 108b/08, 86a/02, 96b/04, 96b/03

s.+ leri 108a/07, 108a/09, 109b/08, 117b/09, 98b/11

s.+ lerüñ 118b/08

s.+ ligin 93a/05

s.+ üñ 104b/06, 108b/06, 111a/07, 112b/05, 117a/06, 119a/08, 81a/03, 81b/02,112a/01

serverān *Far.* Başlar, başkanlar, reisler.

server-i s. 83b/02

ses Ses.

s.+ den 88b/04

sev - Sevmek.

s.- mişdür 95b/01

sevdā *Ar.* Güçlü sevgi, aşk.

s.-yı 'ışk 93a/11

s.+ sı 93a/09

seyr ü sefer *Ar.* Gidiş geliş.

	s.+ i 120a/03		s.+ ye 99b/04
seyrān	<i>Ar.</i> Dolaşma, gezme.	siper	<i>Far.</i> Kalkan.
	s. iderdüm 82b/01		s. 114a/05, 115b/10, 99b/04
şıçra -	Atılmak, sıçramak.		s. virüp 116a/02, 116a/09
	ş.- dı 88a/11	siyāh	Siyah.
	ş.- dup 100a/04		s. 108b/01, 87a/01
	ş.- yup 102b/06, 116b/11, 88a/06	siyāset	<i>Ar.</i> Ceza, dam cezası.
şıçrat -	Hoplatmak, sıçratmak.		s. 119a/07
	ş.- up 116b/04		s.+ inizden 115a/07
şığ -	Sıgmak.		s. itmek 108b/10
	ş.- a. 113b/08	siz	Siz. (Çokluk ikinci şahıs zamiri.)
şık -	Sıkmak, sıkıca kavramak.		s.+ lere 112a/10, 119b/08
	ş.- dı 97b/04		s.+ üñ 115a/07, 92a/11
şıy -	Kırmak.	siz -	Sezmek.
	ş.- up 102a/07, 102b/03		s.- erem 94a/04, 95a/11
silāhşōrlıķ	Silahşorluk.	şohbet	<i>Ar.</i> Dostça, arkadaşça konuşarak hoş bir vakit geçirme, söyleşi, yârenlik, hasbihâl.
	s. eyledi 96b/01		ş. 106a/09,92a/07
silk -	Silkmek, sarsmak.		ş.+ e 82b/09
	s.- i-virdi 114a/01		ş. eyle 94b/06
	s.- üp 116b/11,97a/01	şol	Sağ karşıtı.
Sind	Şimdiki Pakistan'ın büyük bölümünü, Hindistan'ın kuzeydoğusunda bir bölümü içine alan bölgeye verilen isim.		ş. 115b/10, 85a/07
	S. 120b/11, 91a/08, 94b/03	şoñra	Daha ileri bir zamanda, müteakiben, önce karşıtı.
	diyār-ı S. 119b/03		ş. 107b/09, 82b/09, 83b/02, 84a/03, 93b/11
sine	<i>Far.</i> Göğüs; yürek.	şor -	Sormak.
	s. 86b/10, 99a/10, 83a/06		ş.- ayım 92a/09
	s.+ si 105a/02, 107a/11		ş.- dı 82a/09
	s.+ sine 99b/06		haber ş.- up 84b/04

şoykaş - Omuzlamak, sırtlamak.

ş.- up 113b/07

söyle - Demek, anlatmak, söylemek.

s.- di 105a/01

s.- mez 91b/08

s.- yen 107a/07

s.- yü 118b/01

söyleş- Karşılıklı konuşmak.

s.- ürken 95b/06

söylet - Söyletmek.

s.- ürdi (söyledürdi) 93a/08

söz Kelam, söz, konuşma.

s. 108a/04, 108a/09, 91b/08

s.+ den 99a/06

s.+ e 120b/02

s.+ i 90a/01, 115b/06, 85b/03, 89a/08,
90a/01, 91a/11, 94b/10

s.+ in 118b/09, 89b/10, 95b/11

s.+ üñ 95a/06

s.+de 91a/05

şu Su.

ş.+ ya 93b/02

suç Suç, kabahat.

s.+ umuza 83a/02

şuç *bk. suç*

ş.+ ın 119b/02

süd *Far.* Fayda, kar, kazanç.

s.-u-sermāye 102b/01

sulṭān *Ar.* Hükümdar.

s. 117b/04

s.+ inuñ 93b/09

s.+ lar 118a/05

s.+ um 94b/03

şun - Bir kimseye bir şeyi vermek, arz etmek, yollamak, göndermek, takdim etmek.

ş.- up 101a/03, 101b/11, 111b/10,
115b/07, 87b/04, 94a/10, 97b/05

şüret *Ar.* Görünüş, biçim.

ş. 82a/04

ş.+ e 105a/08

ş.+ iyle 112b/07

sūzen *Far.* İğne.

s. 99b/05

süd Süt.

s. 100a/02

Süherāb Özel ad.

S. 83a/03, 96b/02, 98b/07

S.-ı Hindī 101a/09, 90a/02

S.-ı Hindūya 98b/05

S.+ ı 82b/10, 83a/05

Süleymān Özel ad.

S. 92a/03

sünbül *Far.* Sünbül.

s. 82a/04

sūñü Kargı, mızrak, süngü.

s. 97b/09, 98b/09, 99b/05, 99b/08

s.+ nūñ 96b/07

s.+ yi 97a/02

s.+ leri 113b/05	88a/05, 88a/10, 88b/08, 89a/01,
s.+ sin 111b/09, 111b/10	89b/02, 89b/04, 91a/10, 91a/11, 91b/04,
s.+ yi 99b/06	91b/05, 92b/04, 95b/04, 95b/05, 104b/05,
s.+ y-ile 117a/01	105b/06, 106a/09, 106b/01, 107b/06, 110a/09,
sür - Yönetip yürütmek, sevk etmek; dokundurmak, değdirmek; (at, gemi)yürütmek.	110a/10, 110b/02, 111a/02, 111b/09, 112a/01,
s.- di 103b/08, 114b/04	112a/11, 112b/06, 114b/08, 116a/03, 116a/04,
s.- diler 102b/04, 88b/05	118a/10, 118a/11, 118b/05, 118b/08, 119a/04,
s.- üp 117b/02, 82a/10, 84a/09, 99b/06, 103a/02, 84b/11, 85b/11	119a/11, 120a/08, 81a/01, 82b/05, 88b/09,
sürül - Uzaklaştırılmak, nefyedilmek.	89a/01, 89a/11, 95b/08, 96b/04, 97b/01,
s.- di 102b/01	97b/07, 97b/10, 98a/07, 98b/05, 98b/07, 98b/08
sütün <i>Far.</i> Direk.	ş.-ı cihân 104b/09, 118b/06, 119a/09, 83a/01, 90a/03, 96b/02, 96b/10
s. 87a/03	ş.-ı âlem 120a/07, 89a/02, 106a/02
nîze-i s. 96b/05	ş.-u gedâ 93b/04
süvâr <i>Far.</i> Ata binmiş, binici.	ş.+ a 102b/07, 89a/04, 89b/09,
s. 110a/06	95b/08, 104b/05, 110a/09, 110b/03, 119a/01,
s. oldılar 103b/03	119a/08, 88a/03, 91a/10
s. oldu 117a/11	ş.+ ı 88a/10, 119a/02
s. olmuş 96a/08	ş.+ inuñ 91a/09
s. olup 114b/11, 97a/07	ş.+ ile 117b/10
Ş	ş.+ lar 104b/02, 119b/06
şād <i>Far.</i> Sevinçli, memnun.	ş.+ ları 120a/01
ş. oldılar 120b/07	ş.+ larınuñ 90a/07
ş. oldu 110a/10	ş.+ umuza 92b/07, 92b/08
ş. olup 103b/05	ş.+ uñ 102b/11, 105a/04, 88a/07,
Şāh <i>Far.</i> Hükümdar, padişah.	89a/09, 93a/02, 10b/03, 118a/05, 119a/04, 119a/06, 93b/09
ş. 103b/08, 81b/03, 82a/10, 82b/04, 82b/05, 82b/10, 82b/11, 86a/04, 87b/08,	Şāh u server <i>Far.+Far.</i> Hükümdar ve başkan.
	Ş.+ ler 105b/09
	şakḳ <i>Ar.</i> Yarma, yarıma, parça.
	ş. idüp 116b/07, 116b/09
	şarāb <i>Ar.</i> İçki, şarap.
	ş. 92a/08

ş. 97b/07	tahammül <i>Ar.</i> Dış etkenlere karşı koyabilme, dayanma, tahammül.
ş.+ nuñ 81a/01	t. idemeyüp 108a/03
şükr <i>bk. şükür</i>	Ṭahmurād Özel ad.
ş. idüp 105a/03	Ṭ. 92b/04
şükür <i>Ar.</i> Memnun olma, memnuniyet, şükür.	taḥsîn <i>Ar.</i> Aferin, bravo.
ş. 82b/08, 84b/03	t. 104a/07, 105b/09, 108b/06, 117a/03
T	t. eyledi 110b/01
tā <i>Far.</i> ...a kadar, ...a değin; için, diye.	t. ider 105a/09
t. 109b/08, 81b/01, 104b/04, 106a/05	t. idüp 86a/08, 94b/08
tabanca <i>Far.</i> Tokat.	t. itdiler 100b/01, 116a/04, 90b/11, 96b/01, 97a/06
ṭ. 88b/02, 89a/06, 89a/10	taḥt < <i>Far.</i> taḥt Taht, saltanat.
ṭ.+ y ımış 88b/11	t. 86b/03, 88a/01
Ṭaberistān <i>Far.</i> şimdiki Mazenderan, Gülistan ve Gilan eyaletlerini içine alan İran'daki tarihi bölge.	pāy-ı t.+ da 106a/07, 84b/01
Ṭ. 117a/08	pāy-ı t.+ ı 83a/11, 92b/08
tağ Dağ, büyük tepe.	taḥ - Takmak, geçirmek.
ṭ. 100b/05, 102a/03, 111b/07, 81b/08, 96a/04, 97a/01, 97a/04, 97b/06, 99b/11, 114b/05	ṭ.- up 119a/06
ṭ.+ ları 114b/03	ṭal Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.
tağıl - Yayılmak, dağılmak.	ṭ.+ muñ 97a/10
ṭ.- dı 82a/02	tamām <i>Ar.</i> Tamam, eksiksiz.
ṭ.- mış 82a/04	t. bil 118a/10
ṭ.- up 98a/02	t. idem 106b/07
tağıt - Sona erdirmek, bitirmek.	t. ider 107b/10
ṭ.- dı 81b/11	t. itdün 119b/01
ṭ.- up 110a/04, 113a/08	tamar Canlı varlıklarda kanın veya besleyici sıvıların dolaştığı kanal.
Ṭağmāc Özel ad.	ṭ.+ ı 102b/05
Ṭ. 98b/02	

tanı - Daha önce görülen, bilinen bir kimse veya şeyle karşılaşıldığında bunun kim veya ne olduğunu hatırlamak.

ṭ.- maduḳları 99a/02

tañlaş - Hep birden hayrette kalmak.

ṭ.- up 97a/06

tār u mār *Far.* Karmakarışık.

t. 103a/05

ṭaraf *Ar.* Yön, yan, doğrultu; savaşta karşılaşan taraflardan her biri.

ṭ. 86a/09

ṭ.+ a 116b/10

ṭ.+ dan 103a/03, 103a/05, 103a/06, 111b/01, 86b/02, 91b/07, 98b/02

ṭ.+ ina 111b/03, 118a/10

ṭ.+ ndan 98a/08

tārīḥ *Ar.* Tarih.

t. 87a/09

t.-i deṣṭī 103a/06

T.-i Deṣṭī 93b/06

Ṭartūs Özel ad.

Ṭ. 101b/08, 113b/07

taş Taş.

ṭ. 93b/11

ṭ. olan 113a/01

taşra Dışarı,dışarıya.

ṭ. 95a/10

ṭ.+ ya 87a/04, 87b/05

ṭat Canlıların besinlerdeki uçucu olmayan bileşikleri damak, boğaz ve dil yüzeyindeki

mukoza noktaları aracılığıyla algıladığı duyum.

ṭ.+ ı 100a/07

ṭavīle *Ar.* Hayvanların ayağına bağlanan ip.

ṭ.+ ler 109b/01

ṭayan - Dayanmak, yaslanmak.

ṭ.- up 111b/07, 96a/10, 87a/06

Ṭaymura Özel ad.

Ṭ. 95b/01

tāze *Far.* Genç.

t. 120a/04, 89b/06

teber *Far.* Balta.

t. 115a/01, 88a/05, 88a/11,88b/02

t. çeküp 89a/04

teftīṣ *Ar.* Denetleme.

t. eyledi 89a/01

teheyyüm *Ar.* Şaşma, şaşıp kalma.

t. 112a/08

tekbīr <*Ar.tekbīr* Allahuekber sözü il başlayan dua.

t. 109a/04

temāṣā *Far.* Bakma, seyretme.

t. eyledi 96a/11

t. eyledüm 82a/09

t. idelüm 119b/08

t. iderdi 106b/11

tenhā *Far.* Kalabalık olmayan.

t. alup 92a/06

terk *Ar.* Bırakma, ayrılma.

t. itdi 93b/03	.+ lar 85a/08
teslim <i>Ar.</i> Bir Şeyi sahibine verme.	tiz <i>Far.</i> abuk, tez.
t. idelm 120a/03	t. 87b/02, 87b/09,97a/05, 99b/09
t. itdiler 83a/06	toğ - Doğmak.
tevbe <i>Ar.</i> Tvbe, iŐlenmiŐ bir gnah veya suun bir daha iŐlenmeyeceđine dair sz verme.	.- up 101a/01
t. idp 119b/11, 83a/02	toğru Yalan olmayan, gerçek.
tevazu' <i>Ar.</i> Alak gnlllk.	.+ lığdan 94b/11
t. 110b/10	toğın - Dokunmak, değmek.
ehl-i t. 110b/06	.- up 103a/07, 103b/07, 114a/09, 98a/02
tez <i>Far.</i> abuk olan, sratli.	toğsan bir Doksan bir.
t. 113b/01	. 114a/06
ımağ Damak, Ağız boŐluđunun tavanı.	toğun - <i>Bk.</i> toğın -
.+ ında 100a/08	.- dı 114b/06
raka Grlt.	toğuz Dokuz.
. 100a/11	. 113b/10, 114a/06, 115b/11
raki <i>Bk.</i> raka	ol - Dolmak.
. 100a/05	.- dı 100a/06, 100a/11, 114a/03, 116a/03
tig <i>Far.</i> Kılı	on Elbise, giysi.
t.+ ı 116a/11	.+ lar 85a/07
t.+ lar 109a/03	op Glle atan ateŐli silah.
t.-i cevher+tb 101a/04	. 113b/11, 114a/08, 115b/11, 116a/02
t.-i hindi 101a/07	.+ lar 115b/11,114a/02
.-ı gmđamı 115b/10	.+ ları 116a/01
.-i brrn 102b/10	.+ lu 114a/06
.-i gmđam 116b/03	.+ uç 114a/09
.+ ı 116b/06, 116b/11	oz Toz.
.+ ıla 115b/11	t. 102a/010, 103a/07,105a/06

tur - *Bk. dur-*

.- dı 111b/07, 116b/09, 119a/07,
88a/02,108a/06103a/11

.- dılar 102a/09

.- mışuz 83a/03

.- up 105a/05, 108b/03, 110a/06,
119a/08, 120b/05, 88b/09, 90a/02, 91b/07,
92a/04, 94a/09, 96a/06, 96a/11,89b/02

.- ur 88a/08

.- urken 102b/04, 99b/01

.- urlar 108b/04

Türân *Far.* Eski İranlılar tarafından Türk
diyarına verilen ad.

T. 119a/07

urgur - Durdurmak.

.- dı 97a/01

.- imaz 114b/08

uruş - Karşı karşıya gelmek, çarpışmak,
mücadele etmek.

.- dılar 102a/02

ut- Elde bulundurmak, ele almak; Ele
geçirmek, yakalamak

.- dı 100a/09, 97a/01

t.- up 88a/08,89a/04, 89b/06, 93a/01,
99b/11,89a/05,102b/03,97a/09, 97b/05,
97b/06, 102a/01, 102b/05, 103b/11, 112a/04,
114a/01

Türkistân *T.+Far.* Türklerin anayurdu olan ve
Taşkent, Hive, Fergana, Semerkand, Buhara,
Kırgız şehirlerini içine alan büyük bölge.

T. 102a/05

U

uç Uç taraf, uç.

u.+ ı (ucı) 99b/05

u.+ ina (ucına)113b/09, 113b/11

u.+ ında (ucında)89b/02

u.+ ından (ucından)99b/08

u.+ la(ucıla) 111b/10

uğra - Gitmek, uğramak.

u.- dı 117a/02, 99a/11

u.- ya 85a/05

u.- yup 104a/02

uğrı Hırsız.

u. 112b/07

‘uqāb *Ar.* Karku, kartal, tavşancıl kuşu.

‘u. 116b/11

‘u.-ı bahryi 114b/03

ulan - Eklenmek.

u.- up 114a/08

ulu Ulu, yüksek, yüce.

u. 83a/07, 86a/07

ulu - İnsan inilti ses çıkararak boğuk
boğuk ağlamak.

u.- dı 106b/05

um - Ümit etmek, beklemek, ummak.

u.- a 118a/03, 119a/09

umar Çare.

u.im 108a/10

‘ummān *Ar.* Büyük deniz, okyanus.

‘u. 103b/06

Baħr-ı ‘U. 111b/04

unut - Unutmak.

u.- dı 87a/11

u.- mañ 112a/11

u.- masun 91a/10

ur - Vurmak.

gürz u.- an 98b/02

u.- an 120a/01

u.- anı 107a/03

u.- dı 100b/04, 112b/02, 112b/04,
89a/07, 97a/10, 99b/05

darb u.- dı 100a/05, 100a/10, 98a/01

u.- dı 100a/09, 100b/06, 103b/07,
112a/04, 113a/09, 119a/11

baş u.- dı 83a/10, 84a/10, 89a/01,
96b/04

bilmeze u.- dı 94b/03

depme u.- dı 97a/04

u.- dılar 111a/11

u.- du 114b/02

gürz u.- duğın 103b/10

u.- duñ. 110a/02

u.- inca 94a/09

darb u.- madı 90a/04

u.- up 109a/05, 112a/03, 118a/03,
118a/06, 120b/06

barq u.- up 102b/05

baş u.- up 102b/07, 104b/05, 105a/08,
105b/08, 106a/07, 118b/03, 118b/06, 119a/01,
119a/06,

120a/11, 82a/08, 82b/07, 82b/11,
90a/02, 91a/01, 92b/03, 94b/02, 95a/04, 96a/09

gürz u.- up 81b/11, 82a/02

gürze u.- up 113a/06

na'ra u.- up 109a/08

baş u.- up 109b/09

yüz u.- up 83a/11

u.- up 102a/06, 81a/11

baş u.- up 112b/01

el u.- up 96b/11

göz u.- urlar 108b/04

urıl - Vurulmak.

u.- up 104b/01

uruş - Vuruşmak.

u.- dılar 102a/02

usta *Far.* Bir zanaatı gereği gibi öğrenmiş
olan ve kendi başına yapabilen kimse.

u. 94b/09, 94b/03, 94b/05

uş İşte.

u. 107a/01, 117b/02, 88b/01, 103b/03,
107b/06, 111a/06, 119b/09, 83a/01, 90b/01,
92b/06

u.+ da 101a/08

uy - Aldanmak, kanmak.

u.- arsañ 117b/05

u.- dılar 88b/07

uyan - Uyanmak.

u.- mışdı 89b/01

u.- up 88b/04, 88b/08

uyar - Bir kimseye bir davranışta bulunmasını
veya bulunmamasını söylemek, ikaz etmek.

u.- dı 110b/05

uyġu Uyku.
u.+ ya varup 87a/01

uyı - *Bk. uyu-*
u.- dı 82a/08, 89b/01
u.- madum 84b/09
u.- miş 87b/08

uyluġ Kalçadan dize kadar olan bacak bölümü.
u.+ ın (uyluġın) 97a/03

uyu - Uyumak.
u.- dı 109a/02, 102b/09, 114b/08
u.- miş 86a/11, 86b/01

uzun İki ucu arasında fazla uzaklık olan, kısa karşıtı.
u.+ ı 113b/09

Ü

üç Üç.
ü. 84b/08, 92b/05
ü.+ er 85a/07

üç yüz biñ Üç yüz bin.
ü. 102a/05, 102a/09, 103a/02

ümîd *Far.* Umut.
ü.+ i 101b/04
ü. kesdiler 114a/04

ürk - Bir şeyden korkup sıçramak, tevahhuş etmek.
ü.- miş 114b/07
ü.- üp 102b/09, 109b/01

ürkit - Korkutmak.
ü.- üp 93a/02

üst Üst, üzeri.
ü.+ ine 102a/05, 81a/06, 86b/05, 88b/03, 88b/05, 89a/09, 97a/11

üzengi Ata binmek için üzerine basılan halka.
ü. 100b/05, 116b/04, 97b/03, 100a/04
ü.+ den 97a/03

üzere Üzerine, üzerinde.
ü. 103a/10, 106a/06, 114a/03, 115b/08, 118a/09, 120b/04, 82b/06, 84a/11, 84b/01,
86b/03, 87a/02, 87b/03, 88a/01, 88b/10, 90a/04, 94b/06

üzeri Üst, üzeri, üstüne.
ü.+ nde 100b/06, 102b/06
ü.+ nden 105a/06, 114a/07
ü.+ ne 100a/04, 103a/02, 103a/03, 109b/04, 112a/07, 97b/03, 116b/04

V

vāh *Ar.* "Yazık" anlamında söylenen bir söz.
v. 94b/10, 106b/04

vaġār *Ar.* Ağırbaşlılık.
v. 108a/02

vāġı‘a *Ar.* Vuku bulmuş, olmuı bir iş, gerçek.
v. 89a/02

vaġit *bk. vaġt*
v. 86a/11

vaġt *Ar.* Zaman, vakit.
v.+ de 104b/08
v.+ inde 81a/07
v.+ ine 113b/04, 98a/06

v.+ üñ 116b/01
vallahi *Ar.* "Allah'ı tanık tutarım, Allah hakkı için" anlamında kullanılan bir yemin sözü, billahi, tallahi, vallaha.

v. 92a/04

var Mevcut, evrende veya düşüncede yer alan, yok karşıtı.

v. 102b/07, 106a/11, 107a/04, 113b/09, 115a/02, 115b/06, 116b/11, 119b/04, 81a/09,

91a/03, 94a/06, 95a/05, 95a/06, 104a/10, 110a/03, 115b/01

v.+ dur 113a/03, 85a/04, 92a/01, 90a/03

v.+ ı 108b/11, 93b/01

v.+ in 116a/07

v.+ inca 116b/08

v.+ ını 93b/03

v.+ ısa 118b/10, 95a/08

var - Erişmek, ulaşmak, gitmek, varmak.

v.- an 117b/02

v.- anlar 103a/11

v.- dı 109b/10, 101a/08, 101b/08, 110a/07, 95b/02

v.- dılar 103a/10

v.- duğın 84b/07

v.- dukça 87a/09

v.- dum 89b/05

v.- ıcağ 109b/10

v.- mağ 105b/04, 109b/07

v.- uñ 103b/03, 95a/08

v.- up 100b/09, 105a/11, 107a/09, 110a/01, 110a/08, 113b/04, 118a/01, 118a/11,

118b/10, 119b/10, 120a/02, 120a/07, 82b/05, 84b/10, 89b/11, 91b/05, 94a/07, 95b/09, 92a/06, 102a/07, 84b/11

fikre v.- up 88a/09, 83b/06

uyğuya v.- up 87a/01

varlık Var olma durumu, mevcudiyet.

v.+ ı (varlığı) 93a/11, 93b/02

v.+ ın (varlığın) 93a/09

vay Şaşma anlatan bir söz.

v. 116a/05

vāveylā *Ar.* Çılgılık.

v. 94a/11

ve *Ar.* ve (Bağlama edatı)

v. 101b/10, 102b/09, 108b/05, 109a/05, 109a/11, 109b/05, 110a/11, 110b/07, 111a/01, 111b/02, 112a/09, 115a/05, 116a/04, 118a/02, 119a/03, 119a/07, 82b/04, 84b/09, 85a/07, 86a/03, 87a/09, 90a/04, 90a/11, 92b/01, 92b/02, 92b/10, 93a/10, 93b/04, 96a/05,

98a/05, 99a/04, 99a/11, 105a/10, 110a/02, 117b/07

vech *Ar.* Sebep, vesile, bahane.

v.+ ile 101a/11, 112b/05, 96a/11

vehm *Ar.* Kuruntu, vehim.

v. 92b/01

v.+ e 115a/02

v. idüp 99b/04

vehm-nāk *Ar.+Far.* Kuruntulu.

v. 117a/07, 98a/08

v. oldılar 90b/05

velī *Far.* Velakin, ama, fakat.

v. 100a/02, 100a/07, 100a/11,
101b/04, 105a/02, 105a/05, 108b/03, 116b/02,
82b/01, 84b/07, 93a/01, 93b/09, 96a/02,
98b/07, 99b/03

vezir *Ar.* Valilik, vekillik gibi yüksek
rütbede bulunan kişi, hükümdar.

v. 89b/04

vidā' *Ar.* Veda.

v. idüp 119b/08

vilāyet *Ar.* İl, vilayet.

v.+ indenem. 94b/04

vir - 1. Vermek; iletmek, eriştirmek; bir
duruma yol açmak; ödemek; söylemek, yemin
etmek.

v.- di 92b/08, 110a/11, 113a/10,
114a/05, 119a/05, 120a/06, 120a/09, 120b/10,
93b/03, 95b/09, 98a/01

v.- diler 94b/08

v.- e 89b/08

v.- em 106b/08, 95a/07

v.- eyin 91a/08

v.- üp 100a/01, 112a/03, 113b/01,
117a/11, 120a/08, 120b/10, 86b/04, 91b/10,
95a/09, 112b/03

2. Yardımcı fiil.

cevāb v.- di 103a/04

destür v.- di 85b/05

haber v.- di 82a/11, 90b/10, 96a/01

hil'at v.- di 106a/08, 91a/02

selām v.- di 98b/09, 82b/04

yol v.- di 97a/02

haber v.- diler 110a/09

hil'at v.- diler 83a/04

yir v.- diler 83a/04

haber v.- eyim 120a/08

kalğan v.- ince 101b/03

cevāb v.- medi 91a/08

arqa v.- üp 103b/09

dārū v.- üp 87b/09

siper v.- üp 116a/02, 116a/09

kulak v.- üp 103b/02

destür v.- üp 86a/02

cān v.- ür 87a/07

nūr v.- ür 86b/09

cān v.- ürler 105b/03

haber v.- ürseñ 92a/09

viril - Verilmek.

v.- di 102b/02

v.- üp 102b/01

vücūd *Ar.* Beden, varlık.

v.+ ın 93b/05

v.+ ından 93b/01

Y

ya Yahut, veya, yoksa; evet.

y. 104b/08, 85b/09

y. 93b/11, 94a/02

yād Yabancı.

y. 95b/02

yağ - Yağmak.

y.- ar 114a/08

yağmā *Far.* Yağma, çapul.

y.-y1 'ışk 93a/11

yāhūd *Far.* Veya

y. 90b/03

yağ - Yakmak.

y.- ar 82a/05

y.- up 83a/08,106b/09

yağa Yaka.

y.+ sından 111b/11

yağın Yakın.

y. 115b/10, 119a/01, 82a/08, 84a/04,
85a/09, 85b/01, 95b/01, 96a/01, 100a/10,
118a/01, 95b/03

yalan Doğru olmayan, gerçeğe uymayan söz,
kıtır.

y. 81a/08

yalvar - Yalvarmak.

y.- dılar 119a/08

yaman Güç, etki veya beceri bakımından
alışılmışın üzerinde olan (kimse)

y. 104b/07

yan Bir şeyin ön, arka, alt ve üst dışında
kalan bölümü, profil.

y.+ ı 88a/07

y.+ ın 87b/11

y.+ ına 119a/08, 87b/03

y.+ ınca 118b/01, 118b/06

y.+ ında 118b/04

y.+ ındağılara 106b/05

y.+ ından 103b/07

y.+ umuzca 119b/11

yan - Tutuşmak, yanmak.

y.- ar 88a/01

yaña Taraf, tarafa, tarafta, taraftan.

y. 108b/04, 112a/08, 82a/01, 84a/06,
85a/09, 91a/04

yañağ Yüzün göz, kulak ve burun arasındaki
bölümü.

y.+ ları 87a/01

yanaş - Bir şeyin, bir kimsenin yanına gelmek.

y.- dı 97b/03

ya'nī *Ar.* Yani.

y. 83a/08, 89a/05, 89b/03

yanğulan - Yankılanmak.

y.- ur 105a/02

yār *Far.* Sevgili, dost,arkadaş.

y. 81a/07, 81a/08, 95a/11, 81a/08,
81a/09

y.+ e 93b/03

y.+ ini 93b/03

y.+ lık 85a/01

y. olan 112a/10

y.+ suz 81a/09

yar - Yarmak, bölmek.

y.- dı 87b/11,86b/02

yarak Hazırlık, tedbir; mühimmat, silah.

y. 113b/06

y.+ lar 113b/05

yaramaz Uygun ve yararlı olmayan, bir işe
yaramayan.

y. oldu 117b/03

yardım Yardım.

y.+ a 107a/03

yarıl - Yarılmak.

y.- miş 88a/07

yarın İçinde bulunulan günden sonra gelen gün, yarın.

y. 104a/09, 106b/06, 107b/10, 89b/06, 89b/11, 95a/08

yaşan - Karargah edinmek.

y.- dı 96a/06

y.- up tırdı 103a/11

yaşduķ Yastık.

y. 87b/03

yaştuķ *Bk. yaşduķ*

y.+ ma 87a/06

yaş 1. Islak, nmlı; göz yaşı.

y. 91a/11

2. Doğuştan itibaren geçen ve yıl birimiyle ölçülen zaman.

y.+ ma 82a/06

y.+ nda iken 92b/05

y.+ nda 111a/05

yat - Yatmak, uyumak; boylu boyunca uzanmak.

y.- an 116a/010, 94a/10

y.- anlarıñ 88a/03

y.- up 86a/03, 86b/03

y.- ur 111a/02, 86b/08, 88a/01

y.- urken 88a/04

y.- urlar 87b/10, 89a/03

yavuz Güçlü, etin.

y. 94b/11, 95a/11

yaz - Yazıya geçirmek, yazmak.

y.- dı 87b/03

y.- miş 94a/11

ye - Yemek.

y.- mişdür 100a/07

y.- yüp 92a/08

yed - çekmek, yedekte götürmek.

at y.- üp 85b/06

yedi Yedi.

y. 114a/05, 92a/01, 97a/05, 114a/03, 92b/04

y.+ si 114a/09

yeg Daha iyi, daha üstün.

y.+ i 94b/11

yemek Yenmek için pişirilip hazırlanmış yiyecek, aş, ekmek.

y. 106a/08

yen - Yemek işine konu olmak.

y.- di 82b/07, 84b/03

yeñ - Savaş veya yarışmada üstünlük sağlamak, üstün gelmek.

y.- emedüğün 99a/09

yer Yer.

y. 88b/04, 96b/07

y.+ de 94a/08

y.+ e 111b/11

y.+ idür 99a/02

y.+ in 101b/07

y.+ inde 104b/04, 120b/11, 82b/07

y.+ inden 102a/04, 112b/08, 90a/02,
96a/03

y.+ ine 101b/03, 104b/05, 107a/10,
110a/01, 111b/05, 119a/07, 81b/01, 88b/02,
89a/06,

91a/01

y.e 105b/04

yerlü Taşınamayan, başka yere
götürülemeyen.

y. 120b/10

yet - Yetişmek, erişmek, ulaşmak.

y.- di 94a/08

y.- medi 88b/06

yetmiş iki Yetmiş iki.

y. 98b/01

yetmiş üç Yetmiş üç.

y. 119b/09

yık - Yıkmak.

y.- a 89a/10

y.- dı 104a/02, 88b/03, 98a/03,
98a/04,98a/04

y.- up 104a/04, 98a/05

y.mış durur 94b/11

yıkıl - Yıkılmak, düşmek.

y.- dı 97a/11

y.- dum 89a/07

y.- inca 114a/11

y.- mayup 89a/10

y.- up 116b/10, 97a/05

yıl Yıl.

y. 90a/08, 92b/06

y.+ dan 112a/09, 98a/11

y.+ dur 119b/09, 90a/08

yıldırım Yıldırım.

y. 101b/01

yırt - Yırtmak, parçalamak.

y.- am 106b/04

yigirmi Yirmi.

y. 113b/10

yigirmi bir Yirmi bir.

y. 114a/07, 86b/09

yigirmi dört Yirmi dört.

y. 108b/02, 97b/10

yigirmi üç Yirmi üç.

y. 90a/08

yigit Yiğit.

y.+ dür 106a/03

y.+ sin 89b/06

yil Yel, rüzgar.

y. 88b/06,97a/01,103a/07

yi- *bk. ye-*

y.me 104a/11

yin - Yemek yenmesi.

y.- di 106a/09

yine Tekrar, yine.

y. 100b/02, 100b/09, 102a/11,
103a/02, 104a/10, 107a/02, 107a/10, 116a/05,
116a/06, 117a/04, 117a/09, 117a/11, 119b/08,
120a/10, 120b/10, 81a/03, 82a/03, 83b/09,
84a/01, 87b/10, 91b/05, 97a/07,112b/02,
113b/03, 119b/02, 81b/09, 87b/11, 90b/01,
96a/04

yir	Yer.	y.+ unı 81a/04
	y. 100a/04, 100b/03, 101b/01, 103a/10, 108b/11, 109a/03, 111b/03,101b/01	y. virdi 97a/02
	y.+ de 113b/10, 86a/07, 96a/05	yoldaş Yol arkadaşı, yoldaş.
	y.+ dedür 85b/02	y.+ ların 111a/08
	y.+ densin 94b/03	y.+ uñ 85b/04
	y.+ e 102a/04, 109a/01, 114b/07, 116a/01, 81a/11, 83b/04, 97b/07, 99b/08	yorgun Yorulmuş, yorgun.
	y.+ ine 107b/03	y. 105a/06
	y.+ ler 92a/01	y.+ am 105a/05, 106a/01
	y.+ lere 85b/03	yumruk Yumruk.
	y.+ lerinden 120b/05	y. 106b/04
	y. virdiler 83a/04	y.+ ıla (yumruğ-ıla)94b/10
yirin -	Kederlenmek,üzülmek.	yürek Yürek.
	y.- di 112a/06	y.+ ine (yüregine) 108b/06
yit -	Kaybolmak.	yüri - <i>bk.yürü-</i>
	y.- di 91b/06	y.- ye 106b/03, 112b/09
yitür -	Yitirmek.	y.- yüp 103b/07, 111b/05, 116b/08
	y.- di 87a/06	y.-yi-bil- 81a/04
yok	Var olmayan, yok.	yürü - Yürümek.
	y. 100b/02, 101b/07, 111a/02, 87a/08, 88a/02, 97b/08, 99b/11,112b/11	y.- di 88a/10, 98a/10,102a/08, 109b/09, 112b/09, 114b/09, 116b/10, 117b/11
	y.+ dur 90a/08, 95a/01	y.- diler 109a/03, 118b/11
	y. ıdı (yoğ-ıdı) 90b/03	y.- ye 107b/01
yol	Yol.	yüz 1. Yüz, sayı.
	y.+ da 92b/07	y. 103a/08, 81a/11
	y.+ dan 93a/07	2. Yüz, çehre; taraf, yön.
	y.+ ına 101a/09, 107b/05, 112a/01, 112a/11, 105b/10	118a/03, 119a/11,
	y.+ uma 95b/10	y. döndüre 84a/04
		y.+ in 110b/03
		y.+ inden 87a/02

y.+ ine 115a/04, 84a/08, 87a/06,
91b/03

y.+ inüñ 118a/06, 88b/03

y. urup 83a/11

y.+ üñi 84a/04

yüz altmış dört Yüz altmış dört.

y. 98a/11

yüz biñ Yüz bin.

y. 105b/02, 111a/07, 93a/02

yüzük Parmağa geçirilen genellikle metal halka.

y.+ i (yüzügi) 120b/07

y.+ in (yüzügin) 120a/08, 120b/06

Z

zabt Ar. Hükmü altında bulundurma.

z. eyledi 93a/01

zaħm Far. Yara.

z. 101b/07

zaħmet Ar. Güçlük.

z. 109b/11

zamān Ar. Vakit, zaman, devir, çağ.

z. 102b/02, 110b/02, 114b/02,
118b/03, 119b/11, 82a/06, 83a/02, 86a/01,
88a/01,

91b/04, 93a/04, 95a/01

z.+ a 100b/11, 104a/08, 86b/10, 87a/10

z.+ da 81a/01, 85b/01

z.+ dan 109a/01

z.+ dur 83b/07, 87b/05

zarar Ar. Zarar, zıyan.

z. 110a/01

zāğ Far. Karga.

z. 81a/04

zāhir Ar. Görünen, görünücü.

z. itmeyüp 96a/02

z. olmuş 82a/04

zāid Ar. Lüzumsuz, gereksiz.

z. 105b/01

zāil Ar. Sona eren, devamlı olmayan.

z. oldı 109a/10

zeber Far. üst.

zır-ü- z. 117a/10

zebün Far. Zayıf, takatsiz; yenilmiş, yenik.

z. 92b/10

z. iderse 90a/06

z. idüp 103a/05, 107a/02

z. olam 83b/08

z. olmuş 103b/08

zehre Far. Öd, safra.

z.+ si 102b/08, 98a/10

zemin ü zamān Far. Yer ve mevzu uygunluğu,
münasebet, hal.

z. 111b/02

zencir Ar. Zincir.

z. 113b/11, 114a/08

z.+ in 116a/01

z.+ le 116a/06

z.+ ler 114a/02

z.+ üñ 113b/11

Muhtāc-ı z.+ zen 97a/08

z.lerüñ 116a/07

zerrîn *Far.* Altından yapılmış.

z. 84b/01, 96a/08

z.+ püş 96a/07

zihi *Ar.* Ne hoş,ne güzel.

z. 89a/08

zîr ü zeber *Far.* Alt üst.

z.117a/10

z. 103b/02

zîrâ *Far.* Çünkü, şundan dolayı.

z. 120b/01,113a/02, 118b/09, 120a/04,
120b/07, 84b/02, 90a/11, 95a/04

ziyâde *Ar.* Çok, fazla.

z. 91a/03

z. olup 93a/08

ziyân *Far.* Zarar.

z. 117b/07

zûr-ı bâzû *Far.* Kol kuvveti.

z.ña 104a/07

Zürdi Efser Özel ad.

Z. 85b/04

BİBLİYOGRAFYA

- Atalay, Besim, *Divanü Lûgat-it-Türk Dizini*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 1991
- Ayverdi, İlhan, Ahmet, Topaloğlu, (redaksiyon- Etimoloji), *Misalli Büyük Türkçe Sözlük I-II-III*, Kubbealtı Yayınları, İstanbul, 2005
- Büyük Lûgat ve Ansiklopedi*, Meydan Yayınları, İstanbul, 1973
- Çağbayır, Yaşar, *Ötüken Türkçe Sözlük*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İstanbul 2007
- Devellioğlu, Ferit, *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*, Aydın Kitabevi Yayınları, Ankara 2007
- Dilçin, Cem, *Yeni Tarama Sözlüğü*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2009
- Ergin, Muharrem, *Türk Dil Bilgisi*, Bayrak/Basım/Yayım/Tanıtım, İstanbul, 2009
- İslam Ansiklopedisi, *İslam Alemi Tarih, Coğrafya, Etnografya ve Biyografya Lûgatu*, Milli Eğitim Basımevi, 1975
- İslam Ansiklopedisi, *İslam Alemi Tarih, Coğrafya, Etnografya ve Biyografya Lûgatu*, Milli Eğitim Basımevi, 1977
- Kabaklı, Ahmet, *Türk Edebiyatı*, Türk Edebiyatı Yayınları, 1971
- Kanar, Mehmet, *Eski Anadolu Türkçesi Sözlüğü*, Say Yayınları, İstanbul 2011
- Kavruk, Hasan, *Eski Türk Edebiyatında Mensur Hikâyeler*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul, 1998
- Kavruk, Hasan, *Türk Edebiyatı Tarihi I*, Kültür ve Turizm Bakanlığı, İstanbul, 2007
- Koç, Aylın, *Hâşim-nâme*, Palet Yayınları, Konya, 2010
- Köprülü, Fuad, *Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2009
- Mazıoğlu, Hasibe, *Eski Türk Edebiyatı Makaleleri*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2014

Melikoff, İrene, *Türk-İran Epik Geleneği İçinde Horasan Teberdarı, Ebû Müslim*, Elips Kitap, 2012

Mengi, Mine, *Eski Türk Edebiyatı Tarihi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2011

Pala, İskender, *Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü*, Kapı Yayınları, İstanbul, 2004

Redhouse Sir James W., *A Turkish and English Lexicon*, Beirut, 1987

Şemseddin Sami, *Kâmûs-ı Türkî*, Enderun Kitabevi, İstanbul, 1989

Tarama Sözlüğü, Atatürk, Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara Üniversitesi Basımevi, 1996

Timurtaş, Faruk Kadri, *Eski Türkiye Türkçesi*, Akçağ Yayınları, Ankara, 2005

Türk Dil Kurumu, *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara, 2005

Türk Dili ve Edebiyatı Ansiklopedisi, Devirler/İsimler/Eserler/Terimler, Dergah Yayınları, 1982

Türk Diyanet Vakfı, *İslam Ansiklopedisi*, İstanbul, 1994

Yıldırım, Nimet, *İskendername Firdevsî*, Kabalcı Yayıncılık, İstanbul, 2015

Yümni, Mehmed Emin, *Tercüme-i Kahraman Katil*, hzl.İsmail Toprak, Büyüyen Ay Yayınları, İstanbul, 2014

EK: TIPKIBASIM

شاه دوت کردن گشانه آید رای سرور بوزمانه شوک
 بی جهان بهلوانی که قهرماند زانک جانی ملک سگالانید **نم**
 آراولان بلورینه قدر زارک • سرور اولان جان اکلر و رک
 فهم اده مرزاع بتیل دینی • یورعی بیلمی خرات یولونی
 باشرن جان ایشنی جان بازید • آدمک مردی جهانده آرد
 بوک دینده آدم اوینه دوت • اولدر آدملیک قدرین لکن
 جوق بولسور عیش امانه یار • الاغم و قشند اولمز باید از
 بوک دینده یار اولد زار اولان • یارعه دین بکلین اولمز بلان
 یارسته وار اولمه یارستر • آزا اولور آدم اولان اغیارتر
ازین جانب هوشنک شاه کردن گشانه ایله دیک
 اولدخی باش قالدورب بوزیره اورب آبا و کتورب

بِسْكَرِ اَيْلَه كِيدُوْب تَا كِيْم كَلُوْب جَنك بِرِيْنَه اِيْرِدِي
اَوَّل اَوْن اِيْ كِي سَرُوْرَك اَوْلُوْسِن بُوْلُب بِسْكَرُو دِرِي
كُو بُوْلُب شَاه بَار كَاهِنَه كِنْدِيْلَر اَنْدَن كِنْدُو هِنْدِيْلَر اَوْرُوْ
اِيْرُوْب نَقْدَر كِيْم اَرْدِي قَهْر مَانْدَن خَبَرِيْلَرِي **اَعْتِصَامِ كِيْم فَوَيْجِه**
قَهْر مَان كِيْم جَنك سَرُوْر خَرَامَانِلَه بُوْلُشُوْب اِيْ كِي سِي بِرِيْنَه
مُقَابِل اَوْلُب مِقْدَارِيْنِي بِلْجَك بِرِيْرِيْن اَلَه كُوْر مَك اِيْ جُوْن
اِيْرُوْ جَنك مَقْتِد اَوْلِيُوْب هَمَان اِيْ كِي سِي جَنك اِدَه كَشْكِرْدَن
جِيْفُوْب بِرِطَاغ اِيْ جَنه دُوْشِدِيْلَر نَقْدَر كِيْم قَهْر مَان سَرُوْرِيْ شِكَاو
كُوْر دِي يِنَه چَا بْكَلِيْ كَلَه كِنْدُوِي خَلَاص اِيْدَر دِي بَارِي
اَخْشَام اَوْلِيْجِه جَنك اِنْدِيْلَر اَخْشَام قَهْر مَان اِيْرُوْب غَمِيْلَه
بِرِيْمَحْكَم كُوْر اَوْرُوْب فَلَقَاتِن طَاغِنْدِي اِيْرُوْب كُوْر بَاشِنَه

دوقندی بربکا قاجورنجه اولان ایشغینک بندلرین
 قوب باشی ایلدی ساجی طاعلیدی قهرمان کوز اورب کوب
 کینجه دوتبینه حال لیکون آردنه بقوب کوزدیکم باشی
 ایلوب اول سنبل کی ساجی طفلیش برعجب صورت ظاهر اولشکم
 کونشدن یقیرچراغی همان کورنجه بلدیکم ارکک دکلدز
 اول زمان قهرمان اونیدی باشنه ایزمندی دخی مهر و
 محبت عشق غلط ایلردی همان جانور باشن چوردی کندی
 اویدیکم لشکره پیتر ایشک کردن کشان باش اورب کلب
 حال خبر صورتی آیدر بود آیر برورتماشا ایلدم دیوب
 اصل حالی عاز ایدوب دیدی آندز سورب شاه بارگاهنه
 کلدی اول کلوب کردن کشان حالی خبر و پردی آیدر

قَهْر مَانِي بُولدَم ايدُر كيم سيران ايدردم ولي دخی کوگی
کوردوسی دیکه مشن بلمزم قنده ایدی بگا دیدی دی
قَهْر مَان دخی کلوب جبهه و جوشن چقرت لباسلر کیون
شاه دیوانه ایدی سلام وزدی سلاطین و سرور لر
شاه اوکنده امریله قرشو وارن ایچر و کتوردیلر شاه دخی
ایا و اوندده کلوب مرحبا دیلر عزت ایلدی اول دخی
باش اوردن کچوب بزند قرار ایلدی نعت کلوب بندی
شکر دندی آندن ساقی کلوب آسبابی عیش آراسته اولن
صحبته بشلر لر اولنلرک قیدین کورند کدن صکره آندن
شاه بیوردی کیوان شهراب شکار کری کتوردن دعوت
اندیلر کیوان دخی گبر کین کیدر و ب شاه اوکنده باش اوردن

ایدر

آید زای شای جهان همت نکیم آید و کسه کند و منزه آید ک او ش
 بودم حال مزبلوب سجو منزه توبه آید و ب عمر دن زمان بولر
 جانله طور مشور ددی آدن سهراب شکار کردخی قول
 اولوب خلعت و پردیلر گوانه سلاطین نصیب بر و پردل
 نهرابی بهرام جلی به اصمردیلر شکار کری کردن کشانه
 تسیم آیدیلر سینه کو کل صاع اولب عیشده **ازین جانب**
 سکر رای اعظم دخی دیوانه کلوب بوزدی برا اولو
 اود یا فوب دری آدیلمی ایچینه صالدیلر یعنی قری
 کلدو کینه قربان آلدی برزدن جمله بکلر کلوب سرو
 خرامانک دابه سی دخی کلوب باش اوردی کوری سرو
 خرامان کلمش رای اوکنن بوز اوردن پای تخت اودن
 کلمه من

رَأَى أَيُّدِي دَايَةَ قَانِي سَرُو خَرَامَانِ نِيچُونِ بَرَنَكَلِي
أَيُّدِي سَرُو سَرُورَانِ جَنكِ آخِرِ أَوْلَادِ قَدْنِ صُكْرَةَ
كُوْرَمَدَمِ بَلِيْرَمِ نِيچِبَهْ أَوْلَادِي دِي دِي رَأَى دَخِي كُوْرِكِ دِي نِيچِبَهْ
دَايَةَ بَرَقَاجِ بَهَادِرِ قَزَلِرَالَهْ اِيْرُوبِ اسْتِرَكْنِ أَوْلِيْرَمِ اِيْرُوبِ
قَهْرْمَانِ قَزَلِرَالَهْ جَنكِ اِيْدُوبِ قُوْبِ كَمِيْشِ اِيْدِي قَزْدَخِي
دَايِرَهْ بِهْ بَقُوْبِ قَهْرْمَانِي كُوْرَمِيُوْبِ فِكْرَهْ وَارِيْ اَيُّدِي
بُوْنَهْ حَالِدِرَكْمِ بُوْنَجَهْ زَمَانْدِرِ جِهَانِكِ سَرَكِشِي اِيْكُنِ بُوْكُونِ
بُوْنِكِ اَلِيْدَهْ بُوْيَلَهْ زَبُوْنِ أَوْلَامِ بِيْ بُوْقَدْرَالَهْ كُوْرَمِيُوْبِ
بِيْنَهْ مَقِيْدَاوَلِيْبِ قُوْبِ كِيْنِ دِيُوْبِ أَوْلِ فِكْرَلَهْ دُوْرَكْنِ
دَايَةَ اِيْلَهْ قَزَلِرَكْلُوْبِ اِيْعِيْنَهْ دُوْكَلِدِرِ قَزْدَخِي كَنْدُوِي
دِرْبِ اَنْ اَرْقَا سِنَهْ كَلْدِيْ دَايَةَ حَالِنِ دِيُوْبِ اَيُّدِي

بوعجيبكم

بُوَجِّبْ كَيْمَ بَنِي بُوَقْدَرِ شِكَارِ اِشْتِكِنِ مَقِيدِ اَوْلِيْبِ يَنْكِيْدِي
 دِي دِي دَايَه اَبْدَزَايِ نَارِيْنِ جِهَانْدِه بِرَكْسِيَه كَيْمِ سَنَكِ كِي
 مَسِيَه بِرَا لَه كَنْوَرَبِ بَلَكِي حَسَنَكِ دَخِي كُوْرَدُ كَنْ صُكْرَه
 بُوَجَّجْنِ اَوْلَا كَيْمِ سَنَدَنْ يُوْرَدُوْنْدَرِ وَيِيْنِ اَوْلَدُ كَيْمِ يُوْرُو
 كُوْرَبِ عَقْلِي كَيْدِي كَنْدُوِي دَوَشْرِي جَكِ حَالِي قَالِيُوْبِ
 آيِ الْوَبِ بَرِي كَا كَيْدِي اِي نِي كَارِي نَزَقْتَه اِي سَه اِي يُوْلُوْرَدِ
 دِيُوْبِ الْوَبِ سَرُوِي اَسِي دِيُوَانَه كَلِي اَوْلَدِ دَخِي جَا دِي
 كَلُوْبِ جِبَه وَجُوْشِ جِقَارَبِ يُوْرِيْنَه نِقَابِيْنِ بَرَكْدَبِ جَا دِي
 قِرْلَرِ اِي لَه سُوْرَبِ اَسِي جَا دِي رِنَه كَلْنِيَه جَمَلَه هِنْدِي لَرِ قُرْشُو
 كَلُوْبِ عَمْرِي لَه اِي جَرُو كِرْدِ لَرِ اَوْلَدِ دَخِي كِرْبِ اَسِيْنَه بَاشِ
 اُوْرَدِي رَايِ دَخِي اِي اَزْ اُوْرَدِ، كَلُوْبِ قِرْنِ بَغِيْرِنَه بَصُوْبِ

مرحبا لیدی کجوب فرزدخی بائی تختده زرین صندل اورد
اوتوردی زبردایم عادتتی آند اوتوردی نعمت کلون
بندی عادتلیر نجه شکر دندی آندن مجلس آراسته اولت
قرین رای اکلین مرحبا لیب جنک جدا لند خبر صورت
آدزای جگر کونتم قانی اول سرکشی بیلدک آدزای آنا
اول حریف بنومله آخنام اول نجه اوجنک ایلدی آخنام
اول بختی قره کوده قند و آرد و عن بلمم ددی ولی اچندن
فکری کندی اوتورمغه مجال اولیبون آدزای آنا اوج
کوندزکم جاریک اویادتم و هم بو کون اول حریفله فنی
جنک ایلدتم دستور کله واروب برز راحت اولایم دیوب
کیدی سورب چادرنه کلوب بوزدی وارب دزد آفری

کنوردلر

کتور دکر آیدر بکا یارین ایدک کیم بوکون بمله جنک ایدن
 حرینک بوکجه باشن گتمک گرن ددی دزد افسر آیدر
 ای بانوی جهان اول لشکرده گردن کشان دیر لر بر عتباد
 وارد دکریم انک فور خوشیدن کیمک نه جانی وارد دکریم
 بودیه اوغریبه ددی قرا ایدر نیم مرادم گردن کشان دکلدر
 اگر راست کلوزسه اول دخی نصیبین الا کل بکا لشکری
 کوستر دیوب او جرشبر وانه طو نلر کیوب صاع وصول
 خنجر لر گمه اوب تیغ لر حایل قلوب کندی لر انجا کیم لشکرک
 قراولیدن بر بکا کچوب چا در اراسته تین اربچک قز
 آیدر ای دزد افسر اول حریف بلور سین کیمدز آیدر
 ای نیگار بن بندو کمر بو قدر کیم آدنه قهرمان قائل دیر لر ایش

دَخِي هُوشَكَ يَتِي زَمَانَدَه بُولشَمِش قَرَايد ز جَادِرِي
نَه يَرَدَه دُرَايد زاي نِكَا رِي ن بَز لَرَا وُل حَرِي نِك قُو خُو سِي
بُو يَر لَرَه كَلَر ز نَدَن بِل لَم دِي اُول سُو زِي نِكَا رَا شِدِي ك
بِل دِي كِي م ذُر د اَف سَر قُو ر قَمِش نِكَا رَا يَد ز بُول دَا شِك قُو ر قَان
اُولَا يَن دَن خِي ر كَلَر دِي بُو ب اَكَه دَس تُو ز و يَر دِي اَن دَن دَا يَه
اِي لَه اِي كِي دَخِي اِي لَر و كَلُو ب كُو ر دِي كِي م بَر حَرِي ف اَن يَد
كِي دَر اِي رُب حَرِي نِك بُو غَا رِي ن اُول ب اَن دَر كِي مِي ن اُول
حَرِي نِك عَقْلِي كِي دُو ب اِي دَر هُوشَك شَا هَك اَشْجِي لَرِي نَم
مَطْبَع خَلِي نَدَن نِكَا رَا يَد ز بُو نَدَه هُوشَك ك بَه قَمَرَا نَك
جَادِرِي قَنَدَه دُرَا وُل دَخِي كُو سَر دِي نِكَا رِي ن بُو حَرِي ف بَر
اَغَا جَه بَغْلِي ب سُو رِي كِي نَدِي بُو حَرِي ف خِي ر بِل دَر مَسُو ل بُو

از جانب

آزین جانب هوشنگ شاه دخی بر زمان عیش ارب
 آندن سرور لره دستور و پروت کندودخی برز
 یا نوب راحت اولق دلدی عاصم و شیرنجبه نجاقلرتن
 قوجب شاه او تاغنگ قیوسن آویدد و زدیلب آتی
 با سبائلردخی عیار قور قوسیدن حاضر باش اولب کوزلدیلر
آزین جانب سر و خیرمان دخی کلوب اوردونک
 اجنه کرب کرب کوزدیکم او نوز ایکی یرده اولو ابوان
 قورلش جمله سن کرب کوزب سلطنته تحسین ایدب
 آندن ارب هوشنگ بارگاهن کوزد لر هر طرف با سبائلر
 آنج چکوب او ترردخی دوتب قهرمان چادرنه ایدی
 بو قدر وقت گزنجبه با سبائلر او یومش وقت گچمش عالم

انگار دن خالی ایروب کوزدیکم جمله باسبائلا او بومش
انلک دخی بز قاجن هلاک ایدب چادری بر طرفدن بادی
ایجری کردی کوزدیکم قهرمان تحت اوزره یاوب دایره ده
سکز غلام دخی اوزنه المشر بوتله دارو ویرب انلک
دخی باشن کسوب قهرمان اوستینه ایردی آلتد بز قولاج
بز آبدار خنجر قهرمانه قصدینه ایردی بلمدیکم قصدی کندویه
آلدی اول قصدی له جلا د فلک کی قهرمان قصدینه ایرنجه
اکسردن بقوب کوزدیکم بز سر و جامه خابه کرمش یاووز
کوباکم کوشدر نور ویر فرق بیش آرش قد بگمش بکرم
بز آرش سینه برهلو انکم زمانه کوزی مثلن کورماش هنوز
حسنی کوللرینک بنفشه سی بنده مش اول قهرمانی کوزلر

او بویه

اوتخویه وارُب سیاه کربکلر بر قرقر قدر بکافلری
 اوزره دوکلش دایره یه یوزندن دزکردن لوب لاله
 زاله دوکلشه دوش ایکی قوللرین نوزدن سون کبی
 طشریه ایلمش کوکین آجیش بر توصلر اول حسنه قز
 قهرمانی کوریک بزرگ آه ایدب الیدن خنجری دوشدی
 کندوی یوزدی برز قهرمانک یصد و غن طنبوب یوزیه
 باقوب قالدی متحیر اولدی باش المغه کلن قرجان ویرد
 اولدی بوگز آلوز یون نقد رکم قهرمانی کورزدی
 واردنجه عقلی کورزدی و هم قهرمانک حسنی اهل تاریخ
 دیند مشهور دز بوزمانه کلنجه باری قر فکر ایدوب
 کوردی کندویه بر حال اولدیکم هر حالی اوشدی روان

رَوَانِ كَنْدُویِ دِرْبِ ایدر بر بلادِ زبانه کلدی
بوكه فكر كرك ديب قزیزد ونب قلم كتورب بزانه
بازدی بصدق اور زره قویب بر خنجر دخی بزانه بانه
صنجوب قهرمانك صونب خاتین آدی دونب آه و حشرله
كیدی طشربه كلوب كندویه ایدر بونجه زماندر كیم
دنیاك فتایشین ایدی بر حالدر باشكه كلدی قندریسه
آدم غیرت انجودر بوشكدره بر نشان قویب کیت یون
آندن شاه چادرنه ایرت کوردی جمله باسبالر اویش
نیز دارو ویرب نیجه سن هلاک ایدی آندن کرب کوردیم
ینه حرم قیوسین شیر نیجه عاصم نجافلرین قویب یاوزار
ینه آلدن خوف ایدب بارگاهك بر این باری کوردیم

شمس لویانه

نَمَعْلَرِ بِنَارِ تَحْتِ اَوْ ذَرَه هُوَشْتِك شَاهِ يَغُوْرُ فِرْزِ بَرِ زَمَانِ
 طُوْرْدِي بَاشْدِ سَرُوْرِ عِبَارَانِ اِنَّهْ اَوْلَادِ بُوْ كُوْرْدِي كِمِ اِنَّهْ بُوْ
 كِرْبِ يَتَانْلَرِكِ بَرِيْجَه سِنِ دَخِي هَلَاكِ اَبْلَدِي شَاهَه قَصْدِ اَبْلَدِي
 مَكْرِ كَرْدَنْ كَشَانِ جَادِرِنْدَه يَانُوْرْ كَنْ مُخَالِفِ دُوْشَرِ كُوْرْبِ
 رَوَانِ بَرِ خَنْجَرِ كُوْرْبِ شَاهِ بَارِ كَاهِنَه اِيْرْدِي كِرْبِ كُوْرْدِي كِمِ
 بِاَسَانْلَرِكِ بَرِيْجَه سِنِ هَلَاكِ اَمِثْلَرِ حَانِ بَاشْنَه صِحْرِ بُوْبِ
 دَخِي اِيْچَرُوْرْ كِرْبِ كُوْرْدِي كِمِ شَاهَكِ حَرْمِيْنِكِ بَرِ اِيْنِي بَارِ لِيْشِ
 بَرِ اَفِيْتِ جِهَانِ اِنَّهْ بَرِ خُوْنِ اَلُوْدِ خَنْجَرِ دُوْبِ طُوْرْ زَهْمَانِ
 كَرْدَنْ كَشَانِ كُوْرِنْجَه فِكْرَه وَارْتِ عَجَبِ كِمِ اَوْلَادِيْرْ كَنْ اِيْنِي
 كُوْرْدِي كِمِ شَاهِ قَصْدِنَه بُوْرْدِي كِمِ اَنْكِ كِي شَاهِ هَلَاكِ اَبْلَدِي
 هَمَانِ بُوْرْ كَرْدَنْ كَشَانِ بَرِ صَالُوْبِ صِحْرِ دِي اَبْدِي خُوْرِي

اوش بنم کردن گشان دیوب آردنجه فرسخی راست
کوردی بر همان خطا برینه اریجک بر طنبجه کردن گشان
ایله جالدیکم یوزینک اوستینه یقیدی آلدیمکه فیمیوب
دوینجه سسدن صاغ اولان باسبالر او یانوب قزک بریز
اوستینه سوردیلر قزخی ابریشی هلاک ایلدی غوغادخی
آرتنجه پیل کی کیدب باش قوتدی کیمسه آردندن بیدی
عبارلر نقدیم آردینه اویدیلر چاره اولدی غوغادن جمله
سروزلر او یانب شاه چادرنه کلدرلر اولان باسبالدی
کورت عجبه قالدیلر ایچر و کوردیلر شاه دخی طور بنجامه
خاب اوزره او نوردی کردن گشان دخی کندوی دیرب
کوردی بر طنبجه بیشیم دخی قولایغی او نردوان کلوت

شاه اوکنه

شاه او کینه باش اوردی شاه دخی جمیع حالی نشین آیدی
 آیدای شاه عالم مخالف واقعه کورب کلدیم با سباندلر
 هلاک اولت یا نورلر کورب کوردم بر خون ریز آید
 بر قائلو خنجر طوبت شاهه قصد ایشیندخی تبر حکوب
 ایردم ارفسیله بزکز جالدیم یعنی که دری طوبت حالی بلم
 ایروب برینه خطا کورمدری دوت بگا بر طینجه ایله
 اوردیم بی اختیار یقلد فرین کندوی دوشرخه اول
 کیدی ددی اول سوزی ایشدیب ددیلمز کم زهی سربازلق کم
 هوشنک بی شاهک بو قدر او سینه کرن کردن کشان بی
 عیارک ضربیدن یغما بوب دوت بر طینجه ایله یقه بوخ
 آفتک آرا سندن خلا ضا اوله ددی شاه آیدرمد دقهرمان

كورك ددي اويدىم قهرمان دخی غوغادن اوبىشى
طوب باشى اوچىد خجری نامه كورب شاه بارگاهنه
كلوب اسبابى اورتبه دوكرى بعنى خجری نامه اولطلى
شاه كورب بوزدى و زىر نامه اوقیوب كوردى دیشكم
ای سرور بویجه سرتكك واردم كه سنی هلاك ایدم
كوردم تازى كیت سن قیامدم امدى بارن هوشنگی طوب
الوب راي شاهه كلین اولدخی سكا دیار هندك سرگین
ویره كیم سنك كبی سرور هوشنگ كیمدریم آكه خذت اده سن
بارى چون ادرین كل راي كبی شاهه خذت ابله كیم قدر
قیمت بلور دولت بول باشى برابری اولاسن اگر بوسور
قبول آتیله سن حاضر باش بارن كیجه وارن باشك كرم دیش

اول سوزي ايشدب دد بلكرم عجب بونك كبي سوزي ايدن
 كيم اولاد يوتب شهرابي هندي برندن طورب باش اورب
 ايدراي شاه جهان راك بر قري وار دز آدنه سرو خردن
 دز لرات او زره كللي كيمسه ضرب او زما دي و كيمه ضربند
 خلاص او نمادي دعوا سي شوبله دز كيم هر كيم بني ارنكله
 زبون ايد رسه آكا عورت اولورم اول حائله جهان
 شاهلرينك او غللي مال و لشكريله كلوب الين هلاك
 اولمشدب كيرير اوج يلدز بود دعوايله هر بيل يوقندكم
 نجه شهاده لر هلاك ائيه آني كلوز دير كردي عجب
 اولميه كه بوفسادي ايدن اول اولميه اول بوشنك فرسق
 بوله دخي هلاك ائيه زير اكم خون ريز و جلا د جهان دز

بینه دنیا عیار لر بز کوزنه کوستر منراوش بو کجه کورد و کوز
بواشی اول ایشدر اول برکشیه فرصت بولادی هلاک
ایته مجبدر قهرمانه عاشق اولدیسه یا خود اعلی بوعده
بهر حال بو فردن حدز کون دیدی اول حالی بلوت خله
سروور لر قردن وهمناک اولدی لر قهرمان دخی بلدیکم
دوون کون کندویدله جنک ایدن کیدر باری اول کالده
صباح ایردی **ازین جانب** سرو خرامان دخی اول کجه
هوشنک لشکر ندن جوقوب کلوب دایه یله دزد آفر
ایردی آنلردخی فکر ایدر کم مجبدر اگر نکارین کردن
کشان بندنه دشمنه اولدم کلوب نکارین حالی جزو بر
آنلردخی کورب تحسین ایدیلر صباح ملوکانه لیا لریوب

آشوبونه

آشی دیوانه ایزدی باشاوردن برینه اووردی رای
 دخی قزندن عذر دلیب خلعت ویزدی دیوانه بیکدن
 زیاده بک اوغلری وازکم جمله قزک عاشقی دورر
 اما قز برینه مقید اولیون قهرنه یگا بقرسه قهرمانی
 کورزدی اووردی اول حالله سوزده یکن مکر بهرام
 جلی اکلدی سر و خرامان بوزدی بهرام قندوننده
 اذرها کی کورد لر رای ایدرای بهرام کل بکا قول
 اول سندن یارین سکا ویره بن بهرام جواب ویرمدی
ازین جانب چین شاهنک قزیم بهرامک خاتوند
 شاهه خبر کوندردیم شاه لطف ایدت بهرام اوتمسون
 اول سوزی شاه اشدت بهرام ایچون کوزلرندن یا کلوت

آیدزای سرور لور کورک کیم بهرام کبی سرور مر کافر
آینه آسیر بزی کورک کیم آکار میوز دیوب کردن
کشانک یوزنه باقوب آیدزای دلا و بهرام نجبه
ایده لمدیدی کردن کشان آیدزای شاه بزیند هر زمان
بهرام وارث استرم الومه کینر فرامتا شاه همتینه بنه
کوزیم دیوب کیدی کلوب دیوانی زایه پیدی کوزیم
بهرام قید و سیدله او نور ز طور رب هر طرف د دعوت
آیدزای اما سوز سوز اول حاله رای قایتوب قصد
اندی کیم هلاک اینه قر آیدزای آنا بونی هلاک آینه صقله
باشد که بزردن دخی آنلره کیمسه دوشه بونی ویرت آنی
الا وزدیدی رای آیدزای جگر کوشم بونی نجبه صقلونم

بوند بر عتار و ارد ز کهیدی قات پر لر آتینم دخی ایستک
 بولور خلاصه ایدر سرور آیدر آتیه دستور کله بو کشتی
 بن صغلیه نم اگر سلیمان دیو لری دخی اولور سه المیه دیدی
 کردن کشان طور ب دگر دی آیدر والله الیدن کلور بورد
 بهرام قرابا کاهنه کوردی بیوردی قرابا کرب کندوی
 دایه یله تنها قالوب آدن بیوردی واروب بهرام کورد
 قید و بندین الیدر آتیه صدق قوی او نوردی صحبت
 قورلب شراب کباب بیون اجر کن قرابا دی ای بهرام
 سکا برشته صورتم اگر راست خبر و پرزسک سی آزاد
 اینیم دی بهرام آیدای نیگارین بیوز اگر بلور سم دیه نم
 دی آیدر اول سزک لشکر ده آتی ایفلو جانورین کمد

قُولِي مِدْرُو هَم بِنْدُو كِي نِيَجَه جَانُو دَرِي كِي مِ آتِ وَقِيلِ
وَكِر كَدَن دَكِلْدَر هِنِيَج بَرِي نِه بَلَكَز مَزْدِي تَهْرَام دِي
بَا شَرِ اَوْ رَبِ اِنْدَرِي نِيَكَا دِي اَوْل سَرُو رُو دَر شَهْرَادَه دَر
قَوْل دَكِلْدَر اَنَسِنَه طَهْرَادَه دَر اِرْدِي بَدِي اَقِيْمَه شَاه
اَوْل شَد بُو نِي اَوْجِ يَاشِنَد اِيَكِن دِي اَوْل رَقِيْبُو بَ هِيَهَا ن
صَحْر اَسِنَد كُو هِ شَعَادَه اَوْ ن اَوْجِ يِيْل بِيْلَه سِيْلُو دَر اَوْش
بُو حَالَه كَلِيَك رُبْع مَسْكُوْنَه دُو شَب بُو لَدَن كَلُو ر كِن شَاهْر
بُو لِي شُو ب قَوْل اَوْل دِي اَوْل دِي بَا نِي تَحْتِ وِي رْدِي اَمَا شَاهْر
قَوْل اَوْل نِيَجَه اَوْلَان سَرُو رُو دَر نِي كِي مَسَه سِي قَوْل رَقِيْبُو ب كِن
ز بُو ن كِي مِي ن هَلَاك اِنْدِي اَخِر كِنْدُو اِرَاد بِيْلَه وِمَرُو بِيْلَه
كَلُو ب قَوْل اَوْل دِي بَرِي كَلُو ر كِن اَوْل نَحْرِي جَانُو رِي

هند درای

هُنْد دَرِیاسِی کَنَارِنْدَه طُوبُتْ ضَبْطِ اَیْلَدِی وِی جَا نَوَز دِخِی
 اَلَه کَلِجَه شَاهک اَوْن یَدِی کَتَم بُو زَبِک اَرِیْن اَو زِکَب
 نِجَه سَر وَر لَه لَک اَیْلَدِی اِی نِکَا رِز آدِنَه قَهْر مَان
 قَائِل دِر کَر بُو زَمَان جِر مَان سَر اَیْنِک صَا حِیْب قِرَآ نِی دُر اَلِدَه
 دِیو لَر اَمَان اَلِیْمَز دِیو ب قَهْر مَانک اَو ل کَوْن سَر وَر لَکِن
 اَو لَقَد رَا و کِی قِرَک عِشْقِی بِرِکِن بِیْک اَو لَب دَائِم بِهَرَم
 دِکِد وِکِن جَه قِرَک بُو لَدَن دِیو ب قَهْر مَانک اَحْوَالِن
 بِهَلَو اَنَلِغِن سُو یَلدِر دِی قِرَک اِیچِنْدَه عِشْقِی آتِشِ زِیَادَه
 اَو لَب وَا رِغِن اَو د اَیْلَدِی قَهْر مَانک سَو د اِی بِا شِنْد اَشْدِی **نظم**
 اِیْر دِی بِا شَه عِشْقِی وِی نِدَن نَخَار قَالِدِی نَه صَبْر وِنَه عَقْل وِنَه عَار
 اَو لِدِی قَامُو وَا رِغِی نِغَا ی عِشْقِی جَانِنَه کَا ر اَیْلَدِی سَو د اِی عِشْقِی

قالمدی کند و وجود بند نشان واری کیدب محض عشق اولدی هان
نوشتر ادیب شوقله عشق ایلمی صویه صالحی وارغی سجاد من
کندوی ترک اندی استر یارنی ویردی باره ایتر مکی چون وارنی
بویلدن باز ار عشقک دایما فرق اولنم نفعم و شاه و کدا
کیمه ایرسه عشق نوریدن آش محض خاک ایسه وجودن نور آید
تاریخ دینی قولجه نیکارین که بهرامند بو خیری الوب

کوزدیم رسوای اولوردونب آیدزای سرور سن کیمین سکا
کیم دیر لور آیدزای نیکارین بنده آدمه بهرام جلی دیر لور
جیلی کبیر سلطانیک ^{قوی} او غلیم ولی بودم هوشنک شامک
قولیم سرور خرامان آیدزای سرور اول جین دیارنده
طاش اولان سنسین آیدزای صکره نیجه خلاص

اولدک

اولك اولدخي جمله حالي بيان ايلدي كردن كشان
 كندوي خلا صرايد خجه فراشدب ايدزيه اول كردن
 كشان دين بچون بودم سني آلمان ايدزيه نكارين نيه
 اولا كردن كشان بري آگيه سيزه زم بودم بونده در
 كردن كشان دخي دورب چادر ايدن دكلودي ايدن
 اي دايه وار كور بو چادر ايدن كي بولورسك ال كورد
 كردن كشان اشدب برز آكار و وارب كندوي مشلكه
 اوردي بر پرده دوشب يتدي قولتوغنه بر رباب الذي
 دايه كلوب ديه اور خجه سمره طورب ايدزهاي بگوم
 گرم ايت بكافيمه سر خوشدم ددي ايدر بوتان ندر صوب
 الذي ايدرو اولا اوفاني يازميش رباب جفمد ددي

دَايَه كَلْبَرُ وِدِيْبِ الْوُبِ اِيْحَرُو كَرْمِي سَرُو خِرَامَان
 اُو كِنْدَه بَا شَرِ اُو رُبِ دُعَا اِلْدِي سَرُو دِخِي عِيَارِي بِلْدِي اَمَّا
 بِلْمَنَه اُو رَدِي اَبْدَر اُو سْتَه نَه يِرْدَن سِيْن اَبْدَر سَلْطَانَم سِيْنْد
 وِلَا يَبْنِدَنَّم رَا بَابِ جَا لُوْبِ اَلْوَمَه كَر نَجَه سِيْن اُو غَلَا جُحْلَه
 نَفَقَه اَبْدِنُو رَمِ دِي نِي كَارِيْن اَبْدَر اُو سْتَه دِيَه يِرْمِ اِيْحُون
 يِرَضْحَبْت اَيْلَه اُو لَدِخِي دِي رِي اُو زَرَه كَلُوْبِ رَا بَابِ اَيْلَه الْوُبِ
 نِي كَارِيْن حَالِنَه مَنَاسِبِ يِر غَزَلِ اُو قَدِي شُو بِلْ كِمِ دَر دِيْن
 دِي پَر شُد رَدِي نِي كَارِيْن نَحْسِيْن اَبْدُوْبِ يُو زِي مَالِ وِي رِي لِر
 اَبْدَر اِي اُو سْتَه سِي يِر كِسِيَه بَكَز دُو رَمِ كَر دَن كَشَانِ اُو ل
 سُو زِي اَشِدْبِ عَقْلِ كِيْ دِي اَبْدَر وَاَه ^{اُو ل} دَكْلِ بُو كِيْمِ سِي يُو مَرُو
 يِمَشِدُر نَه يَا وِزْبِنْدَه دُو شُد كِ بَه ر حَالِ طُو غُر اَبْدِنِ كِي

يكي بو تدد ديوي

یگی بو قدر دیوب آیدزای نیگارین زمان بن بندگی
 بگذرد رسن قر آیدز اول کردن کشان دین دکلمسز دینج
 بهرام بقه دوشدی قزک دخی مرادی بهرامه بلدز کی
 ز پراکم بهرامک بلدوکن بلور دی کردن کشان باشاوت
 آیدزای نیگارین نظرک واز اولسون بنم دیوب عا ایدی
 سرور آیدزای عتبار آفرین راست سوزک ایچون واد بهری
 بله اوب کیت بن آته ابرته جوبین ویرم اما لشکره
 سرور واریسه یارین میدان کلسون وارک خبر ایدک دیوب
 بیوردی بهرامه اقلیم خراجی دگر خلعت ویرن ایکن دخی
 کوندردر طشر کلوب بر غزم لشکر اندیلر مگر بهرام آیدز
 ای یاز بو قز قهرمانی نه یاوزا کار آیدز بن سیزم قز

قَهْرْمَانِي سَوْمَشِدْ دِي بُو لَشْكَرَه بَقِين اِرْدِ كِر طَبُورَه كُوَه
بُشْت قَرَه وُل بَكَلْدِي كُورْت بَا دَصْنُوب قَر شُورَانِ
بَقِين اِر بَجَك كَنْدُولِي بِلْدُ رُب اَوْل دَخِي كَلُوب بَهْرَمِلَه
كُور شَدِي اَنْدَن دَخِي كِدُوب شَاه بَار كَاهِنَه اِر دِيلَر
عَبَّار لَر دَخِي كُورُوب شَاه بَار كَاهِنَه اِر دِيلَر عَبَّار لَر دَخِي
اَو تُورْت كَر دَن كَشَانِي سُو بِلْشُور كَن كَلُوب اِر دِلَر كُورْت
قَر شُودَن كَلُوب بَر ز كُور شَد لَر قَبُوجِي بَانِي فَهَطَرَان
كُورُوب شَاهَه مُشْكَدِي شَاه دَخِي اَكْتِنْدَن اَقْلِم خَرَج دَا كَر
مَال خَلَعْت وِ يَر دِي اَنْدَن بَهْرَمِه قَر شُو اَو اِرْت اِي دِي بِنَم
بُولُومَه جُوق جُوق بِلَا لُوجَكَن بَهْرَام دُشْمَن اَلِدَن نِه سِن
بَغِر نِه بَا صَدِي اَوْل دَخِي كَجَن حَالِي رَا لِك سُو زِي ن قُور حَالِي

جزوردی

خبر و بردی دید که کم یقین اولدی فرقه ره مانه عاشقند
 ولی سرکشلکندن ظاهر ائیوب اول کیجه کم کجوب
 ارسبی اول ایکی دریا کی لشکر برندن دبر شوب کی مردن
 طاغ بر ایز اولدی ینه آلائی قوشلر بغلیوب کوی کاویلر
 کومندیوب سنجان و علملرد رخسان کی اجلوب آره برده
 میدان بصدی خاص آرتلر اوک صافه طور رب مردان
 کوزلدیلر کوزدیلر رای جرسیدن برزدین بوش جیلو
 بر صارو کرگدنه سوار اولش اوکنجه الی بیک زین
 بوشلر عزتله میدان کورب باش اورب دوندیلر شمسور
 میدان اوزسند نیزه جان ستان طیوب سدا تکلند
 کی بر ز طورب تا شا ایلدی آدن آت اویندب بر وجهله

سِلَاحِ شُورَلِقِ ایلدیکیم کورنلر حسیز ایلدیله هوشنک
شاه ایدر نجیب بولیم اولاسه هراب ایدرای شاه جهان
رای قوی سر و خراماندر سرور کوه بلدک کیم بوندن غافل
اولیلر دیوب باش اوردی شاه دخی بیوزدیکیم جمله سرورک
بلدردلر آندن بهرام سنک انداز میدانه کروپ برینه
سون مثال چکوب ابروب حواله قلدی ایله کیم قرله
سکونک آرسنه درت برمنی برقالدی هوشنک ایدر
حیف آنک کبی نازنین بهرام کبی امان بلر آندره هلاک
اولدی ددی قهرمان سروردر سروری بلوز ایدرای
شاه جهان اول بهرام اعتباره المدوغیندن ایله ایدر نیجه
آنک کبی ایشد کورک دینجه سرور آل اورب نینه سن

برك طوندي بيل كي گلور گن طاع كي طوز غزدي سلكوب
 سكوي بهرامك الندن آلدی گز كدینه بهرامك بول ویری
 كججه صاع ایلغن اوزنكیدن چقاربت بهرامك راست
 كو كینه بز دپه اوردی بهرام كي سروری طاع كي گز كدینه
 یقلوب بدی گز معلق دوندی یترهند عتار لری
 ایرب محكم بند ایدب كندیلر كورنلر طكلسوب حین
 اندیلر الدزمدو كنه سروینه سوار اولب آدم دلدی
 محتاج زنجیر زن كردی سرو محتاجك قولتوغی آینه
 كرت كرزین برك طوبت قوت ایدب الندن آلدی كو كدینه
 كججه اکی طالسینك آرسنه بز كرز آبله اوردیم محتاجك
 اغزندن بوزنندن قان كلوب د بسینك اوستینه یقلدی

آنی دخی بغدی لر شاه ساجی نیک نیلر دینجه قاهر
خاوری کرُب قلیج چکوب ایردی سرو ایرو کلوب
کر کدن ناشدی قاهر دخی اوزنکی اوزرنه کلنجه قیز
قاهرک بلیکن آلوب ایله صیفدیکم بر مقاری آچلوب قلیج
آلیدن دوشدی همان صوبت کریدن طوبت برکز حیرت
ایله قوت ایلدیکم آنک کی سروری طاع کی طوبت قولنه
آلوب آتسک علم دینه بر ایلدی لر شاه آیدنه خوش شو
بر غورتک حسینه کلوز کسه بوتی هتال جنک جوی کرُب
سکو حواله ایلدی آنی دخی بغدی لر بر دخی کرُب
قزله بکرم درت حمله خطا ایلدی شاه آیدز بو کید آیدر
هتبر فیل سوار در سرو ایرو ب قر بوت کی هتیره برکز

حَوَالَه قَلْدِي هُنَر رَقَلَقَان وِرْدِي قُرَايَلَه ضَرِب اُورْدِيكُمْ
 هُنَر بُرْك قَلَقَانِي طَانِغَلُوب اَرَقَايِنَه طُوَقِيُوب اُول رُوْدِيكُمْ
 مِيَل كِي يِقْدِي اَرَقَا صُخُون خُوْرِي يِقْدِي سَام سَمِيْن بُوْشِي
 يِقْدِي غَضَنَفَر مَرْدَانِي يِقْدِي كِهَوَان كُوْهي يِقْدِي بَلَنَك اَفْكَن
 هِيَلُون وَكُوَه نَشِيْن بَهْرَاد جِرَان نَامِر يِقْدِي جُمْلَه سِن بَغْلَدِي لِر
 بَارِي اُول كُون قُوْشَلُو وَقِيْتَه دَك سَكْسَن دَرْت سَرُوْر
 كَرِيْتَار اَيْلَدِي شَاه بَغَايْت مُضْطَرَب اُولْدِي كُوْرْدِي لِر صَاغ
 طَرْفِيْدَن بَر وَهَمِيْنَاك نَعْرَه پِيْدَا اُولْت بَرِكِيْهَه اَلْمِيْش اَرِيْش
 قِيْدَلَه كَلُوْب اَلتُون جَبَلِر اَجِيْنَه عَرَق اُولْت بَرِيْنَه جَان سِيَان
 قُوْلِنَه اُولْت اَيْلَه هِيْسِيْلَه بُوْرْدِيكُمْ كُوْرِنَلِرَك زَهْرِيْ جَاك
 اُولَه بَارْدِي بُوْر اَلْمِيْش دَرْت يِلْدَن بَرُو بُوْجِرَاهَنَه بَهْلُوْلِيْ

ایدب جهان سترکش لرینک بوئن بوران نیش اکی ملتک
جبار لرینه کوزا اوران قهطران ابن طغماج اکی طرفدن
هرکشی قهطران کورب فردن آلجکوب ددیلرکم
حیف سروخرامانک نازین لکنکم بونک کی دیوک
کرد اینه دوشدی ددیلر شاه دونب سهراب هندویه
ایدزای سروور قهطرانله سروخرامان نیجه کوررسن
سهراب آیدرای شاه بن نه دیم وی اولاکم قهطران دن
دخی چقیه وزیدی شاه اشذب آیدر بو حریف قهطران
یلزد نیجه قهطران سکوه شهامتله ایوب سلام ویدی
سروخرامان دخی قهطران کورب بکنوب آیدر نیش هونلکم
بونک کی سروز لوی جمع المیز دیوب علیک الدی قهطران

آید ز ای نبی آدب بومید از اجینده نه جوق بویله سگشک
 آیدک بومیدان آرتلر بریدر سکا شمیدک طندقلری
 بر عورته بر آبر اولکیم در لردی سن بو قدر باشد ز اشک
 بو آرتلرک اوزته سینه هیچ قهطران و قهرمان اشمدی
 شمدی سنی بر لعلله رستوائی ادم بنجه دزدیدی اول
 سوزدن سرور ایله غضبه کلدی کم بر باره اود اولب آید
 ای سرورنه عجب بزم تور تلخ جگر سن آرکله ارسلان
 ارسلان اولیختی دشی ارسلان ارسلان دکلد ز امیدی
 پایدار اول بگند و کلک عورتی کوزدیوب همان بر کز کرکن
 صلوب میدان دور ایدب سینه کوزلیوب هوشک
 و قهرمان اوکنه اوغردی قهرمان دخی الای اوکنده

شش پای تحریله سد اشکند رکی طوز رکن کلوب
خسله الای اوکندن چوب نیر راست ایدوب کیم
قهطرانه ایزدی ولی ایله حالایله ایزدیکم قهطران
وزن کلشیدن وهم ایدوب سپرینه چکدی فر ایزد
ایله راست نیر اوزدیکم ایزد سکو اوجی سوزن کبی
سکوینی سوزد قلقانی دلوب سیننه سنه ایزد قهطران
جان حولنده کندوی جانوز صفرینه صالوب قلقان
سکو اوجندن پاره لنوب یرم دوکلدی قهطران غز ایل
پنجه سندن قورلیشه دوندی نیر کردن کشان بر قلقان
دخی ایزد کوزدی فر میدان باشنه ایزد نظر ایزد کوزدیکم
سنه یوق کوز کوه پنکر طوب ایزدی قهطرانه قهطران

کبی حواله

کبی حواله ایلدی قهطران کندو کوزین ویرت بیک
 بلا ایلله دفع ایلدی ولی آذ سندن آمدو کی سد بورشندن
 کلدی قز کوزین آجدرمیب بردخی ایرشیدی قهطران
 گزگدن صجر دُب ییرد کیشوب قین ایردی ازنگی او زرنه
 کلوب ایلله ضرب او زردیکم کوزلرک طراقی عراقه ایردی
 میدان اینه علوطولدی قهطران نه حالسه ردا ایدب
 نوبت کندویه دکدی ولی ایلله ضرب یئسدرکم دخی طاری
 طمانند قلدی روان سروردخی غیرته کلوب آل
 اوردی کوز کوه پیکر چکوب برنجبه گز آوب طوندی
 ایرت قز حواله قلدی یئین ایرجک ایلله ضرب او زردیکم
 طراقه عبوتته ایرت این کونین طولدی ولی قز راست

مَنْعَ الْبَلَدِ كُورِنَلَرِ تَحْسِينِ اَنْدِ يَلِرْ قَهْطَرَانِ دُونِ كُورْدِيكُمْ
يِنَه نَسْنَه يُوُقْ بُونَه حَالْدَرْدِ يُوُبْ يِنَه كُورْ جِكُوتْ
اِيْرِنَجَه يِرِيْر سِرْوَر لِرْ قَهْطَرَانَه جَاغِرْدِيكُمْ اِيْ يَهْلَوَانِ
حَاضِرْ بَاشِرْ اِيْرُبْ اِيْ كَلْدِيْنِ قَهْطَرَانِ اِيْلَه ضَرْبِ اُوْرْدِيكُمْ
اَكْرَدْمَرْدِنِ طَاغِ دَخِيْ اُوْلُوْر سَه خُرْدِ اِيْلِيَه اِيْرُبْ اُوْرْتِكِي
اُوْرزِيْنِ اَلْتَمِشِ بِيْشِ اَرِشِ قَدِ لَه اِكْنِجِيْ ضَرْبِ اُوْرْدِيْ دَر سُوْدِ
اِيْرَه مِيْدَانِ لِرْزِيَه كَلُوبْ كُوْتَلْدِنِ اِيْ كِيْ لَشْكُرْ اَلَايِ طَبْتِيْ
سِرْوِ خِرَامَانِ اِيْلَه رَدِّ اِيْلَدِيكُمْ كُورِنِ حِرَانِ قَلْدِيْ قَهْطَرَانِ
مِيْدَانِ بَاشِنَه وَاْرِبْ يِنَه اَبُوْبْ كُورْدِيكُمْ سَدِّ اِنْكَلْدِيْ كِيْ
قِرْقَرَانِ اَتِشِ قَهْطَرَانِ غَايْتِ غَضَبَه كَلُوبْ اِيْدَر بُونَه
فَضِيْحْتَدِيكُمْ بُوْرزِمَانَه كَلِنَجَه اَلْوَمْدِنِ دِيْ يُوْبِرِيْ اَمَانِ بُوْرزِمَانِ اُوْلَا

عالمك متفاسی دیر کمر بودم کیم بر فردخی دون طوغب
 دونله بویشر اولاحصوصاکیم سیدانه بو قدر دعوا ایله کیم
 دیوب همان آل قلیجه صونب قصد ایلدی هلاکنه برکی
 دومی کی تیغ جو قرتاب قولنه آلب کرگدن صالدی
 سرو خرامان دخی قهطرانک نینه سن بلوب آیدری بجه قلیج
 چکوب خصم چالمونجه اولوز سکا بدوریم الا کیم نیلیم
 قهرمانک خاطرین کوزه دورین دیوب تیغ هندی آینه آلب
 قهطرانه قرشو واردی کوزنلر آیدراوشده سرو خرامانک
 دخی بو جندن برو ایشدو کی بولنه کلدی شهراب هندی آیدر
 حیف اول قهطران کی سروره دیوب ایرنجه اول قهطران
 چالدی سرو بر و خله خلاص ایشدیکیم هیچ کسک عقی ابرمدی

هَمَان قَهَطَرَانِكْ آرْدِنْدَن یَلْدِرِم کِی اِرْدِی بِرِ جَانِغِرِ دِلِرِ
بَهَلَوَان صَافِرِ دِیْنِجِه قَهَطَرَان بَاقُوب کُورْدِی کِم فِیجِ اَجَلِ
بِرِنَه کَلِش هَای سَاجِی حِجْک تَلِرِ سِن دِیو قَلَقَان وِیْرِنِجِه
کُورِن قَهَطَرَانْدَن اِمِیْدِی کَسْدِی وِی قَهَرْمَان قُورْخُوسِنْدَن
قَهَطَرَانَه قِیْمِیوْب بِر کُر قَلتُوغِنِکْ اَلتِیْدَن قِیجِیْنِکْ اَنَاقِشِ
دُورِنْدُرْت قَهَطَرَانِ چَالِب کِجْدِی کِیْدِی فِر کِجِنِجِه قَهَطَرَانِ
جَان حَوِیْلِه زَحْمِ بَرِن چَالُوب کُورْدِی کِه نَسْنَه یُوغِجِه
قَالْدِی فِکِرَه وَا رْدِی **طَرطُوس کِیْم قُولِجِه** فِر کِم قَهَطَرَانَه
قَصْد اِیْدِی قَهَرْمَان سِیْدَان بَاشِنْدَن بِر کُر جَانِغِرِ دِی کِم اِی
حُوْنِی صَقِیْن اَوَّل سَرُورَه قِیْمَه وَا کُرِنِی حَاضِر اِشْر دِی شِیْدِی
اَوَّل حَالِلَه قَهَطَرَانَه غَبِرْت کَلُوب هَمَان صُوبْت فِرْکْ

بِر کُر کُورِن طُوب

بَرَكْتِكُمْ نِ طَوْبٍ اَوْلِ اِيكِي اَز دَر هَا بَر دَم بَر بَر بِلَه بَكْسِد لَر
 اَوْ رَشِد لَر كَر كَد نَلَر نَدَن دَوْ شَب طَوْ رَشِد لَر اَخْتَام اَوْ نَجَه
 جَبَه لَر بَارَه لَنْوَبِ اَخِر قَرْ قُوتِ اِي دَب قَهَطَر اِي طَاغِ كِي
 بَر نَدَن كُتُورَبِ اَوْلِ اَسْنِكِ عِلْمِي دِينَه بِرَه اَيْلَدِي اَوْلِ اَعْلِي
 كُورِيكِ اَوْجِ يُو زِيكِ تَرْكِسْتَانِ لَشْكِرِي قَرْ كِ اَوْ سِنَه اَتِ
 صَالِدِي قَرْ دَخِي قَوْلِ قَلِيَجَه اَوْ رَبِ اَوْلِ كَلَنِ دَر بَا كِي
 لَشْكِرَه قَرْ شُورَبِ بَر دَمَه صِيُوبِ اَوْ كَنَه قَنْدِي اِي
 كُورَبِ جَبَلِي كَبِي جَرِي سِيَلَه بَهْرَامِ جَبَلِي يُو رَدِي اَوْتَدَه نَدِي لَر
 دَخِي اَوْجِ يُو زِيكِ اَز بَر كَر دَن اِي رُوبِ جَنَكَه طُو رَدِي لَر اَمَّا
 اَوْلِ حَالَدِ بَر وُودَن اَوْتَدَن اِيكِي لَشْكِرِ قَرْ شُوبِ يُو زَفَلَكَه
 اِي رَشِدِي اَوْلِ جَانِ وَا شِ بَا زَارِي يِنَه كَرَمِ اَوْلَدِي يِنَجَه لَر

خَرْجِه سُوْرلْدِي نِيچَلَرَه سَوْد و سَرْمَايَه و رِيْلْب نِيچَلَرَك
حِسَابِي قَتْرِي و يِرْلْدِي بَر زَمَان جَنك اُولْت هِنْدِيلَر
سَر و خَرَامَان سَبِيلَه قُوْت طُوْت هُوْتَنك لَشْكِرِيْن صُوْت
كِرُوْبَه سُوْر دِيلَر اُول حَالِدَه قَهْرْمَان قَانِل طُوْر زَكْر جَلَرَن
شَجَاعَت جُوْمَرِي بَر و اُوْرْت اَر لِك طَمَرِي اَز و لِيْنَه طُوْد
شَش پاي نَحْرِي اُوْر زِيْنَدَه بَر قَاچ كَز كَرْنِي هَمَان بَر كَز صِيْب
شَاهَه بَاثَر اُوْرْت اِسْرَافِيل وَا ز بَر نَعْم اِيْلَه حَيْفَر دِيكَم جَنك
اَرِي دَر يَا كِي جَلَقْنَدِي نِيچَه نَك زَهْرَمِي جَاك اُولْت فِيل
و كَز كَدَن اُوْر كُوْب نِيچَه اَدَم هَلَاك اِيْلَدِي اُوِيْدِيكَم
قَهْرْمَان تِيغ بَرَان جِكُوْت اِيْرْت هِنْدِيلَرِي بَر بَرِيْنَه قُرْدِي
اُول حَالِدَه جَنك اُولْت شَاهَك اُوْن يَدِي سَرُوْرِي قِيْبَه

کلوب قران اولدیلمر امانا هندیلر چو قکتسه هلاک اولد
 سوربینه هندیلرکی سجان اوزرینه اللدیلر اوج بوز
 بیک اجیر لشکر یله سرو خرامان هر طرفدن آشی اوزرینه
 کلنلره فر شو جواب و پردی قهرمان فیلمر چنکنه دوشب
 تار مار ایلمدی آرنلر هر طرفدن قهرمان ایله دشمنی زبون
 ایدب بوزرکن **تاریخ دشتی قونجه** آنی کوزدیلر بوزرند
 توز بلورب کونکلره اغدی کلرک ییل طوقب ایکی بار
 اولدی ایچندن اکی علم بوز سجان بلوردی علملر دینه
 بزکسه قدی علملره بر ابر اولش پولاددن میل کیکنجه
 بریر فر شو واردیلر کلن لشکر دی دخی جنک اوزر وارچک
 یاصون طوردی وارنلر دخی ایرنجبه انلردن آدم کلوب

دیدی لکریم لشکرک قوم هند فتنسیدر دیوت بلیک
روان جمله رخشدن ایوب زیروز بر قولان و رب
سوار اولدی لکریم وارک راغ شاهه خبر ایک اوش
اسفندیار مخری کلدی آمدن کرد شمدن خوف ایشون
دیدی اول خبر رایه کلچک شاد اولت کرمله قول صلی
اسفندیار دخی اول ایکی بوزیک دنج مخری عثمان جریله
یوریت لشکرک بر ایندن طوقوب الای بر برینه اوردی
قلنج برله شاه لشکرین کرویه سوردی اول زبون اولمش
هند حبشنه آرقه ویرت قالدی اسفندیار مست ازدها
کی جنکه کرب کرز اوردوغین خرد خام ایدردی تیغله
کی جالسه درت پاره قلووردی نیچلری گرنندن طوبت آردی

نیچلری کندله

بچلری مکنده کوشند ایدردی جنک اچند کهور کوه
 اوغریوب برضربه یقیدی آندن چوب آتلا نر خان ییدی
 فرخ زادی سرطان موجهرد ریاچشم منطوش غزبی جمله
 یقوب بقلدی **ازین جانب** قهرمان دخی علم دیند سرو
 خرامانه بولشوب آخسام اونجه جنک ایدیر قزک جانی
 آخسامه کوجله ایرب آخسام او یجق باشقلدرب ایدر
 ای سرو تخمین زور بازو که قوت آریلکدن خوش نصیب
 المیش سن مزید اولسون بوزمانه کلنجه جهانده شیک نه کلری
 نه کلورای صاحب قران بزم سنوکلده جنکیز بوکون یارین
 آبرو اولماز وازامدی اولینه بولشلم دیدی آیدر
 ایچون غصه یه خیر اولادریوب شب خیر ایرب کیدی اولدم

صَرَبِ آرَامِ اَوْ رَيْبِ اِيكِي لَشَاكِرِ بَرِيْنِدَنْ اِيْرِيْلُوْبُ
شَاهَلَرِ اِيكِي جَايْنِدَنْ اَوْ تَاقْلَرِيْنَه كَلْدِيْلَرِ هُوْشْنَكْ شَا
كُجُوْبُ سَرِيْرِيْنَه اَوْ تُوْرُوْدِيْ اَنْدَه اَوْلَانِ سَرُوْرَلَرِ دِخِي
كَلُوْبُ بَرِيْنَه قَرَارِ اِيْلَدِيْ تَاكِيْمِ بَرِيْرَدَنْ قَهْرِيْ بَانِ دِخِي
كَلُوْبُ شَاهَهْ بَاشَرِ اَوْ رُبُ بَرِيْنَه كُجُوْبُ شَاهَهْ كُوْرُوْدِيْ كِيْمِ
سَكْسَنْ دُرْتِ سَرُوْرَكْ صَنْدَلِيْ بُوْشِ اَوْلِ حَالِلَهْ غَايْتِ
اِيْجِيْنُوْبُ اِيْدُرِ اِيْ سَرُوْرَلَرِ بُوْكُوْنِ بُوْغِيْنِيْرِيْنَه بَانِ
اِيْشِ اِيْلَدِيْ يَهْ اَوْلِ دِيُوْرَاذْ لَعِيْنِ اَعْدِيْنِ وَقْتِهْ كَلُوْبُ
اِيْرُوْبُ بُوْنَكْ كِيْ جَنْكْ اِيْلَدِيْ كَرْدَنْ كَشَانِ اِيْدُرِ اِيْ شَاهَهْ
جِيْهَانِ اَكْرَبُوْدِيُوْرَاذَهْ قَهْرِيْ بَانِدَنْ بِيْرَهْ مَرْحَمْتِ اَوْلَمَانَهْ
اَوْلِ بِيْرَهْ چُوْقْ اِيْشِرِ اِيْدُرِ دِيُوْبُ اِيْسَنْدِيْ بَارَكْ اِيْدُوْ كِيْ

جَنِيْ اَوْلَنْدَهْ

جَنكِ اَوْلَقَدَر سُوَيْلِدِي كِيْم اَوْ تُوْرَنَلِك بَكْرِنَم قَان قَلْدِي
 وَاِلِي قَهْرْمَانِك سِيْنَه سِي كُوْرُلْدُو سِيْدِن عَالَم سِنْفُو لُوْر
 قَهْرْمَانِك اَوْل حَالِنَه شَكْر اِيْدُب سَرُوْر لِر اِيْجُوْر بَغَايَت
 مَلَاك كُو سَرْدِي قَهْرْمَان شَاهِك اَوْل حَالِن كُوْرِيْجِك
 اِيْخِيَارِي قَالِيُوْب يُوْر غُوْنَم دِيُوْب حُوْرُب كِيْدِي وَاِلِي
 اُوْر دِنْدَن هِيْج يُوْر غُوْن كِي دَكْل بِلْدِي كِيْم مُرْدِي بَر تُوْر
 قُوْ پار مَقْدَر قَهْرْمَان چَا دِرِنَه كَلِيْجَه كِرْدَن كَشَان اَرْدِيْجَه
 كَلُوْب كِرُوْب باش اُوْرُب قَهْرْمَان شِيْر وَاِنَه صُوْرْتَه كِرُوْب
 اِيْلَه چَاك اَوْل شِيْ كِيْم كُوْرِن خَشِيْن اِيْدِر كِرْدَن كَشَان بَلِكُوْب
 اِيْدِر اِيْ پَهْلُوْان بُوْ صَنَعَت كِمِدْن اُوْ كِرْدَنك وَاِهْم بُوْ بِلَه اِنَكِرْدَن
 مُرَادَك نَدُر قَهْرْمَان اِيْدِر مُرَادَم اَوْل دُر كِيْم وَاِرُب اِيْ بَر لِي

گنورم عیار آید رای بهلوان بونه زاید فکر دزکم ایلدک
بودم فرق بیش کره بو زبیک دشمن لشکری خصوصاً اسفندیار
کی لعین کم قریند اشین الدردک جمله سنک فانکه جان و برتر
بونک کی بره ورموفساد دزدیدی قهرمان آید رای کردن
کشان بودم عموم اوغلی کی سرور آندن بونجه بهلوان دشمن
آنده ایبر شاه بوندر ایچون بویله ملول بزاقوب اوورمن
اولای دیوب اقدام ایلدی نقد زکم کردن کشان قهرمانی مع
ایلدی قبول ایلدی کردن کشان باش اورب آید رای بهلوان
تحسین قهرنیکم دیدم مرادم سیدی دگر دفر بو بوزکم شاه و سرور
بولنه باش اوینه به لوم اول ایکی کیسه آسباب آرید ایدب
کندیلر ازین جانب مگر هوشنک قهرمان کیچک آیدز

ای سرور لور گریه فهرمان یور غوغوم دیوب کندی آما
 مرادی نه اولادید لور کیم ای شاه عالم گریه فهرمان بیلواند
 انا دخی گنج یکندر بر حیلله فکر ن اینه مد یلر **ازین جانب**
 مگر رای دخی اول کون جندن دوتب دیوانه کلوب
 کوردیم هند بکری کلش تا کیم برزدن اسنند یاز دخی
 کلوب جمله هند یلر آیف او زده کلد یلر اول دخی کلوب
 رای او کینه باش اورب پای تختد او توردی رای دخی
 اسنند یاری کرکی کبی عزت یوب خلعت و پردی بک کلوب
 یندی صحت فورلدی اسنند یاز باش قالدرب آید رای شاه
 قانی قوند اشم کهیان رای بر کز آه آیدب آید رای سر و بود شمشک
 آرا سنده بر کسه و آراد نه فهرمان قائل دیور قوند اشم

اول الدردي سفند ياره ايدوب ايدزي شاه بنجه
قهرماندزكم بنم کي کيسنه نک فرنداشن هلاک ايد دخی
صاع يوريه بوکون بچون آني بکاجنک ايدزن کوشرسد
کيم چکوب اکی برتم ديوب بومرق دوکت واه فرنداش
ديو اشک کي باغروب کوپک کي اولودي يانده غلوه
خيميله غضب ايدب ايدر البته آني بکايارين کوشترک کم
اشين تمام ايدرد يوب کورلدي سرو خرامان کولکيدت ايدز
قهرمانک برقلينه قهرکم قصد ايد انک جوان بن ويرم انن
راني امريله بر بويک اود باقوب فرشوسنه سجه ايلدي
قهرمانله گردن کشان دخی کلوب اول دريا کي دشمن لشکريل
ايچنه کروپ اود کنار نندن هنديلري نمانا ايدردی اول

اود ايچنه

اودا چندن آواز كلديكم اي بنم خاص قولم راي اوش بوكون
 دشنگ قهطران كي اذرها سين الوكره زبون ايدن ينه
 اسندي يار كي اوزني سكا يار دمه كوردم دي امدي
 سدي واز اول بنم عامي قولم قهطران كي كور بنم قوللوم
 دعوت ايله اگر كلزيه بگا فر شو هلاک ايله دي دي راي
 جمله قوميله اشذب اوده فر شو سجده ايلدي اول حالي
 قهرمان كردن كسانه ايدر بو اودا چندن سويلين كيدر
 اولدخي ايدر شيطان ديدوب حقيقتين بيان ايلدي باري
 وارن قهطرانله جمله اينر لري كورن قصد ايلدي بلكم
 اول اودقا رشومنه هلاک ايدوب آخر يرينه كوره لر
 قهرمان بو حالي كورن سينه سي كور ليوب قصد ايلدي بولره

كورن

يُورِيهِ كَرْدَن كَشَان قَوْمِيُوب آيْدَن دَرِ دَم صَبْر كَر كَقَهْر مَان
دَخِي كَلُوب جَلَاد لَر كَ آرَا سِنَه قَر شِيْدِي كُو زَلْدِي اَوَّل
قَدَر كِيْم رَا ي هِنْد دَخِي كَلُوب بِرِيْنَه اُو تُوْر دِي اَسْنِدِي اَز
بَا قِيْلَر قَرَار اَيْلْدِي اَنْدَن دُزْد اَقْسَر رَا ي اِشَار نِيْلَه كَلُوب
قَهَطْرَانَه آيْدَرَا ي پَهْلَوَان اَوَّل بُو خِجَه بُو لِيْنَه جَان بَاش
اُو بِنْد وُغَك شَاه هِيْج سِنِي اَكَا رِي اُو شُر حَالِي كُوْر كِيْم بُو كُوْن
هُوْشَك جَرِيْسِنَه نَه اَيْلْدِي كِيْم سَنَك كِي سَرُوْر بُو يْلَه شِكَا رُوْلَك
اَكْر قَهْر مَان دِيْرِيْكَ اَوَّل اِسْنِدِي اَز فُوْر قُوْسِيْدَن بَاشِيْن اَوْب
كِيْدِي اَمَا اِي سَرُوْر سِن بُو يْلَه اَوْلَدَك قَهْر مَان كِيْدَن صُكْرَه
اِسْنِدِي اَز يَارِيْن اَوَّل لَشَكْر ك اِيْشِيْن تَمَام اِيْدَر كِي اَوْلَد كِي
سِن اِيْر كِيْدَن رَا ي شَاه قَوْل اَوْلَب حُرْمَت بُو لَه سِن بَاشَك

تليجيد

فليجِدَنَّ قُوْرَتَهُ سِنَّ قَهْطَرَانَ قَرَه دَكِرْدَن بُو كَمَر كُوَه الْبُرْدَن
 اَرْتَمَز وَ قَا رَاهِلِي سَرُوْرِي نِي حُضُوْر اِيْدِي اَمَّا قَهْرِيَان
 قُوْر قُوْب تَجْدِي دِيْدُو كِنَه تَحْمَل اِيْن مَيْب اِيْدِي اِيْ عِيَار
 بَاقِي حَال سُوْر قَهْر نِكَم دِيْدُو كِسَه بَرْدِي اَمَّا اِي تَعِيْن اِسْتِيْدِيَار
 نَه اِيْدِي كِم قَهْرِيَان اَنْدَن تَجَه نَه اِسْتِيْدِيَار اُولَسُوْن نَدَرِي
 اُولَسُوْن دِيُوْب كِبُرُو كَيْفِلَه بَاش صَلُوْب طُوْر دِي سَرُو
 خِرَامَان اِيْدِي دَا يَه نَه تَجَب بُو سَرُوْرِي كَرْدَن كَشَان
 اَكْمَادِي اَمَّا اِي دَا يَه بُو دَمْدَه بُو اَسِيْر لُوْك خَلَا سِنَه بِن اَتَه
 بِنَهَانَه اِسْتِم كَرَك اَكْر سُوْر تَجْمِر نَه حَاضِر اَبَاش كِم سَرُوْرِي
 خَلَا ص اِسْتِم كَرَك دَا يَه اِيْدِي اِي نِي كَارِيْن اَو مَر نِكَم كَرْدَن
 كَشَان بُوْنَه دُر دِيُوْب دَا يَه يَه نَظَر صَالِدِي دَكِرْكَن كُوْر دِي كِم

بِزِيَاةِ بُوْشِ مَرِيْخِ شَكْلِ كَيْسِ لِرَجَلَادِلْكَ قَفَا سِنَه
كَلِيْشِ بَرِي يَكْرِو دُرْتِ اَرِشِ بَرِي فِرَقِ بِيْشِ اَرِشِ قَدِ كَلِيْشِ
طُوْرَتِ بَرِي بَرِي نَه دَا كَرُو لِي اِيْكِي دَخِي مَرِيْخِ شَكْلِ كَيْسَلَر
طُوْرَتِ لَر قَهْرِي كَارِي نَدِي كَلَه كُوْرَاوَرْتِ لَر هَمَانِ كُوْرِي كِ
كِرْدَنِ كَشَانِ وِي بَرِي قَهْرِي مَانْدَزِي لَر عَشِيْشِ اَثَرِي نَزِي جُوْشِ
كُوْرُو دِي دَا بِيَه اَبَدَر هَزَارِ حَسِيْنِ بُو سَرُوْرِكِ بُوْر كِنِي كَمِ
بُو قَدَرِ دِي وَا نِ اَرَا سْتَه كِرُوْتِ بُو جَرِ اَتَلَه بُوْر دَه دُوْرَه لَر
اَوَّلِ حَالَه اِي كِنِ رَا يِ دُوْنِ بِ اُو تُوْرَانِ دُوْرَانِ سَرُوْرَلَه
نَظَرِ اِي دِي بِ اَبَدَر اِي سَرُوْرَلُو دِي كِ اِي مَدِي بُو كَشِي لَر كِ حَقِيْكَ
نَه دَرِي سِيْرِي دِي كِنِي بُو نَلَره سِيَا سْتِ اِي تَكِ كَر كَر اَوَّلِ حَالَه
رَا يِ دَخِي جَلَادِلْكَ يَرِي بَرِي اَمْرِ اِي دِي نَجَه هِنْدِكِ جَمَلَه وَا يِ

بِرِي كَلُوْبِ

بَرِيْرَه كَلُوْب دِيْدِيْ كَم كُوْرَه لَم بُوْنَجَه زَمَان دَن بَرُو بِلُوْتِي
 اِيْدَن سَرُوْرِي نَجَبَه هَلَاك اِيْدَر لَرْدِيْر كَن اُوِيْدِيْ كَم جَلَا دَلُو
 يِرِيْرِي تِيغَلَر جَكُوْب بُوْرُو دِيْلَر اَوْل حَالِي كُوْرِيْ كَ آرْتَلَر
 بَرِيْرِيْلَه هَلَال اَشُوْب تَكْبِيْر صَلَوَات كُوْرْمَكَه مَسِيْد اَوْلَا دَر
 هَمَان قَهْرْمَان وَكُوْرْدَن كَشَان اَوْل اِيْرَن جَلَا دِي اُوْرَب بَاشِي
 بَرَان دُوْنْدِي اِيْنِي كُوْرَب بَرُو دَخِي قَهْرْمَان بَرُو كُوْرْدَن بَرُوْرِي
 آرُوْنَجَه جَلَا دَلُو بَاشَلَرِي دِيْوَان اِيْنِيْجَه دُوْنَه بَشَلَرِي اَوْل
 حَالِي كُوْرِيْ كَ بَرِيْرِنَه حَلَال كَشِيْدَلَر هَمَان بَرُو كُوْر قَهْرْمَان تَقْرَم
 اُوْرَب اِيْلَه حَقِيْر دِيْ كَم اِيْشِيْدَلَر جَمْلَه اُوْجُوْتُوْب اَكْر رَاي
 اَكْر اِيْسِنْدِي اَر عِيْلَلَرِي جَمْلَه سِنَك زَا اِيْل اَوْل دِي بَا قُوْب
 سَرُوْخَر اَمَان كُوْر هِنْدُوْسْتَان اُوْر دُوْسِنَك اِيْت وَفِيْلِي

گر کدی اوز کوب طوبله لر قریلوب لشکر قوی سراسمه
اولدی کویا اول قوم ایچنیک قیامت قوبدی قهرمانک
آوازین قهطران ایندیجک قهطرانه غیرت کلوب بزکز
دیزی اوزرنه کلوب قید و بندین قیروپ قهرمان
وگردن کشان باقی آرنلرک بندلرین کتورب لوب کتدیلر
ازین جانب هوشنک دخی قهرمانک نغمه سن ایند
بلدیگم هند لشکرین کلوز آرنلر وارمق دلدیلر بهرام
جیلی قومادی تاگم قهرمان دخی سرور لری خلاص ایدوب
دوینجه سرور خرامان باش اوردب او کنبه بوردی لشکرین
چینجه کلینی قوه واردی اوتنه وارنجق ایدزای سرور
اگر سن دخی بو قدر زحمت چکسک سنک دولتکن بونلو

ضرر کلدی

ضرر کلز دی آما خوشواروب حقی نانی برینه کتوردک
 و قلم بوقدر هندی بلر ایچند اسندی یاره خوش کونک اوردک
 واراسن اول دیوب دوندی قهرمان دخی کلوب قره وله
 ایردی قره ول آری قرشوکلدی آنلری دخی طایغیب اوکنه
 کلنی هلاک آنلدی آذن کلوب کند و لر قره ولنه ایردی
 قهرهای فیل سوار طوروب قره ول بکلر کن کور دیم برالی
 پیاده کلوز نیکی دیوب قرشو واردی کردن کتان کلوب
 بولشدی حالی ددی قهقهه دخی قرشو واربت از لیلله کوزدی
 آندن شاهه مشیحی کلوب حالی بیان ایذب خبر ویردر شاه
 اشدوب شاد اولدی آنلردخی ایردی لر شاه قرشوکلوب
 قهرمانی بغرنه بصدی کوز لورین اوپردی ایل و دیار ویدی

آندَن قَهْرَانَ دِرَاغُوشِ ایدُوب قَهْرمانه حَسین ایلدی

قَهْرمان ایدر ای شاه بتم نِقْدارم اولاهر زمان سن

شاهک هیتی دُرکم بر بندت یوزین آغ ایلر شاه دخی خیر

دَعالر ایلدی قَهْرمان کندوشین ایلله کوزد و کیچون **نظم**

نه کشیده کیم کیده کبر و دماغ دَوْلتی شمعدن او بریدی چراغ

اولیجی اهل تواضع آردی خَلِقه قول ایسه اولور عالی

خَلِقه دهقان اولور هم مقید کبرله خور اولور وصاحب هیز

کبردن کیم اولدی کیم بولد مراد کبرله حاصل اولور جمله فساد

کبر شیطان اولدو و غیور آشنا لغت ایدر آینه خلق دایما

کبر و کبی تو تواضع اهل اول کبره لایق اولی اولکی اوله قول

ازین جانب هندیلر اول حالله برزدن عقلملری کلوب

کورد لرکم

کورد لرکم ایسر لر کتمش جلا د لر قریش باش و لشور کلوب
 باوزرکم نهایت بوق اسنید یار ایدرای شاه بونه
 آشوبد زکم باشمزه کلدی رای دخی کند و بی دیروب
 دایره به بقوب ایدرای سرور عالی کورد کی بونسای
 ایدن اول اون سکن باشند او غلاند زکم فرید اشکی هلاک
 انشدرا و شر کلوب بودم بونک کی فساد ایلدی سنک
 کی سرورک او کیند فرق بیش گوزنیک ارنک ایچندن
 بو حالله یولد اشلرین خلاص ایدت کورنجه آوب کیدی
 اسنید یار باشن صلر سرور خرامان نقاب اسندن کور اول
 خانم ایچند دوشنلری جمع ایدیلر او توزنیک اولاجمله
 اوده اوزد لر اسنید یار غصبه کلوب اول کجه کوب

صَبَاحِ اَوْلَدِي اَوْلِ اِيكِي دَرِ اِيكِي لَشْكْرِ اِيكِي طَرَفِ دَرِ جُوشِ
كَلُوبِ رَمِينِ رَمَانِ خُرُوشِ كَلَدِي عِلْمِ وَسَجَا قَلْبِ جُورِ لَبِ
مَيْدَانِ اِيكِي طَرَفِ نَهْ بِرِ دَرِ رَحِيصَانِ كِي دَرِ زِلْدِي اَو كُنْجِ دَرِ
دَرِ بِيشِرِ يُو زَقَدَرِ نَحْرِي عُمَانِ بَكَلَرِي هِنْدُوسْتَانِ بَهْلُولِي
يُورِي بَعَزِي لَهْ مَيْدَانِ بِرِينَهْ كُورِ دَرِ اَو كُنْجِ بِرِفِلَهْ جِهْ
خَانَهْ اِي دُوبِ آلاَتِ اَسْبَابِنِ بَرِ كَمِشَلَرِ مَيْدَانِ مَرْكُوبِنَهْ اِي دُوبِ
طَاغِ كِي طَبُوبِ طُورِ دِي مَغَارِ كِي اَنُغْرِ بَرِ اَجُوبِ كُوكَلَرِ
كُورَلَرِ كِي اَو اَزْ بِلَنْدِ جَاغِرْتِ لَافِ كُذَافِ اِي دُوبِ اَرِ دِلِي
اَوْلِ شَاهِ لَشْكِرِ نَدَنِ مَنطُوشِ غُرْجِي كِرُوبِ بُولَادِ سَكُوسِنِ حَوَالَهْ
اِي دِجَهْ فُجِي اَو جِي لَهْ سَكُوسِنِ رَذِ اِي دُوبِ اَوْلِ سَرُورِي صُونُونِ
يَقَاسِنْدَنِ اَلُوبِ بِرِ جَالُوبِ خُرُوشِ خَامِ اَبَلَدِي غُرْجِهْ لَشْكِرِ نَدَنِ

غریب اولدی سرورک شاه بولنه قرابان اولدوغین کورچک
 رُون مغربی کردی کوزگان چکوب ایرنجه استند بارال
 ویرب کوزی آلدن آوب اورب کندو کوزیله شهید آلدی
 اورن خطابی ایرب کوزاوردی آینی دخی گرتدن طوتوب
 فیل آلدن چوب کندی اول سروری آلمش آرش قیده
 دشمن دوست کوزنه قرشو چکوب ایکی برندی هوشنک شاه
 اوزرینه آوب آرد رهاکی غرغرت اورنلرکی اگردی
 آینی کورب تهم خطابی آه ایدوب ایکی بگا باقوب آیدر
 ای آلمش بلدن برور بزمکه دوزلور رنجه و مخنه بار
 بار اولان سرور لوبو کون سرکره آوداغ بزلری قزداغ
 خیر عادن اوتتک کیم بو کون بندخی هند دیارین شاه بولنه

باش اوردت اونیکیله میدانه کروپ اسفندیار بزرگوز
آیله اوردیکیم اغزندن بوزنندن قان کلدی بنه ایرنج
لعین بر پولاد کوز بر ابرو و پروپ رد آیلدی گنج آردن
بزرگ حیفرب ابرو و بزرگوز آیله اوردیکیم خرد خام ایلدی
اول ایکی سرورک قوند اشوک بو وجهله هلاک اولدوغنه
شاه اجیوب حیف ایلدی آندن اسفندیار لعین کوم اولن
قانی اول کججه کلوت اوغری صور نیله آدم قورترن
اوغلان چون کلردینجه قهرمان برندن همان کورلیدیکیم
یوریه بهرام جیلی قومایوب دلك ایلدی میدانه بوردی
ایروپ سلام ایلدی اسفندیار بهرام کوروب بکندی آیدن
اول قهرمان سنین آیدر یوق بگا بهرام جیلی دیر لریاق

اول چین

اول جين ديارينه طاش اولان سمن كل امدي بگا قول
 اول سني هلاك ايتوب باشم برابري ايديم زيراکم بنم
 عهدم واردرکم هرکم کلورسه فرنداشم قايجون هلاك
 اشم گرن ددي بهرام ايدرای اسفند يارنه بو قدر طالله
 گرم اولورسن دخی کیمی کوزدک کیمو کله جنک ایلدک کوزکم
 اول قول دید وکل کشتی کیدزدیوب آل کرزه اورب
 ایروب حواله ایلدی اسفند یار قلغان دوتدی ایروب
 ضربله بهرامک کرزی قلغانی طاعندوب آردنم منکم
 ضرب اوردی بردخی ایرنجبه اسفند یار کندوی دیروب
 کرزین برابری ایروب رذ ایلدی بردخی نوبت
 اسفند یار و دکوب قصد ایلدیکم بر ضربله هلاك اید ایروب

جَانِحَه بَهْرَام كُزُورُوب نَزْخَلَاض ایلدی اسفندیاریم
بِرَضْبَه ایلمادی بَغَابَتْ قَافِتُوب ایلر بَرْدِخِ حَوَالَه
ایلدی یَنَه مَنَع ایلدی بَرْدِخِ باری اول کون ایکی کسَنَه
قوشلوق و قَتِنَه دَك جَنك ایلدی لر کُزُورُوب ایلدن واروب
سکولر قیلدی قَلجَلر کیدلر بَر اقلر قالمادی اولدم
اسفندیار اِشَارَت ایلدی بَر عَجَب بَر اَقْرَب نِجَه کیشلر
صَوْتِشُوب اَلُوب کَلدیلر **طُرُوب حَکِیم قَوْنِحَه** اولدی
بُولَاد عَمُود کیم اَر قُوجَا غَنَه اَنجُوصِفَه اَو تُو ز اُوچ قُولَاج
اَو زُونی وَا ز اُوچِنَه بَر خَر مَن قَدَر د مَر دَن بَر صَحْح بَر کِشَلر
صَحْنک دایر مَن طُغُوز نِدَه د لُوب مَر بَر نَه بَکَر مَر قُولَاج بَر
ز نَجَب بَغَلِشَلر مَر بَر ز نَجَب ک اُوچِنَه بَش بَطْمَن بَر طُوب

ایمئلر

اَيْمَنْ لِرَجُلَةٍ بُولَادَن اِسْتَدِيَا رُطُوْبُ بَرْكَزِي سِنَكِي
 وَيُرْدِي اَوْلُ طُوْبَلَرُ زَنْجِي رُ عَظْمِيْلَه جِعْشِيُوْب اَوَا زِلَه
 مِيْدَان طُوْلَدِي يَدِي كُنْ بَاشَر اَوُ ذَرَه چُوْرُب اِيْرُب بَهْرَمَه
 حَوَالَه اَيْلَدِي كُوْرُنْ رُ عَجَبَه قَالُوْب بَهْرَمِيْدَن اَمِيْدَكْسِيْدَر
 بَرْدِي اَلله دِيُوْب يَدِي قَات دُوْمَكَه بُولَادِي سِرُّ بَر اَبُوْرِيْدِي
 اِيْرُوْب اِسْتَدِيَا رُ اَوْلُ طُوْبُوْرُ صَالِي غِي طَهْسَان بَرْدِي
 قَدِيْنِك اَوُ زَرِيْدَن اَوُ نُوْر اَوُ ج قَوْلَا ج عَمُوْدِي كُرْم بَر قَوْلَا ج
 زَنْجِي بُوْجْمَلَه بَرِيْرِيْنَه اَوْلُوْب كُوْكَدَن طُوْبُ بَغْرِي كِي
 غِيْر لِيُو كُوْر لِيُو اِيْرْدِي اَوْلُ طُوْبِك يَدِي قَلْقَانَه طُوْقِيُوْب
 صُوْدِي بَرِي اِيْرُوْب اَرْقَا سِيْنَه كُرْكَدِي نِي بَاشِيْنَه دُوْقِيُوْب
 خَرْد خَام اَيْلَدِي كُرْكَدَن بِيْعِيْنِيْجَه بَهْرَام دَخِي كُنْدُوْبِي دُوْشَرِيْجَه

ايردي اسندي يار كم بردخي هلاك ايليه همان قهرمانك
قراري قالميو ب بركن جگرندن ايله نغره اورديم بزمان
هندوستان طاغلي ايكلي روان عقاب تحري ميدانه
سردى سرو خرامان قهرمانك نغره سن كم اشدي كوردى
طاغ كبي دوران هند لشكري دكزي جالقندي بربونه
طوقندي سرودا به سن اوب ميدان باشنه كلوب كورديم
اسندي يار سراسمه اولب كاهه يره كاهه كوهه بقرفيل اوركن
چكوب طوز غوريمز اويديم قهرمان الايدن ابر لوب شاه
اوكنه كردن كشان اوكنجه عظمتله ميدانه يوردي اشدياز
كورديم بركمه فرق بيش ارشقد چكوب التي ايلور بركي
تحري جانوره سوار اولب قزلب التون جبهه لرايجه غرق

اولش او کنجه بزجرهان دست عنار الماس نبر قولنه الوت
 کلوز اما ایکنده دخی ایله حرکت واریم کورنلر وهمه
 دوشرا اول صلابتله ایروب اسفند یارک او کین بغلیوب
 عنار لور کلوب بهرام الوت کتدیله اسفند یار دوت بوزنه
 باقوب اندر کیمسن کردن کشان اندرای بجه بیل واکاه
 اولغیل کیم بو اول سنک فرید اینکی جنکله هلاک ایروب
 کجه بر نغره ایله سزک سیاستکر دن بو کیمس لری الوت چقن
 اردز انجه سنک کبی هلاک ایلدی حاضر باش کیم بودم
 نوبت سنک زیدی اسفند یار قهرمانی بیجک ایله کولدی کیم
 ایکی لشکر خلقی اشیدی اندرای بیچاره سن خود قهرمان
 دکلیسن اگر اول ایسک سنک نغدارک اولای کیم نغم فرید اشم

کبی دیوی هلاک این سن و از کم بگاسنک بی کینه ایله
جنک انمک عار دز قانی اول فرند اشم هلاک ایدوب
کیجه دیوان بصن کلسون ددی قهرمان ایدرهای لعین
کوزک آج بدن غافل اولماکم سنی دخی فرند انمک بی
بم المده هلاک اتمکه کوز مشلردز قانی اولکدن نک
واز کوز کوره لمددی اسفندیان بوسوزی اشدب غضبه
کلدی بزرگز ایله خیفردیکم ایکی لشکر کلدی هان صوب
اول عجب صالحین الله الوب بزرگز باش او ذره صلوب
ایردی قهرمانه خشمه حواله قلدی ایکی لشکر قهرمانی راست
کوز لیوب بتین کلنجه صاع الله تیغ تمغم صول الله سیر
الوب اول طغوز طوب کوز لیو ابرنجه قهرمان تیغله طوبلر

باشنی جالوب

باشنی چالوب زنجیرین قرووب طوبلری بره صالحی بش
 طوب دوشوب دردی قالیجی اشغدن سبرو پرب رد
 ایلدی کورن آفریزایدوب آوازله عالم تولدی شاه
 امریکه چاوشلر شاه دیندن قهرمانه مدح و تحسین ایدلر
 اسفندیار قایقوب وای دخی صانمیسین دیوبینه خشمه
 ایربینه اول درت زنجیرله ضرب ایدی قهرمانینه
 چالوب زنجیرلرک وارین دردی اسفندیار ایلله غضب کلدیکم
 پرباره اودا اولدی ایروب بوگز عمودله جالدی قهرمان
 سبرو پرب راست مع ایلدی نوبت قهرمانه کلچک باقوب میدان
 اورسند اول قانلرینه غرق اوبت یان شهیدلری کورب
 جگرندن بزرگ اکلوب همان سغی راست ایلدی ایدری لعین

حَاضِرًا بِأَشْكُمْ وَقَتُّكَ إِبْرَدِي بُو شَهِيدِ لُوكَ قَائِنِ سَنَدِنِ
أَلْتَمَّ لُوكَ دِدِي دَخِي هَمَانِ صَالِدِي وَبِي إِسْنَدِيَارِ هَيْجِ
عَيْنِي الْمَادِي إِبْرُوبِ أَوْلِ خَشِيْلَه قَهْرْمَانِكِ قَوْلِنِي تَبِيغِ
غَمِّمِ أَوْزَنِكِي أَوْزَرِنَه كَلُوبِ شَشِ بَائِي بَجْرِي ضَجْرِدِي
بَاشِرَه اِبْرِيخَه إِسْنَدِيَارِ صَالِدِي مَمُودِي بِنِ بَاشِنَه بَجَلَدِي
قَهْرْمَانِ بِنِي قَوْلْتُو غِنْدِنِ دُونْدَرِي بَرَكْرَاسْتِ بَاشِرَه
أَلِهَه جَالِدِي كِمِ اِبْرُوبِ اِشْفِي اِيكِي شَعْرَ اِيدُوبِ هَائِي دِيئِيخَه
قَلِيحِ إِسْنَدِيَارِكِ بَاشِدِنِ رَاسْتِ بُو رِيُوبِ اِبْرَخَانَه سِنَدِيَارِي
اِشْلَدِي اَبْرُوكَ قَائِنِ بِلَهَه دُرْتِ شَعْرَ اِيدُوبِ اَوْتُورْتِنَه طُورِي
اِسْنَدِيَارِ اِيكِي طَرَفَه بِتَلُوبِ قَائِنِي اِرْمَاقِ كِي بُو رُدِي
قَهْرْمَانِ بِنِي قَائِنِ سِنْدُوكُوبِ عَقَابِ وَارِ ضَجْرِيُوبِ هَيْدِيَارِكِ

او كندن سكويله كجوب كندې بېج آيند قزل قان كلوب
 او كنه او غردې سر و خرامان دخی دابه سيله ايلرو كلوب
 ديد يلكم تخين فولگه قوت اي پهلوان ديوب عا ايلر
 قهرمان دخی دو نوب كوز ديكم كندوي مدح ايدن ينه
 كندويله جنك اذند قهرمان دشندن مدح اشد و كنه
 مجليوب كجوب كندې جهان سر كشاري قهرمان سرورك
 اول خونريز ليكن كوريجك قهرماندن جمله و صناك اولر
 بزگردن باش اندورب انصاف ايلد يلكم **طبرستان قولنج**
 قهرمان اسفند يار تجرتي كم هلاك ايدوب ينه ميد ااردي
 نقد كيم آدم دلدي كسه كلدي روان رخشدن ايبوب زيرو
 زب قولاك ويرو ب ينه سوار اولدي همان رخش باشن

رَأَى شَاهَ عَلَيْهِ أَيْدِي رَأْيِكَ عَقْلٍ كَيْدِي نَقَدَرِكُمْ قَوْمَكَ
دِدِي وَارَانِ جَمَلَهُ هَلَاكَ أَوْلَبِ أَوْشِ سَوْرَبِ كَلُورِ
رَأْيِ دُونِبِ قَزِينَهُ آيْدِرَايِ جِكِرِ كُوشَمِ نَهْ بِرَاضِرِ أَوْلَدِي
حَالِ نِيَهْ اِبْرُدِي سَرِ وَخِرَامَانَ آيْدِرَايِ سُلْطَانَ أَنَّهُ حَالِ
نِيَهْ اِبْرَسَهْ كَرَكِ مَعْلُومِ أَوْلَدِي أَنَا أَكْرَبِكَا أَوْ بَرَسَكِ بُوْرِ
ضَرْبِ آرَامِ جَالِسُونَ هُوشَنِكِلَهْ بَارَشِ كَيْمِ خَلَاصِ أَوْلَا سِنِ
وَكَرْبِي دَوْلَتَهْ زَبَانَ اِبْرُكَرْدِكِ دِدِي رَأْيِ آيْدِرَايِ جِكِرِ كُوشَمِ
أَوْلِ اِشِ أَوْلَدِنِ كَرِكِدِي شَمْدِي أَوْلَا حَقِ أَوْلَدِي بُوْرِنِجَهْ
بُوْرِنِجَهْ سَرِ وَرَدِكُمْ قِرْلِدِي جَنَكِ أَوْلَدِي قِرْآيْدِ أَوْلِ خِدْمَتِ
بَنِمِ أَوْلَسُونَ بِنِ سِنِي شَاهِلَهْ بَارِشْدُورِ وَبِنِمِ دِدِي آيْدِرَمَدِ
كَرَكِ آئِدِنِ سَرِ وَخِرَامَانَ بِرِنِجَهْ سَرِ وَرَلِرِ أَوْلَبِ بُوْرِدِي

بَيْنَ اِيْرِيْجِكْ قَهْرْمَانْ قَرَشُوْارُبْ سَرُوْرِيْ اِيْدُرْ
 اِيْ شَهْرَادَهْ جَنَكِيْ كَلُوْرِسْنْ اِيْدُرْ اِيْ صَاْحِبْ قَرَانْ وَكُزِيْنَهْ
 دُوْرَانْ سَكَايُوْرُوْرُبْ شَفَقَتْ اُوْمَهْ كَلْدَمْ لُطْفْ اِيْدُوْبْ
 بُوْجَارِيْكَ خَاطِرْ بُوْنْ اَتْمَكْ كِنَاھِنْ هُوْشَنَكْ شَاھِدْ دَلِيُوْبْ
 بَارْشُدُوْرَهْ سِنْ دِيْ اَمْ دَخِيْ عِيْرِيْ سَلْطَانْ لَرِيْ كِيْ شَاھَكْ
 خِيْدْمَتِيْنْ اِيْدُرْ اِيْ اُوْلْ خُوْنْ رِيْزَالْ اُوْرُبْ بُوْرِيْنَكْ
 نِقَابِيْنْ صَلُوْبْ قَهْرْمَانَهْ عَرَضْ جَمَالْ اِيْدُرْ قَهْرْمَانْ اُوْلْ حُسْنْ
 بِيْ بَدَلْ كُوْرِيْجَكْ نِيْ اِخْتِيَارْ مِيْلْ اِيْدُوْبْ قُوْلْ كُوْتُوْرُوْبْ
 بَاثْرْ اُوْرَزَهْ قُوْبْ اِيْدُرْ اِيْ نِيْكَارِيْنْ چُوْنِكِهْ بُوْارَايَهْ سَنْ
 كِرْدِكْ اُوْلْ اِيْشِيْ نَمَامْ بِيْلْ دِيُوْبْ اَلُوْبْ شَاھْ طَرَفَهْ دُوْنِيْ
 شَاھْ دَخِيْ كَلْنَلَرِيْ كُوْرُبْ عِيْبَارْ قَرَشُوْارُوْبْ كُوْرْدِيْ كِمْ

دخی کلوب باش اورب سرو مر جبالدی شاه بختین ایردی لر
 سرو شاهی کورنجک پیاده اولب جمله اولان سلاطین
 و سرور لر قهرمانله پیاده اولدی لر اول کلوب قهرمان
 شاهک الین او پدی شاه دخی قهرمان بغرنه با صوب اقلیم
 خراجی دگر خلعت و پردی آندن سرو خرامان کلوب
 شاهک قدمینه باش اورب بوینه دسمال طاقوب استیجون
 سیاست برینه کجوب هند بکلریله طوردی ایران و توران
 بکلری سروک ایکی یاشته طورب شاهه بله بلوار دکر
 سرور ایدرای شاه جهان مریک بایند فاشنت او مه کلک
 لطف ایدب آتک سرکشلیکن کورب اکسویلیکنه بقمه کناهن
 عنوا این سن دیوب یوز اوردی شاه ایدرای نازین سن

سَنَ حِذْمَتِكَ تَمَامَ اَيْدِكَ بُوَسْرَ وَرَايَ بِيَجُونِ دَخِي سَنِكَ
خَا طِرَ بِيَجُونِ اَنْكَ صُوَجِيْنَ بَغِيْلَدِمِ يِنَه دِيَارِ هِنْدُو سَتَانِ
اَنْكَ اَوْلَسُونِ بُوَعْدَرُ كَدَنِ بَدَلِ دِيَارِ سِنْدِ دَخِي سَنِكَ اَوْلَسُونِ
اِي نِيكَارِ بِنِ وَارَا وِل سَرَكَشِ اَنْكِي اَل كَوُرِ بَرَقَاخِ كُونِ بُو
بِرُو مَرِي كُورِه لَمُ دُنْيَا كَيْمَه قَالِدِ كَيْمِ بَرَقَاخِ قَانِي بَرْدَنِ اِلرُو
كَلَنِ شَاهِرِ جَمَلَه خَانَ اَلشِدَه نَهَانِ اَوْلَدِي بَرْدَخِي اَبَه اَوْلُدُ
اِمْدِي فُرَصَتِ اَلدَمِ يَكُنِ بَرَقَاخِ كُونِ عُمَرِي خُو شَرُ كُورِتِ هِنْدِ
دِيَارِنِ تَمَانَا اِيده لَمُ اَنْدَنِ سِرْ كُورِه وَدَاعِ اِبْدُونِ بَرِيْنَه دِيَارِمُ
كِيه لَمُ اَوْشِ بِيْتَشِ اَوْجِ يَلْدُزْ كَيْمِ جِرَانِ خَلِيْلَه حَرْبِ ضَرْبِ
اِيده رَزَامِدِي شِمْدَنِ كِرُو كِرُو كِرُو كِرُو كِرُو كِرُو كِرُو كِرُو
كِنَاهْمَرَه تُوْبَه اِيْدَبِ بُوَا بِنُرْجَه بِلَه كِرُوْبِ بُوْنَجَه زَمَانِ

جهان سز کشر بله قلیج اوران شاهلری دخی دیار لرینه
 کوندرب بز کردخی دشت دیار نه واروب اول پیرانک
 خد متن ایتم سمدن کروجنک جدالی سیر و سزی تنیم
 این لمر زیر کیم اول تازہ جواندز بوک کی ایش کالایندز
 دیوب بیوردی سز و خرامانه النون التلوآت چکدیلر
 ارقینه اقلیم خراجی دگر خلعت ویردی سز و خرامان
 واروب آل اوپدی اندزای شاه عالم واروب دستور کله
 انه خبر ویره یم ددی شاه دخی آمان بوزوکن و پروب
 گردن کشانی بله قوشوب دستور ویردی سز و دخی دوت
 ینه گردن کشان اوکنجه آسنه کلدی هند بکلری قارشو
 کلوب آلوب ایچر و کردیلر اول دخی آسنه باش اورب

كجوب او توردی جمله اغزنه بقر لركم نه ديه زير آقمان
قورخوسدن جمله نك ايشي تمش ایدی آندن رای سوره
كلوب آیدرای جگر گوشم بز لره هوشنك شاهدن نه خبر
گوردنك سر و خرامان آفاق اوزره كلوب اول هوشنك
سلامین ایلدی جمله یر لرنندن طوروب غزینك علیه الیر
آندن آل اورب آمان یوزوکی جقاروب کوریدی همان
یوزوکی کوریک جمله شاد اولدیلر زیر اگم هند دیر
خراب کند و لری هلاک عبداللین اسپر بلوردی آندن مرو
خرامان آیدرای آته مزده اولسون هوشنك سگا آمان
ویروبینه دیار هند و ستان سگا ویردی بکلرک بر لو
یونن مقرزاندی سندن دیارین دخی بن جاریه سنه صدقه

ایدوب منشور